

Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İlköğretim Anabilim Dalı

**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE TARİH BİLİNCİ
OLUŞTURMADA DİZGELİ ÖĞRETİMİN ETKİLİLİĞİ**

Burcu SEZGİNSOY

Doktora Tezi

Ankara, 2011

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE TARİH BİLİNCİ OLUŞTURMADA DİZGELİ
ÖĞRETİMİN ETKİLİLİĞİ

Burcu SEZGİNSOY

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
İlköğretim Anabilim Dalı

Doktora Tezi

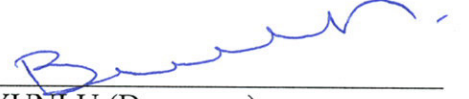
Ankara, 2011

KABUL VE ONAY

Burcu SEZGİNSOY tarafından hazırlanan “Sosyal Bilgiler Dersinde Tarih Bilinci Oluşturmada Dizgeli Öğretimin Etkililiği” başlıklı bu çalışma, 20 Ocak 2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

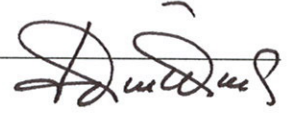
Prof. Dr. Fitnat KAPTAN (Başkan)

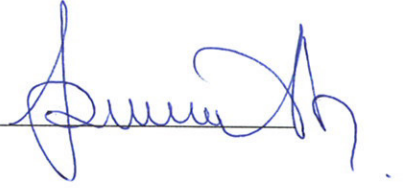
Prof. Dr. Buket AKKOYUNLU (Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Esed YAĞCI

Yrd. Doç. Dr. Fuat ÖZER

Yrd. Doç. Dr. Burcu AKHUN

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. İrfan ÇAKIN

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☒ Tezimin 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

20.01.2011

Burcu SEZGİNSOY

TEŞEKKÜR

Bu çalışmada sosyal bilgiler dersinde tarih bilinci oluşturmada dizgeli öğretim yaklaşımının öğrenci erişimine etkisi araştırılmıştır. Dizgeli Öğretim kuram, strateji, yöntem, teknik ve taktiklerin derslerde nasıl kullanılacağını gösterildiği ve yapılandırılıp sunulduğu bir sentezdir. Çalışmanın ilköğretim okullarındaki mevcut uygulamalara ışık tutacağı beklenmektedir.

Doktora tezime yön veren ve olumlu eleştirileri ile bana önemli katkılar sağlayan değerli danışman hocam Sayın Prof. Dr. Buket AKKOYUNLU'ya içten ilgisi ve desteği için tüm yüreğimle teşekkürlerimi sunarım. Doktora eğitimim süresince bana öğrencisi olma onurunu veren ve araştırma sürecinde bana yol gösteren değerli hocam Sayın Prof. Dr. Veysel SÖNMEZ'e içten ilgisi ve desteği için tüm yüreğimle teşekkürlerimi sunarım. Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora öğrenimim boyunca bende emeği bulunan ve her zaman yanımda olduğunu hissettiren değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Fuat ÖZER'e teşekkürlerimi sunarım. Doktora eğitimim süresince yardımlarını esirgemeyen ve beni her zaman gülen yüzleriyle karşılayan değerli hocalarım Prof. Dr. Fitnat KAPTAN'a, Doç. Dr. Sinan ERTEN'e, Yrd. Doç. Dr. Burcu AKHUN'a, Yrd. Doç. Dr. Esed YAĞCI'ya, Yrd. Doç. Dr. Banu YANGIN'a teşekkürlerimi sunarım. Doktora eğitimim sırasında sıcacık gülümsemeleriyle bana güç veren değerli arkadaşlarım Arş. Gör. Ümit İZGİ'ye, Arş. Gör. İrem AKÇAM'a, Arş. Gör. Gözde Ertürk'e, Arş. Gör. Özge METİN'e, Arş. Gör. Emine ÖZDEMİR'e, Arş. Gör. Elif GÜVEN'e teşekkür ederim.

Uygulamalarım esnasında bana her türlü kolaylığı sağlayan Balıkesir Karesi İlköğretim Okulu yönetici ve öğretmenlerine teşekkür ederim. 4-A sınıf öğretmenini Rauf SAVAŞ ve 4-C sınıf öğretmenini Ramazan DEMİR'e gösterdikleri hoşgörü ve destek için teşekkür ederim. Bu sınıflardaki sevgili öğrencilerime bana öğretmenlik duygusunu coşkulu bir şekilde yaşattıkları için çok teşekkür ederim.

Sabır ve sevgi ile her zaman yanımda olan Babam, Annem ve Ağabey'ime sonsuz teşekkürler...

Adını anamadığım fakat bu duruma gelmemde emeği geçen değerli hocalarım ve sevgili arkadaşlarıma yürekten teşekkür ederim.

ÖZET

SEZGİNSOY, Burcu. Sosyal Bilgiler Dersinde Tarih Bilinci Oluşturmada Dizgeli Öğretimin Etkililiği, Doktora Tezi, Ankara, 2011.

Bu çalışmada tarih bilinci oluşturmada dizgeli öğretimin etkililiğine bakılmıştır.

Öntest-sontest kontrol gruplu deneysel araştırma modeli çerçevesinde yürütülen çalışmada dizgeli öğretimin erişiyeye ve kalıcılığa etkisi incelenmiştir. İlköğretim 4. Sınıflardan oluşturulan iki grup üzerinde yürütülen çalışmada, kontrol grubunda, uygulamada olan öğretim programı, deney grubunda ise dizgeli öğretim işe koşulmuştur. Veriler, görüşme formu ve bilgi testi ile toplanmıştır. Hazırlanan test deney ve kontrol gruplarına uygulamadan önce ön test, uygulama sona erdikten sonra ise son test ve uygulamadan 8 hafta sonra da kalıcılık testi olarak verilmiştir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre;

1. Deney grubunun sosyal bilgiler dersi bilgi, kavrama düzeyi ve toplam erişiy ortalaması ile kontrol grubunun bilgi, kavrama düzeyi ve toplam erişiy ortalaması arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.
2. Deney grubunun sosyal bilgiler dersi uygulama düzeyi erişiy ortalaması ile kontrol grubunun uygulama düzeyi erişiy ortalaması arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.
3. Deney grubunun sosyal bilgiler dersi bilgi, kavrama, uygulama düzeyi ve toplam kalıcılık puanları ile kontrol grubunun bilgi, kavrama, uygulama düzeyi ve toplam kalıcılık puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Dizgeli Öğretim, Sosyal Bilgiler, Tarih Bilinci

ABSTRACT

SEZGİNSOY, Burcu. Effectiveness of Systematic Instruction on the Achievement of History Consciousness in Social Sciences Course. Ph. D. Dissertation, Ankara, 2011.

In this study, effect of systematic instruction on achievement of history consciousness was investigated.

Research was conducted in the framework of pretest – posttest control group experimental design model and effect of systematic instruction on achievement and retention was searched. During the research which was carried out on two different groups with students of grade 4, in the experimental group, systematic instruction was implemented, while available social studies curriculum was implemented in the control group. Data were collected through interview form and achievement test. The test was conducted to study groups as pretest and posttest and after 8 week from pre and post test, retention test was applied to experimental group.

The main results obtained from the study have been clarified that;

1. A significant difference was found between the experimental group and the control group at the level of knowledge, comprehension and total achievement mean scores in favor of the experimental group.
2. There was no significant difference between the experimental group and the control group at the level of application achievement mean scores.
3. A significant difference was found found between the experimental group and the control group at the level knowledge, comprehension and application and total retention mean scores in favor of the experimental group.

Keywords: Systematic Instruction, Social Studies, History Consciousness

İÇİNDEKİLER

sayfa

KABUL VE ONAY.....	i
BİLDİRİM.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x

BÖLÜM I

1.1 Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	28
1.3. Problem.....	29
1.4. Denenceler.....	30
1.5. Sayıtlılar.....	30
1.6. Tanımlar.....	31
1.7. Sınırlamalar.....	31
1.8. İlgili Araştırmalar.....	32

BÖLÜM II

2.1. Yöntem.....	39
2.1.1. Çalışma Süreci.....	40
2.2. Çalışma Grubu.....	49
2.2.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Denkliği.....	50

2.2.2. Grupların Cinsiyete Göre Dağılımı.....	50
2.2.3. Grupların Hayat Bilgisi Yıl Sonu Karne Notlarına Göre Dağılımı.....	51
2.2.4. Grupların 3. Sınıf Yıl Sonu Karne Notlarına Göre Dağılımı.....	52
2.2.5. Grupların Yaş Seviyelerine Göre Dağılımı.....	52
2.2.6. Grupların Bilgi Düzeyi Öntest Puanları.....	53
2.2.7. Grupların Kavrama Düzeyi Öntest Puanları.....	54
2.2.8. Grupların Uygulama Düzeyi Öntest Puanları.....	55
2.2.9. Grupların Toplam Öntest Puanları.....	55
2.3. Veri Toplama Araçları.....	56
2.4. Verilerin Cinsi ve Kaynağı.....	57
2.5. Verilerin Analizi ve İstatistiksel Teknikler.....	58
2.6. Dersin İşlenişi.....	58

BÖLÜM III

3.1. Grupların Bilgi Düzeyi Erişi Puanları.....	59
3.2. Grupların Kavrama Düzeyi Erişi Puanları.....	62
3.3. Grupların Uygulama Düzeyi Erişi Puanları.....	64
3.4. Grupların Toplam Erişi Puanları.....	66
3.5. Grupların Bilgi Düzeyi Kalıcılık Puanları.....	70
3.6. Grupların Kavrama Düzeyi Kalıcılık Puanları.....	71
3.7. Grupların Uygulama Düzeyi Kalıcılık Puanları.....	72
3.8. Grupların Toplam Kalıcılık Puanları.....	73

BÖLÜM IV

4.1. Sonuçlar.....	77
4.2. Dizgeli Öğretim ve Tarih Bilinci Oluşturma Sürecine İlişkin Öneriler.....	80
4.3. Yapılacak Araştırmalara İlişkin Öneriler.....	83

BÖLÜM V

KAYNAKÇA.....	85
EKLER.....	94
Ek 1.....	94
Ek 2.....	99
Ek 3.....	114
Ek 4.....	128
Ek 5.....	140
Ek 6.....	150
Ek 7.....	155
Ek 8.....	161
Ek 9.....	165
Ek 10.....	170
Ek 11.....	184
Ek 12.....	195
Ek 13.....	206
Ek 14.....	212
Ek 15.....	220
Ek 16.....	226
Ek 17.....	236
ÖZGEÇMİŞ.....	238

ÇİZELGELER LİSTESİ

Tablo No	<u>Sayfa</u>
II-1: Deney Deseni.....	39
II-2: Deney ve Kontrol Gruplarının Cinsiyete Göre Dağılımı.....	50
II-3: Deney ve Kontrol Gruplarının 3. Sınıf Hayat Bilgisi Yıl Sonu Karne Notları.....	51
II-4: Deney ve Kontrol Gruplarının 3. Sınıf Yıl Sonu Karne Notları.....	52
II-5: Deney ve Kontrol Gruplarının Yaş Değişkenlerini Gösteren Dağılım.....	53
II-6: Deney ve Kontrol Gruplarının Bilgi Düzeyi Öntest Puanları.....	53
II-7: Deney ve Kontrol Gruplarının Kavrama Düzeyi Öntest Puanları.....	54
II-8: Deney ve Kontrol Gruplarının Uygulama Düzeyi Öntest Puanları.....	55
II-9: Deney ve Kontrol Gruplarının Toplam Öntest Puanları.....	56
III-1: Deney ve Kontrol Gruplarının Bilgi Düzeyi Erişi Puanları.....	59
III-2: Deney ve Kontrol Gruplarının Kavrama Düzeyi Erişi Puanları.....	63
III-3: Deney ve Kontrol Gruplarının Uygulama Düzeyi Erişi Puanları.....	64
III-4: Deney ve Kontrol Gruplarının Toplam Erişi Puanları.....	66
III-5: Deney ve Kontrol Gruplarının Bilgi Düzeyi Kalıcılık Puanları.....	70
III-6: Deney ve Kontrol Gruplarının Kavrama Düzeyi Kalıcılık Puanları.....	71
III-7: Deney ve Kontrol Gruplarının Uygulama Düzeyi Kalıcılık Puanları.....	72
III-8: Deney ve Kontrol Gruplarının Toplam Kalıcılık Puanları.....	74

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil No	<u>Sayfa</u>
Şekil 1: Sosyal Bilimlerin Diğer Disiplin Alanları İle İlişkisi	3
Şekil 2: İlköğretim Sosyal Bilgilerin Amaçları.....	9
Şekil 3: Dizgeli Öğretim Kullanılan ve Kullanılmayan Grupların Erişi Ortalaması.....	67

BÖLÜM I

Bu bölümde, problem durumu, araştırmanın amacı, problem, denenceler, sayıtlar, tanımlar, sınırlamalar ve ilgili araştırmalar üzerinde durulmuştur.

1.1 PROBLEM DURUMU

Gelişen ve değişen dünyaya uyum sağlamada eğitimin rolü yadsınamaz. Kültürel yapının devamlılığı, kişisel yeteneklerin gelişmesi, nitelikli insan gücünün yetişmesi vb. boyutlar için de planlı bir eğitim gereklidir. Ülkelerin gelişiminde önemli yeri olduğu bilinen eğitim kavramı çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Ertürk (1972: 12)’e göre eğitim, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak, istendik değişme meydana getirme sürecidir. Varış (1985: 42)’a göre eğitim; kişinin toplumsal yeteneklerinin ve üst düzeyde kişisel gelişmesinin sağlanması için, seçkin ve kontrollü bir çevreyi ve okul etkinliklerini içine alan sosyal bir süreçtir. Fidan ve Erden (1995: 12) eğitimi insanları belli amaçlara göre yetiştirme süreci olarak tanımlamışlardır.

Sönmez (2004) ise eğitimi fiziksel uyarımlar sonucu beyinde istendik biyokimyasal değişiklik oluşturma süreci olarak tanımlamakta ve bu tanımlı 1982 yılında önerdiği “olabilirlik” felsefesine dayandırmaktadır. Bilgi sürekli değişmektedir. Değişmeyen tek şey değişimin kendisidir. Bilginin birikimi devamlı olmakla birlikte, teknolojinin gelişimi değişimi tetiklemektedir. Hiçbir şey sabit değildir. Her türlü bilgi şimdilik ve mutlak doğru değil ise her şey yanlış, saçma, belirsiz ve doğru olabilir. Buna göre Olabilirlik “Her türlü bilgi şimdiliktir”, “Olmaz; olmaz” önermeleri üzerine inşa edilmiştir (Sönmez, 2004: 45-84).

Eğitim ve öğretim kavramları genellikle birbirinin yerine kullanılabilir. Bu noktada eğitimin daha kapsamlı olarak düşünülmesi öğretimin ise eğitimin planlı, programlı şekilde öğrenme sürecine katkıda bulunan süreci olarak görülmesi mümkündür (Varış, 1985: 18). Bireyin kendi yaşantısı yoluyla davranışında meydana gelen değişme ise öğrenmedir. Davranıştaki değişmeye öğrenme diyebilmek için bu değişimin içgüdüsel olmaması, bir yaşantı sonucu meydana gelmesi ve nispeten kalıcı

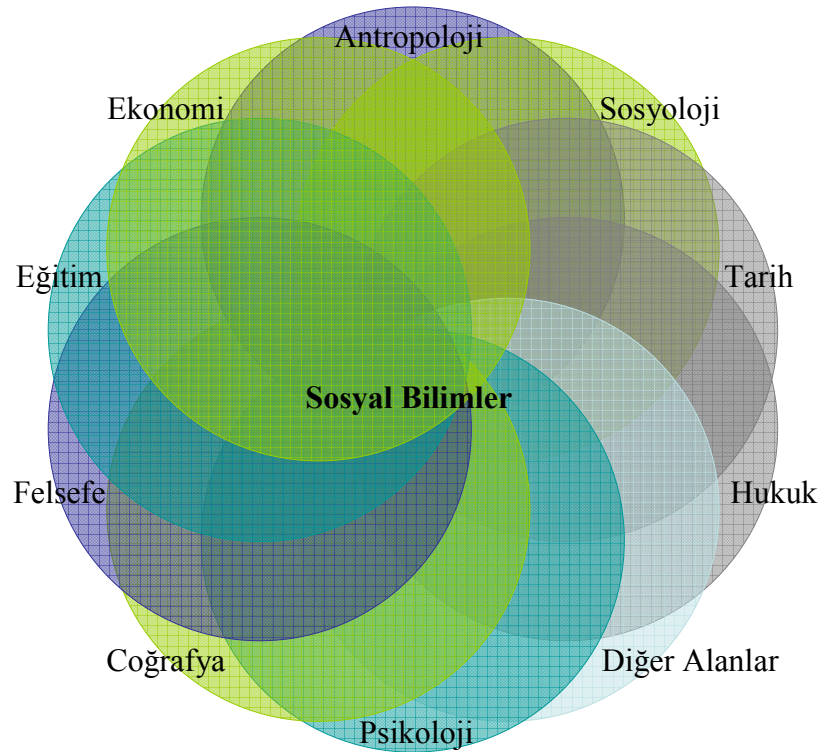
izli olması gerekmektedir (Senemoğlu, 2005: 90). Bloom (1976), öğrenmeyi ürün ve süreç olarak ele almaktadır. Ürün olarak, kişinin geçirdiği yaşantılar sonucu davranışlarda oluşan kalıcı nitelikte değişimler olarak tanımlamaktadır. Süreç olarak ise kalıcı nitelikte davranış değişmelerine neden olacak etkileşimler bütünü olarak ifade etmiştir (Akt: Özçelik, 1979: 303). Öğrenme tanımlarından yola çıkarak öğrenmenin öğretmenin ön koşulu olduğunu söylemek mümkündür. Öğrenmenin olmadığı yerde öğretmede olmaz. Bir başka deyişle bir etkinliğin öğretme olarak nitelendirilebilmesi için temelde öğrenme etkinliğinin mutlaka gerçekleşmiş olması gerekir (Büyükkaragöz ve Çivi, 1997: 30).

Tyler'e (1957: 29) göre öğretim programı; öğrencilerin okul tarafından eğitimsel hedeflere ulaşılması için planlanan ve yürütülen tüm öğrenimleri içermektedir. Taba (1962: 55) ise öğretim programını öğrenimin planlanması olarak ifade etmiştir. Posner ve Rudnitsky (1982: 8) eğitim programı ve öğretim programı arasındaki ilişkinin amaç yönünden birbirinden ayrıldığını belirtmişlerdir. Buna göre; program niçin öğrendiğimiz sorusuna cevap ararken, öğretim programı nasıl öğrendiğimiz sorusuna yanıt aramaktadır. Laska'ya (1984) göre öğretim programı "nasıl öğretilim?" sorusuna cevap aranan ve öğretim boyutu, kaynakları, yürütücüsü, yöntemleri ve yaklaşımlarını içeren bir süreçtir. Demirel (2003: 6) öğretim programını okulda ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneği olarak tanımlamıştır. Özetle; eğitimi tamamlayan ve eğitim sürecinde yer alan davranışların istendik şekilde kazandırılmasında önemli rol oynayan kavram "öğretim" kavramıdır. Öğretim; öğrenen ve öğretene bir araya getiren ve birbirleriyle etkileşimleri sonucu meydana gelen bir olgu olarak da düşünülebilir. Bireylerin yaşamlarını planlaması başarıya ulaşmalarında etken olacağı gibi öğretimin planlanması da etkili bir eğitimin gerçekleştirilmesi için gereklidir.

Sosyal Bilgiler öğretimi formal veya informal olarak insanlığın başlangıcından itibaren süregelmektedir. Yaşamdan elde edilen deneyimler, ilkçağlardan itibaren insanlığın birbirine aktardığı yaşantı ve birikimler sosyal bilimlerin parçaları olarak düşünülebilir. Örneğin bir babanın oğluna hayatta kalabilmek için avlanmayı öğretmesi, annenin kızına dikiş dikmesini göstermesi veya kişinin diğer kişilerle etkileşimi sonucu elde

etmiş olduğu öğrenmeler sosyal bilgiler alanına girmektedir. Bu durumu Sönmez (1999: 17), “Sosyal bilgiler; toplumsal hayatın bir parçası; hayatta kazanılan deneyimler sonucunda elde edilen dirik bilgiler” olarak açıklamaktadır. “Sosyal Bilgiler” kavramı eğitim alanında dile getirilirken; “Sosyal Bilimler” kavramı toplumla ilgili disiplin alanlarını kapsayan geniş bir kavram olarak düşünülebilir. Bu bağlamda; “sosyal bilgiler”, “sosyal bilimler” in hem bir dalı hem de uygulama alanı olarak görülebilir (Tay ve Öcal, 2008: 3; Paykoç, 1991: 2; Safran, 1993: 2). Sosyal bilimleri oluşturan disiplin alanları antropoloji, sosyoloji, tarih, ekonomi, coğrafya, hukuk, psikoloji, felsefe, eğitim ve diğer alanlardan oluşmaktadır (Sönmez, 2005: 456).

Şekil I. Sosyal Bilimlerin Diğer Disiplin Alanları İle İlişkisi

Sosyal bilimler ile sosyal bilgiler arasında sıkı bir bağ vardır. Sosyal bilimler şekil I’de de görüldüğü üzere çok boyutlu ve disiplinler arası yaklaşımlardan oluşmaktadır. Antropoloji, kültür ve farklı kültürlerin etkilerini; Sosyoloji, insanın toplumsal yaşamını; Tarih, geçmişte meydana gelen olayları yer, zaman, kişi ve kaynaklara dayanarak, Coğrafya, insan ve doğal ortamı arasındaki etkileşimi; Ekonomi, bireylerin gereksinimlerini karşılamak için kaynakları dengeli kullanma sürecini; Psikoloji, davranış bilimlerini; Hukuk, toplum yaşamını düzenlemek için konulan kuralları; Eğitim, istendik davranış değişikliği meydana getirme süreçlerini ve diğer alanlar arasında yer alan Epigrafi, yazıtları ve okunuşlarını; Kronoloji, tarihi olayları, Onomastik, dilbilimini, Nümizmatik, eski paraları; Paleografya, eski yazıları incelemektedir. Bu bağlamda, sosyal bilgilerin içeriğinin de farklı bir çok disiplin alanından oluştuğunu söylemek mümkündür. Sosyal bilgiler, sosyal bilimlerden yararlanırken, sosyal bilimler de öğrencilere sosyal bilgiler aracılığı ile kazandırılmaktadır. İlköğretim okullarından sosyal bilimlerden alınan içerik sosyal bilgiler dersinin ünitelerinde kaynaştırılıp bütünleştirilerek verilmektedir. Sosyal Bilgiler dersinin en önemli hedefi iyi vatandaşların yetiştirilmesidir fakat Sosyal Bilimcilerin esas işi toplumlarla ilgili yeni bilgi ve fikirler üretmektir (Gardner ve diğerleri, 1997; Tay, 2007: 5; Öztürk, 2009; Safran, 2009; Bilgili, 2009).

Sosyal bilimlerin insanlık tarihi kadar eski olduğunu söylemek mümkündür. Bu bağlamda, en eski yerleşik toplum olan Sümerlerde sosyal bilimlerin izine rastlamak olasıdır. Sümerlere ait tabletlerde suç işleyenlerin hangi cezaya çarptırılacağı, malların hangileri ile takas edilebileceği bulgularına ulaşılmış, bu durum devlet düzeni ve toplumsal kuralların ortaya konmuş olabileceği sonucunu doğurmuştur. Eski Çağ’daki eğitim sisteminde okutulan tarih (Çin, İsrail, Roma), coğrafya (Roma), yurttaşlık (İsrail) ve hukuk (Roma) derslerinin doğrudan sosyal bilimlerle ilişkili olduğu söylenebilir. Orta Çağ’da dinin etkisi ile sosyal bilimler dersleri dini bir içerik kazanmıştır. Rönesans ve reform döneminin ardından bu durumdan kurtulmaya çalışılmıştır. Tarihte “Sosyal Bilgiler” adı altında ilk ve orta dereceli okullarda ilk kez bir dersin okutulması gerektiğini Fransız düşünür Condorcet savunurken, ilk kez İsrail devleti çocuklarına ulusal tarih ve yurttaşlık bilgisi dersleri okutturmuştur (Sönmez, 2005: 458-459; Binbaşoğlu, 1982).

Sosyal Bilgiler eğitim kurumlarına bir konu alanı yada ders olarak ilk kez 20. yüzyılın başlarında ABD’de girmiştir. Amerika kıtasına dünyanın farklı yerlerinden yapılan yoğun göçler beraberinde kültürler arası sorunları da getirmiştir. Bunlara yaşanan sanayi inkılabı da eklenince 19. yüzyıl Amerikan toplum liderleri ekonomik, kültürel ve sosyal alanda yenileşme ihtiyacını öngörmüşlerdir. Bu durumda eğitimi “yeni Amerikan toplumu yaratmak” için araç olarak görmüşlerdir. Buna bağlı olarak 1892 yılında Ulusal Eğitim Konseyi toplanarak “sosyal bilgiler” adı altında tarih ve coğrafya gibi iki sosyal disiplini ABD’de vatandaşlık bilinci geliştirecek şekilde birleştirmiştir. Ders içeriğinde insanlık, Anglosakson, Amerika tarihi, milli değerler, insan hakları, Amerika coğrafyası, demokrasi, yönetime katılım, anayasaya bağlılık ve sosyal hayatta karşılaşılabilecek sorunlar ile bunlara yönelik çözüm önerilerine yer verilmiştir. Bu program müfredat içinde zaman zaman değişiklikler yapılmakla birlikte 1916 yılında kabul edilen “Sosyal bilgiler” terimiyle günümüze kadar gelmiştir (Bilgili, 2009: 19-20; Öztürk ve Otluoğlu, 2005: 13; Sönmez, 2005: 459).

Yapılan ilk köklü müfredat değişikliği 1960-1970 yılları arasında meydana gelmiştir. ABD’de 1930’lu ve 1940’lı yıllarda yeniden kurmacılık akımı ve çocuk merkezli eğitim yaklaşımını benimseyen eğitimciler sosyal bilgilerin gelişmesi için çaba harcamışlardır. Fakat ancak 1960-1970 yılları arasında “yeni sosyal bilgiler” adı altında reform hareketleri düzenlenmiştir. Sosyal Bilgiler öğretimine yönelik farklı yaklaşımlar ilk kez 1960 yılında Bruner’in “The Process of Education” (Eğitim Süreci) başlıklı kitabında görülmüştür. Buluş yolu stratejisi ile sosyal bilgiler eğitimine yön veren Bruner, problem çözme ve eleştirel düşünme becerisi ile etkili vatandaşlık eğitiminin verilmesini amaçlamıştır. Diğer bir yaklaşım ise 1970 yılında Barth ve Shermis tarafından ortaya konmuştur. Sosyal bilgiler öğretim yaklaşımlarını gerçekleştirdikleri araştırmada sınıflara ayırmışlardır. Bu araştırmayı 1977 yılında Barr ile birlikte çıkarmış oldukları “The Nature of the Social Studies” başlıklı kitaplarında geniş olarak açıklamışlardır. Buna göre;

1. Vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler öğretimi,
2. Sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler öğretimi,

3.Yansıtıcı araştırma alanı olarak sosyal bilgiler öğretimi şeklinde yaklaşımları gruplandırmışlardır.

İlk yaklaşımın amacı kültürel devamlılığı temin edecek yeni nesiller yetiştirmek olarak belirlenmiştir. İkinci yaklaşıma göre öğrenciler sosyal bilimlerin yapısı ile bilgi toplama ve yorumlama süreçlerini öğrenmelidirler. Üçüncü yaklaşımda ise öğrencilerin bireysel ve kamusal problemleri tanımlayıp analiz edebilecekleri ve bunlara yönelik bilgiye dayalı kararlar alabilecekleri öğrenme-öğretme süreçlerine ağırlık vermektedir (aktaran: Öztürk, 2009: 5).

Ortaya konan yeni yaklaşımlar ve dünyadaki değişimler yeni sosyal bilgiler programının hem hedef ve davranışlarının hem de içeriğinin değişmesini gündeme getirmiştir. Yeni sosyal bilgiler programında tarih ve coğrafya konularının ağırlığı azaltılarak sosyoloji, antropoloji, ekonomi, siyaset bilimi ve diğer sosyal bilimler disiplinlerine yer verilmiştir. Sosyal bilgiler öğretiminde de tümdengelim ve anlatım yöntemi yerine, tümevarım ve araştırma yöntemlerine önem verilmiştir (Sönmez, 2005: 259; Bilgili, 2009: 20; Öztürk, 2009: 25).

1921 yılında Amerika Birleşik Devletlerinde Sosyal Bilgiler eğitimiyle ilgili bilgi üretmek amacıyla uluslararası kuruluşlardan Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (National Council Social Studies- NCSS) kurulmuştur. 1992 yılında bu konsey tarafından, sosyal bilgiler programı için tematik standartlar ve amaçlar belirlenmiştir. Bu duruma göre sosyal bilgiler;

Vatandaşlıkla ilgili yeterlikleri kazandırmak için sosyal bilimler ve beşeri bilimlerin kaynaştırılmasından oluşan bir çalışma alanıdır. Okul programı içinde sosyal bilgiler, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji, din ve sosyolojinin yanı sıra beşeri bilimler, matematik ve doğa bilimlerinden oluşan eşgüdümlü bir çalışma sağlar. Bu alanın temel amacı, genç insanların bağımsız bir dünyada, demokratik toplumda, kültürel farklılıkların farkında, bilgi toplama yetenekleri gelişmiş, mantıklı kararlar veren iyi bir vatandaş olmalarına yardım etmektir (NCSS, 2010).

Sosyal Bilgiler programı ABD Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi tarafından 1992 yılında belirlenen 10 farklı tema çerçevesinde hazırlanmıştır. Bu temaların içeriği sorularla ortaya konmaktadır. İçeriği sorularla belirlenen temalar, çeşitli etkinliklerle öğrenciye kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu temalar ve içeriği oluşturan sorular aşağıda yer almaktadır (NCSS, 2010):

1. Kültür: Farklı kültürlerin genel özellikleri nelerdir? Din ya da politik görüşler..vb. öğeler inanç sistemlerini nasıl etkilemektedir? Farklı görüş ve inançların benimsenmesi Kültürle nasıl değişir? Dil, kültür hakkında bize ne söyler? Bu tema; coğrafya, tarih, sosyoloji ve antropoloji dersleri ile ilişkili olarak programda yer almaktadır.

2. Zaman, devamlılık ve değişim: Ben kimim? Geçmişte ne oldu? Geçmişe ne şekilde bağlıyım? Dünya geçmişte nasıl değişti ve gelecekte nasıl değişebilir? Kişisel algılarımız geçmişte yaşadıklarımızla ilişkili olarak niçin değişir? İnsanlık tarihine baktığımızda yaşadığımız tecrübelerimiz bu büyük hikayenin neresinde yer almaktadır? Kişisel hikayelerimiz geçmişte yer alan çağdaş fikir ve eylemlere nasıl yansımıştır? Bu tema, insanlığın tarihi kökleri ve zaman içindeki yerini öğrencilere tarihi bakış açısı kazandırmak amacıyla programda yer almıştır.

3. İnsanlar, yerler ve çevreler: Nesneler nerede bulunur? Niçin bulundukları yerde bulunurlar? “Bölge” diyerek neyi kast ediyoruz? Yer şekilleri nasıl değişir? Bu değişikliklerin insana etkisi nedir? Bu çalışma alanı öğrencilerin yakın çevresinden başlayarak dünyadaki yeri ve coğrafi algılarını geliştirmede yardımcı olur. Bu tema coğrafya ile ilişkilendirilmektedir.

4. Bireysel gelişim ve kimlik: İnsanlar nasıl öğrenir? İnsanlar niçin nasıl davranıyorlarsa öyle davranışlar sergilerler? İnsanın öğrenmesine, algılamasına ve büyümesine etki eden etmenler nelerdir? İnsanlar çeşitli temel ihtiyaçlarını nasıl karşılarlar? Bu sorularla bireylerin çocukluktan yetişkinliğe olan geçişini ve bu geçişteki gelişimlerini görmeleri amaçlanmaktadır. Bu tema, psikoloji ve antropoloji ile ilişkilendirilmektedir.

5. Bireyler, gruplar ve kurumlar: Kurumların bu toplumda ve diğer toplumlarda rolü nedir? Ben kurumlardan ne şekilde etkileniyorum? Bu kurumlar nasıl değişiyor? Kurumların değişiminde benim rolüm nedir? Bu sorularla okul, kilise, aile, devlet ve mahkemelerin insanların yaşamlarındaki etkileri verilmek istenmiştir. Bu tema, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, politik bilimler ve tarih ile ilişkilendirilmektedir.

6. Güç, yetki ve yönetim: Güç nedir? Hangi şekillerde bulunur? Kim elinde bulundurur? Güç nasıl kazanılır, kullanılır ve savunulur? Yasal otorite nedir? Devletler nasıl oluşturulur, yapılandırılır, sürdürülür ve değiştirilir? Hükümet vatandaşların ilgi ve ihtiyaçlarına olan duyarlılığını nasıl sağlayabilir? Çoğunluk kuralı içinde insan hakları nasıl korunur? Bu tema; güç, yetki ve yönetimin yapısını Amerikan ve diğer toplumlardaki etkisini incelemek amacıyla programda yer almaktadır. Devlet, politika, politik bilimler, tarih, hukuk..vb. sosyal bilim alanlarıyla ilişkilendirilmektedir.

7. Üretim, dağıtım ve tüketim: Üretim nedir? Üretim nasıl organize edilir? Ürün ve hizmetler nasıl dağıtılır? Üretim elemanlarını (toprak, iş, sermaye ve yönetim) dağıtmanın en etkili yolu nedir? Bu temada yer alan sorularla kaynakların etkili ve eşit dağıtımını sağlamak için nelerin yapılması gerektiği ifade edilmektedir. Bu tema ekonomi ile ilişkilendirilmektedir.

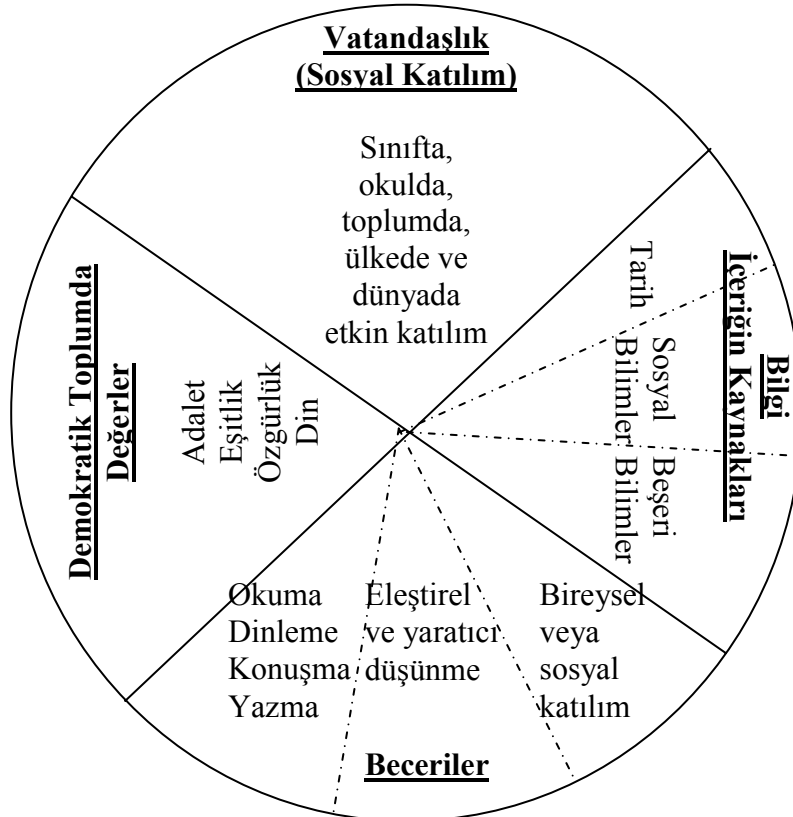
8. Bilim, teknoloji ve toplum: Teknoloji her zaman eskisinden daha iyi midir? Teknolojinin bazen istenmeyen toplumsal değişimlere neden olmasına yönelik geçmişten neler söyleyebiliriz? Daha fazla insanın teknolojiye yararlanmasını nasıl sağlayabiliriz? Temel değer ve inançlarımıza hızla teknoloji köyüne dönen dünyada nasıl sahip çıkabiliriz? Bu tema; tarih, coğrafya, ekonomi, yurttaşlık bilgisi ile ilişkilendirilmektedir.

9. Küresel bağlantılar: Bu tema; dünya toplumları arasında giderek daha önemli olan farklı küresel ilişkileri; sağlık, çevre, insan hakları, ekonomik yarış, eski düşmanlıklar, politik ve askeri ilişkiler..v.b. konularda ortaya çıkan küresel sorunları ve ulusal çıkarları kazandırmayı amaçlamaktadır. Bu tema, coğrafya, kültür, ekonomi, doğal ve fiziksel bilimler ve insan ile ilişkilendirilmektedir.

10. Vatandaşlık idealleri ve uygulamaları: Vatandaş katılımı nedir ve ben ne şekilde katılabilirim? Vatandaşlığın anlamı nasıl gelişmiştir? Haklar ve sorumluluklar arasındaki denge nedir? Dünya vatandaşı olarak ülkede vatandaşın rolü nedir? Ben nasıl olumlu bir katkı sağlayabilirim? Bu temanın amacı toplumda etkin katılım sağlamak amacıyla iyi bir vatandaş olma sürecini kazandırmaktadır. Vatandaşlık idealleri ve uygulamalarının topluma tam katılım için bilinmesi gerekmektedir. Bu tema; tarih, politik bilimler, kültürel antropoloji, hukuk vb. alanlarla ilişkilendirilmektedir.

Sosyal Bilgiler programında belirlenen tema ve içerik bilgi, beceri, değer ve vatandaşlık kavramları ile bütünleşmektedir. İlköğretimde sosyal bilgilerin amacı; insanlığın geçmiş, günümüz ve gelecekteki deneyim bilgilerini kazanmak, düşünme becerilerini geliştirmek, demokratik değer ve tutumlarını geliştirmek ve daha fazla sosyal katılım için imkan sağlamak olarak belirlenmiştir. Bu durum aşağıda yer alan şekil II’de gösterilmektedir (Chapin ve Messick, 1999: 4-5).

Şekil II. İlköğretim Sosyal Bilgilerin Amaçları

Şekil 2’de yer alan sosyal bilgiler amaç çemberinde vatandaşlık kavramının amacı öğrencinin sınıftan başlayarak dünya vatandaşı olma sürecini ele almaktadır. Bilgi kavramının amacı tarih, sosyal ve beşeri bilimler olmak üzere geçmiş, günümüz ve geleceğe yönelik bilgileri kazandırmaktır. Beceriler; okuma dinleme, konuşma, yazma, eleştirel ve yaratıcı düşünme ile bireysel veya sosyal katılımın öğrencide gelişimini sağlamaktır. Programda adalet, eşitlik, özgürlük ve din kavramlarının verilmesi demokratik toplumda değerler kategorisinde yer almaktadır.

Amerika Birleşik Devletlerinin sosyal bilgiler programında yer verdiği tema ve içerikte yer alan sorular Kanada, Finlandiya, Yeni Zelanda, Japonya, Güney Kore, Danimarka vb. gibi dünyada bir çok ülke tarafından uygulanmıştır (İnci, 2009). Türkiye’de 2004-2005 öğretim yılında yenilenen sosyal bilgiler programı incelendiğinde bu temaların tamamının aynen alındığı görülmektedir.

Türk toplumlarında sosyal bilgiler eğitiminin temellerini İslamiyet’in kabulünün öncesine dayandırmak mümkündür. Türklerin İslamiyet’i kabul edişlerinden önce, toplumsal yaşamla ilgili birtakım bilgi, kurallar, gelenek ve görenekler çocuk ve gençlere öğretilmeye çalışılmıştır (Akyüz, 2007: 5; Sönmez, 2005: 459). Bilinen en eski Türk yazılı belgeleri olan “Göktürk Yazıtları”nda içerik olarak tarihî, kültürel ve sosyolojik bilgiler yer almaktadır. Bu açıdan Türk tarihinde Sosyal Bilimlerle ilgili ilk yazılı belgelerin Göktürk Yazıtları olduğu söylenebilir. İlk Müslüman Türk toplumlarından olan Karahanlılar zamanında yazılan iki önemli eser “Divanü Lügatit-Türk ve Kutadgu Bilig” de Sosyal Bilim çalışması örneği olarak gösterilebilir (Aşçı, 2009).

Türkler İslamiyet’i kabul ettikten sonra daha çok İslam dinine temel olan konuların kazandırılması yoluna gidilmiştir. Uygur devletinin devamı olan Karahanlılar döneminde medreseler kurulmuştur. Bu medreselerde Tıp, matematik, Astronomi, Geometri, Tabiiyat, Felsefe ve Eğitim dersleri dönemin bilim adamları (İbni Sina, Ebu Süleyman Mehmet, Harezmi Musa Kardeşler, Harezmi Bıruni) tarafından

verilmektedir. Sosyal bilimlerle ilişkili ilk dersin Selçuklular döneminde Alpaslan tarafından 1067 yılında kurulan Nizamiye medreselerinde verildiğini söylemek mümkündür. Bu medreselerde İslami Bilimlerin yanı sıra Dil ve Edebiyat, Felsefe ve Tıp gibi bilimler okutulmaktaydı. Dil ve edebiyat bilimleri içinde ilk kez Tarih dersine yer verildiği görülmektedir. Osmanlılar Döneminde özellikle sıbyan mektepleri ve medreselerde din temeline dayalı bilgiler programlarda ağırlık taşıırken, Sosyal Bilimler içinde yer alan kimi dersler, kurumların öğretim düzeylerine uygun biçimde (mekteb-i iptidaiye, rüştiye, idadiye, sultaniye ve darülfünunda) belirli saat ve sürelerle okutulmuştur. Bu durumun, genel olarak Cumhuriyet dönemine dek sürdüğü görülür (Akyüz, 2007).

Cumhuriyet döneminde 1926, 1930, 1936, 1948 programlarında Sosyal bilgiler dersi tarih, coğrafya, yurt bilgisi/ yurttaşlık bilgisi/ vatandaşlık bilgisi gibi derslerle verilmeye çalışılmaktaydı. Bu dersler ilk kez 1962 yılında yayınlanan ilkökul programı taslağında disiplinler arası yaklaşımla ‘Toplum ve Ülke İncelemeleri’ adı altında birleştirilmiştir (MEB, 1962: 27). Amerika Birleşik Devletlerinde 1960-1970 yılları arasında “yeni sosyal bilgiler” akımı Türkiye’ye de yansımış, “sosyal bilgiler” adı ile bir ders ilk olarak 1968 ilkökul programı ile birlikte okutulmaya başlanmıştır (Öztürk ve Dilek, 2002; Gökaya, 2003: 9; Öztürk ve Otluoğlu, 2005:16; Sönmez, 2005: 83; Tay, 2007: 18).

Milli Eğitim Bakanlığı 1962 İlkokul program taslağında ise Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi derslerinin “Toplum ve Ülke İncelemeleri” adı altında ve üniteler halinde birleştirilmesinin nedeni aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

İlkokulun ilk üç sınıfında okutulan Hayat Bilgisi dersi çocuğa kazandırılması arzu edilen bilgi, beceri ve alışkanlıkları kazandırmakta, çocuk gelişimine uygunluğu bakımından özel bir önem taşımaktadır. İkinci devre dediğimiz dördüncü ve beşinci sınıflarda da bu bütünlük ve beraberliğin devamı aynı sebeplerle zarurettir. Bu zorunluluk göz önüne alınarak ikinci devrede ayrı dersler halinde okutulmakta bulunan Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi dersleri de Toplum ve Ülke İncelemeleri adı altında ve üniteler halinde birleştirilmiştir (MEB, 1962: 27).

1967–1968 öğretim yılında Bakanlıkta kurulan uygulayıcı, yönetici, eğitimci ve uzmanlardan oluşan bir komisyonda 1962 program taslağı ve bu taslağın uygulanan sonuçları üzerinde çalışarak 1968 programına yön verilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı 1968 İlkokul programında “Toplum ve Ülke İncelemeleri” dersinin adı “Sosyal Bilgiler” olarak değiştirilmiştir. 1968 Programında Sosyal Bilgiler öğretimine yönelik 4 amaç belirlenmiştir. Bunlar 1.Yurttaşlık görev ve sorumlulukları yönünden, 2. Toplumda insanların birbirleriyle ilişkileri yönünden, 3. Çevreyi, yurdu ve dünyayı tanıma yeteneklerini geliştirmek yönünden, 4. Ekonomik yaşama fikrini ve yeteneklerini geliştirmek yönünden öğrencileri geliştirmek olarak belirtilmiştir (MEB, 1968).

Sosyal Bilgiler Öğretimine yönelik belirlenmiş olan amaçlar farklı zamanlarda farklı şekillerde tanımlanmıştır. Türkiye’de Sosyal Bilgiler öğretiminin amacı 1974 yılında Özoğul tarafından öğrencilere olumlu bir hayat görüşü ile toplumca beklenen ve ihtiyaç duyulan tavırları geliştirme ve gerekli bilgi ve becerileri kazanma olarak belirlenmiştir. (akt: Demircioğlu, 2007: 12). Paykoç (1991: 7) ise öğrencide kişilik gelişimi, insan ilişkileri, ekonomik verimlilik, yurttaşlık sorumluluğu, değişme ve yaşamla başa çıkma, evreni, dünyayı ve yurdu tanımak için bilgi birikiminden yararlanma olarak altı nitelik ve becerinin kazandırılması olarak ifade etmiştir. Öztürk (2009: 28)’e göre sosyal bilgilerin amaçları evrensel ve ulusal amaçlar olmak üzere 2 boyutta ele alınmalıdır. Her iki amaçta bilgi, beceri, tutum, değer-sosyal katılım olmak üzere 4 başlık altında ele alınmalıdır. Bilgili (2009: 5), sosyal bilgiler öğretimin amaçlarını aşağıda yer alan 3 boyutta ele almıştır:

1. Öğrencilere yaşadıkları toplumun sahip olduğu kültürel mirası ve değerleri aktararak, onların iyi bir vatandaş veya birey olmalarını sağlamak,
2. Öğrencilere evrensel ve milli değerlerle ilgili bilgiler ve temel sosyal kuruluşlar hakkında bilgiler vererek, bilgi, beceri, tutum ve değerler kazandırmak.
3. Öğrencilerin bireysel ve sosyal problemleri tanımlama, analiz etme ve karar verme süreçlerini geliştirmek.

Buradan yola çıkarak sosyal bilgiler öğretiminin amaçlarını “Kültürel farklılıkların farkında olan, bilgi toplama yetenekleri gelişmiş, mantıklı kararlar veren, sorumluluk sahibi, tarihsel ve kültürel mirasa ulusal ve evrensel düzeyde ilgili, demokratik vatandaşlar yetiştirmek.” olarak ifade etmek mümkündür.

1998 yılına kadar uygulanan Sosyal Bilgiler programının esas yapısı 1968 yılında hazırlanmış; 1990, 1993 ve 1998 yıllarında yapılan küçük çaplı değişikliklerle kullanılagelmıştır (Sönmez, 1999). 2005 yılında programın hedef davranışlarında esaslı değişiklikler yapıldığı görülmektedir. 2004-2005 eğitim-öğretim yılında MEB tarafından 4. 5. 6. ve 7. sınıflarda yeni sosyal bilgiler öğretim programı pilot olarak uygulanmıştır. 2005-2006 öğretim yılından itibaren ise bütün illerde uygulanmaya koyulmuştur.

2004 yılında gerçekleştirilen Sosyal Bilgiler Programı mevcut yaklaşımlardan farklı olarak; bilginin taşıdığı değeri ve bireyin var olan deneyimlerini dikkate alarak yaşama etkin katılımını, doğru karar vermesini, ve sorun çözmesini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Sosyal bilgiler öğretiminde öğrenciye bilimsel bakış açısı kazandırma ve üst düzey düşünme becerilerini geliştirmekte önem taşımaktadır. Ülkemizde gerçekleştirilen uygulamalarda ise sosyal bilgiler programının her ne kadar öğrenci merkezli söylemi ile sunulsa da, etkinliklerde denetim yetkisinin öğretmende olduğu, öğrenciye yeterince seçme şansı ve esneklik tanınmadığı belirtilmektedir (Yaşar, 2005). Yeni programın felsefesi incelendiğinde ise eski programda yer alan “ulusallık” kavramının yerine “AB normlarına uygunluk” kavramının ortaya konduğu belirlenmiştir. Yaşanan değer değişimi ve küreselleşmenin programı önemli ölçüde etkilediği ve Türk toplumunun ihtiyaçlarından ziyade AB’nin gereksinimlerinin ön plana çıkarıldığı görülmüştür. Yeni programda ulusal kavramlar eski programa göre daha az yer verilmekte, eski programın genel amaçlarında Atatürk, Türk, vatan, millet, Cumhuriyet gibi kavramlara 43 kez yer verilirken, benzeri kavramların yeni programın genel amaçlarında 10 kez geçtiği görülmektedir. Benzeri duruma ders kitaplarında rastlamak mümkündür (Canerik, 2005). Yeni programın “Değerlendirme” boyutuna bakıldığında ise yenilenen sosyal bilgiler programında ölçme ve değerlendirme kavramlarına yer verildiği, ancak bu kavramların ne anlama geldiği ve uygulamaya

yönelik örneklerin programlarda yer almadığı belirtilerek eleştirilmiştir (Kutlu, 2005). Ayrıca sınıfların kalabalık olması nedeniyle her öğrencinin bireysel olarak değerlendirilmediği vurgulanmıştır. Öğretmenler, yeni programın uygulanması sırasında gerekli araç-gereç sıkıntısı çektiklerini de bildirmişlerdir (Aykaç ve Başar, 2005). Türkiye’de ilköğretim okullarında davranışçı ve yapılandırmacı sosyal bilgiler öğretim uygulamalarının öğretmen ve öğrenci görüşleri ele alınarak karşılaştırıldığı çalışmada öğrenci görüşlerinin yapılandırmacı sosyal bilgiler öğretim uygulamalarının motivasyon, içerik, eğitim durumu ve değerlendirme boyutlarında davranışçı sosyal bilgiler öğretim uygulamalarından daha etkili olduğu fakat öğretmen görüşleri açısından değerlendirme boyutunun davranışçı sosyal bilgiler öğretim uygulamalarında etkili olduğu ifade edilmiştir. Bu noktada yapılandırmacı sosyal bilgiler öğretim uygulamalarının değerlendirme boyutunda yetersiz kaldığı görülmektedir (Sağlam, 2006). Paykoç (2005)’te bu bulguyu desteklemiş, hayat bilgisi ve sosyal bilgiler programında yer alan eksikliğin ölçme ve değerlendirme süreçlerinde olduğunu belirtmiştir. Değerlendirme sürecinde genel olarak birçok yöntem ve araç birlikte ve açıklama yapılmadan verilmiştir. Özellikle bu süreçte önerilen etkinlik, yöntem ve araçların öğretmen tarafından nasıl kullanılacağına bilinmemesi sorun yaratmaktadır. Ayrıca her üniteye kazanımlarla birlikte tekrarlanan “doğrudan verilecek beceri” ve “doğrudan verilecek değer” ifadeleri yaklaşımla hiç tutarlı olmayan ve yeni programda gerçek anlamda bir değişiklik yapılmadığını düşündüren özellikler olarak göze çarpmaktadır. İlköğretim 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler programının kazanımları, içerik, eğitim ve sınav durumları yapılandırmacılık yaklaşımı açısından uygun olup olmadığı incelendiğinde ise program öğelerinin literatür taramasına dayanılarak kısmen uygun olduğu belirlenmiştir (Yılmaz, 2007).

Sosyal Bilgiler dersi, öğrencilerde tarih bilinci oluşturmada çok önemlidir. Oysa, yukarıda belirtilen araştırmalara dayanarak, ülkemizde sosyal bilgiler dersinde yapılandırmacı yaklaşımın uygulanma sürecinin etkili ve verimli olarak gerçekleşmediği söylenebilir.

Bu bağlamda, bugüne kadar paylaşılmış tüm eğitim araştırmaları ve eğitim felsefelerinin bulgularının sentezinden oluşan, tüm öğretim-yöntem ve tekniklerin bir

arada kullanılarak hazırlanan dizgeli eğitim yaklaşımının sosyal bilgiler öğretiminde kullanılmasının daha yararlı olacağı düşünülmüştür. Özellikle tarih kavramı ve tarih içerikli konular çoğu zaman ezbere dayalı bir şekilde öğretilmektedir. Ezberci eğitim öğrenciyi kısıtlamakta, bazen sınav esnasında etkisini gösterirken çoğu zaman öğrenmede kalıcılık sağlanamamaktadır. Örneğin “tarihin tanımı” ilköğretim sıralarında verilmişken çoğu yetişkin bu tanımı yapmakta, anlamını özümseyip yorumlamakta zorluk çekmektedir. Bu durum, toplum olarak tarih bilincine sahip olmadığımızın yansımasıdır. Tarihin tanımı sadece geçmişte yer alan olaylar ve olgular yığını olarak düşünülmemelidir, öğrenciye tarih bilinci kazandırılmaya çalışılmalıdır. Bu sayede bireyler günümüz olaylarını daha iyi analiz edebilir, geleceğe yönelik güçlü kestirimlerde bulunabilir. Geçmişte yapılan hatalardan ders alabilmek geleceğe güvenle bakılabilmesi açısından önem taşır. Atatürk çocuklarda tarih bilincinin oluşturulmasının geleceklerinin şekillendirilmesinde önemli bir araç olarak görmüş ve bu durumu “Bütün Türk çocukları kendileri için lazım olan atılım kaynağını o tarihte bulabileceklerdir.” sözleriyle ifade etmiştir. (<http://www.ataturkdevrimleri.com/yazi-359-ataturk-ilke-ve-inkilaplarinin-dayandigi-esaslar.html>)

Çocuklarda ulusal bir tarih bilincinin oluşturulmasında dil, din, kültür ve kültürel öğelerimizin bilinmesi, korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerekir. Bu değerleri bilen çocuklar ulusunun yaşam öyküsünü de anlamlandırabilir. Böylece diğer uluslarla olan benzerliklerini, farklılıklarını, neleri başarıp neleri başaramadıklarını gerçekçi ölçütlerine göre değerlendirip, diğer uluslar arasındaki yerlerini kendileri tayin edebilirler. Bugünü doğru şekilde analiz edebilen çocuklar ise ilerisini, geleceğini değerlendirebilme ve büyük işler yapma gücü ve imkanına kavuşabilir (Emiroğlu, 2010). Çocuklarda tarih bilinci oluşturabilmek tarih öğretiminin etkin bir şekilde gerçekleştirmekle mümkündür. Çünkü tarih öğretiminin amacı çocuklarda tarih bilincini oluşturabilmek, geleceği anlamalarına yardımcı olmak ve bugünden yola çıkarak yarınları görebilmelerini sağlamaktır. Tarihin zihinlerde ezberden çok bilgi olarak kalmasını sağlamak için çocuğu aktif olarak tarih öğretiminin içine katabilmek gerekir. Öğrenciye uygun çalışma çevresini hazırlayabilmek, nedenleri ve niçinleri ile öğrencinin geçmişi kendi analizleri doğrultusunda görmesini sağlamak tarih öğretiminde önem taşımaktadır (Ayaz, 2009: 8). Tarih öğretiminin soyut bir anlayışla öğretilmesi, öğrencilerin yaşadıkları dönemden çok uzak zaman dilimleriyle ilgili

konularda soyut bir şekilde bilgilendirilmeleri onları ilgisiz kılabilir. Bu bağlamda etkili tarih öğretimi gerçekleştirebilmek için tarihin somut ve görsel malzemelere dayalı olarak gerçekleştirilmesi düşünülebilir. Bunun yanı sıra gerçek yaşamdaki problemlerle öğrencileri yüz yüze getirerek, onların kendilerine sunulan olaydaki durumları tahlil etmeleri esasına dayanan örnek olay etkinlikleri tarih öğretiminde kullanılabilecek bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Tarih derslerinde öğrencilerin yaparak-yaşayarak öğrenebilecekleri bir diğer etkinlik ise dramadır. Müzeler ve tarihi mekanların kullanımı ise tarih öğretiminde yer verilmelidir. Öğrencilere zaman bilinci kazandırmada ve geçmişle günümüzü karşılaştırabilmelerini sağlamada sözlü tarih etkinliklerinden yararlanılabilir (Demircioğlu, 2007). Tarih bilincinin kazandırılmasında önemli rol oynayan tarih öğretiminin her türlü kuram, strateji ve yöntemin bir arada kullanıldığı dizgeli eğitimle gerçekleştirilmesi öğrenme ve öğrenmenin kalıcılığı açısından verimli olabilir. Bu noktadan hareketle ilköğretim sosyal bilgiler derslerinde yer alan tarihi olaylar ve kavramların öğrencinin duygusal ve düşünsel etkinliğini engelleyen öğretim yöntemleriyle değil, olabilirlik felsefesi temeline dayanan dizgeli öğretimle uygulanmasının öğrenmenin gerçekleşmesi ve kalıcılığı açısından daha etkili olduğu düşünülmektedir. Olabilirlik felsefesinde her türlü seçenek ve olanaklar, yeri ve zamanı geldikçe eğitim ortamında kullanılabilir; çünkü kesin ve değişmez bilgi şimdilik yoktur. Çünkü şimdiye kadar elde edilen bilimsel bilgi mutlak doğru olmayabilir. Bunun sebebi ise her şeyin her gün değişim içinde olmasıdır. Bu bağlamda sürekli öğrenciyi, öğretmeni, doğayı, konuyu, toplumu, devleti merkeze almak yerine; yeri gelir öğrenci, yeri gelir toplum, yeri gelir doğa, yeri gelir konu, kimi zamanda hepsinin bileşkesi merkeze alınabilir. Dizgeli öğretimde öğrencinin bilgiyi bulup çıkarması, kullanması ve yeniden üretmesi daha kolay gerçekleşir. Farklı öğretim yöntemi, strateji, teknik ve taktikler ile gerçekleşen dizgeli öğretimle tarih bilinci farklı yollardan öğrenciye kazandırılabilir. Bu sayede öğrenciler aynı zamanda bir sosyal bilimci gibi düşünme becerileri de kazanacaklardır.

Dizgeli Öğretim

Dizgeli öğretimin felsefi altyapısını oluşturan olabilirlik felsefesinde temel sayıtlı “her şey olabilir” önermesine dayandırılabilir. Olabilirlik felsefesini yansıtan yetişek de “Şimdilik hiçbir bilgi doğru değildir.” ilkesine göre temellendirilebilir. Bu felsefeye

göre eğitim, her öğrenciye göre yeniden düzenlenebileceği gibi, belli gruplara hatta tüm insanlık için de düzenlenebilir. Ayrıca öğrenme-öğretme durumları ve değerlendirme aynı mantıkla çok ve tek boyutlu olarak ele alınabilir. Her tür sınav ve eğitim durumu eğitim ortamında işe koşulabilir. İnsan çok boyutlu bir varlık olarak düşünülebilir. Bunun için çok boyutlu düşünme ve dinamik denge kurma yetişiğin temel önermelerinden biri olabilir. Hem her bir, hem de pek çok kişi için eğitim ortamları düzenlenebilir. Mevcut duruma, koşullara bağlı olarak tüm etkinliklerin nasıl oluşacağı değişebilir. Tek bir öğretme stratejisi, kuramı, yöntemi, teknik ve taktiği şimdilik mümkün olamayabilir. Pek çok mantık işe koşulabilir. Bilgi, beceri, duygu ve sezgiler elde edilirken bilginin bulunması, anlaşılması, kullanılması ve ondan yenilerinin elde edilmesine gidilebilir (Sönmez, 2004, s. 54).

Dizgeli öğretimi, her ders için, bir okul ve sınıf düzeyinde hedef ve davranışların belirlendiği, bu davranışların her bir öğrenci tarafından belirlenen süre içinde kazanılıp kazanılmadığının yoklandığı bir süreç olarak tanımlamak mümkündür. Dizgeli öğretim, öğretimde ünitenin esas alındığı, bilginin öğrenci tarafından bulunup çıkarılmasını, kullanılmasını ve yeniden yaratılmasını öngören, öğrencinin değişik akıl yürütme yolları kullanıp bilgi, beceri, duygu ve sezginin kullanıldığı, zaman ve sevgi değişkenlerine de yer veren bir yaklaşımdır.

Sönmez tarafından geliştirilen dizgeli öğretim yaklaşımının oluşturulmasında aşağıdaki ilkeler temele alınmıştır (Sönmez, 2004: 58):

1. Hiçbir kuram, öğrenme ve öğretmeyi tek başına tümüyle açıklayamamaktadır.
2. Her davranış yani bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve sezgisel özellikler tek bir kuram, yöntem ve teknikle kişiye öğretilmemektedir.
3. Her insan aynı davranışı aynı strateji kuram, yöntem, teknik ve taktikle öğrenmemektedir. Aynı davranışı öğrenmek ve öğretmek için farklı yollar kullanabilmektedir. Çünkü insan hem birbirinden farklı, hem birçok yönden benzer, hem de çok boyutlu bir varlıktır. Bazı öğrenciler filmler, resimler ve diyagramlar aracılığıyla görsel olarak öğrenirler. Bazıları da dinleyerek, okuyarak, tartışarak sözel olarak öğrenmeyi tercih ederler. Öğrenme merkezli öğretme başlı başına bir öğretme stratejisidir. Her öğrenci kendi aşamasına uygun bir öğrenme durumu içinde ilerlemelidir.
4. İnsan tek bir etkinlikle öğrenmemektedir. Pek çok etkinliği bir arada kullanınca, davranışlar daha kalıcı olabilmektedir.
5. Davranışın düzeyi, niteliği değişince farklı strateji, kuram, yöntem, teknik ve taktikler, akıl yürütme yolları işe koşulmalıdır.

6. Öğretimde ders değil ünite temele alınabilir.
7. Öğrenciye bilgiyi bulup çıkarma, anlama, kullanma ve yeniden üretilip yaratma becerisi kazandırılabilir.

Dizgeli öğretim, eğitim biliminin ilkelerine göre belirlenmiş *hedef davranışlar, içerik, eğitim ve sınav durumları* ile *dönütten* oluşan dirik bir yapı olarak ele alınabilir. Böyle bir eğitim anlayışında önce hedefler belirlenebilir, o hedeflerin göstergesi olan davranışlar saptanabilir. Bu davranışların hangi içerikle kazandırılacağı, bilimsel, sanatsal ve düşünsel açıdan çağdaş olan bir yaklaşımla yazılabilir. Belirlenen davranışların uygun öğrenme-öğretme strateji, yöntem ve teknikleriyle nasıl kazandırılacağı planlanabilir; bu süreç sonunda bir değerlendirme yapılabilir. Ayrıca sürecin içinde de çeşitli değerlendirmeler işe koşulabilir. Tüm bu etkinlikler sürekli devam edebilir (Sönmez, 2004).

Dizgeli öğretimin temel basamakları ve etkinlikleri şöyle ifade edilebilir (Sönmez, 2004: 55-58):

1. Hedef Davranışlar(Kazanımlar):

Dizgeli öğretimde hedef-davranışlar bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve sezgisel olarak dört alanda toplanır. Bu alanlarda kendi içinde aşamalı ve hiyerarşik olarak alt basamaklara ayrılmaktadır. Hedef davranışlar belirlenirken, toplumsal gerçek, konu alanı, insan ve doğa özellikleri dikkate alınmalıdır.

2. İçeriğin Düzenlenmesi:

İçerik, hedef davranışları kazandıracak biçimde, ünite ve konuların düzenlenmesi biçiminde ele alınır. Bu yaklaşımda içerik çağdaş bilimsel, sanatsal, felsefi bilgiyle donanık ve öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyine uygun olmalıdır. İçerik düzenlenirken bilgi yapısının, somuttan soyuta, basitten karmaşığa, kolaydan zora, bilinenden bilinmeyene, birbirinin ön koşulu olacak ve kendi içinde mantıklı bir tutarlılığı olacak biçimde organize edilmelidir.

3. Eğitim Durumları:

Hedef davranışları öğrenciye kazandırmak için gerekli uyarıcıların düzenlenip işe koşulması eğitim durumu olarak tanımlanabilir. Dizgeli öğretim yaklaşımında, eğitim

durumları hedef davranışlara göre düzenlenmelidir. Hedef davranışların düzeyine göre uygun öğrenme-öğretme strateji, yöntem, teknik ve taktiklerinin işe koşulması gerekir. Öğrenciye verilecek ipucu, pekiştireç, dönüt ve düzeltmeler eğitim durumlarında ortaya koyulur.

4. Sınama Durumları:

Sınama durumları ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinden oluşur. Dizgeli öğretimde çok boyutlu bir değerlendirme anlayışı söz konusudur. Öğrenci bir bütün halinde ele alınır. Bundan dolayı öğrenme-öğretme sürecinde her tür değerlendirme etkinliğine yer verilir.

Dizgeli öğretim tüm kuram, strateji, yöntem ve tekniklerinin derslerde nasıl kullanılacağına gösterildiği ve yapılandırılıp sunulduğu bir sentezdir. Dizgeli öğretimle bir ders planı düzenlenirken, tüm öğrenme strateji, kuram, yöntem, teknik ve taktiklerinin ortak ilkeleri göz önüne alınmalıdır. Dizgeli öğretim yaklaşımına dayalı bir ders modeli oluşturulurken Köy Enstitü'lerinde kullanılan Eğitimci El Kitapları, B. Bloom'un tam öğrenme modeli ile Gagne'nin görüşleri temele alınmıştır (Sönmez, 2004: 86).

Dizgeli öğretimle bir ders planı aşağıda yer alan ilkelere göre düzenlenmektedir (Sönmez, 2004: 86).

1. Milli Eğitimin ve okulun hedefleri, Devletin uzak hedeflerine uygun ve tutarlı olarak belirlenmektedir.
2. Okulun hedefleri belirlendikten sonra her bir ders için hedefler saptanır.
3. Bir ders veya konu alanı düzeyinde belirlenen hedefler davranışa dönüştürülür.
4. Bu hedef davranışlara uygun içerik yani üniteler belirlenir.
5. Her ünite kazandırılacak hedef ve davranışlar saptanır.
6. Her ünite için saptanan hedef davranışlar ve içerik; kolaydan zora, basitten karmaşığa, somuttan soyuta, yakından uzağa, bilinenden bilinmeyene ve birbirinin önkoşulu olacak şekilde düzenlenir.

7. Her bir ünite için kazandırılması kararlaştırılan hedef davranışlar, 40’ar ya da 80’er dakikalık derslere bölüştürülür.

8. Bir ya da iki ders saati içinde kazandırılacak hedef davranışlar belirlenir. Sonra bu davranışları, belirtilen süre içinde her bir öğrenciye kazandıracak eğitim durumları aşamalı olarak belirlenir.

Dizgeli öğretime uygun hazırlanan bir eğitim durumunda, davranışlar öğrenciye kazandırılırken aşamalı sıraya uyulması; ipucu, düzeltme, dönüt, pekiştireçlerin uygun yer ve zamanda kullanılması; öğrenci katılma ve katılımının sağlanması; uygun öğrenme-öğretme strateji, yöntem ve tekniklerle akıl yürütmelerin iç içe düzenlenmesi gerekir. Bütün bunlar günlük ders planında adım adım gösterilmelidir.

Dizgeli öğretim dikkat çekme basamağı ile başlamaktadır. Daha sonra sırasıyla; güdüleme, gözden geçirme, derse geçiş, geliştirme, özet, tekrar güdüleme, kapanış, değerlendirme basamakları gelmektedir. Bu basamaklar ayrıntılarıyla aşağıda yer almaktadır (Sönmez, 2004: 87-98):

Dikkati Çekme: Bir dersin işlenişinde ilk basamak dikkati çekmedir. Öğretmen dersin başında öğrencilerin dikkatini konuya ve kazandırılacak davranışlara çekmek için olgu, olay, anı, espri, fıkra, şarkı gibi etkinliklerden bir ya da birkaçını kullanabilir. Bu etkinlikler, hem konu ve kazandırılacak davranışlarla hem de öğrencilerin yaşına, cinsiyetine, psikolojisine ve sahip olduğu kültürel değerlere uygun olmalı; bunlara ters düşen etkinliklere yer verilmemelidir. Ayrıca bu basamakta yanıtı olmayan, fakat konu ve davranışlarla ilgili olan sorular da dikkati çekme için kullanılabilir. Hedeflerin düzeyine göre dikkati çekme yapılmalıdır. Örneğin, eğer hedef davranışlar bilgi düzeyinde ise, anı, fıkra, öykü, masal, günlük bir olay yukarıda yer alan ilkelere uygun olacak şekilde 2-5 dakikalık sürede anlatılabilir. Eğer hedef davranışlar kavrama düzeyinde ise bu kez davranışlarla ilgili açık uçlu (nedenli, niçinli, nasıllı, vb...) bir soru sorulabilir. Bu tip bir soru sorulduktan sonra öğretmen içinden 20’ ye kadar saymalı, bu sürenin sonunda arkadan ve ortadan ikişer önden bir ve daha sonra isteyen öğrencilere söz hakkı vermelidir. Cevaplar üzerinde hiçbir açıklama, ya da “doğru, yanlış” gibi ifadeler kullanılmamalıdır. Tüm bu etkinliklerden sonra öğretmen sınıfa “bu soruyu ve verdiğiniz cevapları unutmayın, dersin sonunda bu soruyu size tekrar

soracağım. Bu derse öğreneceklerinizle bu soruyu cevaplayabilirsiniz” demelidir. Eğer hedef davranışlar kavrama düzeyinin üstünde ise, bu kez dikkati çekme basamağında hedef davranışlarla ilgili 3-5 dakika sürecek kısa bir film izletilmeli, öykü, günlük ya da tarihi bir olay anlatılmalı; fakat bunlar en ilginç yerlerinden kesilmelidir. Konunun en can alıcı, heyecanlı yerinde film, öykü, olay vb... kesip öğretmenin “bundan ne olabilir, niçin?” gibi soruları sınıfa yöneltmelidir. Sorudan sonra yine içinden 20’ye kadar saymalı, bu sürenin sonunda ortadan ve arkadan 2’şer, önden 1 öğrenciye ve isteyen öğrencilere söz hakkı vermelidir. Yanıtların doğruluğu veya yanlışlığı konusunda hiçbir açıklama yapmamalıdır. Bu işlemlerden sonra, öğretmen “ bu filmin (öykünün, olayın) sonunu tekrar bitiminde size tekrar sunacağım. Sunmadan önce bu derste öğreneceklerinizle sonucu kestirebilecek, açıklayabilecek, ilkeleri bulabilecek ve değerlendirebileceksiniz” demektir.

Dikkati çekmenin diğer bir türü de olumsuz olanıdır. Ara dikkati çekmeler ise yeri ve zamanı gelince kullanılmalıdır. Bir başka dikkati çekme ise, dramatizasyon, oyun , rol yapma vb... etkinliklerle yapılır. Bu etkinlikler 5 dakikayı geçmemeli, hedef davranışlarla ilgili olmalıdır. Bunlar sunulurken, yukarda belirtilen durumlardaki sıra ve etkinliklere uyulmalıdır. Sosyal bilgiler dersinde hemen hemen her hedef davranışla ilgili dramatizasyon, rol yapma, gösteri, demonstrasyon, yaratıcı drama gibi etkinlikler öğrenme-öğretme ortamında etkin bir şekilde kullanılabilir

Eğer hedef davranışlar , diğer hedef davranışların önkoşulu, ya da önemli ise, bu durumda öğretmen “bunlar çok önemlidir. Öğrenmezseniz, bundan sonraki davranışları yapamazsınız. Bu nedenden dolayı, bu derste öğrendiklerinizi yazılı ve sözlü de sorarım” demelidir. Yazılı ve sözlüde de bu hedef davranışlarla ilgili soruları sormalıdır.

Güdüleme: Bir deresin işlenişinde ikinci basamak güdülemedir. Hangi konu olursa olsun, öğrencilerin niçin öğrenmek zorunda oldukları bir tartışma ortamı açılarak öğretmen ve öğrencilerle birlikte ortaya konulabilir. Bu güdüleyici tartışma ortamının başlaması için öğretmen ilk girişimi yapabilir. Öğrencilerin öğrenme isteklerini güdülemek için öğretmen, bu davranışların bir sonraki derste nasıl işe yarayacaklarını

ya da yaşamlarında mutlu ve başarılı olmaları için neden gerekli olacağını örneklerle gösterip vurgulayabilir.

Gözden Geçirme: Bu basamakta derste kazandırılacak hedef ve hedeflerle ilgili davranışlar öğrencilere sunulur. Hedef davranışların neler olduğu söylenir; ayrıca neyi, nasıl kazanacakları konusunda öğrencilerin bilgi sahibi olmaları, onların dersi kolayca işlemesine katkıda bulunabilir. Üstelik öğrenciler, dersin sonunda kendilerinden beklenenlerin neler olduklarını bildikleri zaman dersi daha dikkatlice izleyebilirler; kazandırılan davranışlar daha da kalıcı izli olabilir.

Derse Geçiş: Bu basamak, davranışların kazandırılması sırasında öğretmence düzenlenmiş olgu, olay, anı, levha, tablo, harita gibi araç-gereçlerin sunulduğu, açıklamaların yapıldığı basamaktır. Ayrıca dikkati çekme basamağında kullanılan olgu, olay, anı, fıkra, vb.ne tekrar dikkat çekilerek derse geçiş yapılabilir. Bir önceki derste kazandırılan davranışlar bir sonraki ders için geçiş olabilir; fakat bu durumda bir önceki derste kazandırılan davranışlar, bir sonraki derste kazandırılacaklar için önkoşul olmalıdır.

Derse geçiş hedef davranışlara göre düzenlenmelidir. Sözgelisi bir önceki ders, bir sonraki dersin hedef davranışlarının önkoşulu ise, bir önceki derste kazandırılan hedef davranışların hatırlatılmasıyla geçiş yapılabilir. Bunun için öğretmen “Bir önceki derste öğrendiklerimiz, bu ders için gereklidir. Bu nedenden dolayı, geçen derste öğrendiklerimizi tekrarlamak zorundayız. “Şimdi size geçen derste öğrendiklerimizle ilgili sorular soracağım.” demesi ve o dersin hedef davranışlarıyla ilgili olanları sınıfa yöneltmesi; yanıt alması; eksikleri tamamlaması; yanlışları düzeltmesi gerekir.

İkinci tür derse geçiş; hedef davranışlar bilgi düzeyinde ise, öğretmen gerekli araç gereçleri de (harita, tablo, slayt vb.) kullanarak kavramları (olguları, sınıflamaları vb.) “Önce ben anlatacağım. Her biriyle ilgili örnekler vereceğim. Beni dikkatlice dinleyin. Anlatamadığım yer olursa, hemen sorun, tekrar anlatırım.” demeli ve öğrencileri arkaya yaslatmalıdır. Dersi tepegöz, bilgisayar, projektör kullanarak sunuyorsa, “Şimdi size bir kavramın tanımını (bir olguyu) sunacağım. Dikkatlice okuyun.” demeli ve öğrencileri

arkaya yaslatmalıdır. Hedef davranışlar kavrama ve daha yukarı düzeylerde ise, öğretmen bir metin, örnek olay, film, oyun vb. öğrencilere sunmalıdır. Onlara metni, örnek olayı okumaları; filmi, oyunu vb. seyretmeleri için en fazla 5 dakikalık süre vermelidir. Bu sürenin sonunda öğretmen “Metni, örnek olayı okudunuz Şimdi size bazı sorular soracağım. Yanıtlarını okuduğunuz metne, olaya, seyrettiğiniz filme, oyuna göre vermelisiniz.” demelidir. Sınıfı arkaya yaslatmalı ve soruları sormalıdır. Eğer toplumsal bir sorun çözdürecek araştırma inceleme, iş yaptıracak, ya da bir makinenin çalışmasını vb. öğretecekse, yani hedefler uygulama ve daha yukarı düzeylerde ise, bu kez öğretmen, iş ve işlem basamaklarını tahtaya yazmalı, ya da asmalıdır. Öğrencilerin bunları defterlerine yazmalarını sağlamalıdır. Her öğrencinin yazıp yazmadığını denetlemelidir. Eksikleri tamamlayıp, yanlışları düzelttikten sonra “Şimdi işi, önce işlem basamaklarına göre ben yapacağım. Beni dikkatlice izleyin; anlatamadığım yer olursa, hemen sorun; tekrar anlatırım.” demeli ve öğrencileri arkaya yaslatmalıdır. Hedef davranışlar güdümlü tartışma yöntemiyle kazandırılacaksa, öğretmen bir tartışma ortamı açar ve “herkes düşüncelerini açık seçik söylesin; fakat gerekçe belirtmek zorundasınız. Gerekçe belirtmeyenin yanıtını kabul etmem.” demeli, soruyu sorduktan sonra içinden 20’ye kadar saymalıdır. Bir başka biçimde derse geçiş şöyle yapılabilir: Bir önceki ders öğrencilerden araç-gereç vb. istenmişse, öğretmen “Herkes araç-gerecini masanın üzerine çıkarsın, gruplar oluşsun.” demelidir. Her öğrenciyi ve grubu denetlemeli, eksikleri tamamlamalıdır. Bundan sonra “Şimdi beni dinleyin, ne yapacağınızı size söyleyeceğim. Tahtadaki işlem basamaklarına göre derse devam edin” demelidir.

Geliştirme: Belli bir konu alanında (sosyal bilgiler), belli bir sürede (40, 45, 80, 90 dakika, beş saat vb.) kazandırılacak davranışların her bir öğrenciye mal edilmesi için yapılan her türlü yerinde ve tutarlı etkinliği kapsar. Bu basamakta yapılacak her türlü etkinlik hem kazandırılacak davranışa, hem öğrencinin yaşına, cinsiyetine, psikolojisine, değerlerine, hem de eğitim biliminin ilkelerine uygun olmalıdır. Bu bölümde şunlar bulunmalıdır:

- a. Öğrenciye sorulacak sorular ve onlardan beklenen doğru yanıtlar önceden belirlenmelidir. Bu sorular ve yanıtlar kazandırılacak davranışa ve öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyine uygun olmalıdır.
- b. Eğer öğrenciden doğru yanıt gelmiyorsa, verilecek ipuçları (yan sorular, olgu, olay, anı, resim, tablolar vb.) belirlenmelidir.
- c. Eğer öğrenciden yarım yamalak ya da eksik yanıtlar geliyorsa, yapılacak düzeltme ve dönütler belirlenmelidir.
- d. Doğru yanıtlayan öğrencilere verilecek pekiştireçler saptanmalıdır. Pekiştireçler öğrencinin yaşına, cinsiyetine ve sahip olduğu psiko-sosyal değerlere uygun olmalıdır.
- e. Öğrencinin derse katılımı sağlanmalıdır. Sorular tüm öğrencilere adil biçimde dağıtılmalı; yanıtlama işi öğrencilerce yapılmalıdır. Yanıtlar istendik düzeyde değilse, ya da hiç yoksa ipucu, düzeltme ve dönüt işlemlerine başvurulmalı ve öğrenciler yüreklendirilmelidir. Doğru yanıtlayanlara pekiştireç verilmelidir. Uygulama düzeyinde ve devinışsel alanla ilgili davranışların kazandırılmasında, her bir öğrencinin davranışları yapması ve öğretmence denetim altında tutulması zorunludur. Öğrenci soruyu yanıtlarken, işi yaparken öğretmen onu dinlemeli, gözlemeli ve sınıfı gözleriyle denetim altında tutmalı; öğrencinin verdiği yanıt herkesin duyabileceği bir sesle sınıfa sunmalı, yanıtın doğruluğu üzerinde sınıfça tartışma açmalıdır. İşte bu özellikler günlük planda ayrıntılarıyla yer almalıdır.
- f. Kazandırılacak davranışlarla ilgili araç-gereç ve kaynak kişi sınıfa getirmeli, yeri gelince sırasıyla kullanmalıdır. Araç ve gereçler (resimler, levhalar, slaytlar, örnekler, modeller, numuneler, planlar, krokiler, haritalar, laboratuar, iş ve işlem basamaklarıyla ilgili araç ve gereçler) hem davranışla ilgili, hem de öğrencinin yaşına, cinsiyetine uygun olmalıdır. Ayrıca araç ve gereçlerin kullanılması öğrencinin dikkatini, derse katılmağını, davranışın öğrenilmesini ve kalıcılığını da sağlayıcı nitelikte olmalıdır.

g. Kazandırılacak davranışına uygun öğrenme ve öğretme yöntemi kullanılmalıdır. Davranışın düzeyi ile bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve sezgisel alana ait oluş durumuna göre kullanılacak öğrenme-öğretme yöntemi de değiştirilmelidir. Davranışın düzeyi ve ait olduğu alan değişince hem davranış, hem de öğrenmenin tipi değişmektedir. Böyle olmakla beraber farklı düzey, tip ve alanlardaki davranışlar aynı ders saati içinde kazandırılacaksa, bu kez birden fazla öğrenme-öğretme strateji, yöntem ve teknikleriyle, akıl yürütme yolu bir arada kullanılabilir.

h. Zaman hedef davranışlara, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyine göre olmalıdır. Genellikle dersler 40 ya da 45 dakika olarak düşünülür. Ayrıca zaman, haftalık ders süresi, dönem ya da bir yıllık olabilir. Hatta 2, 3, 4, 5, 6, 7 yıllık dönemler olarak da belirlenebilir. Nasıl ele alınırsa alınsın zaman, istendik davranışları öğrenciye kazandıracak sürede olmalıdır. Bu nedenden dolayı davranışlar için gerekli zamana %15, %20'lik bir zaman daha eklenmelidir; çünkü belirtilen zamanda öğrenciye istendik davranışlar kazandırılmayabilir. Bundan başka deprem, sel, salgın hastalık, soğuk, savaş vb. beklenmedik durumlar da ortaya çıkabilir. Ayrıca her ünitenin sonunda yapılması gerekli olan biçimlendirme ve yetiştirmeye dönük değerlendirme için de belli bir zaman ayrılmalıdır.

ı. Üniteler somuttan soyuta, kolaydan zora, basitten karmaşığa, bilinenden bilinmeyene, yakın çevre ve zamandan uzağa, birbirinin önkoşulu oluş özelliklerine göre sıralanmalıdır. Üniteler genellikle 3 ile 12 saat arasında olmalıdır. Ünitelerin içeriği, hedef davranışlardan çıkarılmalıdır.

i. Her ünitenin sonunda biçimlendirme ve yetiştirmeye dönük değerlendirme yapılmalıdır. Bu değerlendirmede, öğrenciye not verilmemelidir. Öğrencinin öğrenme güçlüklerini, eksiklerini belirlemek, bu güçlükleri gidermek, eksikleri tamamlamak için bu tür değerlendirme yapılır. Bu durumda önce, “Öğrenci hangi davranışları ne derece öğrendi, hangi davranışları öğrenemedi ya da öğrenmede güçlük çekti, eksikleri nelerdir?” gibi özellikler belirlenir. Daha sonra ona nerede, nasıl yardım yapılacağı saptanır. Gerekli ipucu, düzeltme, dönüt, kaynak araç-gereçler sağlanıp işe koşulur. Her

öğrenci bir üniteyi tam öğrenmeden ondan sonrakine geçilmez. Bunun için ek saatler kullanılmalıdır.

j. Günlük ders planı ve yetişek ne kadar bilimsel ve ayrıntılı hazırlanırsa hazırlansın, onu uygulayacak olan öğretmen istendik niteliklerle donanık değilse, ilk hamlede yetişek amacına beklendik düzeyde ulaşmayabilir. Bunun için öğretmen programlandırılmış öğretime göre bir dersin işlenişini öğrenip uygulamalıdır.

k. Ders işlenirken hangi tür akıl yürütme süreçlerinin kullanılacağı saptanmalı ve plan buna göre düzenlenmelidir. Bu tür akıl yürütmeler hedef davranışlarla ilgili olmalıdır. Birden farklı düzeyde hedef davranış varsa, uygun ve değişik akıl yürütme süreçleri eğitim ortamında işe koşulmalıdır.

l. Eğitim durumunda beş öğrenme-öğretme etkinliği bir arada bulunmalıdır. Bunlar sırasıyla dinleme, görme, tartışma, yapıp-gösterme ve başkasına öğretmedir. Öğrenci önce dinleyecek, sonra görecektir, öğrendikleri üzerinde tartışacak, öğrendiklerini yapıp gösterecek, yani uygulayacak, daha sonra da başkasına öğretecektir; çünkü bunları yapınca öğrendiklerinin %90'ını unutmaz ve kullanır. Sözgelisi “demokrasi” kavramı anlatılacak, iki örnek verilecek, slaytla ilkeler gösterilecek ve tekrarlanacaktır (dinleme ve görme etkinliği). Belirtilen ilkelere neden uyulması gerektiği, uyulmazsa neler olacağı konularında öğrenciler tartışacak ve gerekçe göstereceklerdir (tartışma etkinliği). Bu ilkelerle ilgili sınıf ortamında öğrenciler yazdıkları oyunları oynayıp gösterecekler, sınıf ve kol başkanlarını seçip denetleyeceklerdir (yapıp gösterme etkinliği). Son olarak da demokrasiyle ilgili sergi, sempozyum, konferans düzenlemeli, şiir, şarkı yazmalı, oyunlar oynayıp, bilmece-bulmacalar hazırlayıp sorarak başkalarına öğretmelidirler (başkasına öğretme).

m. Diğer derslerle (matematik, Türkçe, resim, müzik, beden eğitimi, fen bilgisi, sosyal bilgiler, hayat bilgisi, iş bilgisi) ne zaman ve nasıl bağ kurulacağı planda belirtilmelidir.

Özet: Özetler değişik zamanlarda yapılabilir. Eğer davranışların hepsi bilgi düzeyinde ise, bilgi vermek amacıyla her yardımcı nokta (düşünce) açıklandıktan sonra özetlemeye

gidilebilir. Eğer hedefler değişik düzeylerde ise, her hedef kazandırıldıktan sonra bir ara özet yapılabilir. Ara özetlerde yardımcı noktalar (düşünceler) söylenmelidir. Dersin sonundaki özetler, tüm yardımcı noktalar (düşünceler) açıklandıktan sonra yapılmalıdır. Son özetle, ana nokta söylenmelidir. Ana ve yardımcı noktaların ara ve son özetle yinelenmesi, davranışın yer etmesini, öğrencinin eksiklerini tamamlamasını, yanlışlarını düzeltmesini sağlayabilir.

Tekrar Güdüleme: Tekrar güdüleme basamağındaki amaç, öğrencilerin derse ve öğrendiklerine karşı ilgilerinin devamını sağlamaktır. Etkili bir öğretmen, güdülemeyi ders süresince devam ettirir; çünkü tekrar güdüleme basamağı, derste kazandırılan davranışların önemini öğrencilerin anlamalarını sağlamak için öğretmen açısından son bir fırsattır. Ayrıca, bir önceki derste öğretilen davranışlar, bir sonraki ders için önkoşulsa, bu basamak daha da önemli olabilir; çünkü bir önceki derste öğrenilen davranışlar, bir sonraki derste öğretilecek davranışların öğrenilmesinde kolaylık sağlayacaktır. Bunu gören öğrenci, öğrenilenlerin ne işe yaradığını anlayabilir. Bu basamakta dersin girişinde yapılan güdüleme tekrar kullanılabilir.

Kapanış: Pek çok eğitimci için bir dersin planlanmasında en zor basamak kapanıştır. Bu basamakta öğretmen dikkati çekme basamağında sorduğu açık uçlu soruyu tekrar sormalıdır. Sunup yarım kestiği film, oyun ve bunların sonunun ne olduğunu gündeme getirmeli, aldığı yanıtlara göre filmin, oyunun sonunu göstermeli, şarkı, oyun ve gösteriyle dersi bitirmelidir. Eğer bu soruların yanıtları öğrencilerce hala verilemiyorsa, ipucu, dönüt ve düzeltme kullanmalı, yine yanıt yoksa eğitim durumunu yeniden düzenlemelidir. Bu tür etkinliklerin tümü hedef davranışlarla ilgili olmalıdır. Eğer gelecek derste işlenecek hedef davranışlarla ilgili öğrencilerin yapacakları ödev, getirecekleri araç-gereç varsa, bu bölümde belirtilmelidir. Ayrıca bu basamakta tıpkı dikkati çekmede olduğu gibi arkası yarın türü etkinliklere gidilebilir. Gelecek dersin hedef davranışlarıyla ilgili film, oyun gösterilip öykü vb. anlatılıp en can alıcı yerinden kesildikten sonra, “Bunun devamını düşünün. Gelecek derste ne olduğunu göreceğiz.” denebilir. Kapanış nasıl yapılırsa yapılsın, öğretmen öğrencilere teşekkür etmeli, “iyi dersler, iyi günler, iyi tatiller” vb. gibi ifadelerle hitap etmeli; “Anlatamadığım yer varsa, ben şu gün ve saatlerde okulda odamdayım. Gelin bana sorun, anlattırın.” demelidir. Öğretmen “Ders bitti, gidebilirsiniz.” gibi ifadelerden kaçınmalıdır.

Değerlendirme: Burada öğretmen, öğrenciye kazandırmayı amaçladığı hedef davranışların her biriyle ilgili en az bir soru sormalıdır. Dersin bitmesine 5-10 dakika kala, biçimlendirme ve yetiştirmeye dönük bir değerlendirme yapmalı ve öğrencilere not vermemelidir. Aldığı sonuçlara göre ders planında gerekli düzeltmelere gitmelidir. Bu basamakta, sınıf içinde bilgi, beceri yarışmaları düzenlenebilir. Bu tür yarışmalar, hem öğrencinin derse karşı ilgisini artırır, hem de öğrenmenin kalıcı olmasını sağlayabilir.

1.2 ARAŞTIRMANIN AMACI

Geçmiş yorumlamak ve geleceği biçimlendirmek tarih bilincine sahip olmakla mümkündür. Tarih bilinci, insanın hem geçmişi yorumlamasında, hem de geleceği kurmasında, ona yön vermesinde rol oynamaktadır. Tarih bilincinin oluşturulmasında insanın tarihi nasıl şekillendirdiği önem taşır. Tarihi, kendi değerleri, amaçları ve eylemleriyle kurduğunun bilincine varan insan, geleceği de kendi idealleri ve beklentileri yönünde aynı bilinçle belirlemek ister. Bu bağlamda, bireye tarih bilinci kazandırmaya kişinin kendisinden yola çıkarak başlanması uygun olur. Çünkü bireyin ailesi içinde doğmasıyla nasıl aile tarihi başlıyor ise, toplumda aynı şekilde kendi tarihini oluşturur. Bu noktadan hareketle tarih bilincinin oluşturulmasında bireyin ailesinin, çevresinin ve yaşadığı kültürün etkili olduğunu söylemek mümkündür. İnsan kültürle öylesine iç içedir ki, insandan söz edilen her yerde kültürden, kültürden söz edilen yerlerde de insandan söz edilmektedir. Tarih bilincinin kazandırılmasında tarihin toplumdan ayrı olmadığı göz önünde bulundurularak, öğrencinin edineceği bilginin kendi geçmişi olduğu kültürel özelliklerden yola çıkılarak daha iyi verilebilir. Etkili bir tarih öğretimi bireyin yakın çevresinden uzak çevresine doğru sistematik bir yaklaşım içerisinde gerçekleşebilir. Bu noktada öğretmen ve öğrencilerin gereksinimlerini üst noktada karşılayabilecek ve içinde yaşanılan toplumdan uzak olmayan yeni bir anlayışa ihtiyaç duyulmaktadır. Dizgeli öğretim tüm bu ihtiyaçlara cevap verebilmek amacıyla ortaya konmuştur. Dizgeli öğretimle gerçekleştirilen tarih öğretiminin öğrencide tarih bilincini daha etkili bir şekilde oluşturabileceği düşünülmektedir. Dizgeli öğretimle gerçekleştirilecek tarih öğretimi sistematik bir şekilde gerçekleşmektedir. Tarih öğretimini içeren kazanımlar dizgeli eğitimle öğrenciye kazandırılırken aşamalı sıraya

uyulması; ipucu, düzeltme, dönüt, pekiştireçlerin uygun yer ve zamanda kullanılması; öğrenci katılma-ğının sağlanması; uygun öğrenme-öğretme strateji, yöntem ve tekniklerle uygulanması sağlanmalıdır. Tarih öğretiminde uygulanan dizgeli eğitim yaklaşımı ile öğrencinin tarih dersini niçin öğrenmesi gerektiğini anlaması; kendisi ve yakın çevresinden yola çıkarak diğer insanları, toplumları ve toplumsal yapıları ayırt etmesi, içinde yaşadığı kültürü fark etmesi ve geçmişten yola çıkarak geleceğe yönelik çıkarımlarda bulunabilmesi hedeflenmektedir. Bu çalışma ile tarih bilinci oluşturmada dizgeli eğitim yaklaşımının daha etkili olabileceği düşünülmüştür. Çünkü dizgeli eğitim sistematik şekilde tarihi konuları öğrenciye kazandırabilir ve kazanımların akılda kalıcılığı bu şekilde daha etkili gerçekleşebilir. Bu bağlamda araştırmanın amacı; ilköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinin “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinde dizgeli öğretim kullanılan ve kullanılmayan gruplar arasında öğrencilerin erişim ortalamları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını araştırmaktır. Araştırmada dizgeli öğretim yaklaşımının tarih konulu kazanımlarda etkili olup olmadığının test edilmesi amaçlanmıştır.

1.3 PROBLEM

Sosyal bilgiler dersinde tarih bilinci oluşturmada dizgeli öğretimin etkililiği nedir?

1.4 DENENCELER

1. Deney grubunun sosyal bilgiler dersi bilgi düzeyi erişim ortalaması, kontrol grubunun bilgi düzeyi erişim ortalamasından anlamlı derecede yüksektir.
2. Deney grubunun sosyal bilgiler dersi kavrama düzeyi erişim ortalaması, kontrol grubunun kavrama düzeyi erişim ortalamasından anlamlı derecede yüksektir.
3. Deney grubunun sosyal bilgiler dersi uygulama düzeyi erişim ortalaması, kontrol grubunun uygulama düzeyi erişim ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir.
4. Deney grubunun sosyal bilgiler dersi toplam erişim ortalaması, kontrol grubunun toplam erişim ortalamasından anlamlı derecede yüksektir.

5. Deney grubunun sosyal bilgiler dersi bilgi düzeyi kalıcılık puan ortalaması, kontrol grubunun bilgi düzeyi kalıcılık puan ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir.
6. Deney grubunun sosyal bilgiler dersi kavrama düzeyi kalıcılık puan ortalaması, kontrol grubunun kavrama düzeyi kalıcılık puan ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir.
7. Deney grubunun sosyal bilgiler dersi uygulama düzeyi kalıcılık puan ortalaması, kontrol grubunun rubun uygulama düzeyi kalıcılık puan ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir.
8. Deney grubunun grubun sosyal bilgiler dersi toplam kalıcılık puan ortalaması, kontrol grubunun toplam kalıcılık puan ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir.

1.5 SAYILTILAR

1. Kapsam geçerliliği için başvuru uzman kanısı yeterlidir.
2. Kontrol altına alınamayan istenmedik değişkenler her iki grubu da aynı oranda etkilemiştir.

1.6 TANIMLAR

Dizgeli Öğretim: İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinin işlenişiyle ilgili araştırmacı tarafından hazırlanıp ek-2, ek-3, ek-4 ve ek-5’de sunulan ders planlarındaki etkinliklerdir.

Erişi: “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesine yönelik oluşturulan 40 soruluk ölçme aracıyla öğrencilerin son test puanlarından ön test puanlarının çıkarılmasından elde edilen puanların ortalaması.

Kalıcılık: Öğrencilerin öğrenme ile edindikleri bilgileri (uzun süreli bellekte saklanan) gerektiğinde kısa süreli belleklerine çağırarak kullanma işlemini, öğrenme sürecinden uzun bir süre sonra bile yapabilmeleri

Deney grubu: Sosyal bilgiler dersinde tarih bilinci oluşturmada dizgeli öğretim kullanılan grup.

Kontrol Grubu: Sosyal bilgiler dersinde tarih bilinci oluşturmada uygulamada olan öğretim programının kullanıldığı grup.

1.7 SINIRLAMALAR

Bu araştırma;

1. 2009-2010 öğretim yılında Balıkesir Karesi İlköğretim Okulu 4. sınıfların 2 farklı şubesinde okumakta olan öğrenciler ile,
2. İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde işlenmekte olan “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesi ile,
3. İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinden elde edilen erişimi ve kalıcılık puanlarıyla sınırlıdır.
4. Dizgeli öğretim ve yürürlükte olan öğretim programı ile sınırlıdır.

1.8 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Sönmez (1995) tarafından 1990-1995 yılları arasında yapılan araştırmada beş yıl süreyle Ankara’da şans yoluyla seçilen bir ilkokulda dizgeli öğretim anlayışı ile sınıfta doğrudan demokrasi uygulaması gerçekleştirilmiştir. Dizgeli öğretim yaklaşımı ile öğrencilere, bilişsel, duyuşsal, devinışsel ve sezgisel alan davranışları kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu davranışlara; sınıf mahkemesi oluşturma, ödevlerini yapma, çevresini temiz tutma..v.b. şekilde örnek verilebilir. Araştırma sonucunda, dizgeli öğretimle oluşturulan doğrudan demokratik ortamda belirlenen dokuz hedef

davranışın beş yıl içinde öğrenciler tarafından kazanıldığı bulgusuna ulaşılmıştır (Akt: Sönmez, 2004: 115).

Sıvacı, Acat, Eroğul (1997), yılında değişik sınıflarda yaptıkları deneysel çalışmalarında, dizgeli öğretimin kullanıldığı grupların erişim puanlarının, geleneksel öğretim gören gruplarınkinden, anlamlı derecede yüksek olduğu saptamışlardır. Öğrencilerle gerçekleştirilen görüşmelerde dizgeli öğretim alan sınıfların duyu ve düşüncelerinin olumlu yönde geliştiği belirlenmiştir (Akt.: Sönmez, 2004: 127).

Kayabaşı (1997: 146-147), tarafından yapılan araştırmada programlandırılmış (dizgeli) öğretim, Dünya Bankası Eğitim Projesi öğretim programı ve Geleneksel öğretime göre eğitim gören üç grubun öğrencilerinin “Mesleki ve Teknik Eğitime Giriş” dersinin erişim ile bilgi ve kavrama düzeyi kalıcılık etkisi araştırılmıştır. Araştırma, Gazi Üniversitesi bünyesinde yer alan üç fakültede okuyan toplam 69 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Araştırma sonucunda bilgi, kavrama, toplam kalıcılık puanları açısından programlandırılmış öğretim yapılan grubun lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Sönmez tarafından yapılan bir diğer araştırma, 128 ilköğretim okulunda ve Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma, 1982-2000 öğretim yıllarında değişik okul, ders düzeyi ve ünitelerle, bunlarda kazandırılmaya çalışılan, bilgi, kavrama, uygulama ve toplam hedef davranışlardaki erişim ile sınırlandırılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının erişimine ilişkin elde edilen bulgulara göre; dizgeli öğretimin öğretmen adayları için belirlenen toplam hedef davranışları kazandırmada etkili olduğu tespit edilmiştir (Sönmez, 2004).

Kılıç'ın (2000), 1999-2000 öğretim yılında gerçekleştirdiği araştırmada programlandırılmış (dizgeli) öğretime göre ilk okuma-yazma çalışmalarını yürütmede düzenlenmiş metin yönteminin uygulandığı gruba, geleneksel yöntemin uygulandığı grubun okumaya geçme zamanı, dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini kazanma düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek

amaçlanmıştır. Okumaya geçme zamanı dışında Programlandırılmış öğretim yapılan grubunun lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Emir (2001), “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yaratıcı Düşünmenin Erişiyeye ve Kalıcılığa Etkisi” başlıklı araştırmasını Bolu ilinde bulunan 5. sınıf öğrencilerinden iki grup üzerinde uygulamış, kontrol grubunda geleneksel öğretim, deney grubunda yaratıcı düşünme işe koşulmuştur. Bu çalışmada öğrencilerin bilgi, kavrama, uygulama, sentez ve kalıcılık açısından deney grubunun puan ortalamalarının ile kontrol grubunun puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma sonucunda, deney grubunun, bilişsel alan bilgi, kavrama, ve sentez basamaklarının puan ortalamaları ile kalıcılık puanları, tutum, yaratıcılık puanlarının anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Alacapınar, (2001), tarafından yapılan çalışmada, ilköğretim 3. sınıf hayat bilgisi dersinde programlandırılmış (dizgeli) öğretim yapılan grubun erişim ortalaması ve kalıcılık puanlarıyla, geleneksel öğretim yapılan grubun erişim ortalaması ve kalıcılık puanları arasında anlamlı farkın olup olmadığı test edilmiştir. Araştırma sonucunda bilgi, kavrama, erişim ve toplam kalıcılık puanları açısından programlandırılmış öğretim yapılan grubun lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Uygulama düzeyi ve kalıcılık puanları açısından ise anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bilgiyi bulma, kullanma ve o bilgiden yenilerini üretme düzeylerindeki erişim ortalamaları arasında, programlandırılmış öğretim gören grubun lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Memişoğlu (2003) tarafından yapılan çalışma, 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde “Türkiye’nin Coğrafi Bölgeleri” ünitesinde ve bilişsel alanın bilgi, kavrama, uygulama, toplam ve kalıcılık puanları üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda; Dizgeli öğretim yapılan grubun bilgi ve kavrama düzeyindeki erişim ortalaması ve kalıcılık puanlarıyla, geleneksel öğretim yapılan grubun bilgi ve kavrama düzeyi erişim ortalaması ve kalıcılık puanları arasında deney grubu lehine anlamlı fark bulunmuştur. (Akt: Sönmez, 2004)

Paş, (2004), tarafından gerçekleştirilen “İlköğretim Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk Ünitesinin Öğretiminin Programlandırılmış Öğretime Göre Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmada geleneksel öğretimin ve dizgeli öğretimin

yapıldığı iki grup belirlenmiştir. Deneysel bir çalışma şeklinde gerçekleştirilen bu araştırma sonucunda dizgeli öğretimle ders yapan grubun lehine kavrama, uygulama, toplam erişim puanları, kalıcılık puanları açısından anlamlı fark bulunmuştur.

Aksin (2006) tarafından gerçekleştirilen “İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretiminde Bilgisayar Destekli Öğretimin Erişime Etkisi” başlıklı çalışmada deneysel yöntemin öntest-sontest kontrol gruplu modeli kullanılmıştır. Deney grubunda bilgisayar destekli eğitime uygun şekilde hazırlanan ders yazılımı kullanılarak sosyal bilgiler dersinin öğretimi yapılmış, kontrol grubunda ise geleneksel öğretim sürdürülmüştür. Araştırma sonucunda deney grubunun bilgi, kavrama ve uygulama düzeyi davranışları kazandırmada kontrol grubundan daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Piji (2006) tarafından gerçekleştirilen “Dizgeli Öğretime Göre Gerçekleştirilen Eşlik Dersi Programının Akademik Başarıya, Tutuma, Yeterlilik Algısına ve Kalıcılığa Etkisi” başlıklı çalışmada deneysel yöntemin öntest-sontest kontrol gruplu modeli kullanılmıştır. Eşlik dersi alan toplam 33 lisans üçüncü sınıf öğrencisinin 18’i deney, 15’i kontrol grubunda yer almıştır. Araştırma sonucunda deney grubun başarı testi puanları (bilgi, kavrama, uygulama, bilgiyi bulma, kullanma ve o bilgiden yenilerini üretme düzeyi ve toplam puanları) ile kontrol grubun başarı testi puanları (bilgi, kavrama, uygulama, bilgiyi bulma, kullanma ve o bilgiden yenilerini üretme düzeyi ve toplam puanları) arasında deney grubunun lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Uygulama ve bilgiyi bulma, kullanma ve o bilgiden yenilerini üretme düzeyi kalıcılık puanları bakımından deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Küçükoğlu (2007) tarafından gerçekleştirilen “Dizgeli Öğretimin Öğrenci Erişime Etkisi” başlıklı araştırmanın amacı eğitim fakültesi birinci sınıf Öğretmenlik Mesleğine Giriş dersinde dizgeli öğretim yapılan grubun erişim ortalaması ile geleneksel öğretim yapılan grubun erişim ortalaması arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını ortaya koymak olarak belirlenmiştir. Araştırma sonucunda; Dizgeli öğretim yapılan grubun Öğretmenlik Mesleğine Giriş dersinde toplam düzeydeki erişim ortalaması ile

geleneksel öğretim yapılan grubun öğretmenlik mesleğine giriş dersinde toplam düzeydeki erişimi ortalaması arasında birinci grubun lehine anlamlı bir fark bulunmuştur

Takkaç (2007) tarafından gerçekleştirilen “Dizgeli Eğitimin Sosyal Bilgiler Dersinde 5. Sınıf Öğrencilerinin Erişilerine Etkisi” başlıklı araştırmanın amacı dizgeli öğretime göre işlenen sosyal bilgiler dersinin geleneksel yöntemlerin uygulandığı dersler karşısındaki etkililiğini ortaya koymaktır. “Bir Ülke, Bir Bayrak” ünitesi ele alınarak gerçekleştirilen bu çalışmanın sonucunda bilgi ve kavrama düzeyi erişimi ortalamaları arasında gruplar arasında anlamlı bir fark görülmezken, uygulama ve toplam düzey erişimi ortalamaları arasında dizgeli eğitimin kullanıldığı grubun lehine anlamlı bir fark görülmüştür

Öntaş (2010) tarafından gerçekleştirilen “İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Yapılandırmacı Yaklaşım ile Dizgeli Eğitimin Öğrenci Erişimine Etkisi Arasındaki Fark” başlıklı araştırmanın amacı dizgeli eğitim ve yapılandırmacı yaklaşıma göre yapılan 6. sınıf sosyal bilgiler erişimi üzerindeki etkisini belirlemektir. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre dizgeli eğitimin kullanıldığı bilgi, kavrama düzeyi erişimi ortalaması ile yapılandırmacı yaklaşımın kullanıldığı grubun erişimi ortalaması arasında anlamlı bir fark yoktur. Dizgeli eğitimin kullanıldığı grubun uygulama ve toplam düzeyde erişimi ortalaması ile yapılandırmacı yaklaşımın kullanıldığı uygulama ve toplam erişimi ortalaması arasında dizgeli eğitimin lehine anlamlı bir fark vardır. Sonuçlar karşısında geleneksel olarak bilgi düzeyinde erişimlerle yetinilen sosyal bilgiler dersinde ihtiyaç duyulan uygulama düzeyindeki beceriler dizgeli eğitim uygulamaları ile öğrencilere kazandırılabilir.

Berk (2008), tarafından gerçekleştirilen “Eski ve Yeni İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programları ve Ders Kitaplarında Tarih Konularının Karşılaştırılması” başlıklı araştırmanın amacı ilköğretim sosyal bilgiler dersinin eski ve yeni öğretim programı ve ders kitaplarında (6 ve 7. sınıf) tarih konularının metot ve içerik yönünden karşılaştırılması yapılarak, benzerlikler ve farklılıkların ortaya çıkarılmasıdır. Araştırma sonucunda; sosyal bilgiler eski öğretim program ve ders kitaplarında tarih konularının içeriğinin yüklü ve öğrencinin ihtiyacından uzak olduğu, eski program ve ders kitaplarında tarih konularının siyasi ve askeri tarih üzerinde yoğunlaştığı, konuların

sunumunda kronolojiye aykırı hareket edildiği, sosyal bilgiler yeni öğretim programı ve ders kitaplarında tarih ünite ve konularının içeriğinin hafifletildiği, yeni öğretim programı ders kitaplarında konu içeriklerinin ilgi çekici örneklerle sunulduğu, tarih öğretiminde sözlü tarih ve yerel tarih yöntemlerine yer verildiği, yeni ders kitaplarında bulunan görsel malzemenin daha özenli seçildiği ve ünite değerlendirme kısmının daha işlevsel hale geldiği belirlenmiştir.

Dönmez (1998) tarafından gerçekleştirilen “Sosyal Bilgiler Programının Değerlendirmesi ve Ders Kitapları” başlıklı çalışmada, Türkiye’de halen uygulanmakta olan 1998 sosyal bilgiler müfredatının amaçları ile Amerika Birleşik Devletleri New Hampshire Eyaleti sosyal bilgiler müfredatının amaçlarını karşılaştırmış, sosyal bilgiler dersinin müfredatı ve ders kitapları hakkında genel bir değerlendirmeye yer vermiştir (Dönmez, 2003, s. 85-95).

Özdemir ve diğerleri (2004), “Genç Cumhuriyet ve Oluşturulmaya Çalışılan Tarih Bilinci” başlıklı makalelerinde Cumhuriyetin kuruluş yıllarında nasıl bir tarih bilinci oluşturulmaya çalışıldığı üzerinde literatür çalışması gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucunda; Cumhuriyet döneminde Atatürk ve arkadaşlarının hem kendi rejimini meşrulaştırma hem de ulusal kimliği oluşturmayı istemeleri ve siyasi elitin de katkılarıyla pragmatik yönleri ağır basan bir tarih bilinci oluşturma politikası izlendiği görülmüştür.

Semenderoğlu ve Gülersoy (2005) tarafından gerçekleştirilen “Eski ve Yeni (4-5. sınıflar) Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Değerlendirilmesi” adlı çalışma sonucunda yeni öğretim programının nitelik ve ideolojik açıdan öğretmene fazla bağlı olduğu, programın ülkemizin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısına uygun olmadığı, yapılacak düzenlemelerle programın daha verimli hale getirilebileceği sonucuna varılmıştır.

Diriöz (2006) tarafından gerçekleştirilen “Tarih Öğretiminde Eleştirel ve Yaratıcı Düşüncenin Geliştirilmesi” başlıklı çalışma orta öğretim tarih dersi konularının öğretiminde eleştirel ve yaratıcı düşüncenin geliştirilmesine yönelik uygulamalar

hakkında tarih öğretmenlerinin görüşlerini, algılamalarını ve değerlendirmelerini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular sonucunda eleştirel ve yaratıcı düşüncenin geliştirilip tarih öğretiminde kullanılabileceği sonucuna varılmıştır. Eleştirel ve yaratıcı düşünce yöntem, teknik ve etkinliklerinin geliştirip tarih öğretiminde kullanılması sonucu öğrencilerin başarılarının artacağı, tarih dersine karşı olan tutumlarının olumlu yönde değişeceği öğrencinin eleştiren, sorgulayan, sentez ve analiz yapabilen bireyler haline gelebileceği; tarih dersinin monotonluktan, sıkıcılıktan ve ezbercilikten kurtulacağı, öğretmenlerin aktif, hoş görülü; öğrencilerin meraklı, sabırlı, eleştirici ve yaratıcı özelliklere sahip bireyler olabileceği saptanmıştır.

Erdoğan (2007) tarafından “İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Tarih Konularının Öğretiminde Resimlendirilmiş Öykülerin Tarihsel Düşünme Becerilerinin Gelişimine Etkisi” başlıklı araştırmanın amacı resimlendirilmiş öykü tekniğinin öğrencilerin tarihsel düşünme becerileri üzerindeki etkilerini ortaya koymaktır. Bu bağlamda ilköğretim okulunun 6. sınıf düzeyindeki 46 öğrencisine bir tarih ünitesi içeriğinde resimlendirilmiş öykü tekniği uygulanmıştır. Araştırmada öğrencilerin öykü çözümlemelerini, görsel okumalarını ve görsel imgeler oluşturma edimlerini içeren veriler olduğu için nitel araştırma tekniklerinden betimsel analiz, doküman analizi ve içerik analizine göre yapılandırılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar, resimlendirilmiş öykü tekniğinin öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerine olumlu etkilerde bulunduğunu ortaya koymuştur.

Aslan ve Akçalı (2007) tarafından gerçekleştirilen “Kimlik Sunumu Olarak Tarih Eğitimi” başlıklı çalışmada tarih eğitimi, tarih bilinci ve kimlik kavramları arasındaki bağlantılar değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, tarihin hümanist öğeler içermeyen bir ulusal kimlik aracı olarak görülmesinin hangi sakıncaları taşıdığı konusu üzerinde durulmuştur. Küreselleşme ve yerele bağlılık kavramları irdelenerek tarih eğitimindeki anlayış değişikliği ortaya konmuştur.

Koroğlu (2006: 135) tarafından gerçekleştirilen “İlköğretim I. Kademe Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretimi ile İlgili Sorunlar” başlıklı çalışmanın sonucunda eski öğretim programının konularının geniş kapsamlı olduğu, bu durumda öğrencileri ezberciliğe yönelttiği; yeni programda konuların hafifletilip, öğrencileri, öğretim etkinlikleri ile aktif hale getirildiği ortaya konmuştur.

Ayaz (2009) tarafından gerçekleştirilen “Milli Eğitim Şuralarında Tarih Öğretimi” başlıklı çalışmanın amacı birinci Milli Eğitim Şurasından başlayarak en son yapılan on yedinci Milli Eğitim Şurasına kadar tarih öğretiminin, hangi şura kararlarında yer aldığı, şura kararlarında tarih öğretimi anlayışının hükümetin gündemine ve politikasına nasıl yansıdığı, tarih öğretimi ile ilgili alınan kararların uygulamaya nasıl aktarıldığı ve küreselleşme sürecinde olan dünyada tarih bilincinin nasıl oluşturulabileceği hakkında genel bilgi vermektir. Araştırma sonucunda; yapılan her şuranın yapıldığı dönemin eğitim ve kültür biçimini yansıttığı, şura kararlarının tümüyle uygulanabilirliğinin demokratik sisteme geçişle zorlaştığı, tarih öğretimi ve tarih derslerinin öğretiminin eğitim politikalarının önemli bir konusu olması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Gökkaya (2001) tarafından gerçekleştirilen “Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin (Lisans) Tarih Bilinci Üzerine Bir Anket Değerlendirmesi” başlıklı çalışmanın amacı öğrencilerin Türkiye’de tarih eğitime ilişkin ilgilerini ölçmeye çalışmak, tarih ders kitaplarının içeriğinde ideolojik unsurların gençleri hangi ölçüde etkilediğini saptamaktır. Bu bağlamda son sınıf sosyal bilgiler eğitimi bölümü toplam 120 öğrenciye 46 soruluk bir anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda son sınıf öğrencilerinin eğitim kurumlarından aldıkları tarih bilgisinin çok az değişiklikler göstererek günümüze kadar geldiği, Üniversitede almış/almakta oldukları tarih derslerinin ancak demokratikleşme sürecine olumlu katkıda bulunduğu, bilgi düzeyinde ise derinliğine değil yüzeysel kaldığı söylenebilir.

BÖLÜM II

Bu bölümde yöntem, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin cinsi ve kaynağı ile istatistik teknikler üzerinde durulmuştur.

2.1 YÖNTEM

Bu araştırmada deneysel model kullanılmıştır. Bu modelin “Ön Test- Son Test Kontrol Gruplu Deseni” tercih edilmiştir. Ön Test- Son Test kontrol gruplu desen (ÖSKD), yaygın olarak kullanılan karmaşık bir desendir. Araştırmanın deneysel deseni şöyle formüle edilebilir:

Tablo II-1: Deney Deseni

<i>GRUPLAR</i>	<i>ÖN TEST</i>	<i>DENEYSEL DESEN</i>	<i>SON TEST</i>	<i>KALICILIK TESTİ</i>
G1	T1	DİZGELİ ÖĞRETİM	T1	K1
G2	T1	YÜRÜRLÜKTE OLAN PROGRAMDA ÖNGÖRÜLEN ÖĞRETİM	T1	K1

Ön test-son test kontrol gruplu desende, ilk olarak daha önce belirlenen denek havuzundan seçkisiz atama yöntemi ile iki grup oluşturulur. Gruplardan biri deney diğeri kontrol grubu olarak seçkisiz bir şekilde belirlenir. Daha sonra iki grupta yer alan deneklerin uygulama öncesinde bağımlı değişken ile ilgili ölçümleri alınır. Uygulama sürecinde ise, etkisi test edilen deneysel işlem deney grubuna verilirken, kontrol grubuna verilmez (Büyüköztürk ve diğerleri, 2009). Diğer bir deyişe, kontrol grubuna herhangi bir etkiye bulunulmaz ve kontrol grubundaki öğrenciler ile normal olarak gerçekleştirilen öğretmen merkezli öğretim etkinlikleri sürdürülürken, deney grubundaki öğrencilerle ise etkisi test edilen deneysel işlem yolu ile öğretim etkinlikleri sürdürülür (Erözkan, 2007).

Bu araştırmada, iki grup ele alınarak yrtlmştir. Öncelikle denekler random yoluyla iki gruba ayrılmış, bir grup deney grubu diğeri kontrol grubu olarak atanmıştır. Deney grubunda dizgeli öğretime göre planlanmış ders programı ve ders materyalleri kullanarak ilköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Geçmişimi ğreniyorum” ünitesinin ğretimi yapılırken, kontrol grubunda yürürlükte olan Sosyal Bilgiler ğretim Programının n gördüğü ğretim srdrlmştir.

2.1.1. Çalışma Süreci

Dizgeli ğretimin kullanıldığı deney grubu ve yürürlükte olan sosyal bilgiler ğretim programının kullanıldığı kontrol grubuna “Geçmişimi ğreniyorum” ünitesine başlamadan önce aynı anda ntest uygulanmıştır. nitenin işlenişi tamamlandıktan sonra gruplara sontest verilmiştir. Sontest uygulamasından 8 hafta sonra her iki gruba da kalıcılık testi uygulanmıştır. 4. Sınıf “Geçmişimi ğreniyorum” ünitesinde yer alan kazanımları kazandıracak şekilde dersin işlenişi deney grubunda aşağıdaki şekilde gerçekleştirilmiştir:

Deney Grubunda Çalışma Süreci

1. Deney grubunda dizgeli öğretime uygun öğrenme ortamı tasarlanırken “Geçmişimi ğreniyorum” nitesi için bir belirtike tablosu hazırlanmıştır (EK 1). Her kazanımda yer alan kavramlar, kavramlarla ilgili ilkeler, ilkelere uygun örnek ve açıklamalar belirlenmiştir.
2. Günlük ders planları dizgeli öğretime uygun olarak hazırlanmıştır. Başka bir deyişle, kazanımlara uygun etkinlikler hazırlanırken aşamalı sıraya uyulmuş, dikkat çekme, güdüleme, gözden geçirme, derse geçiş, geliştirme, zet, tekrar güdüleme, kapanış ve değerlendirme bölümleri hazırlanmıştır.
3. Dikkat ekme aşamasında öğrencilere dersin başında örnek olaylar ve metin tamamlama etkinlikleri uygulanmıştır. Bu etkinliklerin seçiminde konu ve kazandırılacak davranışlarla birlikte öğrencilerin sahip olduğu kültürel değerlere uygun olmasına dikkat edilmiştir. Dikkat ekme aşamasında yer alan örnek olaylar ve metin

tamamlama etkinlikleri ders planları içerisinde yer alan örnek olay I, II, III ve metin tamamlama I olmak üzere sırasıyla Ek 2, Ek 3, Ek 5 ve Ek 4’de yer almaktadır.

4. Güdüleme aşamasında öğrencilere bu konuları ve kazanımları öğrenmenin onlara getireceği yararlar ifade edilmiştir. Öğrencilere geçmişi bilmenin önemi üzerinde durulmuştur. “Geçmişimi ğreniyorum” ünitesinin özelliklerine ve öğrencilerin yaş seviyesine uygun olarak güdüleme gerçekleştirilmiştir.

5. Gözden geçirme aşamasında öğrenecekleri kazanım öğrencilere ifade edilmiş ve neyi, ne şekilde kazanacakları konusunda öğrencilerin bilgi sahibi olmaları sağlanmıştır. Örneğin “Ulusal Kurtuluş sürecinde yakın çevremizi ve Türkiye’yi betimler.” kazanımına uygun olarak “Bu derse etkin katılırsanız ülkemizde yaşanan zorlukları ve ulusal kurtuluşumuzun hikayesini daha yakından anlayabilirsiniz.” ifadesi öğrencilerle paylaşılmıştır.

6. Derse geçiş aşaması, kazanımların düzeyine göre belirlenmiştir. Örneğin, bilgi düzeyinde yer alan kazanımlar için kavramlar ve örnekler açıklanmıştır. Örneğin tarih kavramının kazanımı için “Tarih toplumsal olguları, yer, zaman, kişi, kurum belirterek neden-sonuç bağlantısı kurarak açıklayan bilimdir.” olarak ifade edilmiştir. Bu tanım en az 5 öğrenciye ve sınıfa toplam 2 kere yüksek sesle okutturulduktan sonra öğrencilerden tanımın anlamını bozmadan 3 söz öbeği ile ifade etmeleri istenmiştir. Tarihin tanımı 3 söz öbeği ile “Toplumsal olguları-açıklayan-bilimdir.” şeklinde bulunduktan sonra öğrencilerin defterlerine yazdırılmıştır. Yeni tanım akılda kalıcılığı sağlamak amacıyla 5 öğrenciye sylettirilmiş, iki kere sınıfta topluca tekrar ettirilmiştir.

Kavrama düzeyi kazanımları için öğrencilerin verilen örnek olay veya metin tamamlamaya ilişkin görüşlerinden yola çıkılmıştır. Örneğin rnek olay II ğrencilere anlatılmıştır. Sonu tamamlanmayan örnek olay’da Atatürk’ün nasıl ve niçin böyle cevap vermiş olabileceği öğrencilere sorulmuştur. Öğrencilere belli bir süre verilmiş, bu sürenin sonunda istekli öğrenciler soruyu cevaplamışlardır. Niçin böyle cevaplandıkları gerekçeleri ile birlikte öğrenciye aıklatılmıştır. Eğer istekli ğrenci yoksa arka ve ortadan 2’şer önden 1 öğrenciye söz hakkı verilmiştir. Öğrencilerin sorulan sorulara verdikleri yanıtları dinlenmiştir. Yanıtların hiçbirine doğru yada yanlış

olarak ifade edilmemiştir. Kavrama düzeyi kazanımları ders planları içerisinde yer alan örnek olay I, II, III ve metin tamamlama I olmak üzere sırasıyla Ek 2, Ek 3, Ek 5 ve Ek 4’de yer almaktadır.

Öğrencilerin sorulan sorulara verdikleri yanıtları dikkate alınmıştır.

Uygulama düzeyinde yer alan kazanımlar için, yapılacak olan işe yönelik aşamalar sırasıyla tahtaya yazılmıştır. Örneğin öğrencilerden sözlü tarih çalışmaları yapmaları istenmiştir. Sözlü tarih çalışmasını gerçekleştirirken aşağıda yer alan işlem basamakları sırasıyla tahtaya yazılmıştır.

- a. Görüşme yapılacak kişi belirlenir.
- b. Görüşme soruları saptanır.
- c. Görüşülecek kişiden randevu alınır.
- d. Görüşmeye giderken araç-gereç hazırlanır.
- e. Görüşme gerçekleştirilir.
- f. Sınıfta sunum gerçekleştirilir.

Daha sonra öğrencilerin bunları defterlerine yazmaları sağlanmış; her öğrencinin yazıp yazmadığını denetlenmiş; eksikleri tamamlayıp, yanlışları düzelttikten sonra “Şimdi işi, önce işlem basamaklarına göre ben yapacağım. Beni dikkatlice izleyin; anlatamadığım yer olursa, hemen sorun; tekrar anlatırım.” denilmiş ve öğrencilere örnek gösterilmiştir. Bu örnekten yola çıkan öğrenciler form sorularını hazırlamış, görüşme yapacakları kişiyi belirleyerek, görüşmeleri yapıp, sonuçları sınıfta sunum gerçekleştirmişlerdir.

7. Geliştirme aşamasında, araç-gereçler (slayt setleri, filmler, örnek olaylar) sunulmuştur. Geliştirme aşamasında yer alan slayt setleri Ek 6, Ek 7, Ek 8 ve Ek 9’da belirtilmiştir. Öğrencilerin derse katılımı birden fazla ve birbirinden farklı strateji, yöntem, teknik ve taktikler ile sağlanmıştır. Öğrencilere ipucu, dönüt ve düzeltmeler vererek onların bilgiyi bulmalarına yardımcı olunmuştur. Yeri geldiğinde diğer derslerle (Matematik, Türkçe, Resim, Müzik, Beden Eğitimi) öğrencilerin bağ kurmaları sağlanmıştır. Örneğin müzik dersi ile öğrencilerin bağ kurması için “Tarih” ve “Kültürel Zenginliğimiz” başlıklı şarkılar yazılmış ve söylenmiştir (Ek 2 ve Ek 3).

Türkçe dersi ile bağ kurdurmak için öğrencilere Atatürk konulu şiirler yazdırılmıştır (Ek 15). Matematik dersi ile bağ kurdurabilmek için Sakarya Savaşını gerçekleştiren Türk ve Yunan kuvvetlerinin sayısal olarak (er, tüfek, top, hayvan, uçak katılımı) karşılaştırılması yapılmıştır. Bu dersin diğer derslerle olan ilişkileri Ek 2, Ek 3, Ek 4 ve Ek 5’deki ders planları içerisinde yer alan ders materyalleri içerisinde yer almaktadır.

8. Özet, öğrenme sürecinin farklı zamanlarında yapılmıştır. Örneğin, ara özetler her bir kazanımdan sonra, son özet ise dersin sonunda konunun ana fikri açıklanarak gerçekleştirilmiştir. Özetler çoğu zaman öğretmen tarafından yapılmıştır. Öğrenciler, kendilerine sorulan sorulara verdikleri cevaplarla dersin özetini kimi zaman kendileri gerçekleştirmişlerdir. Örneğin Kurtuluş mücadelesinde yapılan savaşlar ve bu savaşların yapılması sonucundan yola çıkan öğrenciler “Ülkemizi işgal etmeye kalkan yabancı devletlerle yapılan savaşların ve alınan zaferlerin sonucu düşmanı yurdumuzdan çıkartarak bağımsızlığımıza kavuştuk.” ifadesine kendileri ulaşmışlardır. Dersin kazanımlarını kendileri özetlemişlerdir.

9. Tekrar güdüleme aşamasında öğrencilerin ilgilerinin devamını sağlamak amacıyla dersin başında uygulanan güdüleme ifade edilmiştir. Tekrar güdüleme basamağındaki amaç, öğrencilerin derse ve öğrendiklerine karşı ilgilerinin devamını sağlamaktır. Güdüleme ders süresince belli aralıklarla devam ettirilmiştir. Derste kazanılanların önemi öğrencilere ifade edilmiştir.

10. Kapanış aşamasında ise dersin dikkat çekme kısmında verilen ve yarım bırakılan örnek olay veya metin tamamlama etkinlikleri tekrar gündeme getirilmiş ve öğrencilerden alınan yanıtlar doğrultusunda örnek olayın veya metnin sonu verilmiştir. Metnin veya örnek olayın sonu öğrenciler tarafından doğru şekilde verilemediği durumlarda ipucu, dönüt ve düzeltme kullanılmıştır. Buna rağmen öğrenciler metni veya örnek olayı doğru şekilde tamamlayamaz ise öğretmen bu etkinliği kendisi tamamlamıştır. Ek 2, Ek 3, Ek 4 ve Ek 5’de yer alan ders planlarının kapanış bölümünde metin veya örnek olay tamamlanmış hali ile yer almaktadır. Daha sonra öğrencilere dersi dikkatlice dinledikleri için teşekkür edilmiş, “iyi dersler, iyi günler, iyi

tatiller” vb. gibi ifadeler kullanılmıştır. “Anlatamadığım yer varsa, bana tekrar sorabilirsiniz, anlatırım.” ifadesi ile ders sonlandırılmıştır.

11. Kazanımların sonunda en az 5 sorudan oluşan açık uçlu sorular sorulmuştur. Ek 2, Ek 3, Ek 4 ve Ek 5’de yer alan ders planlarının değerlendirme bölümünde açık uçlu sorulara yer verilmiştir. Kazanım sonu değerlendirme soruları öğrencilere dersin kazanımı verildikten sonra uygulanmıştır.

12. Öğrencilere kazanımlara yönelik olarak farklı değerlendirme etkinlikleri verilmiştir. “Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturur.” kazanımına yönelik 3 hafta süren etkinlik tasarlanmıştır. Öğrencilerden sözlü tarih çalışması yapmaları istenmiştir. İlk hafta bu çalışmayı nasıl gerçekleştirecekleri adım adım tahtaya yazılmıştır. Görüşme formların konusu öğretmen tarafından belirlenmiştir. Belirlenen sözlü tarih formu konuları öğrencilere ilgi ve istekleri doğrultusunda verilmiştir. Öğrenciler hangi konuyu istiyorlarsa ona yönelik çalışma gerçekleştirmişlerdir. Öğretmen tarafından 4 farklı görüşme formu konusu belirlenmiştir. Bunlar sırasıyla;

a. Ailenizde büyüklerle görüşerek televizyon yaygınlaşmadan önce insanların evde nasıl eğlendiklerine yönelik sözlü tarih çalışması gerçekleştir.

b. Anneanneniz veya babaannenizle kendi gençlik yılları ile günümüzde kadının toplumdaki rolünün değişimi hakkında sözlü tarih çalışması gerçekleştir.

c. Anneanneniz veya babaannenizle kendi gençlik yıllarındaki giyim tarzları ile günümüzde kadının giyim tarzındaki değişimleri içeren sözlü tarih çalışması gerçekleştir.

d. Aile büyüklerinizin evlenme ve düğün süreci nasıl gerçeklemiştir? Hangi gelenek ve görenekleri yerine getirmişlerdir? Günümüzdeki evlilikler ile benzeşen ve farklılaşan yönleri içeren sözlü tarih çalışmasını gerçekleştir.

İkinci hafta, öğrenciler sözlü tarih görüşme formu sorularını kendileri hazırlayarak derse gelmişlerdir. Öğrencilerin sorabileceği muhtemel sorular öğretmen tarafından hazırlanmış fakat öğrencilerle paylaşılmamıştır. Görüşme formu konusunun dışına çıktıkları veya anlayamadıkları yerlerde öğretmenin hazırlamış olduğu sorular ipucu olarak öğrencilere verilmiştir.

Üçüncü hafta, form soruları uygun bir şekilde hazırlandıktan sonra ailelere uygulaması gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler form sorularını aile bireylerine uygulayarak derse gelmişlerdir. Öğrencilerin getirmiş oldukları görüşme formları sınıfta öğrencilerle paylaşılmıştır (Ek 14).

13. Öğrencilere kazanımlara yönelik olarak gerçekleştirilen diğer bir değerlendirme etkinliği ise, geçmiş ve günümüzün resimler ile karşılaştırılmasıdır. “Ailesinde ve çevresindeki milli kültürü yansıtan öğeleri fark eder. Tarihte Türklerin yaygın olarak oynadıkları oyunlardan günümüzde de devam edenlere örnek verir. Kültür öğelerinin geçmişten bugüne değişerek taşındığına ilişkin yakın çevresinden kanıtlar gösterir.” kazanımlarına yönelik olarak iki hafta süren etkinlik tasarlanmıştır. İlk hafta öğrencilerden geçmiş ve bugünün karşılaştırılmasının resimlerle, fotoğraflarla, gazetede yer alan resimlerle bir sonraki ders yapılacağı söylenmiştir. Uygulanacak etkinlik için öğrencilerden evlerinde yer alan eski aile fotoğrafları, eski kitaplar, dergiler, gazeteler getirmeleri istenmiştir. Yanlarında aynı zamanda yapıştırıcı, makas, karton getirmeleri istenmiştir.

İkinci hafta, öğrenciler geçmiş ve bugünün karşılaştırılmasını içeren materyalleri sınıfa getirmişlerdir. Materyali olmayan öğrencilere öğretmen tarafından sınıfa getirilen resimler veya gazeteler verilmiştir. Öğrenciler bir ders saati süresince hangi fotoğrafları yerleştireceklerini, hangi fotoğrafları sıralayacaklarını düzenlemişler ve kartonlara yapıştırmışlardır. Yaptıkları materyaller öğrencilerden toplanmıştır. (Ek 16)

14. Kazanımlara ilişkin olarak yapılan değerlendirme etkinlikleri arasında Ek 2, Ek 3, Ek 4 ve Ek 5’de yer alan bulmacalar, Atatürk konulu şiirler, akrostiş çalışmaları, cümle kurma etkinlikleri de yer almaktadır.

15. 1., 2., 3. ve 4. kazanımlara yönelik olarak uygulanan değerlendirme formları 100 üzerinden değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme formu Ek 17’de yer almaktadır. Ünite boyunca gerçekleştirilen değerlendirme etkinliklerine (sözlü tarih formları, geçmiş ve bugünün resim olarak karşılaştırılması, Atatürk konulu şiirler..) katılım sağlayan öğrencilerin materyalleri Ek 12, Ek 13, Ek 14, Ek 15 ve Ek 16’da verilmiştir.

16. Öğrencilerin dizgeli öğretimle dersin işlenişi ile ilgili görüşlerini almak öğrencilerle odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Öğrenciler 5’erli iki grup halinde ve birbirlerinin sorularına verdikleri cevapları duyacak şekilde oturtulmuştur. Odak grup görüşmesi toplam 10 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Kayıt altına alınan ses verileri içerik analizi ile analiz edilmiştir. Ek 11’de ses kayıt analizlerine yer verilmiştir.

Kontrol Grubunda Çalışma Süreci

Dersin işlenişi kontrol grubunda aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir:

1. “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinde “Aile Tarihi Yazıyoruz, Kültürümüz, Şenliğe Gidiyoruz, Atatürk Okulda, Trablusgarp’tan Çanakkale’ye, Mustafa Kemal Samsun’a Çıkıyor, Sevr’e Doğru, Cepheler, Kahramanlarımız, Kurtuluş Savaşında Türk Kadını ve Cumhuriyet Kuruluyor” başlıklı konular işlenmiştir.

2. “Aile Tarihi Yazıyoruz” başlıklı konuda “Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturur.” kazanımı kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda öğrencilere “Aile Tarihim” adlı etkinlik yaptırılmıştır. Öğrencilerden ailelerinin tarihlerini yazmaları istenmiştir. Ailelerinin geçmişlerine yönelik sorular hazırlayan öğrenciler bunları anne, baba, annecanne, babacanne veya dedelerine uygulamışlardır.

3. “Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturur.” Kazanımını kazandırmaya yönelik olarak Kurtuluş savaşında yer alan gazilerimizle ilgili fotoğraflar gösterilmiş ve öğrencilere sorular yöneltilmiştir. Bu sorular arasında

“Onların yerinde olmak ister miydiniz? Şimdi burada olsalardı onlara hangi soruları sormak isterdiniz? Madalyaların önemi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?” soruları yer almıştır.

4. Yukarıdaki kazanıma yönelik Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan öğrenci çalışma kitabındaki “Miras ve Kahve Fincanı” başlıklı etkinlikler öğrencilere uygulanmıştır.

5. “Kültürümüz” başlıklı konuda “Ailesinde ve çevresindeki milli kültürü yansıtan öğeleri fark eder.” ve “Kültür öğelerinin geçmişten bugüne değişerek taşındığına ilişkin yakın çevresinden kanıtlar gösterir.” kazanımları kazandırılmaya çalışılmıştır. Kültürümüz konusunun içeriğinde milli birlik ve beraberlik, bayramlarımız, mutfak kültürümüz yer almaktadır.

6. Öğrencilere “Kültürümüz” başlıklı konuya uygun olarak görüş geliştirme etkinliği yapılmıştır. Sınıf gruplara bölünerek her bir gruba farklı çalışma konuları (halk oyunları, kıyafetler, yemekler, türküler) verilmiştir. Öğrencilerden çalışma konuları ile ilgili görüşleri alınmıştır.

7. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan öğrenci çalışma kitabındaki “Çeyiz Sandığı” başlıklı etkinlik öğrencilere uygulanmıştır.

8. “Şenliğe Gidiyoruz” başlıklı konuda “Ailesinde ve çevresindeki milli kültürü yansıtan öğeleri fark eder.” ve “Tarihte Türklerin yaygın olarak oynadığı oyunlardan günümüzde de devam edenlere örnek verir.” kazanımları kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda cirit, okçuluk gibi ata sporlarımızdan bahsedilmiştir. Kırkpınar yağlı güreşleri örneği üzerinden gelenek ve kültür konularına değinilmiştir.

9. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan öğrenci çalışma kitabındaki “Ailem, Ben ve Oyun” başlıklı röportaj etkinliği gerçekleştirilmiştir. Bu etkinlikte öğrenciler ailelerinden çocukluklarında oynadıkları oyunlar hakkında bilgi almışlardır.

10. “Atatürk Okulda” başlıklı konuda “Atatürk’ün hayatı ile ilgili olayları ve olguları kavrayabilme” kazanımı kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin Atatürk ile ilgili ön bilgileri(çocukluğu, ailesi, okuduğu okullar) tekrar edilmiştir.

11. “Trablusgarp’tan Çanakkale’ye” başlıklı konuda ise Çanakkale savaşlarının önemi üzerinde durulmuştur. Konuyla ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan öğrenci çalışma kitabındaki “Kahraman Askerlerimiz” başlıklı resim analizi etkinliği gerçekleştirilmiştir.

12. “Mustafa Kemal Samsun’a Çıkıyor” başlıklı konuda “Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak Milli Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye’yi betimler.” kazanımı kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda ülkemizin I. Dünya savaşı sonrası durumu, işgal edilen topraklarımız, Atatürk’ün Samsun’a hangi şartlarda çıktığı anlatılmıştır.

13. “Sevr’e Doğru” başlıklı konuda “Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak Milli Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye’yi betimler.” ve “Milli Mücadele’nin kazanılmasında ve Cumhuriyet’in ilanında Atatürk’ün rolünü fark eder.” kazanımları kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu konunun içeriğinde Amasya genelgesi, Erzurum ve Sivas kongreleri, T.B.M.M’nin açılışı, I ve II. İnönü savaşları, Sakarya savaşı ile Başkumandan Meydan Muharebesi ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Bu konu içerisinde Tekalif-i Milliye emirleri üzerinde durulmuştur.

14. “Cepheler” başlıklı konuda “Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak Milli Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye’yi betimler.” ve “Milli Mücadele’nin kazanılmasında ve Cumhuriyet’in ilanında Atatürk’ün rolünü fark eder.” Kazanımları kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu konuda öğretmen savaşları Türkiye haritası üzerinde işlemiştir. Batı, güney ve doğu cephelerinde gerçekleştirilen savaşlar, Sakarya savaşının son savunma savaşı oluşu ve bundan sonra taarruz sırasının Türk ordusuna geçişi üzerinde önemle durulmuştur.

15. “Kahramanlarımız” başlıklı konuda “Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak Milli Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye’yi betimler.” ve “Milli Mücadele’nin kazanılmasında ve Cumhuriyet’in ilanında Atatürk’ün rolünü fark eder.” kazanımları kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda, düzenli ordunun Atatürk tarafından kurulmasının önemi ve Kurtuluş Savaşının kazanılmasındaki rolü üzerinde durulmuştur. Türk kadınının cephede savaşan askerlere hangi yardımlarda bulundukları tartışılmıştır. Kara Fatma, Asker Saime ve Nene Hatun üzerinde özellikle durulmuştur.

16. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan öğrenci çalışma kitabındaki “Türk Kadını” başlıklı etkinlik gerçekleştirilmiştir.

17. “Cumhuriyet Kuruluyor” başlıklı konuda “Milli Mücadele’nin kazanılmasında ve Cumhuriyet’in ilanında Atatürk’ün rolünü fark eder.” kazanımı kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu konuda Cumhuriyet ve bağımsızlık kavramları üzerinde durulmuştur.

18. “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinin sonunda üniteyle ilgili eşleştirme, boşluk doldurma ve çoktan seçmeli sorularla öğrencilerin değerlendirmesi gerçekleştirilmiştir.

2.2. ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmada deneysel desen kullanıldığından evren ve örneklem tayinine gidilmemiştir. Araştırmanın yapılacağı öğrenci grubunu Balıkesir Karesi İlköğretim Okulu 4. sınıfların A ve C şubesinde okumakta olan öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmada kullanılacak yöntemin öntest-sontest kontrol gruplu model olması nedeniyle, öğrencilerden bağımsız ve kontrol değişkeni niteliğindeki değişkenlere bağlı olarak deney ve kontrol grubu oluşturulmuştur. Buna göre araştırmanın kontrol grubunu 4C sınıfından toplam 32 öğrenci, deney grubunu ise 4A sınıfından toplam 31 öğrenci oluşturmaktadır.

2.2.1 Deney ve Kontrol Gruplarının Denkliği

Deney ve kontrol gruplarının hazır bulunuşlukları açısından denk olup olmadıklarını saptamak amacıyla öğrencilerin ön test toplam puanlarından, 3. sınıf yıl sonu karne notu ortalamalarından, 3. sınıf hayat bilgisi yıl sonu karne notu ortalamalarından, cinsiyet ve yaşlarından yararlanılmıştır. Gruplarla ilgili veriler aşağıda yer alan tablolarda verilmiştir.

2.2.2. Grupların Cinsiyete Göre Dağılımı

İlköğretim 4. sınıflarda okutulan Sosyal Bilgiler dersi, “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinde dizgeli ve yürürlükte olan sosyal bilgiler öğretim programındaki öğretimle ders işlenen grupların cinsiyete göre dağılımı Tablo II-2’de verilmiştir.

Tablo II-2: Deney ve Kontrol Gruplarının Cinsiyete Göre Dağılımı

<i>GRUPLAR</i>	<i>N</i>		<i>KIZ</i>		<i>ERKEK</i>	
	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
DENEY	31	0,49	12	0,38	19	0,61
KONTROL	32	0,51	18	0,56	14	0,44
TOPLAM	63	1,00	30	0,47	33	0,53

Tablo II-2’de görüldüğü gibi deney ve kontrol grubundaki toplam öğrenci sayısı 63’dür. Bu öğrencilerin % 47’si kız, % 53’ü ise erkektir. Deney grubundaki öğrencilerin % 38’i kız, % 61’i erkek; kontrol grubundaki öğrencilerin % 56’sı kız öğrenci ve % 44’ü erkektir.

2.2.3. Grupların Hayat Bilgisi Yıl Sonu Karne Notlarına Göre Dağılımı

İlköğretim 4. sınıflarda okutulan Sosyal Bilgiler dersinde, “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinin öğretiminde dizgeli öğretimle ve yürürlükte olan sosyal bilgiler öğretim programındaki öğretimle işlenen grupların 3. sınıf hayat bilgisi yıl sonu karne notlarının normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Bu bağlamda, SPSS 16.0 programında yer alan parametrik testlerden ilişkisiz örneklem t testi ile veriler incelenmiştir. Verilerin analizinden elde edilen bulgular Tablo II-3’ te verilmiştir.

**Tablo II-3: Deney ve Kontrol Gruplarının
3. Sınıf Hayat Bilgisi Yıl Sonu Karne Notları**

<i>GRUPLAR</i>	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
DENEY	31	4.72	.61	.43	.663*
KONTROL	32	4.78	.35		

*p>.05

Tablo II-3’te görüldüğü gibi deney grubunun 3. sınıf hayat bilgisi yıl sonu karne notu ortalaması 4.72, kontrol grubunun ise 4.78’dir. Ortalamalar arasında .06’lık bir fark görülmüştür. Grupların hayat bilgisi karne notu ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığı ilişkisiz örneklem t testiyle incelenmiş ve, t=.43 olarak bulunmuştur. Sd=61 serbestlik derecesi ve .05 anlamlılık düzeyinde p>.05 olduğundan ortalamalar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Bu verilere göre deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin 3. sınıf hayat bilgisi yıl sonu karne notu ortalamaları birbirine denktir.

2.2.4. Grupların 3. Sınıf Yıl Sonu Karne Notlarına Göre Dağılımı

3. sınıf yıl sonu karne notlarının normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Bu bağlamda, SPSS programında yer alan parametrik testlerden ilişkisiz örneklem t testi ile veriler incelenmiştir. Verilerin analizinden elde edilen bulgular Tablo II-4’ te verilmiştir.

**Tablo II-4: Deney ve Kontrol Gruplarının
3. Sınıf Yıl Sonu Karne Notları**

<i>GRUPLAR</i>	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>P</i>
DENEY	31	4.76	.49	.42	.673
KONTROL	32	4.80	.24		

*p>.05

Tablo II-4’te görüldüğü gibi deney grubunun 3. sınıf yıl sonu karne notu ortalaması 4.76, kontrol grubunun ise 4.80’dir. Grupların hayat bilgisi karne notu ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığı ilişkisiz örneklem t testiyle incelenmiş ve, t=.42 olarak bulunmuştur. Sd=61 serbestlik derecesi ve .05 anlamlılık düzeyinde p>.05 olduğundan ortalamalar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Bu verilere göre deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin 3. sınıf yıl sonu karne notu ortalamalarının birbirine denk olduğu söylenebilir.

2.2.5. Grupların Yaş Seviyelerine Göre Dağılımı

İlköğretim 4. sınıflarda okutulan Sosyal Bilgiler dersinde, “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinin öğretiminde dizgeli öğretimle ve yürürlükte olan sosyal bilgiler öğretim programındaki öğretimle işlenen grupların yaş düzeyleri aylarla ifade edilmiştir. SPSS programında yer alan parametrik testlerden ilişkisiz örneklem t testi ile veriler incelenmiştir. Verilerin analizinden elde edilen bulgular Tablo II-5’te verilmiştir.

Tablo II-5: Deney ve Kontrol Gruplarının Yaş Değişkenlerini Gösteren Dağılım

<i>GRUPLAR</i>	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>P</i>
DENEY	31	113	5.49	.53	.867
KONTROL	32	112	5.70		

*p>.05

Tablo II-5’te görüldüğü gibi deney grubunun yaş ortalaması 113 ay, kontrol grubunun ise 112 aydır. Ortalamalar arasında bir aylık fark görülmüştür. Grupların yaş düzeyleri ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığı ilişkisiz örneklemeler “t” testiyle incelenmiş ve, $t=.53$ olarak bulunmuştur. $Sd=61$ serbestlik derecesi ve .05 anlamlılık düzeyinde $p>.05$ olduğundan ortalamalar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Bu verilere göre deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin yaş ortalamalarının birbirine denk olduğu söylenebilir.

2.2.6. Grupların Bilgi Düzeyi Öntest Puanları

Dizgeli öğretimin yapıldığı deney grubuyla, kontrol grubunun bilgi düzeyi on test puanları Tablo II-6’da verilmiştir. Grupların bilgi düzeyi öntest puanları, SPSS 16.0 programında yer alan parametrik testlerden ilişkisiz örneklemeler t testi ile incelenmiştir.

**Tablo II-6: Deney ve Kontrol Gruplarının
Bilgi Düzeyi Öntest Puanları**

<i>GRUPLAR</i>	<i>Soru Sayısı</i>	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
DENEY	17	31	6.41	2.26	1.21	.229
KONTROL	17	32	5.75	2.10		

* $p>.05$

Tablo II-6’da görüldüğü gibi deney grubunun toplam öntest puan ortalaması 6.41, kontrol grubunun ise 5.75’dir. Grupların öntest puan ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığı ilişkisiz örneklemeler “t” testiyle incelenmiş ve, $t=1.21$ olarak bulunmuştur. $Sd=61$ serbestlik derecesi ve .05 anlamlılık düzeyinde $p>.05$ olduğundan ortalamalar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Bu verilere göre deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin bilgi düzeyi öntest puan ortalamalarının birbirine denk olduğu ifade edilebilir.

2.2.7. Grupların Kavrama Düzeyi Ön test Puanları

Dizgeli öğretimin yapıldığı deney grubuyla, kontrol grubunun kavrama düzeyi ön test puanları Tablo II-7’de verilmiştir. Grupların kavrama düzeyi öntest puanları, SPSS 16.0 programında yer alan parametrik testlerden ilişkisiz örneklem t testi ile incelenmiştir.

**Tablo II-7: Deney ve Kontrol Gruplarının
Kavrama Düzeyi Öntest Puanları**

<i>GRUPLAR</i>	<i>Soru Sayısı</i>	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
DENEY	16	31	6.32	2.30	1.68	0.98
KONTROL	16	32	5.34	2.32		

*p>.05

Tablo II-7’de görüldüğü gibi deney grubunun kavrama düzeyi öntest puan ortalaması 6.32, kontrol grubunun ise 5.34’dür. Grupların kavrama düzeyi öntest puan ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığı ilişkisiz örneklem t testiyle incelenmiş ve, t=1.68 olarak bulunmuştur. Sd=61 serbestlik derecesi ve .05 anlamlılık düzeyinde p>.05 olduğundan ortalamalar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Bu verilere göre deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin kavrama düzeyi öntest puan ortalamalarının birbirine denk olduğu ifade edilebilir.

2.2.8. Grupların Uygulama Düzeyi Öntest Puanları

Dizgeli öğretimin yapıldığı deney grubuyla, kontrol grubunun uygulama düzeyi ön test puanları Tablo II-8’de verilmiştir.

**Tablo II-8: Deney ve Kontrol Gruplarının
Uygulama Düzeyi Öntest Puanları**

<i>GRUPLAR</i>	<i>Soru Sayısı</i>	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
DENEY	7	31	2.90	1.68	.49	.62
KONTROL	7	32	2.71	1.25		

*p>.05

Tablo II-8’de görüldüğü gibi deney grubunun uygulama düzeyi öntest puan ortalaması 2.90, kontrol grubunun ise 2.71’dir. Grupların öntest puan ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığı ilişkisiz örneklem “t” testiyle incelenmiş ve, t=.49 olarak bulunmuştur. Sd=61 serbestlik derecesi ve .05 anlamlılık düzeyinde p>.05 olduğundan ortalamalar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Bu verilere göre deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin uygulama düzeyi öntest puan ortalamalarının birbirine denk olduğu ifade edilebilir.

2.2.9. Grupların Toplam Öntest Puanlarına Göre Dağılımı

Dizgeli öğretimin yapıldığı deney grubuyla, kontrol grubunun toplam ön test puan ortalamaları Tablo II-9’da verilmiştir. Grupların öntest puanları, SPSS 16.0 programında yer alan parametrik testlerden ilişkisiz örneklem t testi ile incelenmiştir.

**Tablo II-9: Deney ve Kontrol Gruplarının
Toplam Öntest Puanları**

<i>GRUPLAR</i>	<i>Soru Sayısı</i>	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
DENEY	40	31	15.64	4.82	1.54	.841
KONTROL	40	32	13.81	4.58		

*p>.05

Tablo II-9’da görüldüğü gibi deney grubunun toplam öntest puan ortalaması 15.64, kontrol grubunun ise 13.81’dir. Grupların ön-test puan ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığı ilişkisiz örneklemeler “t” testiyle incelenmiş ve t=1.54 olarak bulunmuştur. Sd=61 serbestlik derecesi ve .05 anlamlılık düzeyinde p>.05 olduğundan ortalamalar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Bu verilere göre deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin ön-test puan ortalamalarının birbirine denk olduğu ifade edilebilir.

2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada, veriler görüşme formu ve bilgi testi ile toplanmıştır. Deneysel uygulama sonrasında öğrencilerin dizgeli öğretimle dersin işleniş ile ilgili görüşlerini almak için nitel çalışma da yapılmıştır. Bu amaçla öğrencilere odak grup görüşmeleri için görüşme formu hazırlanmıştır.

Görüşme Formu: Görüşme formunda öğrencilere 5 adet açık uçlu soru hazırlanmıştır. Sorular gerçekleştirilen uygulamanın (dizgeli öğretimin) değerlendirilmesini içermektedir. Bazı öğrencilerden derinlemesine bilgi edinmek amacıyla sorular çeşitlendirilmiştir.

Bilgi Testi: Verileri toplamak amacıyla uzman görüşlerine dayanılarak bir test hazırlanmıştır. Testin hazırlanmasında Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretim Programı T.T.K.B.’nin 22.08.2007 tarih ve 144 sayılı kararı ile kabul

edilen programdan yararlanılmıştır. İlköğretim Sosyal Bilgiler 4. sınıf ders programı ve ders kitapları incelenmiş “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesine yönelik kazanımlara yönelik sorular hazırlanmıştır. Üniteye ilişkin kazanımlar, Bloom Taksonomisine göre incelenmiş, bilgi, kavrama ve uygulama düzeyinde oldukları görülmüş, düzeylere göre sınıflandırılmıştır.

40 soruluk hazırlanan testin ön deneme uygulaması Balıkesir ili Karesi ilköğretim okulunda 2009-2010 öğretim yılında öğrenim görmekte ve bu dersi daha önce hiç almamış olan 3. sınıf öğrencileri ile bu dersi alıp geçmiş olan 5. sınıf öğrencilerinden oluşan toplam 120 öğrenciye uygulanmıştır. Madde gücü .50 ve ayıricılık indeksleri .40’ın üzerinde olduğundan, soruların hepsi teste alınmış ve teste son hali verilmiştir. Her bir maddenin güclük derecesini, yani her bir maddeye doğru cevap veren öğrencilerin oranı hesaplanan bir testin güvenilirliğini tahmin için, Kuder-Richardson formülü kullanılmıştır. Testin güvenilirliği (KR-20) değeri 0.89 bulunmuştur.

Hazırlanan test deney ve kontrol gruplarına uygulamadan önce ön test, uygulama sona erdikten sonra ise son test ve uygulamadan 8 hafta sonra da kalıcılık testi olarak verilmiştir.

2.4. VERİLERİN CİNSİ VE KAYNAĞI

Verileri toplamak için aşağıdaki kaynaklara başvurulmuştur:

1. Öğrenci sayısı,
2. Öğrenci cinsiyeti,
3. Öğrenci yaşları
4. Öğrencilerin karne notları
5. Öğrencilerin hayat bilgisi karne notları
6. Öğrencilerin ön testten aldıkları puanların ortalaması,
7. Öğrencilerin son testten aldıkları puanların ortalaması.
8. Öğrencilerin kalıcılık testinden aldıkları puanların ortalaması
9. Öğrencilerin odak grup görüşmelerine verdikleri yanıtlar

2.5. VERİLERİN ANALİZİ VE İSTATİSTİKSEL TEKNİKLER

Araştırmada, erişim puanlarının ortalama ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Verilerin analizinde ortalama, standart sapma ve “t” testi kullanılmıştır. Araştırmada manidarlık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Araştırma verilerinin analizi SPSS 16 istatistik programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

2.6. DERSİN İŞLENİŞİ

Ünitelerin hedef ve davranışları kazandıracak şekilde günlük ders planları dizgeli öğretime uygun olacak şekilde hazırlanmıştır. Dersin planlama sürecinde “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinin genel taslağı çıkarılmış, programdaki kazanımlar ile dizgeli öğretime göre belirlenen kazanımlar arasındaki uyum göz önünde bulundurulmuştur. Ünitenin Hedef-İçerik Tablosu ortaya konmuştur. Ders planları ortak kazanımlar bir araya getirilerek hazırlanmıştır. Plan hazırlarken dizgeli eğitimde yer alan dikkat çekme, güdüleme, gözden geçirme, derse geçiş, geliştirme, ara geçiş, özet, tekrar güdüleme, kapanış bölümlerine yer verilmiştir.

Kazanımlar belirlendikten sonra içerik, eğitim durumları ve sınav durumları bu kazanımlara uygun, değişik öğrenme-öğretme strateji, yöntem, teknik ve taktikler iç içe olacak şekilde gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte Sönmez’in (2005) hazırlamış olduğu dizgeli öğretim ders planlarından yararlanılmıştır. Ünite bir ay boyunca, haftada üç ders saati anlatılacak şekilde tasarlanmıştır. Ünitenin içeriğinde yer alan altı adet kazanım birbiriyle ilişkili şekilde hazırlanan dört adet ders planında ifade edilmiştir. “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinde yer alan kazanımlara yönelik dört farklı ders planı sırasıyla Ek 2, Ek 3, Ek 4 ve Ek 5’de belirtilmektedir.

Ek 2, Ek 3, Ek 4 ve Ek 5’de yer alan ders planları, deney grubu öğrencilerine 12 ders saati süresince uygulanmıştır. Uygulama video ile kaydedilmiştir.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular, bu bulgulara ilişkin sonuç ve yorumlar denencelerin sırasıyla ele alınmıştır.

3.1. GRUPLARIN BİLGİ DÜZEYİ ERİŞİ PUANLARI

Deney ve kontrol gruplarının öntest ve sontest bilgi düzeyi puan ve erişim ortalamaları ile ilgili veriler Tablo III-1’de verilmiştir.

**Tablo III-1: Deney ve Kontrol Gruplarının
Bilgi Düzeyi Erişim Puanları**

<i>GRUPLAR</i>	<i>Soru Sayısı</i>	<i>N</i>	<i>Sontest</i> $\bar{X}$	<i>Öntest</i> $\bar{X}$	<i>Erişim</i> $\bar{X}$	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
DENEY	17	31	13.16	6.41	6.74	2.70	8.35	.000
KONTROL	17	32	7.03	5.75	1.28	2.47		

*p<.05

Tablo III-1’de görüldüğü gibi deney grubunun öntest bilgi düzeyi puan ortalaması 6.41, son test bilgi düzeyi puan ortalaması 13.16; kontrol grubunun ise 5.75 ve 7.03’dür. Grupların erişim puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı ilişkisiz örneklem “t” testiyle incelenmiş ve, t=8.35 olarak bulunmuştur. Sd=61 serbestlik derecesi ve .05 anlamlılık düzeyinde ortalamalar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Bu verilere dayanarak deney grubunda kullanılan dizgeli öğretimin bilgi düzeyindeki davranışları kazandırmada yapılandırmacı öğretime göre daha etkili olduğu söylenebilir.

Bu sonuç şöyle açıklanabilir:

Bilişsel alan, zihinsel yönü ağır basan davranışları içermektedir. Bilişsel alanla ilgili davranışların tümü aynı düzeyde değildir. Bu davranışlar aşamalı olarak düzenlenmiştir. Bilişsel alanın bilgi düzeyi, herhangi bir nesne ve olguyla ilgili bazı özellikleri kişinin görünce tanıması, sorunca söylemesi ya da ezbere aynen tekrar etmesi davranışlarını kapsar. Bu düzeyde anlamını ve mantığını bilerek tanıma ve söyleme davranışı önem arz etmektedir (Sönmez, 2004: 63).

Bu düzeydeki davranışı kazandırmada strateji olarak sunuş yoluyla öğretme ve buluş yoluyla öğretme kullanılmıştır. Bu stratejilerin bilginin tanınması ve hatırlanması amacına uygun olduğu görülmektedir. Dizgeli öğretimin içeriğinde yer alan dikkat çekme, ipucu, dönüt ve düzeltme verilmesi, farklı etkinliklerin işe koşulması öğrencilerin bilgiyi tanıma ve hatırlamasına yardımcı olmaktadır. Dizgeli öğretimle gerçekleştirilen öğrenme sürecine **dikkat çekme** ile başlanmıştır. Çünkü öğrenme, dikkat etme süreciyle başlar. Öğrenci herhangi bir şeyi fark etmeden, algılamadan öğrenmeye başlayama (Senemoğlu, 2005: 287). Dikkat çekme basamağında tamamlanmamış bir örnek olay, resim seti, kuklalar kullanılmıştır. Özellikle konu içerisinde yer alan tarih, kültür, cumhuriyet.v.b. kavramların öğretiminde açık uçlu sorular sorularak verilen örnek olaylarla dikkat çekilmeye çalışılmıştır. Açık uçlu soruların doğru yanıtları dersin sonuna saklanmış, öğrencilerin verdikleri cevaplar doğru veya yanlış diye nitelendirilmemiş sadece öğretmen ve sınıf tarafından dinlenmiştir. Bu sayede öğrencinin konuya yönelik dikkati canlı tutulmaya çalışılmıştır. Öğretmen konu dışına çıkıldığını gördüğü durumlarda gereken ipuçlarını vererek öğrenciye yol gösterici olmuştur. Öğretmen ders süresi boyunca öğrencinin yanıt veremediği durumlarda bir kelime, ses veya hareket olarak ipucu vermeyi sürdürmüştür. Dizgeli eğitimle gerçekleştirilen öğrenme sürecinde ipuçları aşağıda yer alan durumlar için kullanılmıştır:

1. Öğrencinin kazanımlar üzerinde dikkatini çekmede ve sürdürmede.
2. Öğrenciye neyi öğreneceği söylenerek hedeften haberdar etmede.

3. Kazanımlarla ilgili ön öğrenmelerin hatırlatılması sırasında. Örneğin; “Geçen derste neler öğrendik? Bu konuda daha önce neler biliyordunuz?” gibi sorular ipucu olabilir.
4. Öğrenci katılımını sağlamada, sorulan sorulara öğrencilerin cevap vermelerini kolaylaştırmada.
5. Öğrencilerin hatırlamasını kolaylaştırma yoluyla öğrenmelerini kolaylaştırmada. (Sönmez, 2001: 134)

Deney grubunda yer alan öğrencilere kavramlar ve ilkeler ipucu yardımıyla doğru şekilde buldurulduktan sonra **pekiştireç** verilmiştir. Pekiştireç, davranışların tekrar edilme sıklığını artırır. Pekiştirmenin öğrenme düzeyini yükseltebilmesi ve katılımı gerçekleştirebilmesi için öğrencilerin gelişim özelliklerine, ön öğrenmelerine, duyuşsal özelliklerine, sosyo-kültürel yaşam biçimlerine uygun olması gerekir. Pekiştirmede en önemli nokta, pekiştirecin istenilen veya istenilene yakın olan davranışın hemen arkasından verilmesidir. Zamanında verilen pekiştireç öğrencinin istenilen davranışın ne olduğunu anlamasını sağlar, öğrenmesini çabuklaştırır (Senemoğlu, 2005: 457-458) .

Bu noktadan hareketle öğrenciye dizgeli öğretimle gerçekleştirilen öğrenme sürecinde “aferin, çok güzel, teşekkür ederim, kutlarım”..v.b. ifadelerin yanı sıra kitap, yap boz, Atatürk resimleri, Karagöz ve Hacivat resimleri gibi pekiştireçler de verilmiştir.

Deney grubunda yer alan öğrencilere öğrenmelerinin doğruluğu ve yanlışlığına ilişkin **dönüt ve düzeltme** verilmiştir. Öğretme-öğrenme ortamında her öğrenci ile etkileşim düzeyi eşit olmadığından ipuçları, katılma ve pekiştirme ne kadar etkili bir şekilde kullanılırsa kullanılsın öğrenme ürünlerinde farklılık gözlenebilecektir. Bazı öğrencilerin öğrenmesi için uygun olan ipuçları bazıları için uygun olmayabilecektir; bir öğrenci için çok etkili olan pekiştirme tür ve zamanı diğeri için uygun olmayabilecektir. Bu durumda öğrencinin eksik yanlarının düzeltilmesi gerekecektir. Öğretmenin ya da öğrencinin aldığı dönüt sonucuna bakılarak eksiklik ve yanlışlıklar belirlenip; bu eksiklikleri tamamlama ve yanlışlıkları doğrulama işlemi “düzeltme” olarak adlandırılır. Grupla öğretimi gerçekleştirirken öğrencilere **dönüt ve düzeltme** verilmesi sayesinde öğrencilerin hedeflenen öğrenme düzeyine çıktığı görülmektedir. (Senemoğlu, 2005: 459; Özçelik, 1992: 195) Bu amaçla deney grubunda konu sonlarında izleme testleri

yapılmış ve sonuçlar öğrencilere bildirilmiştir. Test sonuçları doğrultusunda bir diğer konuya geçmeden önce öğrencilerin eksik bilgileri teker teker tamamlanmış ve yanlış bilgileri için düzeltme fırsatı verilmiştir.

Dizgeli öğretimin kullanıldığı deney grubunun bilgi düzeyi erişilme ortalamasının, yapılandırmacı öğretimin kullanıldığı kontrol grubundan anlamlı düzeyde farklı olmasının nedenlerinden biri de dizgeli öğretim sürecinde farklı etkinliklerin etkili bir şekilde bir arada kullanılmasıdır. Derste uygun görülen süreçlerde kavram ve ilkelere yönelik şarkı, şiir, bilmece-bulmaca, drama etkinlikleri düzenlenmiş, öğrencilerin bilgiyi hatırlama tutma düzeylerinin kalıcılığı sağlanmıştır. Ayrıca dizgeli öğretimde yapılan tekrarlarla bu durum desteklenmiştir. Dizgeli öğretimle hazırlanan ders planlarında ara özet başlığı altında tekrara yer verilmiştir. Öğrenmede tekrar konunun kalıcı olmasını ve daha iyi öğrenilmesini sağlar. Dizgeli öğretimde öğretmenin yaptığı tekrarlar kadar öğrencinin verilen kavramları kendi cümleleriyle ifade etmesine, yorumlamasına, öğrencinin bilgiyi anlamlandırmasına imkan verilmiştir.

Deney grubunda yer alan dizgeli öğretimin bilgi düzeyindeki davranışları kazandırmada yapılandırmacı öğretime göre daha etkili olduğu görülmüş, bu alt problemin sonucu daha önce gerçekleştirilen çalışmaların sonuçlarıyla paralellik göstermiştir (Sönmez, 1982; Acat, 1997; Eroğlu, 1997; Sıvacı, 1997; Alacapınar, 2001; Emir, 2001; Sönmez, 2001; Çetin, 2003; Memişoğlu, 2003; Paş, 2004; Piji, 2006; Küçüköğlu, 2007).

3.2. GRUPLARIN KAVRAMA DÜZEYİ ERİŞİ PUANLARI

Deney ve kontrol gruplarının öntest ve sontest kavrama düzeyi puan ve erişilme ortalamaları ile ilgili veriler Tablo III-2’de verilmiştir.

**Tablo III-2: Deney ve Kontrol Gruplarının
Kavrama Düzeyi Erişi Puanları**

<i>GRUPLAR</i>	<i>Soru Sayısı</i>	<i>N</i>	<i>Sontest</i> $\bar{X}$	<i>Öntest</i> $\bar{X}$	<i>Erişi</i> $\bar{X}$	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
DENEY	16	31	10.00	6.32	3.67	2.66	4.13	.000
KONTROL	16	32	6.12	5.34	0.78	2.89		

*p<.05

Tablo III'-2de görüldüğü gibi deney grubunun öntest kavrama düzeyi puan ortalaması 6.32, son test kavrama düzeyi puan ortalaması 10.00; kontrol grubunun ise 5.34 ve 6.12'dir. Grupların erişim puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı ilişkisiz örneklem "t" testiyle incelenmiş ve, t=4.13 olarak bulunmuştur. Sd=61 serbestlik derecesi ve .05 anlamlılık düzeyinde ortalamalar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Bu verilere dayanarak deney grubunda kullanılan dizgeli öğretimin kavrama düzeyindeki davranışları kazandırmada yapılandırmacı öğretime göre daha etkili olduğu söylenebilir.

Bu sonuç şöyle açıklanabilir:

Aşamalı olarak sıralanan bilişsel alanın kavrama düzeyi, bilginin transfer edilmesi olarak nitelendirilebilir. Bunu gerçekleştirirken öğrencide sadece ezberleme, görünce tanıma, sorunca söyleme gibi davranışlar yer almaz. Kavrama düzeyinde öğrencinin bilgiyi içselleştirmesi, kendine mal etmesi, anlamını özümsemesi söz konusudur. Bunların yanı sıra bir olgunun nedenini, niçinini, nasıl ve niye olduğunu kendi cümleleriyle açıklama, yeni örnekler verme, verilerin geçmişini ve geleceğini kestirme vardır (Sönmez, 2005: 26). Bu düzeydeki davranış kazandırmada strateji olarak buluş yolu, örnek olay, dramatizasyon kullanılmıştır. Bu stratejilerin bilginin öğrenci tarafından anlamlandırılması sürecine uygun olduğu görülmektedir. Bu stratejilere göre deney grubunda "neden, niçin, nasıl" gibi soru cümlelerini öğrencilerin cevaplamaları istenilmiştir. Öğrenilen konulara uygun olarak "Neden tarih bilmek zorundayız?",

“Ailenizin tarihini nasıl hazırlarsınız?”, “Kültürel öğelerimiz geçmişten günümüze nasıl farklılık göstermiştir?”, “Sizce kültürümüzü nasıl ve niçin korumalıyız?”, “Cumhuriyet niçin ilan edilmiştir?”, “Atatürk hangi niçin Samsun’a çıkmıştır?”, “Mustafa Kemal Samsun’a çıktıktan sonra hangi illere ve niçin gitmiştir?”..v.b. sorular sorulmuş, öğrencilere her sorudan sonra düşünceleri için belli bir süre verilmiştir. Bu sürenin sonunda en az 5 öğrenciden düşünceleri alınmıştır. Düşüncelerini dile getirirlerken örnek vermeleri ve gerekçe belirtmeleri istenmiştir. Hiçbir düşünce doğru veya yanlış diye tanımlanmamış, verilen ipucu, dönüt ve düzeltmeler ile sınıfın verdiği doğru yanıtlardan yola çıkılarak bir karara varılmıştır. Deney grubunda kullanılan dizgeli öğretimin kapsamında tüm bu etkinliklerin kavrama düzeyindeki davranışların kazandırılmasında etkili olduğu söylenebilir.

Deney grubunda yer alan dizgeli öğretimin kavrama düzeyindeki davranışları kazandırmada yapılandırmacı öğretime göre daha etkili olduğu görülmüş, bu alt problemin sonucu daha önce gerçekleştirilen çalışmaların sonuçlarıyla paralellik göstermiştir (Sönmez, 1982; Acat, 1997; Eroğlu, 1997; Sıvacı, 1997; Alacapınar, 2001; Emir, 2001; Sönmez, 2001; Çetin, 2003; Memişoğlu, 2003; Paş, 2004; Piji, 2006; Küçükoğlu, 2007).

3.3. GRUPLARIN UYGULAMA DÜZEYİ ERİŞİ PUANLARI

Deney ve kontrol gruplarının öntest ve sontest uygulama düzeyi puan ve erişim ortalamaları ile ilgili veriler Tablo III-3’de verilmiştir.

**Tablo III-3: Deney ve Kontrol Gruplarının
Uygulama Düzeyi Erişim Puanları**

<i>GRUPLAR</i>	<i>Soru Sayısı</i>	<i>N</i>	<i>Sontest</i> $\bar{X}$	<i>Öntest</i> $\bar{X}$	<i>Erişim</i> $\bar{X}$	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
DENEY	7	31	3.29	2.90	0.38	1.97	1.06	.000
KONTROL	7	32	2.56	2.71	-0.15	2.08		

*p<.05

Tablo III-3’de görüldüğü gibi deney grubunun öntest uygulama düzeyi puan ortalaması 2.90, son test uygulama düzeyi puan ortalaması 3.29; kontrol grubunun ise 2.71 ve 2.56’dır. Grupların erişim puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı ilişkisiz örneklemeler “t” testiyle incelenmiş ve, $t=1.06$ olarak bulunmuştur. $Sd=61$ serbestlik derecesi ve .05 anlamlılık düzeyinde ortalamalar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Deney grubunun uygulama düzeyi erişim ortalamalarının farkı kontrol grubundan daha yüksek bulunmuştur fakat anlamlı çıkmamıştır. Anlamlı çıkmamasına rağmen ortalamalara bakıldığında deney grubu lehine beklenen ön görüşü destekler niteliktedir.

Bu sonuç şöyle açıklanabilir:

Bilişsel alanın uygulama düzeyi, öğrenci için yeni bir sorunun çözümüne yönelik davranışları kapsar (Sönmez, 2005, s. 28). Uygulama düzeyindeki davranışlarda öğrenciler kavram ve olgulardan yola çıkarak ilkeleri kendileri bulmaya, anlamlandırmaya çalışmaktadır. Deney grubunda yer alan öğrenci grubuna uygulama düzeyi davranışları kazandırmak amacıyla tarih kavramına yönelik sözlü tarih çalışmaları yapmaları istenmiş, öğrenciler soru ve hazırlıkları kendileri hazırlayarak aileleri ile görüşme gerçekleştirmişlerdir. Uygulama düzeyinde gerçekleştirdikleri diğer bir davranış ise deney grubundaki öğrencilerin “Ulusal Kurtuluş Savaşı’nın kazanılmasında ve Cumhuriyetin ilanında Atatürk’ün rolünü fark eder.” kazanımından yola çıkarak oluşturdukları şiirlerdir. Öğrenciler kendi şiirlerini yazarak konuya yönelik kazanımlarını dile getirmişlerdir. Bu bağlamda yapılan bir diğer çalışma ise öğrencilerin “Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak, Millî Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye’yi betimler.” kazanımından yola çıkarak oluşturdukları ve temsili olarak düzenlenen Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin açılış günüdür. Burada öğrenciler sınıfta yaptıkları oylamalarla liderlerini seçmişler, Türkiye’nin o şartlardaki durumuna ve bu durumun nasıl iyileştirileceğine yönelik görüşlerini dile getirmişlerdir. Bunların yanı sıra, deney grubu öğrencilerine her derste bir örnek olay verilmeye çalışılmış, örnek olaya ilişkin “Devamında ne olmuş olabilir? Siz olsaydınız ne yapardınız?”..v.b. sorular yöneltilmiştir. Öğrencilerin görüşlerini alırken “yanlış ve ya olmadı” gibi kelimeler yerine ipuçları vererek ve sınıfça ortak bir karara varılmıştır.

Yapılan tüm bu etkinliklere rağmen Uygulama düzeyi erişim puanlarının deney grubu lehine anlamlı bir farklılık göstermemesi başarı testinde yer alan uygulama düzeyini oluşturan soru sayısının azlığından kaynaklanıyor olabilir. Öğrenciler uygulama düzeyindeki etkinliklerde davranış olarak kendilerini ifade ederken başarı testine bu durumu yansıtamamışlardır. Bu durumda özellikle uygulama düzeyi davranışların ölçümünde test maddesi yerine farklı yolların kullanımının başarıyı daha iyi yansıtacağı söylenebilir.

Deney grubunda yer alan dizgeli öğretimin uygulama düzeyindeki davranışları kazandırmada yapılandırmacı öğretime göre daha etkili olmadığı görülmüş, bu alt problemin sonucu daha önce gerçekleştirilen Emir (2001) ve Alacapınar'ın (2001) çalışma sonuçlarıyla paralellik gösterirken; Sönmez (1982) Acat (1997), Eroğlu (1997), Sıvacı (1997), Sönmez (2001), Memişoğlu (2003), Çetin (2003), Paş (2004) ve Piji (2006)'nin çalışmaları ise bu bulguları desteklememektedir.

3.4. GRUPLARIN TOPLAM ERİŞİ PUANLARI

Deney ve kontrol gruplarının öntest ve sontest toplam puan ortalamaları ile ilgili veriler Tablo III-4'de verilmiştir.

**Tablo III-4: Deney ve Kontrol Gruplarının
Toplam Erişim Puanları**

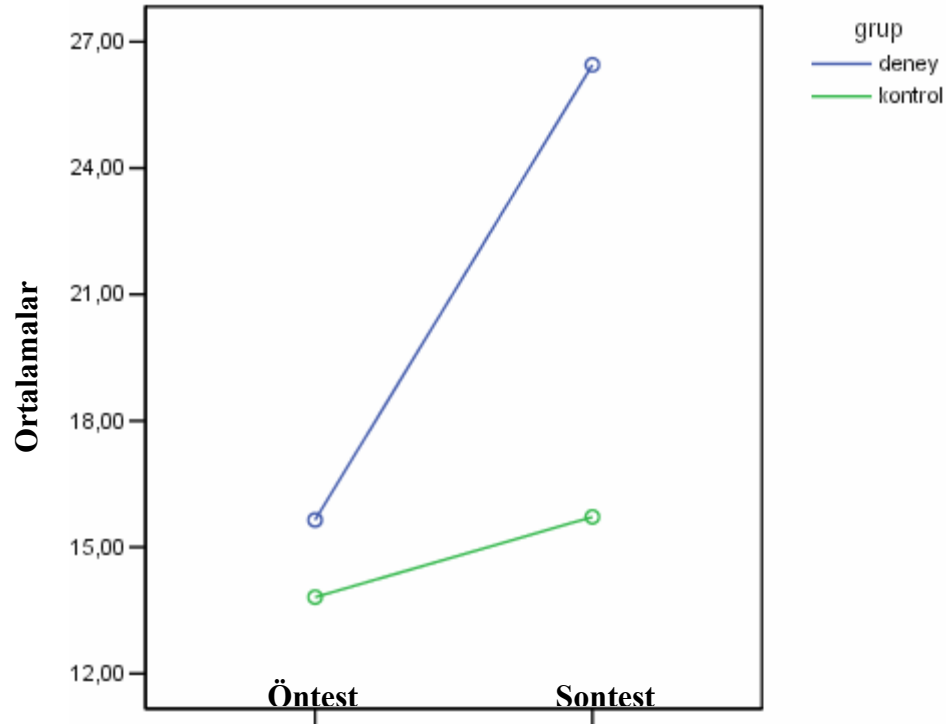
<i>GRUPLAR</i>	<i>Soru Sayısı</i>	<i>N</i>	<i>Sontest</i> $\bar{X}$	<i>Öntest</i> $\bar{X}$	<i>Erişim</i> $\bar{X}$	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
DENEY	40	31	26.45	15.64	10.80	5.42	6.42	.000
KONTROL	40	32	15.71	13.81	1.90	5.57		

*p>.05

Tablo III-4'de görüldüğü gibi deney grubunun öntest toplam puan ortalaması 15.64, son test toplam puan ortalaması 26.45; kontrol grubunun ise 13.81 ve 15.71'dir.

Grupların erişim puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı ilişkisiz örneklemeler “t” testiyle incelenmiş ve $t=6.42$ olarak bulunmuştur. $Sd=61$ serbestlik derecesi ve .05 anlamlılık düzeyinde ortalamalar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur.

Şekil 3. Dizgeli Öğretim Kullanılan ve Kullanılmayan Grupların Erişim Ortalama Şeması

Kontrol grubunda yapılan son testte 1.90 artış gözlenirken, deney grubunda bu durum açık ara farkla 10.80 olarak belirlenmiştir. Dizgeli öğretim kullanılan grubun sosyal bilgiler dersi toplam erişim ortalaması, yapılandırmacı öğretimin kullanıldığı grubun toplam erişim ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir. Dizgeli öğretim kullanılan ve kullanılmayan grupların erişim şemasında bu durum açıkça gösterilmektedir. Öntest ve sontestler arasındaki farkın deney grubuna lehine yükseldiği görülmektedir.

Bu sonuç şöyle açıklanabilir:

Dizgeli öğretimle ders işlemede üniteye yönelik her bir kazanım için uygun içerik düzenlenmiş, olası eğitim durumları tasarlanmış ve sınav durumları uygun şekilde

belirlenmiştir. Hazırlanan ders planları sürekli gözden geçirilmiş, öğrenci seviyesi göz önünde bulundurularak etkinliklere son hali verilmiştir. İşlenen dersler video ile kayıt altına alınmış, her ders bitimi videolar incelenmiştir. Böylece öğrencilerin durumları, ilgileri, dikkatlerini toplama düzeyleri, konuya yönelik bilgileri, verdikleri yanıtlar sürekli olarak gözlenmiştir.

Uygulamanın bitiminde, öğrencilerin sürece ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Öğrencilerin görüşleri, deney grubundaki erişit ortalamasının anlamlı derecede yüksek oluşunun nedenini de açıkladığı şeklinde ele alınabilir.

Öğrenci görüşleri aşağıda özetlenmiştir.

K.1. Dersi resimlerle işlediniz çok hoşuma gitti. Daha önce duymadığım şeyler vardı içinde çok hoşuma gitti. Öğrendiğim için çok mutlu oldum. Bu şekilde ders işleme hoşuma gitti. Diğer öğretmenlerimiz mesela öyle perdeyle göstermiyor. Siz şarkı, bilmece bulmacayla dersi işlediniz çok hoşuma gitti. Bildiğim için sizin derslerinizde hep parmak kaldırdım. Bu dersi daha çok sevdim.

K.2. Diğer derslerde öğretmenlerimiz de eğlenceli anlatıyordu. Sizde eğlenceli anlattınız fakat sosyal bilgiler dersini sizin sayenizde sevdik. Gerçekten sevdiğimi düşünüyorum. Geçen derste sosyal dersi yaptık o derste öğretmenimiz bir sürü şey sordu. Sizin sorduğunuz sorulardan bazılarını sordu öğretmenimiz. Hepimiz cevap verebildik. Çok beğendi öğretmenimiz. Çok güzeldi

K.3. En çok aklımda kalan Karagöz ve Hacivat oyunu oldu. Slayt gösterisiyle oynamıştık Karagöz ve Hacivat oyununu. Çok hoşuma gitmişti. Çok eğlenceli anlatmıştınız. Teşekkür ediyoruz öğretmenim.

K.4. Bu ders anlatımında benim sizin göstermiş olduğunuz resimler çok hoşuma gitti. Geçen hafta yaptığımız TBMM ile ilgili yaptığımız tiyatro çok hoşuma gitti. Gelenek ve göreneklerimiz konusunda bir sürü oyun öğrendim. Karadeniz’de horon, ege’de zeybek oynuyoruz. Bazı bilmediğim yerlerin yemekleri hoşuma gitti. Mesela Kars kazının meşhur olduğunu öğrendim.

K.5. Öteki derslerde öğretmen hep yazı yazdırıyor, bazen taklitler yaptırıyor ama sizin dersinizde konuyu öğrendiğime inanıyorum. Ben parmak kaldırıyordum siz bana söz veriyordunuz. Sizin dersinizde daha fazla parmak kaldırdım.

K.6. En çok sevdiğim Karagöz ve Hacivat. Çünkü Onlar eski birer oyuncu olduğu için, onlar taklit yapıyordu bizde gülüyorduk. Onun için. Siz bilgisayarla yönetmiştiniz. Karagöz Hacivat’a vuruyordu. Hacivat ne söylerse Karagöz onun tersini söylüyordu.

K.7. Dersinizden çok memnun oldum. Çünkü siz iyi anlatıyorsunuz. Diğerlerinden farklı. Bazı öğretmenler kızıyor. Ama siz kızmıyorsunuz. Hatamız olduğu zaman uyarıyorsunuz. Gelenek ve göreneklerimiz konusunu çok sevdim. Çünkü gelenek ve göreneklerimizde bir sürü konu işledik. Gölge oyunlarımız, Hacivatla-Karagöz, El sanatlarımız, Halk oyunlarımız, Oyunlarımız...hepsi aklımda...

K.8. Öğretmenim Karagözle Hacivat'ı oynadık. Sonra Atatürk'ün Samsun'a çıkışını öğrendim. TBMM'ni gerçekleştirdik. Drama yaptık. Sonra yer, zaman, kişi ve kurumdan oluşan tarih kavramını öğrendim. Bizim öğretmenimiz bize sorular soruyor, ben cevaplıyorum. Soru soruyor bazılarına mesela tarihi açıklayabilir misiniz falan dedi. Bende dedim tarih; toplumsal olguları yer,zaman,kişi,kurum olarak açıklayan bilimdir dedim. Öğretmenin bazı sorularını doğru bildim. Öğretmen beğendi beni ve bir de beni affetti.

K.9. Dersiniz çok hoşuma gitti. Çünkü bize öğrettiniz zaman biz çok neşeli oluyoruz. Tarihi bilgileri öğreniyoruz. Atatürk'ün Samsun'a çıkmasını. Sivas ve Erzurum'da kongreler yapmasını..çooook şeyler öğrendim ben. Bize tiyatro yaptırmıştınız ya öğretmenim. O zamanı yaşamış oldum ben. Atatürk'ün neler yaptığını öğrendim. TBMM'nin açılışını öğrendim. Kafamıza şapkalar bile koymuştunuz.

Sınıf öğretmeni de “Öğrenciler tenefüste bile dışarı çıkmak istemiyorlar, diğer derslerde bana sizin dersinizden bahsediyorlar, aynı etkinlikleri yapmamı istiyorlar” diyerek, öğrenci görüşlerini desteklemiştir. Buradan yola çıkarak, dizgeli öğretimle işe koşulan farklı fakat öğrenci ilgisi göz önünde bulundurularak oluşturulan strateji, yöntem, teknik ve taktiklerin erişimi ortalamasının yüksek oluşunda etkisi olduğu söylenebilir. Burada vurgulanması gereken nokta öğrenci ilgisini, katılımını, dikkatini sürekli takip etmek, onu canlı tutmaya çalışmaktır. Gereken düzeltme, ipucu ve pekiştireçlerin doğru zamanda verilmesine de önem verilmelidir. Tüm bunların sonucunda öğrenciler derse istekle ve tutkuyla katılmışlar, proje ve çalışmalarını zamanında gerçekleştirmeye özen göstermişlerdir. Deney grubunda yer alan dizgeli öğretimin toplam davranışları kazandırmada yapılandırmacı öğretime göre daha etkili olduğu görülmüştür. Elde edilen sonuçlar, daha önce gerçekleştirilen çalışmaların sonuçlarıyla paralellik göstermiştir (Sönmez, 1982; Acat, 1997; Eroğlu, 1997; Sıvacı, 1997; Alacapınar, 2001; Emir, 2001; Sönmez, 2001; Çetin, 2003; Memişoğlu, 2003; Paş, 2004; Piji, 2006; Takkaç, 2007; Küçükkoğlu, 2007).

3.5. GRUPLARIN BİLGİ DÜZEYİ KALICILIK PUANLARI

Deney ve kontrol gruplarının öntest ve sontest bilgi düzeyi kalıcılık puan ortalamaları ile ilgili veriler Tablo III-5’de verilmiştir.

**Tablo III-5: Deney ve Kontrol Gruplarının
Bilgi Düzeyi Kalıcılık Puanları**

<i>GRUPLAR</i>	<i>Soru Sayısı</i>	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>P</i>
DENEY	17	31	12.80	2.56	7.78	.000
KONTROL	17	32	7.09	3.21		

*p<.05

Tablo III-5’de görüldüğü gibi deney grubunun bilgi düzeyi kalıcılık puan ortalaması 12.80, kontrol grubunun ise 7.09’dur. Grupların bilgi düzeyi kalıcılık puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı ilişkisiz örneklem “t” testiyle incelenmiş ve, $t=7.78$ olarak bulunmuştur. $Sd=61$ serbestlik derecesi ve .05 anlamlılık düzeyinde ortalamalar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Bu verilere dayanarak deney grubunda kullanılan dizgeli öğretimin bilgi düzeyindeki davranışların kalıcılığını sağlamada yapılandırmacı öğretime göre daha etkili olduğu söylenebilir.

Bu sonuç şöyle açıklanabilir:

Dizgeli ve yapılandırmacı öğretim sonucunda başarı testi ile değerlendirilen sürecin, bir süre sonra ne kadarının hatırlandığını değerlendirmek amacıyla öğrencilere kalıcılık testi uygulanmıştır. Öğretim sürecinin tamamlanmasından 21 gün sonra uygulanan bu testten alınan puanlarla öğrencilerin öğrendikleri davranışların kalıcılığına bakılmıştır. Deney grubundan alınan bilgi düzeyi kalıcılık puan ortalaması $\bar{x}=12.80$ olarak bulunmuştur. Deney grubunun son test bilgi düzeyi erişi ortalaması ise $\bar{x}=13.16$ olarak bulunmuştur. Deney grubunun bilgi düzeyi erişi ve kalıcılık ortalama puanları arasında

çok büyük farklılıklar olmadığı göze çarpmaktadır. Bunun nedeni bilgi düzeyindeki tanıma, hatırlama, ezberden aynen söyleme ve yazma davranışlarının dizgeli öğretimde sıkça tekrarlarının yapılarak hatırdaki kalmasını sağladığı düşünülebilir. Ayrıca deney grubu öğrencilerine öğretilen şarkılarda bilgi düzeyi kazanımlarına yönelik sözler yazılmış, öğrencilerin bu şarkıları uygulamadan iki ay sonra bile söyledikleri gözlenmiştir. Deney grubu kalıcılık puan ortalamasının yüksekliği dizgeli öğretimle anlatılan derslerin ilgi çekici ve akılda kalıcı oluşunun göstergesi olarak düşünülebilir. Bu araştırmanın sonuçları dizgeli öğretimin yapılandırmacı öğretime göre daha fazla hatırdaki kalıcı olduğunu desteklemektedir. Araştırma bulguları daha önce gerçekleştirilen Sönmez (2001), Alacapınar(2001), Kayabaşı (1997), Acat (1997), Eroğlu (1997), Sıvacı (1997), Emir (2001), Memişoğlu (2003), Çetin (2003), Paş (2004) Piji (2006) araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

3.6. GRUPLARIN KAVRAMA DÜZEYİ KALICILIK PUANLARI

Deney ve kontrol gruplarının kavrama düzeyi kalıcılık puan ortalamaları ile ilgili veriler Tablo III-6’da verilmiştir.

**Tablo III-6: Deney ve Kontrol Gruplarının
Kavrama Düzeyi Kalıcılık Puanları**

<i>GRUPLAR</i>	<i>Soru Sayısı</i>	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
DENEY	16	31	10.0	3.23	5.32	.000
KONTROL	16	32	5.65	3.23		

*p<.05

Tablo III-6’da görüldüğü gibi deney grubunun kavrama düzeyi kalıcılık puan ortalaması 10.0, kontrol grubunun ise 5.65’dir. Grupların kavrama düzeyi kalıcılık puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı ilişkisiz örneklem “t” testiyle incelenmiş ve, t=5.32 olarak bulunmuştur. Sd=61 serbestlik derecesi ve .05 anlamlılık düzeyinde ortalamalar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Bu verilere dayanarak

deney grubunda kullanılan dizgeli öğretimin kavrama düzeyindeki davranışların kalıcılığını sağlamada yapılandırmacı öğretime göre daha etkili olduğu söylenebilir.

Bu sonuç şöyle açıklanabilir:

Bilişsel alanın kavrama düzeyi, bilgi düzeyinden farklı olarak sadece ezberleme, görünce tanıma, sorunca söyleme gibi davranışları değil bilgiyi içselleştirme, bilgiyi anlamlandırma davranışlarını da kapsamaktadır. Bu bağlamda dizgeli öğretimle gerçekleştirilen örnek olay, dramatizasyon, güdümlü tartışma..v.b. yöntem ve tekniklerin öğrencilerin kavrama düzeyinde kazanmış oldukları davranışların kalıcılığını sağlamada etkili olduğu düşünülebilir. Deney grubu öğrencilerinin kendi cümleleriyle mantıksal bir sırada açıklamış oldukları yanıtları içselleştirdikleri söylenebilir.

Bu araştırmanın sonuçları dizgeli öğretimin kavrama düzeyinde yapılandırmacı öğretime göre daha fazla hatırdı kalıcı olduğunu desteklemektedir. Araştırma bulguları daha önce gerçekleştirilen Sönmez (2001), Alacapınar (2001), Kayabaşı (1997), Acat (1997), Eroğlu (1997), Sıvacı (1997), Emir (2001), Memişoğlu (2003), Çetin (2003), Paş (2004) Piji (2006) araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

3.7. GRUPLARIN UYGULAMA DÜZEYİ KALICILIK PUANLARI

Deney ve kontrol gruplarının uygulama düzeyi kalıcılık puan ortalamaları ile ilgili veriler Tablo III-7’de verilmiştir.

**Tablo III-7: Deney ve Kontrol Gruplarının
Uygulama Düzeyi Kalıcılık Puanları**

<i>GRUPLAR</i>	<i>Soru Sayısı</i>	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
DENEY	7	31	3.38	1.43	3.23	.002
KONTROL	7	32	2.31	1.20		

*p<.05

Tablo III-7’de görüldüğü gibi deney grubunun uygulama düzeyi kalıcılık puan ortalaması 3.38, kontrol grubunun ise 2.31’dir. Grupların uygulama düzeyi kalıcılık puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı ilişkisiz örneklemeler “t” testiyle incelenmiş ve, $t=3.23$ olarak bulunmuştur. $Sd=61$ serbestlik derecesi ve .05 anlamlılık düzeyinde ortalamalar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Bu verilere dayanarak deney grubunda kullanılan dizgeli öğretimin uygulama düzeyindeki davranışların kalıcılığını sağlamada yapılandırmacı öğretime göre daha etkili olduğu söylenebilir.

Bu sonuç şöyle açıklanabilir:

Deney grubundan alınan uygulama düzeyi kalıcılık puan ortalaması $\bar{x} = 3.38$ olarak bulunmuştur. Deney grubunun son test bilgi düzeyi erişimi ortalaması ise $\bar{x} = 3.29$ olarak bulunmuştur. Deney grubunun bilgi düzeyi erişimi ve kalıcılık ortalama puanları arasında kalıcılık puan ortalaması lehine artış söz konusudur. Bilişsel alanın uygulama düzeyindeki davranışlarda öğrenciler kavram ve olgulardan yola çıkarak ilkeleri kendileri bulmaya, anlamlandırmaya çalışmaktadır. Zaman geçtikçe bazı öğrencilerin dizgeli öğretim uygulamasıyla o anda gerçekleştirilmeyen uygulama düzeyi davranışlarının olumlu yönde değiştiği görülmektedir. Deney grubu öğrencileri uygulama düzeyinde kazanmış oldukları davranışları kaybetmedikleri gibi bu davranışlara yenilerini eklemişlerdir. Bu araştırmanın sonuçları dizgeli öğretimin uygulama düzeyinde yapılandırmacı öğretime göre daha fazla hatırdaki kalıcı olduğunu desteklemektedir. Araştırma bulguları daha önce gerçekleştirilen Sönmez (2001), Kayabaşı (1997), Acat (1997), Eroğlu (1997), Sıvacı (1997), Memişoğlu (2003), Çetin (2003) ve Paş (2004)’in araştırma sonuçlarıyla paralellik gösterirken, Alacapınar (2001), Emir (2001) ve Piji (2006)’nin çalışma sonuçları bu sonucu desteklememektedir.

3.8. GRUPLARIN TOPLAM KALICILIK PUANLARI

Deney ve kontrol gruplarının toplam kalıcılık puan ortalamaları ile ilgili veriler Tablo III-8’de verilmiştir.

**Tablo III-8: Deney ve Kontrol Gruplarının
Uygulama Düzeyi Kalıcılık Puanları**

<i>GRUPLAR</i>	<i>Soru Sayısı</i>	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
DENEY	40	31	26.19	6.19	6.89	.000
KONTROL	40	32	15.06	6.61		

*p<.05

Tablo III-8’de görüldüğü gibi deney grubunun toplam kalıcılık puan ortalaması 26.19, kontrol grubunun ise 15.06’dır. Grupların toplam kalıcılık puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı ilişkisiz örneklem “t” testiyle incelenmiş ve, t=6.89 olarak bulunmuştur. Sd=61 serbestlik derecesi ve .05 anlamlılık düzeyinde ortalamalar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Bu verilere dayanarak deney grubunda kullanılan dizgeli öğretimin toplam kalıcılığı sağlamada yapılandırmacı öğretime göre daha etkili olduğu söylenebilir.

Bu sonuç şöyle açıklanabilir:

Sonuç olarak dizgeli öğretimle ders işlemenin, bu dersi işlerken kullanılan yöntem, teknik, taktik ve stratejilerin yapılandırmacı öğretimle işlenen derse göre daha fazla hatırdta kaldığını söylemek mümkündür. Bu durumun nedeni etkinliklerin çoğunda öğrencinin etkin olmasından kaynaklanıyor olabilir. Örneğin öğrenciler “Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturur.” kazanımına yönelik olarak sözlü tarih proje sorularını kendileri hazırlamışlar ve ailelerine kendileri uygulamışlardır. “Kültür öğelerinin geçmişten bugüne değişerek taşındığına ilişkin yakın çevresinden kanıtlar gösterir.” kazanımına yönelik olarak ise geçmiş ve bugünün

karşılaştırmasını ansiklopedilerden, internetten, kitaplardan, gazetelerden kestikleri resimler yoluyla ifade etmişlerdir. “Ulusal Kurtuluş Savaşı’nın kazanılmasında ve Cumhuriyetin ilanında Atatürk’ün rolünü fark eder.” kazanımını anlamlandırırken kendi meclislerini kurmuşlar, meclis başkanı ve üyeleri kendileri belirlemişlerdir. Deney grubu öğrencileri gerçekleştirilen etkinliklere katılım sağlamışlardır. Bunların yanı sıra dizgeli öğretimle gerçekleştirilen şarkı, şiir, bilmece-bulmaca, kuklalar...v.b. etkinliklerin de kalıcılık puanlarının yüksek oluşunda etkisi olduğu söylenebilir. Deney grubu öğrencileri bu durumu aşağıdaki cümlelerle ifade etmişlerdir:

K.1. Örneğin Kültür insanların yapıp ettiklerinin tümüdür. Hala aklımda kaldı.

K.2. Çok güzel anlattınız. Son derslerde eğlendirdiniz. Şarkıyla öğrettiniz hatta şarkının bir kıtası falan aklımda hala. Tarih yazıyla başlar-neden sonuç bildirir-belgelerde olunca-doğru kararı verir.

K.3. En çok hoşuma giden konu gelenek ve göreneklerimiz konusuydu. Onunla ilgili çok bilgili öğrendim. O kadar fazla şeyler bilmiyordum. Mesela bazı illerin bazı yemekleri vardı onları bilmiyordum. Örneğin Balıkesir’in kolonyası meşhurdu, yemek olarak hoşmerimi meşhurdu..Yörelere oyunları vardı. Örneğin zeybek oynadık sınıfta ege yöresine ait.

K.4. Bilmece-bulmaca, Şarkı aklımda kaldı. Bir kıtasını söyleyebilirim. Tarih yazıyla başlar-neden sonuç bildirir-belgelerde olunca-doğru kararı verir.

K.5. Çok şeyler öğrendim. Halk oyunlarımızı öğrendim. Gelenek ve göreneklerimizi öğrendim. Sonra ne öğrendim? Hacivat ve Karagözü gerçekleştirdik. Fotoğrafları yapıştırdık eski ve günümüzü karşılaştırdık. Konu olarak Atatürk’ün Samsun’a gidişini ve Kurtuluş Savaşını başlattığını hatırlıyorum. Atatürk Samsun’a Bandırma vapuruyla gitmişti Oradan Amasya’ya gitmişti. Halkı toplamıştı. Erzurum’a gitmişti . Orada kongre yapmıştı. İkinci kongreyi Sivas’ta yapmıştı. Oradan Ankara’ya gitmişti ve meclisi açmıştı.

K.6. Demin dediğim gibi öbür öğretmenler yazı yazdırıyor, hiç güzel oyun oynatmıyor. En çok aklımda kalan oyun ise Meclis’in açılışıydı. En çok aklımda kalan Atatürk’ün Kurtuluş Savaşını başlatmak için Samsun’a çıkışı, ondan sonra Amasya’ya gitti, Amasya Genelgesini yayınladı, ondan sonra Erzurum’a geçti, 1. kongreyi yaptı, sonra Sivas’a geçti, 2. kongreyi yaptı. Ankara’da TBMM’ni açtı.

K.7. Evet çünkü Atatürk’ün geçmişini öğrendik, halk oyunlarını, gelenek ve göreneklerimizi, başka yemeklerimizi öğrendik.

K.8. Bulmaca, Atatürk’ün baş harflerinden şiir yazma, bunlar hoşuma gitti ve aklımda kaldı..Ata kelimesinden olanı söyleyebilirim. Atatürk ölmedi-Türk ulusunu kurtardı-Atatürk tüm çocukları severdi.

K.9. Benim yaptıklarımızın hepsi aklımda kaldı. Ama en çok hoşuma giden Atatürk ile ilgili yaptığımız rol çalışması oldu.

Bu araştırmanın sonuçları dizgeli öğretimin uygulama düzeyinde yapılandırmacı öğretime göre daha fazla hatırdaki kalıcı olduğunu desteklemektedir. Araştırma bulguları daha önce gerçekleştirilen Sönmez (2001), Emir (2001), Alacapınar (2001), Kayabaşı (1997), Acat (1997), Eroğlu (1997), Sıvacı (1997), Memişoğlu (2003), Çetin (2003), Paş (2004) ve Piji (2006)'nin araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

BÖLÜM IV

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulguların sonuçlarına ve bu bulgular ışığında uygulama ve yeni yapılacak araştırmalara dönük önerilere yer verilmiştir.

4.1. SONUÇLAR

Tarih, bir milletin ortak değerlerinin bütünüdür. Toplumlar, millet olarak varlıklarını devam ettirebilmek için tarihlerine dayanmak zorundadırlar. Gelecek ise sadece tarih bilinci ile oluşur. Bir toplum bugünün sorunlarını anlayabilmek ve çözümleyebilmek için kendi tarihini dünya tarihi içindeki yerine oturtmalıdır. Bunu da ancak oluşturduğu tarih bilinci sayesinde gerçekleştirebilir. Bu sayede kendini tanıyabilir; gideceği yönü ve kısa ve uzun dönemli amaçlarını saptayabilir. Toplumun bütün üyelerine bu bilincin kazandırılabilmesi, belirlenen hedeflerin benimsetilebilmesi bireysel ve toplumsal varlığımızın sürdürülebilmesi açısından önemli ve yararlıdır. Bu ise ancak eğitim ve öğretim yoluyla gerçekleştirilebilir.

Çocuklarda tarih bilincinin oluşmasında okullarda aldıkları tarih eğitiminin önemi yadsınamaz. Tarih bilinci kavramı bireyin yaşam deneyimlerinin etkisiyle tarihin farkında olmasını ifade etmektedir. Tarih bilincine sahip çocukların daha iyi bir toplumun oluşumuna katkı sağlayacakları düşünülmektedir. Hayatımızda önemli yeri olan tarih ilminin öğretilmesi önem taşıyan bir süreçtir. Konunun işleniş şekli, uygulanan öğretim yöntem ve teknikleri öğrencilerde tarih bilincinin oluşmasını ve çocukların derse olan ilgilerini etkilemektedir (Tekeli, 1998).

Öğrencilerde tarih bilinci oluşturmada dizgeli öğretim yaklaşımının daha etkili olduğu görülmektedir. Dizgeli öğretimle gerçekleştirilen “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinin öğrenciyi tekdüze bilgi sunumundan ve ezbercilikten uzak tarih öğretimine yakınlattığı görülmüştür. Dizgeli öğretimle gerçekleştirilen tarih öğretiminde öğrenciye hazır bilgilerin sunulması yerine kendi başına çalışmasına imkan verecek durumlar sağlanmıştır. Öğrenciye aile tarihi kavramının kazanımına yönelik sözlü tarih

çalışması yapmaları istenmiş, öğrenciler sorularını kendileri oluşturmuş ve aile bireyleri ile görüşme gerçekleştirmişlerdir. Bu durum tarih bilincinin oluşturulmasında ilk basamak olarak görülebilir. Tarih kavramının temellerini yakından uzağa ilkesiyle kendisi oluşturabilen çocuk ileriki yaşlarda tarih alanıyla ilgili güçlü bir bağ kurabilecektir. Bu durumu Öztürk (2001) şu şekilde açıklamaktadır: Örneğin altıncı sınıftaki çocuk başarılı bir aile tarihi çalışması hazırlayabildiyse kronolojiyi öğrenmesi çok önemli değildir çünkü artık o tarih tarafından yakalanmış ve ileride isterse tarih alanıyla derin, kişisel ve duygusal bir ilişki kurabilecektir (Akt: Akçan ve Aslan, 2007: 84). Bu bağlamda etkili bir tarih bilinci oluşturmada ilk adım atıldığı söylenebilir.

Tarih bilinci kazandırmada çocuğun aktif olmasına da özen gösterilmiştir. Tüm öğrencilerin eğitime katılmasına, yaparak ve yaşayarak tarih bilincini kazandırmaya dikkat edilmiştir. Ayrıca öğrencinin düşüncesini uygulamasına, gerektiği durumlarda kendi kendine karar alabilmesine de imkan verilmiştir. Örneğin Milli Mücadele sürecinin kazandırılmasında öğrenciler Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılış gününü canlandırmışlar, Türkiye'nin o şartlardaki durumunu ve bu durumun nasıl iyileştirileceğine yönelik görüşlerini dile getirmişlerdir. Kendi seçimlerini kendileri gerçekleştirerek, ülkenin geleceğine yönelik kararlar almışlardır. Bu bağlamda etkili bir tarih bilinci oluşturmak için diğer bir adım, öğretmenin doğrudan dersi anlatması yerine öğrenci katılımını artırarak dersi aktif hale getirmesidir (Yalavuz, 2006). Bu aktifliği sağlamada ve dizgeli öğretimin etkin bir şekilde uygulanmasında öğretmene önemli görevler düşmektedir. Tarih içerikli kazanımların dizgeli öğretimle öğrenciye kazandırırken aşamalı sıraya uyulması; ipucu, düzeltme, dönüt, pekiştirmeçerlerin uygun yer ve zamanda kullanılması; öğrenci katılmanlığının sağlanması; uygun öğrenme-öğretme strateji, yöntem ve tekniklerle uygulanması, öğrencilerin yeni fikirler ortaya koymalarını, önerilerini, yaptıkları açıklamaları dikkatlice izleyip değerlendirmesi gerekmektedir.

Tarih; kültür denilen değerler topluluğunu da oluşturan öğelerden biridir. Birlikte yaşanmış bir geçmiş olmadan kültürün oluşmasına olanak yoktur. Çocuklarda ulusal bir tarih bilincinin oluşturulmasında dil, din, kültür ve kültürel öğelerimizin bilinmesi, korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerekir. Bu değerleri bilen çocuklar

ulusunun yaşam öyküsünü de anlamlandırabilir (Sanaç, 2010; Emiroğlu, 2010). Bu bağlamda dizgeli öğretim yöntemi kullanılarak kültür, milli kültür, gelenek ve görenek kavramları öğrencide oluşturulmaya çalışılmıştır. Öğrencilere bu kavramlar kazandırılırken kendi kültürümüzün öğeleri; yemekleri, halk oyunları, müzikleri, el sanatları, spor oyunları, gelenek ve görenekleri resimlerle, şarkılarla, drama yoluyla tanıtılmıştır. Aşağıda yer alan sonuçlara baktığımızda tarih öğretiminde bu yaklaşımın etkili olduğu görülmektedir. Tarih öğretiminde dizgeli öğretim yaklaşımının kullanıldığı gruptaki öğrenciler “Geçmişimi Öğreniyorum” konusunu öğrenmede yürürlükte olan sosyal bilgiler öğretim programı ile öğrenim gören öğrencilerden daha başarılı olmuşlardır. Buradan yola çıkarak dizgeli öğretimle gerçekleştirilen tarih öğretiminin öğrencide tarih bilincini daha etkili bir şekilde oluşturabileceği düşünülmektedir:

1. Dizgeli öğretim kullanılan grubun sosyal bilgiler dersi bilgi düzeyi erişimi ortalaması, yürürlükte olan sosyal bilgiler öğretim programının kullanıldığı grubun bilgi düzeyi erişimi ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir.
2. Dizgeli öğretim kullanılan grubun sosyal bilgiler dersi kavrama düzeyi erişimi ortalaması, yürürlükte olan sosyal bilgiler öğretim programının kullanıldığı grubun kavrama düzeyi erişimi ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir.
3. Dizgeli öğretim kullanılan grubun sosyal bilgiler dersi uygulama düzeyi erişimi ortalaması ve yürürlükte olan sosyal bilgiler öğretim programının kullanıldığı grubun uygulama düzeyi erişimi ortalaması arasında anlamlı bir fark yoktur.
4. Dizgeli öğretim kullanılan grubun sosyal bilgiler dersi toplam erişimi ortalaması, yürürlükte olan sosyal bilgiler öğretim programının kullanıldığı grubun toplam erişimi ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir.
5. Dizgeli öğretim kullanılan grubun sosyal bilgiler dersi bilgi düzeyi kalıcılık puan ortalaması, yürürlükte olan sosyal bilgiler öğretim programının kullanıldığı grubun bilgi düzeyi kalıcılık puan ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir.

6. Dizgeli öğretim kullanılan grubun sosyal bilgiler dersi kavrama düzeyi kalıcılık puan ortalaması, yürürlükte olan sosyal bilgiler öğretim programının kullanıldığı grubun kavrama düzeyi kalıcılık puan ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir.

7. Dizgeli öğretim kullanılan grubun sosyal bilgiler dersi uygulama düzeyi kalıcılık puan ortalaması, yürürlükte olan sosyal bilgiler öğretim programının kullanıldığı grubun uygulama düzeyi kalıcılık puan ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir.

8. Dizgeli öğretim kullanılan grubun sosyal bilgiler dersi toplam kalıcılık puan ortalaması, yürürlükte olan sosyal bilgiler öğretim programının kullanıldığı grubun toplam kalıcılık puan ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir.

4.2. DİZGELİ ÖĞRETİM VE TARİH BİLİNCİ OLUŞTURMA SÜRECİNE İLİŞKİN ÖNERİLER

Öğretmenlerin tarih öğretiminde ders kitabı odaklı yaklaşımlarını değiştirmek emek isteyen bir süreçtir. Dizgeli eğitime göre tarih konularının hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi de bilgi ve tecrübeyi birlikte gerektirir. Yapılacak uygulamalı etkinlikler ile öğretmenler dizgeli öğretime dayalı öğrenme-öğretme süreçlerini planlama ve ilgili öğretim faaliyetlerini yürütme konusunda yeterli hale getirilmelidir. Bunun için dizgeli öğretim uzmanı öğreticiler okullarda dizgeli öğretimle tarih konularının kazandırılmasına yönelik hizmet içi eğitim gerçekleştirebilir, öğretmenler arası workshop çalışmaları ve işbirlikli öğrenme etkinlikleri kullanılabilir.

Tarih öğretiminde karşılaşılan sorunlar arasında tarih öğretim yöntemlerinden kaynaklanan sorunlar gelmektedir. Bunlar öğretimin sıkıcı olduğu, sadece ders kitabına bağlı kalındığı, ezbere bir ders olarak işlendiği, öğrencinin ilgisini çekmediği, öğrenciyi tarihten uzaklaştırdığı şeklindedir. Öğrenciyi tarihten uzaklaştıran bu durumun değişmesi farklı strateji, yöntem ve tekniklerin bir arada kullanıldığı dizgeli öğretimle mümkün olabilir. Bu bağlamda öğretmenler dizgeli öğretimin odak noktasını oluşturan

farklı strateji, yöntem ve teknik seçmek ve kullanmak konusunda da eğitilmelidir. Bu eğitimi gerçekleştirirken öğrencilerden yola çıkılmalıdır. Öğrencilerin tarih konularına yönelik hazır bulunuşlukları, tarihi konulara olan ilgileri, öğrenme stilleri, kullandıkları stratejiler tablolar ile belirlenmelidir. Öğrenme sorunları olan veya geç öğrenen öğrencilerin tarihi hangi yöntem, strateji, teknik ve taktikle öğrenecekleri belirlenmeli, ek öğretim zamanı ile bu öğrenciler desteklenmelidir.

Tarih konularının öğretiminde karşılaşılan diğer bir sorun ise soyut bir anlayışla öğretilmesidir. Tarihin somut ve görsel malzemelere dayalı olarak anlatılamaması, öğrencilerin bu konuları öğrenmede sıkıntılar yaşamasına neden olmaktadır. Dizgeli öğretimle gerçekleştirilen tarih öğretiminde ise görsel materyallere(fotoğraf, resim, karikatür..v.b.) sıklıkla ihtiyaç duyulmaktadır. “Geçmişimi Öğreniyorum” konusunun uygulanma sürecini içeren proje çalışmalarında, hazırlanan slaytlarda, ansiklopedilerden, internetten, kitaplardan, gazetelerden alınan resimler yoluyla görsellerden faydalanılmıştır. Dizgeli öğretimle farklı derslerin işlenmesinde de öğretimin doğası gereği slayt, resim, video...vb. pek çok öğretim materyaline ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda, dizgeli eğitimde derste kullanılabilecek öğretim araç-gereçlerinin hazırlanması, düzenlenmesi ve amacına uygun bir şekilde kullanılabilmesi konusunda eğitim fakültelerinde yer alan Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme (ÖTMG) dersinden yararlanılabilir. “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme (ÖTMG)” dersinin içeriği “Çeşitli öğretim teknolojilerinin özellikleri, öğretim sürecindeki yeri ve kullanımı, öğretim teknolojileri yoluyla öğretim materyallerinin (çalışma yaprakları, saydamlar, slaytlar, video, bilgisayar temelli ders materyali, vb) geliştirilmesi ve çeşitli nitelikteki materyallerin değerlendirilmesi” olarak belirlenmiştir (YÖK, 2003: 152). Eğitim fakültelerinde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersi alan öğretmen adayları tarafından geliştiren ve değerlendirilen materyallerin MEB-Eğitim Fakültesi işbirliği içinde uygulanması, dönütlerin alınarak eğitim fakültelerinde dizgeli öğretime uygun materyal geliştirme çalışmalarına yön verilmesi düşünülebilir. Böylece okullara dizgeli öğretimde kullanılabilecek öğretim materyalleri için kaynak sağlanabilecek, üniversitelerin eğitim fakültelerinde ise aday öğretmenler dizgeli öğretime uygun, kullanışlı ve nitelikli materyaller üretme imkanı bulacaklardır.

Tarih öğretiminde üzerinde durulması gereken diğer bir konu ise değerlendirme sürecidir. Kitaba bağlı tarih öğretiminde öğrencilerin tamamının öğrenme düzeyleri uygulanan testler yoluyla ölçülebilir. Farklı öğretim yöntemlerinin bir arada kullanıldığı dizgeli öğretimde ise öğrencinin başarı ve gelişiminin değerlendirilmesi çoklu değerlendirme (açık uçlu sorular, görüşme) yöntemleri ile gerçekleşmektedir. Bununla birlikte değerlendirme sorularının sadece bilgi düzeyini belirleyen nitelikte değil daha üst düzey basamakları da ortaya çıkaracak nitelikte olmasına özen gösterilmelidir. Özellikle uygulama düzeyi davranışların ölçümünde test maddesi yerine farklı yolların kullanımının başarıyı daha iyi yansıtacağı söylenebilir. Bunları gerçekleştirebilmek için öğretmen ve öğretmen adaylarıyla tarih konularını içeren üniteler için ayrı şekilde düzenlenecek olan değerlendirme proje, soru ve örnekleri hazırlanarak web ortamında paylaşılabilir.

Tarih öğretiminde öğrencilere proje ve araştırma problemleri verilerek, konuları günümüzle ilişkilendirmeleri beklenebilir. Bu durum üst düzey davranış kazandırmada önem taşımaktadır. Bu bağlamda özellikle bazı üst düzey davranışların kazanımında öğrenme süreci daha çok kütüphanelerde ve internette araştırmalar yaparak geçmektedir. Kimi zaman profesyonel örgütlerden ve tarihçilerden de yardım alınabilir. Okulların öğrencilere bu imkânları verecek donanımlı kütüphaneleri, teknoloji sınıfları, ihtiyaç duyulduğunda onlara yol gösteren tarih danışmanları olmalıdır. Ayrıca okul idareleri, öğrencilere bu ortamlarda istediği zaman rahatça çalışabilecekleri fırsatlar ve imkânlar vermelidir.

Dizgeli öğretimde öğrenci katılımının artırılması için pekiştireç kullanılmaktadır. Dizgeli öğretimle gerçekleştirilen tarih konularını öğrenme sürecinde “aferin, çok güzel, teşekkür ederim, kutlarım” v.b. ifadelerin yanı sıra öğrencilerin ortaya koyduğu somut ürünlerin sergilenmesi, diğer öğrenci veya kişiler ile paylaşılması öğrencinin kendini gerçekleştirmesinde, tarihi konuları öğrenmeye karşı olumlu tutum geliştirmesinde katkı sağlar. Bu bağlamda öğrencilerin yaptıkları tarihi gezilerin fotoğraflandırılması, inceledikleri tarihi belgelerin sunulması, görmüş oldukları tarihi mekanların ve müzelerin resmedilmesi önemlidir. Öğrencilerin yaptıkları ürünler süreç sonunda

öğretmenlerin ve okul idaresinin işbirliği ile okul veya yakın çevrede mutlaka sergilenmelidir.

Dizgeli öğretim ile yapılan tarih konulu etkinliklerinin etkili şekilde öğrencide uygulanabilmesi için her öğrencinin hangi soruları doğru, yanlış, eksik yaptığının saptanması, doğrulara pekiştireç, yanlış ve eksiklere ipucu verilerek düzeltilip tamamlanması, bunun için ek öğretime gidilmesi her öğrencide tam öğrenme sınırının en alt basamağına (% 70) getirildikten sonra diğer konuya geçilmesi gerekmektedir. Bunu gerçekleştirmek için sınıfta yapılan uygulamalar video ile kayıt altına alınmalı, uzman öğreticiler tarafından izlenmeli, yapılan yanlış uygulamalar düzeltilmeli, eklenecek yeni uygulamalar öğrenci durumuna göre belirlenmelidir. Bu durumda uzman öğreticilerin yetiştirilmesine önem verilmelidir. Başlangıçta mevcut öğretmenlerden birinci sınıfta başarılı olan istekli öğretmenler hizmet içi eğitimlerle yetiştirilebilir. Uzun vadede ise, üniversitelerde dizgeli öğretim modeline uygun öğretmenleri yetiştiren bölümler açılabilir.

4.3. YAPILACAK ARAŞTIRMALARA İLİŞKİN ÖNERİLER

Dizgeli öğretimin tarih bilinci oluşturmadaki etkililiğine yönelik farklı okul kademelerinde ve sınıflarda daha büyük örneklem grupları ile karşılaştırmalı araştırmalar yapılabilir.

Dizgeli öğretimle tarih konuları işlenirken, öğrencinin dikkatini uzun süre toplamasını ve katılımını gerçekleştirecek farklı etkinliklerin(tarihi hikayeler, tarih öğretiminde kullanılabilecek örnek olaylar, çalışma kartları şeklinde oluşturulabilecek tarihi resimler, sözlü tarihe yönelik görüşme formları, yerel tarih konulu çalışma yaprakları, tarih konulu şiirler, şarkı, bilmece ve bulmacalar) farklı sınıf düzeylerinde çeşitlendirilmesine yönelik yeni çalışmalar yapılabilir.

Öğretmen adaylarının eğitim fakültelerinde dizgeli öğretimle tarih konularının öğretimine uygun şekilde yetiştirilip, yapılandırmacı öğretimle tarih konularını işleme metotlarını uygulayan öğretmenlerin tarih bilinci kazandırmadaki etkililiklerine ilişkin karşılaştırmalı araştırmalar yapılabilir.

Öğrencilerin tarih konularına yönelik ilgi, tutum ve başarılarını arttırmada farklı öğretim yöntemlerinin etkilerine yönelik çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Acat, B. (1997) *Programlandırılmış Eğitimin Milli Coğrafya Dersindeki Öğrenci Başarı Düzeyine Etkisi*. (Yayınlanmamış Araştırma). Ankara.
- Akçalı, A. A. ve Aslan, E. (2007) Yerel Tarih ve Tarih Öğretimindeki Rolü. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, sayı: 21, ss:80-88
- Akyüz, Y. (2007) *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık. 11. Baskı.
- Aksin, A. (2006) İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretiminde Bilgisayar Destekli Öğretimin Erişmeye Etkisi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, sayı:25, ss:11-22
- Alacapınar, F. (2001) *Hayat Bilgisi Öğretiminde Programlandırılmış Öğretimin Erişimi ve Kalıcılığa Etkisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Ün., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aslan, E. ve Akçalı, A. A. (2007) Kimlik Sunumu Olarak Tarih Eğitimi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, sayı: 22, ss:125-132
- Aşçı, M. (2009) *Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, İngiltere ve Türkiye’de Genel Lise Sosyal Bilimler Programlarının Karşılaştırılması ve Bir Model Önerisi*. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Ayaz, T. (2009) *Milli Eğitim Şuvalarında Tarih Öğretimi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi Bölümü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Aykaç, N. ve Başar, E. (2005). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Eğitim Programının Değerlendirilmesi. *Eğitimde Yansımalar:VIII Yeni İlköğretim Programlarını*

Değerlendirme Sempozyumu: 14-16 Kasım, Erciyes Üniversitesi Sabancı Kültür Sitesi, Kayseri.

Berk, F. (2008) *Eski ve Yeni İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programları ve Ders Kitaplarında Tarih Konularının Karşılaştırılması*, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.

Bilgili, A. S (2009) *Sosyal Bilgilerin Temelleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Binbaşıoğlu, C. (1982) *Eğitim Düşüncesi Tarihi*. Ankara: Binbaşıoğlu Yayınevi.

Bloom, B. S. (1976) *Human Characteristics and School Learning*. Çeviren: Özçelik, A. İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme. Yayın tarihi: 1979, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Büyükkaragöz, S ve Çivi, C. (1997) *Genel Öğretim Metodları*. İstanbul: Öz Eğitim Yayınları.

Büyüköztürk, S., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, S., ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

Canerik, H. (2005). Sosyal Bilgiler Programı ve Öğretimi. *Eğitimde Yansımalar:VIII Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu, 14-16 Kasım*, Erciyes Üniversitesi Sabancı Kültür Sitesi,Kayseri.

Chapin, J ve Messick, R. (1999) *Elementary Social Studies*. Addison Wesley Longman. Fourt Edition.

Demircioğlu, İ. H. (2007). *Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Demirel, Ö. (2003). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. PegemA Yayıncılık, 5. baskı.

Diriöz, U. (2006) *Tarih Öğretiminde Eleştirel ve Yaratıcı Düşüncenin Geliştirilmesi*. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tarih Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Dönmez, C. (2003), “Sosyal Bilgiler Programının (1998) Değerlendirmesi ve Ders Kitapları”, *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Sosyal Bilgiler*, Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.

Erdoğan, N. (2007) *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Tarih Konularının Öğretiminde Resimlendirilmiş Öykülerin Tarihsel Düşünme Becerilerinin Gelişimine Etkisi*. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Erözkan, A. (2007). Bilimsel Araştırmalarda Yöntemler. D. Ekiz (Ed.), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (99-123). İstanbul: Lisans Yayıncılık.

Ertürk, S.(1972) *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara:Yelkentepe Yayınları.

Emir, S. (2001) *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yaratıcı Düşünmenin Erişmeye ve Kalıcılığa Etkisi*. Hacettepe Ün. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Emiroğlu, M. T. (2010) *Atatürk'ün Tarihe Verdiği Önem*. Web adresi: <http://turkoloji.cu.edu.tr/ATATURK/arastirmalar/emiroglu.pdf> adresinden 18 Kasım 2010 tarihinde alınmıştır.

Fidan, N. ve Erden, M. (1995) *Eğitime Giriş*. Ankara: Alkım Yayıncılık

Gardner, W. ve Diğerleri (1997). Sosyal Bilimler Öğretimi. *Ankara: YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi. Cilt: 21, Sayı:2, ss: 231-244.*

Gökkaya, K. (2001). Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin (Lisans) Tarih Bilinci Üzerine Bir Anket Değerlendirmesi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt 21, Sayı 2, ss. 231-244*

Gökkaya, K. (2003). *Sosyal Bilgilere Giriş*. Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Sosyal Bilgiler. Şahin C. (Editör). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

İnci, S. (2009) *Türkiye Sosyal Bilgiler Programının Karşılaştırılmalı İncelemesi (Kanada (Ontario), İrlanda, ABD (Newyork, Kaliforniya), Finlandiya, Yeni Zelanda) Kocaeli Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi Programı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.*

Kayabaşı, Y. (1997) *Programlandırılmış Dünya Bankası Eğitim Projesi ve Geleneksel Öğretime Göre Eğitim Gören Öğrencilerin Erişi ve Kalıcılık Düzeyleri*, Hacettepe Ün. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Kılıç, A. (2000) *İlk okuma Yazma Öğretiminde Programlandırılmış Öğretime Göre Metin Yönteminin Etkililiği*, Hacettepe Ün. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Koroğlu, F. İ. (2006) *İlköğretim I. Kademe 5. sınıf Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretimi İle İlgili Sorunlar*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.

- Kutlu, Ö. (2005). Yeni İlköğretim Programlarının “Öğrenci Başarısındaki Gelişimi Değerlendirme” Boyutu Açısından İncelenmesi. *Eğitimde Yansımalar: VIII Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu, 14-16 Kasım*, Erciyes Üniversitesi Sabancı Kültür Sitesi, Kayseri.
- Küçüköğlu, A. (2007) *Dizgeli Öğretimin Öğrenci Erişine Etkisi*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Laska, J. A. (1984) The Relationship Between Instruction And Curriculum: A Conceptual Clarification. *Instructional Science* 13 (1984) 203-212 Elsevier Science Publishers B.V.,
- MEB. (1962) *İlkokul Programı Taslağı*, Ankara: İlköğretim Genel Müdürlüğü Program Geliştirme Bürosu Yayınları.
- MEB. (1968) *İlkokul Programı*, İstanbul.
- MEB. (2004). *Sosyal Bilgiler Öğretim Programı*, Ankara: Devlet Kitapları.
- NCSS (2010) National Council of Social Studies web: <http://www.socialstudies.org/standards/introduction> adresinden 10 şubat 2010 tarihinde alınmıştır.
- Nichol , J. (1991) *Tarih Öğretimi*, Çeviren: Mustafa Safran. Çağrı Matbaa, Ankara.
- Öntaş, T. (2010) *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Yapılandırmacı Yaklaşım ile Dizgeli Eğitimin Öğrenci Erişimine Etkisi Arasındaki Fark*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Özçelik, Durmuş A. (1992). *Eğitim Programları ve Öğretim*, OSMY Yayınları. Ankara.

Özdemir, Y; Kaya, R. ve Şimşek, U. (2004) Genç Cumhuriyet ve Oluşturulmaya Çalışılan Tarih Bilinci. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:9, ss: 271-281.

Öztürk, C. (2009) *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: PegemA Yayıncılık

Öztürk, C. ve Otluoğlu, R. (2005) *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebî Ürünler ve Yazılı Materyaller*, Ankara: PegemA Yayıncılık

Öztürk, C. ve Dilek, D. (2002). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: PegemA .Yayıncılık.

Paş, A. K. (2004) *İlköğretim Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk Ünitesinin Öğretiminin Programlandırılmış Öğretime Göre Değerlendirilmesi*. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Paykoç, F. (1991) *Tarih Öğretimi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

Paykoç, F. (2005) *Yeni Öğretim Programlarını İnceleme ve Değerlendirme Raporu*.
web: http://ilkogretim-online.org.tr/vol5say1/yenimufredat_raporu%5B1%5D.pdf
adresinden 18 şubat 2010 tarihinde alınmıştır.

Piji, D. (2006) *Dizgeli Eğitime Göre Geliştirilen Eşlik Dersi Programının Akademik Başarıya, Tutuma, Yeterlilik Algısına, Kalıcılığa Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniv. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul.

Posner, G. J. ve Rudnitsky, A. N. (1982). *Course Design: A Guide to Curriculum Development for Teachers. Second Edition*. New York: Longman.

- Sağlam, H. İ. (2006) *Türkiye'deki Davranışçı ve Yapılandırmacı Sosyal Bilgiler Öğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi*. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erzurum.
- Safran, M. (1993) *Orta Öğretim Kurumlarında Tarih Öğretiminin Yapı ve Sorunlarına İlişkin Bir Araştırma*, Basılmamış Doçentlik Tezi. Ankara.
- Safran, M. (2009) *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Sanaç, F. (2010) *Tarih Bilinci*. WEB adresi: <http://www.dewa.at/yazar-TARİH BİLİNCİ-35/> adresinden 10 Kasım 2010 tarihinde alınmıştır.
- Semenderoğlu, A. ve Gülersoy, A.E. (2005) Eski ve Yeni (4-5.sınıf) Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:18*. ss.141-152.
- Senemoğlu, N. (2005) *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Gazi Kitabevi
- Sönmez, V. (2008) *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (1999) *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu*, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Sonmez, V. (2001) *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*. Ankara :Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2004) *Dizgeli Eğitim*. Ankara:Anı Yayıncılık
- Sönmez, V. (2005) *Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Öğretmen Kılavuzu*. Ankara :Anı Yayıncılık.

- Özdemir, Y.; Kaya, R ve Şimşek, U. (2004) Genç Cumhuriyet ve Oluşturulmaya Çalışılan Tarih Bilinci. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı:9*, ss.271-281.
- Taba, H. (1962) *Curriculum Development : Theory and Practise*, New York, Hartcourt Brace Jovenovich.
- Takkaç, A. (2007) *Dizgeli Eğitimin Sosyal Bilgiler Dersinde 5. Sınıf Öğrencilerinin Erişilerine Etkisi*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Tay, B. (2007). *Sosyal bilgiler öğretimi kapsamında ilköğretim öğrencilerinde nedensellik kavramının gelişimi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Tay, B. ve Öcal A. (2008) *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Tekeli, İ. (1998) *Tarih Bilinci ve Gençlik: Karşılaştırmalı Avrupa ve Türkiye Araştırması*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Tyler, R. W. (1957) *Basic Principles of Curriculum and Instruction*, New Jersey , Prentice-Hall Inc..
- Varış, F.(1985) *Eğitim Bilimine Giriş*.Ankara Ün. Eğitim Fakültesi Yayını
- Yalavuz, G. (2006) *Türkiye’de Tarih Öğretiminde Aktif Yöntemin Uygulanışı*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tarih Eğitimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Yaşar, Ş. (2005). Sosyal Bilgiler Programı ve Öğretimi. *Eğitimde Yansımalar: VIII Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu Bildiriler Kitabı*: s. 329–342). Ankara: Sim Matbaası.

Yılmaz, A. (2007) *İlköğretim Sosyal Bilgiler Programının Yapılandırmacı Yaklaşım Açısından Değerlendirilmesi*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

WEB adresi:

<http://www.ataturkdevrimleri.com/yazi-359-ataturk-ilke-ve-inkilaplarinin-dayandigi-esaslar.html>

adresinden 15 Kasım 2010 tarihinde alınmıştır.

EK-1
“GEÇMİŞİMİ ÖĞRENİYORUM” ÜNİTESİNİN
BELİRTİKE TABLOSU

GEÇMİŞİMİ ÖĞRENYORUM ÜNİTESİNİN BELİRTİKE TABLOSU

Kazanım	İçerik	Aile Tarihi Yazıyoruz	Şenliğe Gidiyoruz
	1. 1. “Tarih, savaş, ulusal kurtuluş, cumhuriyet” kavramlarının ne anlama geldiğini söyleme	X	
	2..... 2.Bu kavramlara yakın çevresinden bilinen örnek söyleme	X	
	3..... 3. Bunları bir cümle içinde doğru kullanıp söyleme,yazma		
	4..... 4. Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturacağını söyleme,yazma.	X	
	5..... 5. Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri fark edeceğini söyleme,yazma.	X	X
	6. 6. Tarihte Türklerin yaygın olarak oynadığı oyunlardan günümüzde de devam edenlere örnek verieceğini söyleme,yazma	X	
	7..... 7. Kültür öğelerinin geçmişten bugüne değişerek taşındığına ilişkin yakın çevresinden kanıtlar göstereceğini söyleme,yazma	X	
	8..... 8.Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak, Millî Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye’yi betimleyeceğini söyleme,yazma.		
	9..... 9.Millî Mücadele’nin kazanılmasında ve Cumhuriyetin ilânında Atatürk’ün rolünü fark edeceğini söyleme,yazma		
	10..... 10. Bu ilkelere neden uyması gerektiğini kendi cümleleriyle açıklayıp söyleme.	X	
	11..... 11. Yukarıdaki ilkelere kendinden yeni örnek söyleme		
	12. Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturma. 12.	X	
	13. Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri fark eder. 13.	X	
	17 17.Bu ilkeleri sınıf ortamında dramatize edip gösterme.	X	
	18..... 18. Verilen yeni bir örnek olayda ilgili ilkeleri kullanma	X	
	19..... 19. Geçmişimi öğreniyorum ile ilgili sınıfta karşılaştığı sorunlara yeni çözümler önerebilme	X	
	20. 20. Geçmişimi öğrenmeye ilgi duyuş		

Kazanım	İçerik	Atatürk Okulda	Trabluşgarp'tan Çanakkale'ye Mustafa Kemal Samsun'a Çıkıyor
	1. 1. “Tarih, savaş, ulusal kurtuluş, cumhuriyet” kavramlarının ne anlama geldiğini söyleme		
	2. 2. Bu kavramlara yakın çevresinden bilinen örnek söyleme		
	3. 3. Bunları bir cümle içinde doğru kullanıp söyleme, yazma		
	4. 4. Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturacağını söyleme, yazma		
	5. 5. Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri fark edeceğini söyleme, yazma.		
	6. 6. Tarihte Türklerin yaygın olarak oynadığı oyunlardan günümüzde de devam edenlere örnek verdiğini söyleme, yazma		
	7. 7. Kültür öğelerinin geçmişten bugüne değişerek taşındığına ilişkin yakın çevresinden kanıtlar gösterdiğini söyleme, yazma		
X	8. 8. Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak, Millî Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye’yi betimleyeceğini söyleme, yazma.		
X	9. 9. Millî Mücadele’nin kazanılmasında ve Cumhuriyetin ilânında Atatürk’ün rolünü fark		
	10. 10. bu ilkelere neden uyması gerektiğini kendi cümleleriyle açıklayıp söyleme.		
	11. 11. Yukarıdaki ilkelere kendinden yeni örnek söyleme		
	12. Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturma. 12.		
	13. Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri fark eder. 13.	X	X
	17. 17. Bu ilkeleri sınıf ortamında dramatize edip gösterme.		
	18. 18. Verilen yeni bir örnek olayda ilgili ilkeleri kullanma		
	19. 19. Geçmişimi öğreniyorum ile ilgili sınıfta karşılaştığı sorunlara yeni çözümler önerebilme		
	20. 20. Geçmişimi öğrenmeye ilgi duyuş		

Kazanım	İçerik	Sevi'e Doğru	Cepheler	Kahraman- larımız
	1. 1. "Tarih, savaş, ulusal kurtuluş, cumhuriyet" kavramlarının ne anlama geldiğini söyleme			
	2. 2. Bu kavramlara yakın çevresinden bilinen örnek söyleme			
	3. 3. Bunları bir cümle içinde doğru kullanıp söyleme, yazma			
	4. 4. Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturacağını			
	5. 5. Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri fark edeceğini söyleme, yazma.			
	6. 6. Tarihte Türklerin yaygın olarak oynadığı oyunlardan günümüzde de devam edenlere örnek			
	7. 7. Kültür öğelerinin geçmişten bugüne değişerek taşındığına ilişkin yakın çevresinden kanıtlar			
	8. 8. Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak, Millî Mücadele sürecinde yakın	X		
	9. 9. Millî Mücadele'nin kazanılmasında ve Cumhuriyetin ilânında Atatürk'ün rolünü fark	X	X	
	10. 10. bu ilkelere neden uyması gerektiğini kendi cümleleriyle açıklayıp söyleme.			X
	11. 11. Yukarıdaki ilkelere kendinden yeni örnek söyleme			
	12. Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturma. 12.			
	13. Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri fark eder. 13.			
	17. 17. Bu ilkeleri sınıf ortamında dramatize edip gösterme.			
	18. 18. Verilen yeni bir örnek olayda ilgili ilkeleri kullanma			
	19. 19. Geçmişimi öğreniyorum ile ilgili sınıfta karşılaştığı sorunlara yeni çözümler önerebilme			
	20. 20. Geçmişimi öğrenmeye ilgi duyuş			

Kazanım	İçerik	Kurtuluş Savaşı'nda Türk Kadını Cumhuriyet Kuruluyor
	1. 1. “Tarih, savaş, ulusal kurtuluş, cumhuriyet” kavramlarının ne anlama geldiğini söyleme	
	2..... 2.Bu kavramlara yakın çevresinden bilinen örnek söyleme	
	3..... 3. Bunları bir cümle içinde doğru kullanıp söyleme,yazma	
	4..... 4. Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturacağını	
	5..... 5. Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri fark edeceğini söyleme,yazma.	
	6. 6. Tarihte Türklerin yaygın olarak oynadığı oyunlardan günümüzde de devam edenlere örnek	
	7..... 7. Kültür öğelerinin geçmişten bugüne değişerek taşındığına ilişkin yakın çevresinden kanıtlar	
	8..... 8.Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak, Millî Mücadele sürecinde yakın	
X	9..... 9.Millî Mücadele’nin kazanılmasında ve Cumhuriyetin ilânında Atatürk’ün rolünü fark	X
	10..... 10. bu ilkelere neden uyması gerektiğini kendi cümleleriyle açıklayıp söyleme.	
	11..... 11. Yukarıdaki ilkelere kendinden yeni örnek söyleme	
	12. Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturma. 12.	
	13. Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri fark eder. 13.	X
	17 17.Bu ilkeleri sınıf ortamında dramatize edip gösterme.	
	18..... 18. Verilen yeni bir örnek olayda ilgili ilkeleri kullanma	
	19..... 19. Geçmişimi öğreniyorum ile ilgili sınıfta karşılaştığı sorunlara yeni çözümler önerebilme	
	20. 20. Geçmişimi öğrenmeye ilgi duyuş	

EK-2**GÜNLÜK DERS PLANLARI**

**“SÖZLÜ TARİH YÖNTEMİ KULLANARAK VE NESNELERE DAYANARAK AİLE
TARİHİ OLUŞTURUR”**

KAZANIMINA YÖNELİK DERS PLANI

A. BİÇİMSEL BÖLÜM

Dersin adı: Sosyal Bilgiler

Sınıf: IV

Ünitenin Adı: Geçmişimi Öğreniyorum

Süre: 3 ders saati

Öğrenme-Öğretme Strateji ve Yöntemi: Dizgeli Öğretim

Kaynaklar: MEB 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı ve Çalışma Kitabı, Türk Dil Kurumu Sözlüğü, Nichol, Jon(1991) “Tarih Öğretimi”, Çeviren:Mustafa Safran.Çağrı Matbaa, Sönmez, Veysel (2004) Dizgeli Eğitim. Ankara:Anı Yayıncılık, Sönmez, V. (2005)Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Öğretmen Kılavuzu. Ankara :Anı Yayıncılık. Demircioğlu, İsmail Hakkı. (2007). Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar. Ankara: Anı Yayıncılık.

Araç-Gereçler:

Sunu I: Tarih Bilmek ve Aile Tarihi Çalışması

Örnek Olay I: Tarih Bilmek

4 Farklı Konudan Oluşan Sözlü Tarih Çalışma Formları

“Tarih” Şarkısı

Aile tarihine yönelik resimler

Değerlendirme Formu I

Ünitenin Örüntüsü

“Tarih, sözlü tarih” kavramlarının anlamları;

“Tarih, sözlü tarih” ile ilgili ilkeler;

“Tarih, sözlü tarih, kültür, kültürel miras, kültür öğeleri, cumhuriyet, ulusal kurtuluş, savaş” ile ilgili bazı öneriler;

Ana Nokta

Her ailenin tarihi vardır. Bizim ailemizin de tarihi var ve bunu bilmeliyiz.

Yardımcı Noktalar

Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturalım.

Hedef: Geçmişimi Öğreniyorum ile ilgili temel kavramların anlam bilgisi

Davranışlar

1. “Tarih, sözlü tarih” kavramlarının ne anlama geldiğini söyleme.
2. Bu kavramlara yakın çevresinden bilinen örnek söyleme.
3. Bunları bir cümle içinde doğru kullanıp söyleme, yazma.

Hedef: Geçmişimi Öğreniyorum ile ilgili temel ilkeler bilgisi

Davranışlar

1. Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturacağını söyleme, yazma.

Hedef: Geçmişimi Öğreniyorum ile ilgili temel ilkeleri anlayabilme

Davranışlar

1. Yukarıdaki ilkeye neden uyması gerektiğini kendi cümleleriyle açıklayıp söyleme.
2. Yukarıdaki ilkeye kendinden yeni örnek söyleme.

Hedef: Geçmişimi Öğreniyorum ile ilgili temel ilkeleri yeni durumlarda kullanabilme

Davranışlar

1. Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturma
2. Bu ilkeleri sınıf ortamında dramatize edip gösterme.
3. Verilen yeni bir örnek olayda ilgili ilkeleri kullanma.

B. GİRİŞ BÖLÜMÜ

1. Dikkati Çekme: Öğretmenin aşağıdaki etkinlikleri sırasıyla yapması.

“Şimdi defterleri, kitapları kapatalım. Sadece örnek olaya bakalım.” Öğrenciye **örnek olay 1’i** okut. “Bundan sonra ne olmuştur? Niçin? Açıklayınız” sorusunu öğretmenin sınıfa sorması. İçinden 20’ye kadar say. Arkadan 2, ortadan 2, önden 1 öğrenciye söz hakkı ver. Hiç bir cevaba doğru veya yanlış deme. Başka cevabı olanlara söz hakkı ver. Onlara da aynı işlemi yap. “Şimdi size bir tanım sunacağım. Tanımı sessizce içinizden okuyunuz.” “Bu soruyu ve verdiğiniz cevapları unutmayın. Derse etkin katılırsanız bu sorunun cevabını bulursunuz” demesi.

2. Güdüleme: Tarihi bilmek, bugünkü olayları doğru açıklamamıza yardımcı olur.

3. Gözden Geçirme: “Bu derste tarihi neden bilmemiz gerektiğini öğrenecek ve ailenizin tarihini hazırlayabileceksiniz.”

4. Geçiş: “Bu derste geçen temel kavramlar var. Bu kavramları ve dersi anlatırken slayt gösterisinden yararlanacağım. Size soracağım sorularım olacak. Bildiğiniz kadarıyla yanıtlamanızı isteyeceğim. Anlayamadığın yada benim anlatamadığım bir yer olursa tekrar anlatır ve örnekler veririm.” demesi ve aşağıda yer alan etkinlikleri sırasıyla yaptırması.

II. Geliştirme Bölümü

ETKİNLİKLER

“Şimdi size bir tanım sunacağım. Tanımı sessizce içinizden okuyunuz.”

Tarih

Toplumsal olguları yer, zaman, kişi, kurum belirterek neden-sonuç bağlantısı kurarak açıklayan bilimdir.

İçinden 20'ye kadar say. Tanımı en az 5 öğrenciye okut. Sınıfa toplam 2 kere yüksek sesle okut. “Bu tanıml anlamını bozmadan 3 söz öbeğı ile söyleyiniz.”(bilenlere aferin, alkışlat.)

Toplumsal olguları-açıklayan-bilimdir.

Bulunduktan sonra bu söz öbeklerini kullanarak tanıml defterlerine yazdır. Yeni tanıml 5 öğrenciye söylet. İki kere sınıfta topluca tekrar et. “Herkes arkasına yaslansın. Hadi şimdi tarihin uzun tanımını yeniden söyleyelim.” Tekrar tarihin tanımına dönerek “Bu tanımda söylenmeyen neler var?” sorusunu sınıfa sorabilirsin.

Yer-zaman-kışı-kurum-neden-sonuç

Gönüllü 2 öğrenciye aşağıdaki tarih cümlelerinin analizini yaptır. (bilenlere aferin, alkışlat.)

Atatürk, 19 Mayıs 1919'da Samsun'a Kurtuluş Savaşını başlatmak için çıktı.

23 Nisan 1920'de TBMM Ankara'da Atatürk tarafından Kurtuluş Savaşını yönetmek için açıldı.

En az 5 öğrenciden defterlerine yazdıkları tarih cümlelerinin analizini yaptır. Söylenen cümleleri tahtada önce bilenlere (parmak kaldıranlara) analiz ettir. Eksik ve yanlışları düzelt. Pekiştireç ver. Sınıfa hazırlamış olduğun şarkıyı öğret. Önce öğrencilere şarkı sözlerini okut. Sonra şarkıyı söyle. Öğrencilere söylet.(Şarkı 1)

“Tarihi bilgileri nereden toplarız?”

**Kitaplardan-internetten-aile
büyüklerimizden-bilgisayarlardan-
fotoğraflardan-eski binalardan-
ansiklopedilerden**

Bu soruya yönelik olarak en az 10 kişiyi konuşturmak gerekir.

“Tarihi bilgileri toplarken nasıl bir yol izleriz?”

Röportaj- görüşme- kayıt cihazı

“Ailemizin tarihi olur mu olmaz mı?”

Ailemizin tarihi olur.

“Size bir resim göstereceğim. Bu resimle ilgili tarihi bilgi toplayacaksınız. Önce hangi soruları sorarsınız?”(Aynı ailenin farklı yaşlardaki resimlerinden oluşan slayt gösterisi öğrencilere sunulur.)

Kim bunlar?

Neredeler?

Ne zaman?

Niçin beraberler?

Öğrencileri resimle ilgili konuştur. Neler gördüklerini anlattır. Her bir slayttan sonra “Sizce sonra ne olmuştur?” sorusunu sor ve öğrencilerden sonra olanları tahmin etmelerini iste. “Bu ailenin öyküsünü siz yazın. Tarihi bir öykü yazıyorsunuz. Buna göre neleri yazmayı unutmayacaksınız?”

Yer-zaman-kişi-kurum-neden-sonuç

Ara Geçiş: Öğrencilerden sözlü tarih çalışması yapmalarını iste. Sözlü tarih çalışmasını gerçekleştirirken aşağıdaki işlemleri sırasıyla niçin yapmaları gerektiğini tartış.

1. Görüşme yapılacak kişi belirlenir.
2. Görüşme soruları saptanır.
3. Görüşülecek kişiden randevu alınır.
4. Görüşmeye giderken araç-gereç hazırlanır.
5. Görüşme gerçekleştirilir.
6. Sınıfta sunum gerçekleştirilir.

Öğrencilerin sözlü tarih çalışması yaparken görüşme formu hazırlamaları gerekir. Bu formların konusu öğretmen tarafından belirlenmiştir. Öğrencilerin sorabileceği muhtemel sorular öğretmen tarafından hazırlanmış fakat öğrencilerle paylaşılmamıştır. Öğrenciler sözlü tarih görüşme formu sorularını kendileri hazırlamışlardır. Görüşme formu konusunun dışına çıktıkları veya anlayamadıkları yerlerde öğretmenin hazırlamış olduğu sorular ipucu olarak

öğrencilere verilir. Öğretmen tarafından 4 farklı görüşme formu konusu belirlenmiştir. Bunlar sırasıyla;

1. Ailenizde büyüklerle görüşerek televizyon yaygınlaşmadan önce insanların evde nasıl eğlendiklerine yönelik sözlü tarih çalışması gerçekleştirir.
2. Anneanneniz veya babaannenizle kendi gençlik yılları ile günümüzde kadının toplumdaki rolünün değişimi hakkında sözlü tarih çalışması gerçekleştirir.
3. Anneanneniz veya babaannenizle kendi gençlik yıllarındaki giyim tarzları ile günümüzde kadının giyim tarzındaki değişimleri içeren sözlü tarih çalışması gerçekleştirir.
4. Aile büyüklerinizin evlenme ve düğün süreci nasıl gerçeklemiştir? Hangi gelenek ve göreneklere yerine getirmişlerdir? Günümüzdeki evlilikler ile benzeşen ve farklılaşan yönleri içeren sözlü tarih çalışmasını gerçekleştirir.

Belirlenen sözlü tarih formu konuları öğrencilere ilgi ve istekleri doğrultusunda verilmiştir. Öğrenciler hangi konuyu istiyorlarsa ona yönelik çalışma gerçekleştirirler. Form sorularının öğrenciler tarafından hazırlanması için bir sonraki ders gününe kadar (1 hafta) süre verilmiştir. Form soruları uygun bir şekilde hazırlandıktan sonra ailelere uygulaması gerçekleştirilir.

III. Sonuç Bölümü

1. **Özet:** Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihimizi oluşturabiliriz.
2. **Tekrar Güdüleme:** “Bu derste öğrendiklerinizle tarihi neden bilmemiz gerektiğini bilecek ve ailenizin tarihini hazırlayabileceksiniz.”
3. **Kapanış:** Dersin girişinde verilen soru tekrar sorulur ve öğrencilerden yanıt alınır.

a. Atatürk niye yüksek tepeyi bırakın, arkadaki daha alçak tepeyi tutun demiş olabilir?

b. Atatürk bunu nerden biliyor?

Atatürk daha önce yaşamış olduğu savaş deneyimlerine dayanarak arkadaki alçak tepeden savaşı kazanabileceklerini öngörmüştür.

4. Değerlendirme: Aşağıda yer alan sorular değerlendirme formları hazırlanarak öğrencilere sorulur.

1. Tarih nedir?
2. Sözlü tarih nedir?
3. Yazılı tarih nedir?
4. Neden tarih bilmek zorundayız?(Üç cümle ile açıkla.)
5. Ailenizin tarihini nasıl hazırlarsınız?(Adım adım yaz.)

**“SÖZLÜ TARİH YÖNTEMİ KULLANARAK VE NESNELERE DAYANARAK AİLE
TARİHİ OLUŞTURUR”**

KAZANIMINA YÖNELİK DERS MATERYALLERİ

Örnek Olay I:

Kurtuluş Savaşı sırasında çok önemli cephelerin birinde komutan cepheye hakim olan bir yüksek tepeyi birliği ile beraber tutmuştur.

Atatürk cepheyi denetlerken komutanı sesler ve ona bu cepheyi derhal boşaltın, onun arkasında olan daha düşük seviyede bulunan başka bir tepeye çekilmelerini emreder.

Herkes şaşırır ve karşı çıkar. Atatürk verdiği emrin yerine getirilmesini ister. Birlik Atatürk'ün dediği tepeye çekilir. Düşman taaruzu başlar.

“Tarih” Şarkısı:

Tarih yazıyla başlar
Neden-sonuç bildirir.
Belgeler de olunca
Doğru kararı verir.

Tarihi olgularda
Yer, zaman, kişi vardır.
Kurum da söylenince
Tarih de tanımlanır.

SÖZLÜ TARİH GÖRÜŞME FORMLARI

1. Sözlü Tarih Görüşme Formu konusu:

Ailenizde büyüklerle görüşerek televizyon yaygınlaşmadan önce insanların evde nasıl eğlendiklerine yönelik sözlü tarih çalışması gerçekleştir.

Aşağıda yer alan soruları sorabilirsin:

<i>Çalışmanın Yapılacağı Kişi:</i>
<i>Çalışma Konusu:</i>
<i>Çalışmayı gerçekleştiren Öğrencinin Adı-Soyadı:</i>
<i>Numarası:</i>
<i>Sınıfı:</i>
<i>Çalışma Grup halinde Yapılıyorsa Grubun Takma İsmi:</i>
■ <i>Televizyonu ilk kez ne zaman, nerde gördünüz?</i> ■ <i>Televizyonu ilk gördüğünüzde ne hissettiniz?</i> ■ <i>Televizyon sizin yaşamınızda neleri değiştirdi?</i> ■ <i>Niçin televizyon izlediğinizi düşünüyorsunuz?</i> ■ <i>Günde kaç saat televizyon izliyorsunuz?</i> ■ <i>Televizyon olmadan önce yaşamınız nasıldı?</i> ■ <i>Televizyon olmadan önce nasıl eğleniyordunuz?</i> ■ <i>Televizyon olmadan önce vaktinizi nasıl değerlendiriyordunuz?</i> ■ <i>Televizyonun yaşam biçiminiz açısından önemi ne derecededir?</i>

2. Sözlü Tarih Görüşme Formu konusu:

Anneanneniz veya babaannenizle kendi gençlik yılları ile günümüzde kadının toplumdaki rolünün değişimi hakkında sözlü tarih çalışması gerçekleştir.

Aşağıda yer alan soruları sorabilirsiniz:

<i>Çalışmanın Yapılacağı Kişi:</i>
<i>Çalışma Konusu:</i>
<i>Çalışmayı gerçekleştiren Öğrencinin Adı-Soyadı:</i>
<i>Numarası:</i>
<i>Sınıfı:</i>
<i>Çalışma Grup halinde Yapılıyorsa Grubun Takma İsmi:</i>
■ Gençlik yıllarınızda çalışma hayatınız oldu mu? ■ Olduysa buna nasıl karar verdiniz? Olmadıysa neden? ■ Zamanınızda kadınlar çalışma hayatının içinde miydi? ■ Sizce hangi yıllarda kadın çalışma hayatına aktif olarak katılmaya başladı? ■ Zamanınızda kadınlar aile içerisinde karar verme sürecine katılıyorlar mıydı? ■ Zamanınızda kadınlar ev işlerine ne kadar zaman ayırıyorlardı? ■ Eskiden kadının toplumdaki yeri nasıldı? Şimdi nasıl? Karşılaştırınız. ■ Sizce Kadın günümüzde hangi rolleri üstlenmekte? ■ Kadının çalışma hayatına başlamasının yaşam biçimi açısından önemi ne derecede?

3. Sözlü Tarih Görüşme Formu konusu:

Anneanneniz veya babaannenizle kendi gençlik yıllarındaki giyim tarzları ile günümüzde kadının giyim tarzındaki değişimleri içeren sözlü tarih çalışması gerçekleştir.

Aşağıda yer alan soruları sorabilirsin:

<i>Çalışmanın Yapılacağı Kişi:</i>
<i>Çalışma Konusu:</i>
<i>Çalışmayı gerçekleştiren Öğrencinin Adı-Soyadı:</i>
<i>Numarası:</i>
<i>Sınıfı:</i>
<i>Çalışma Grup halinde Yapılıyorsa Grubun Takma İsmi:</i>
■ <i>Gençlik yıllarınızda nasıl giysiler giymekten hoşlanırdınız?</i> ■ <i>Eskiden kadınların giyim tarzı nasıldı?</i> ■ <i>Sizce hangi yıllarda kadınlar kıyafetlerine daha fazla özen göstermeye başladılar?Neden?</i> ■ <i>Eskiden kıyafet seçiminize ne kadar zaman ayırıyordunuz? Şimdi ne kadar zaman ayırıyorsunuz?</i> ■ <i>Kadının toplumdaki konumuyla giysileri arasında nasıl bir bağlantı olabilir?</i> ■ <i>Eskiden kadınlar kıyafet seçimlerini nasıl gerçekleştiriyorlardı? Şimdi nasıl?Karşılaştırınız.</i> ■ <i>Kadının giyinme tarzı yaşam biçimini nasıl yansıtmaktadır?</i>

4. Sözlü Tarih Görüşme Formu konusu:

Aile büyüklerinizin evlenme ve düğün süreci nasıl gerçeklemiştir? Hangi gelenek ve görenekleri yerine getirmişlerdir? Günümüzdeki evlilikler ile benzeşen ve farklılaşan yönleri içeren sözlü tarih çalışmasını gerçekleştir.

Aşağıda yer alan soruları sorabilirsin:

<i>Çalışmanın Yapılacağı Kişi:</i>
<i>Çalışma Konusu:</i>
<i>Çalışmayı gerçekleştiren Öğrencinin Adı-Soyadı:</i>
<i>Numarası:</i>
<i>Sınıfı:</i>
<i>Çalışma Grup halinde Yapılıyorsa Grubun Takma İsmi:</i>
■ <i>Ne zaman evlendiniz?</i> ■ <i>Düğününüz nerede oldu?</i> ■ <i>Düğün sürecinde neler yaşadınız? Anlatınız.</i> ■ <i>Düğün esnasında hangi gelenek ve görenekler gerçekleştirildi?</i> ■ <i>Düğün yemeğiniz nelerden oluşuyordu?</i> ■ <i>Kına gecesi düzenlediniz mi? Bu gecede neler yaşandı?</i> ■ <i>Sizce şu an gerçekleştirilen evliliklerde aynı gelenekler uygulanıyor mu?</i> ■ <i>Günümüzde evlenme sürecinde eski adetlerden hangileri uygulanıyor hangileri uygulanmıyor? Karşılaştırınız.</i> ■ <i>Düğün elbiselerini günümüzdekilerle karşılaştırdığınızda nelerin farklılaştığını görüyorsunuz?</i> ■ <i>Düğün müziklerini günümüzdekilerle karşılaştırdığınızda nelerin farklılaştığını görüyorsunuz?</i> ■ <i>Gelenek ve görenekler yaşamımızı nasıl etkilemektedir?</i>

1. KAZANIM SONU DEĞERLENDİRME FORMU**Adınız:****Soyadınız:****1. Tarih nedir?****2. Sözlü tarih nedir?****3. Yazılı tarih nedir?****4. Neden tarih bilmek zorundayız?(Üç cümle ile açıkla.)****5. Ailenizin tarihini nasıl hazırlarsınız?(Adım adım yaz.)**

Sevgili Öğrenciler,
Yukarıda tarih ve tarih kavramlarına
yönelik sorular yer almakta. Bildiğiniz
soruları cevaplar mısınız?

EK-3**GÜNLÜK DERS PLANLARI**

**“AİLESİNDE VE ÇEVRESİNDEKİ MİLLİ KÜLTÜRÜ YANSITAN ÖĞELERİ FARK
EDER.”**

**“TARİHTE TÜRKLERİN YAYGIN OLARAK OYNADIKLARI OYUNLARDAN
GÜNÜMÜZDE DE DEVAM EDENLERE ÖRNEKLER VERİR.”**

**“KÜLTÜR ÖĞELERİNİN GEÇMİŞTEN BUGÜNE DEĞİŞEREK TAŞINDIĞINA
İLİŞKİN YAKIN ÇEVRESİNDEN KANITLAR GÖSTERİR.”**

KAZANIMLARINA YÖNELİK DERS PLANI

A. BİÇİMSEL BÖLÜM

Dersin adı: Sosyal Bilgiler

Sınıf: IV

Ünitenin Adı: Geçmişimi Öğreniyorum

Süre: 3 ders saati

Öğrenme-Öğretme Strateji ve Yöntemi: Dizgeli Eğitim

Kaynaklar: MEB 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı ve Çalışma Kitabı, Türk Dil Kurumu Sözlüğü, Sönmez, Veysel (2004) Dizgeli Eğitim. Ankara:Anı Yayıncılık, Sönmez, V. (2005) Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Öğretmen Kılavuzu. Ankara :Anı Yayıncılık. Demircioğlu, İsmail Hakkı. (2007). www.lifeinbursa.com (2010), Türkçemizi Canlandırma Derneği, www.turkcan.org (2010).

Araç-Gereçler:

Sunu II: Kültür ve Kültürel Öğelerimiz

Metin Tamamlama I: Karagöz ve Hacivat

Karagöz-Hacivat Bilgisayar Programı

Gölge Oyunumuz, Türkülerimiz, Halk Oyunlarımız, Yemeklerimiz, El Sanatlarımız, Oyunlarımız, Gelenek ve Göreneklerimiz, Bayramlarımıza ilişkin resimler

Tarihi Balıkesir Fotoğrafları, Günümüz Balıkesir Fotoğrafları

“Kültürel Zenginliğimiz” Şarkısı

Akrostiş çalışması

Sözcük Avı

Cümle Kuralım

Değerlendirme Formu II

Ünitenin Örüntüsü

“kültür, kültürel miras, kültür öğeleri” kavramlarının anlamları;

“kültür, kültürel miras, kültür öğeleri” ile ilgili ilkeler;

“kültür, kültürel miras, kültür öğeleri” ile ilgili bazı öneriler;

Ana Nokta

Toplumu oluşturan en önemli öğelerden biri kültürdür. Kültürümüzü ve kültürel öğelerimizi bilmeliyiz. Bu sayede içinde yaşadığımız toplumumuzu daha iyi anlayabiliriz.

Yardımcı Noktalar

Ailemizde ve çevremizdeki milli kültürü yansıtan öğeleri fark edelim. Tarihte Türklerin yaygın olarak oynadıkları oyunlardan günümüzde de devam edenlere örnek verelim. Kültür Öğelerinin geçmişten bugüne değişerek taşındığına ilişkin yakın çevresinden kanıtlar gösterelim.

Hedef: Geçmişimi Öğreniyorum ile ilgili temel kavramların anlam bilgisi

Davranışlar

1. “kültür, kültürel miras, kültür öğeleri” kavramlarının ne anlama geldiğini söyleme.
2. Bu kavramlara yakın çevresinden bilinen örnek söyleme.
3. Bunları bir cümle içinde doğru kullanıp söyleme, yazma.

Hedef: Geçmişimi Öğreniyorum ile ilgili temel ilkeler bilgisi

Davranışlar

1. Ailesinde ve çevresindeki milli kültürü yansıtan öğeleri fark edeceğini söyleme, yazma.
2. Tarihte Türklerin yaygın olarak oynadıkları oyunlardan günümüzde de devam edenlere örnek vereceğini söyleme, yazma.
- ilişkilendirmenin gerekli olduğunu söyleme, yazma, seçip işaretleme.
3. Kültür Öğelerinin geçmişten bugüne değişerek taşındığına ilişkin yakın çevresinden kanıtlar göstereceğini söyleme, yazma.

Hedef: Geçmişimi Öğreniyorum ile ilgili temel ilkeleri anlayabilme

Davranışlar

1. Yukarıdaki ilkelere neden uyması gerektiğini kendi cümleleriyle açıklayıp söyleme.
2. Yukarıdaki ilkelere kendinden yeni örnek söyleme.

Hedef: Geçmişimi Öğreniyorum ile ilgili temel ilkeleri yeni durumlarda kullanabilme

Davranışlar

1. Ailesinde ve çevresindeki milli kültürü yansıtan öğeleri fark etme
2. Tarihte Türklerin yaygın olarak oynadıkları oyunlardan günümüzde de devam edenlere örnekler verme

ilişkilendirmenin gerekli olduğunu söyleme, yazma, seçip işaretleme.

3. Kültür Öğelerinin geçmişten bugüne değişerek taşındığına ilişkin yakın çevresinden kanıtlar gösterme

4. Bu ilkeleri sınıf ortamında dramatize edip gösterme

5. Verilen yeni bir örnek olayda ilgili ilkeleri kullanma.

Önceki dersin tekrarı:

Derse başlamadan önce sözlü tarih çalışması formunda öğrencilerin oluşturdukları sorular sınıfla paylaşılır. Öğrenciler formda hazırladıkları soruları açıklarlar. Konulara uygun olan soruları öğrencilerin sormasına sınıfla birlikte karar verilir. Görüşme formu konusunun dışına çıktıkları veya anlayamadıkları yerlerde öğretmenin hazırlamış olduğu sorular ipucu olarak öğrencilere verilir. Öğrencilerden bir hafta sonra bu formları ailelerine uygulayarak getirmeleri istenir.

“Şimdi ailenizde büyüklerle görüşerek televizyon yaygınlaşmadan önce insanların evde nasıl eğlendiklerine yönelik olarak sözlü tarih çalışması formunda hazırladığınız soruları sınıfla paylaşmanızı istiyorum.”

“Anneanneniz veya babaannenizle kendi gençlik yılları ile günümüzde kadının toplumdaki rolünün değişimi hakkında sözlü tarih çalışması formunda hazırladığınız soruları sınıfla paylaşmanızı istiyorum.”

“ Anneanneniz veya babaannenizle kendi gençlik yıllarındaki giyim tarzları ile günümüzde kadının giyim tarzındaki değişimleri içeren sözlü tarih çalışması formunda hazırladığınız soruları sınıfla paylaşmanızı istiyorum.”

“Aile büyüklerinizin evlenme ve düğün süreci nasıl gerçeklemiştir? Hangi gelenek ve görenekleri yerine getirmişlerdir? Günümüzdeki evlilikler ile benzeşen ve farklılaşan yönlerini içeren sözlü tarih çalışması formunda hazırladığınız soruları sınıfla paylaşmanızı istiyorum.”

1. Dikkati Çekme: Öğretmenin aşağıdaki etkinlikleri sırasıyla yapması.

Derse Karagöz ve Hacivat kuklaları ile girilir. İki öğrenci seçilir ve biri karagöz diğeri Hacivat rolünü üstlenir. Metin tamamlama I’de yer alan diyalogu canlandırmaları istenir.

Karagöz, Hacivat’ın sorduğu soruya sizce nasıl cevap vermiştir? demesi. İçinden 20’ye kadar sayması. Bu sürenin sonunda istekli öğrencilere cevap hakkı vermesi. Gerekçe istemesi. Eğer istekli öğrenci yoksa arka ve ortadan 2’şer önden 1 öğrenciye söz hakkı vermesi. Yanıtların hiçbirine doğru yada yanlış dememesi. “Bu soruyu ve verdiğiniz cevapları unutmayın. Derse etkin katılırsanız bu sorunun cevabını bulursunuz” demesi.

Güdüleme: Kendi kültürünüzü bilmek, insanınızı, sanatınızı tanımak sizin kendi değerlerinizi oluşturmanıza yardımcı olacaktır.

Gözden Geçirme: Bu derse etkin katılırsanız Türk kültürünü daha yakından tanıyabileceksiniz.

Derse Geçiş: “Bu derste geçen kültür, kültür öğeleri..vb. gibi temel kavramlar var. Bu kavramları ve dersi anlatırken slayt gösterisinden yararlanacağım. Size soracağım sorularım olacak. Bildiğiniz kadarıyla yanıtlamanızı isteyeceğim. Anlayamadığın yada benim anlatamadığım bir yer olursa tekrar anlatır ve örnekler veririm.” demesi ve aşağıda yer alan etkinlikleri sırasıyla yaptırması.

Etkinlikler:

1. Öğretmenin slaytlardan yararlanarak kültür kavramını hissettirmeye çalışması. Halk oyunları, gölge oyunları, spor oyunları, türküler, gelenek ve görenekleri içeren resimleri sırasıyla göstermesi.
2. Öğrencilere resimlerde gördüklerini anlattırması.
3. Her bir kültür öğesine örnekler vermesi.
4. Aşağıda yer alan soruların her birini değişik beş öğrenciye sorması. Doğru yanıtlayanlara pekiştireç vermesi. Yanlış yada eksik yanıt verenlere ipucu vererek doğru yanıt vermesine yardımcı olması.

Sorular:

Cevaplar:

1. Kültür Nedir?

İnsanların yapıp ettiklerinin tümüne
Kültür denir.

2. Kültürün uğraşı alanları nelerdir?

Kültürün uğraşı alanları toplum, sanat,
düşünce ve değerler ve insandır

3. Milli kültürümüzü yansıtan öğeler nelerdir?

Gölge oyunumuz, türkülerimiz, halk
oyunlarımız, yemeklerimiz, el
sanatlarımız, oyunlarımız, gelenek ve
göreneklerimiz *Milli Kültürümüzü*
yansıtmaktadır.

4. Türk kültürüne örnekler veriniz.

Gelenek ve göreneklerimiz:
Kına gecesi, kız alma, asker uğurlama

Oyunlarımız:
Güreş, ok atma, cirit

Halk oyunlarımız:
Artvin’ de adını Ata’ mızdan alan Atabarı,
Elazığ’ da Çayda Çıra,
Aydın ve Balıkesir’de Zeybek oynanır.
Trabzon’ da Horon tepilir.
Güneydoğu illerimizde de halay çekilir.

5. “Kültürel Zenginliğimiz” şarkısı öğrencilere öğretilir. Önce şarkı sözleri tekrarlatılır daha sonra ezgisiyle beraber söylenir.

6. Öğrencilere bilmece-bulmaca etkinlikleri yaptırılır.

Ara Özet: Kültür, milli kültürün öğeleri, gelenek...v.b. gibi kavramların tanımlarını unutmayın. Unutursanız daha sonra anlatacağım olgulara anlam veremezsiniz. Kültür hemen oluşan bir olgu değildir. Birikimsel olarak ilerler ve zaman içinde değişim gösterir. Örneğin

bizden önceki kuşakların söyledikleri türküler farklı ezgilerle günümüze ulaşmaktadır. Eskiden yaptığımız yapıların tarzları değişmektedir. Kültür ve öğeleri geçmişten bugüne değişerek gelmektedir.

Ara Geçiş: Öğretmenin önceden hazırlamış olduğu resim, slayt, örnek olayı sınıfa dağıtması. Yada toplu gösterimle göstermesi. (eskiden taş evler veya ahşap evler, cumbalı evler, şimdi beton binalar..., yemekler çok özenilerek uğraşarak detaylı sofralar kuruluyordu şimdi fast food, basit,aperatif yiyecekler hazırlanıyor, eskiden türküler dinleniyordu şimdi modern hafif müzik dinleniyor, komşuluklar azaldı, apartman hayatı başladı, ata biniliyorken şimdi arabaya biniliyor. Eskiden kadınlar evde yaşıyorlardı. Hayat evde geçiyordu. Şimdi erkeklerle birlikte çalışıyorlar. Hayat dışarıda geçiyor. Eskiden el emeği vardı, el işi, tahta oymacılığı, bakır işleme, demircilik her şey elde ve özel yapılıyordu şimdi modern fabrikalarla seri üretime geçildi. Her şeyden çok fazla imal ediliyor. Eskiden kitap okuyan, gazete okuyan insan sayısı daha azken günümüzde yayın organlarının çokluğu nedeni ile okur-yazar sayısı arttı.)

Etkinlikler

1. Öğrencilerin sessizce resimleri incelemeleri, (resim 1950 ve 2009 yıllarında aynen birebir aynı olmalıdır. Balıkesir Ali Hikmet Paşa Meydanı ve Saat Kulesini bir caddeye, bir konağa, bir mimari esere, safranbolu evlerine ait olabilir. Bugün ve geçmişi karşılaştıran bir resim olmalıdır.) (Bu resimler slaytlarda var)
2. Bu resmi veya resimleri en fazla yedi cümle ile özetlemeleri
3. Burada ne anlatılıyor? Nereden anladınız? Açıklayınız.
4. Siz bundan ne anladınız? Neden?
5. İki resim arasında hangi farklılıklar vardır?
6. İki resim arasında benzerlikler bulunmakta mıdır?
7. Geçmişten günümüze resimlerde ne gibi farklılıklar meydana gelmiştir?
8. Özgün ve yeni bir resim yapsanız geçmişten bugüne nelerin değiştiğini resmedersiniz?

Ara Özet: Kültürümüzün bir diğer ögesi de bayramlarımızdır. Bayramlar dini ve milli bayramlar olarak ikiye ayrılmaktadır. Dini bayramlara örnek olarak Ramazan ve Kurban bayramını söyleyebiliriz. Milli bayramlarımıza ise 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Çocuk Bayramı..örnek olarak verilebilir. Bayramların ortak özellikleri birlik ve beraberlik duygusunu yaşamamızı yeniden sağlamasıdır. Bayramlar dayanışmayı artırır.

III. Sonuç Bölümü

1. Özet: Kültür, milli kültürün öğeleri, gelenek...v.b. gibi kavramların tanımlarını unutmayın. Kültür hemen oluşan bir olgu değildir. Birikimsel olarak ilerler ve zaman içinde değişim gösterir. Örneğin bizden önceki kuşakların söyledikleri türküler farklı ezgilerle günümüze ulaşmaktadır. Eskiden yaptığımız yapıların tarzları değişmektedir. Kültür ve öğeleri geçmişten bugüne değişerek gelmektedir.

2. Tekrar Güdüleme: Kendi kültürünüzü bilmek, insanınızı, sanatınızı tanımak sizin kendi değerlerinizi oluşturmanıza yardımcı olacaktır.

3. Kapanış: Dersin girişinde verilen soru tekrar sorulur ve öğrencilerden yanıt alınır. Hacivat niçin Karagöz'ün sorduğu soruya böyle cevap vermiş olabilir demesi

Öğrencilerden geçmiş ve bugünün karşılaştırılmasının resimlerle, fotoğraflarla, gazetede yer alan resimlerle bir sonraki ders yapılacağı söylenir. Haftaya uygulanacak etkinlik için öğrencilerden evlerinde yer alan eski aile fotoğrafları, eski kitaplar, dergiler, gazeteler getirmeleri istenir. Yanlarında aynı zamanda yapıştırıcı, makas, karton getirmeleri istenir.

4. Değerlendirme: Aşağıda yer alan sorular öğrencilere sorulur.

1. Kültür Nedir?
2. Kültürün uğraşı alanları nelerdir?
3. Milli kültürümüzü yansıtan öğeler nelerdir?
4. Türk kültürüne örnekler veriniz.
5. Kültürel öğelerimiz geçmişten günümüze nasıl farklılık göstermiştir?
6. Hangi kültürel öğeler değişmiştir?
7. Sizce kültürümüzü nasıl ve niçin korumalıyız?
8. Bilmece-bulmaca etkinlikleri gerçekleştirilir

**“AİLESİNDE VE ÇEVRESİNDEKİ MİLLİ KÜLTÜRÜ YANSITAN ÖĞELERİ FARK
EDER.”**

**“TARİHTE TÜRKLERİN YAYGIN OLARAK OYNADIKLARI OYUNLARDAN
GÜNÜMÜZDE DE DEVAM EDENLERE ÖRNEKLER VERİR.”**

**“KÜLTÜR ÖĞELERİNİN GEÇMİŞTEN BUGÜNE DEĞİŞEREK TAŞINDIĞINA
İLİŞKİN YAKIN ÇEVRESİNDEN KANITLAR GÖSTERİR.”**

KAZANIMLARINA YÖNELİK DERS MATERYALLERİ

Metin Tamamlama I:

Diyalog konusu: Ramazan bayramı-kurban bayramı-dini ve milli bayramlar-kültür-kültürel değişim(türkülerimiz, halk oyunları, el sanatları-gelenek ve görenekler)
(Hacivat sahneye gelir)

HACİVAT - Hoş geldin Sevgili Karagöz'üm!

KARAGÖZ - Hoş bulduk kel kafalı kara üzüm!

HACİVAT – Karagözüm yine çok şakacısın. Bugün ne güzel bir gün değil mi?

KARAGÖZ – Nerden anladın güzel olduğunu?

HACİVAT – Sabahleyin çocukları görmedin mi cıvıl cıvıl..

KARAGÖZ – Kedi mi aldın mırıl mırıl?

HACİVAT – Kedi mi? Nerden çıktı şimdi kedi?

KARAGÖZ –eee sen öyle söylemedin mi?

HACİVAT – ilahi Karagözüm..Çocuklar diyorum çocuklar..

KARAGÖZ –Niye cıvıldaşıyorlar?

HACİVAT –Bugün 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı. Toplanmış bayrama gidiyorlar.

KARAGÖZ –Niye gidiyorlar?

HACİVAT –Cumhuriyet’in kuruluşunu kutluyorlar.

KARAGÖZ –Oruç mu tutuyorlar?

HACİVAT –Yok karagözüm sen karıştırdın. O Ramazan bayramı öncesi oluyor?

KARAGÖZ –Kaç tane bayramımız var yahu?

HACİVAT –Bayramlar dini ve milli olarak ikiye ayrılıyor.

KARAGÖZ –Onu sormadım.

HACİVAT –Anlatıyorum. Dini bayramlar: Ramazan-Kurban, Milli olanlar: 23 Nisan-29 Ekim-30 ağustos

KARAGÖZ –Hah söyle..doğru düzgün anlat.. peki niye el öperiz bayramda? El öptüren altın bulsun diye mi?

HACİVAT –Yok iki gözüm..Onlar bizim adetlerimizdendir.

KARAGÖZ –lanetlerimizden midir?

HACİVAT –örf ve adet duymadın mı karagözüm?

KARAGÖZ –Duydu duydum hacı cav cav..kızdırma beni sakın..

HACİVAT – Kız isteme, el öpme, gelin alma, kına yakma..bunlar bizim değerlerimizdir.

KARAGÖZ –anladım anladım hacı cav cav.

HACİVAT –Peki ya dinlediğimiz müzikler, oynadığımız oyunlar, annelerimizin yaptığı işlemler..bunlar bizim neyimizi oluşturur?

KARAGÖZ –.....

“Kültürel Zenginliğimiz” Şarkısı:

Edirne’den başladık
Camidir Selimiye
Ardahan’da son verdik
Zengindir bu Türkiye

Balıkesir efesi
Horon tepir Rizeli
Halay çeker Antepli
Zengindir oyunları.

Kastamonu pidesi
Hatay’ın künefesi
Meşhur Sivas kebabı
Zengindir yemekleri.

Cirit sever atalar
Pehlivandır çocuklar
At biner ok atarlar
Biz spor zenginiyiz.

El emeği göz nuru
İşler analarımız
Çini, oya, telkari
Biz sanat zenginiyiz.

El öpünce çocuklar
Hazırlanır harçlıklar
Kınalanır gelinler
Örf-adet zenginiyiz.

Aşıktır çalar sazı
 Türkü yakar ozanı
 Ney'dir bir ince sızı
 Biz müzik zenginiyiz.

Zengin yolculuğumuz
 Zengin topraklarımız
 Zengin insanlarımız
 Biz kültür zenginiyiz.

Akrostiş Çalışması:

Akrostiş (Boydan boya kelime yazma)

Aşağıdaki “kültür” kelimesinin harfleriyle başlayan bir şiir yazınız.

K	
Ü	
L	
T	
Ü	
R	

Sözcük Avı:

Aşağıdaki kutucukların üzerinde karışık sırayla duran harfleri sıralayarak doğru sözcükler oluşturun.

1. N K G L E E E

--	--	--	--	--	--	--

2. R F Ö

--	--	--

3. Ü K R T Ü

--	--	--	--	--

4. İ İ M L L – L K R Ü T Ü

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5. Ğ D E R E

--	--	--	--	--

Cümle Kuralım:

Aşağıdaki kelimeleri cümle içinde kullanınız.

1. Örf:

2. Görenek:

3. Gelenek:.....

4. Değer:

5. Milli Kültür:.....

2.-3. VE 4. KAZANIM SONU DEĞERLENDİRME FORMU**Adınız:****Soyadınız:****1. Kültür nedir?****2. Milli kültürümüzü yansıtan öğeler nelerdir?****3. Türk kültürüne örnekler veriniz.****4. Kültürel öğelerimiz geçmişten günümüze nasıl farklılık göstermiştir?****5. Hangi kültürel öğeler değişmiştir?****6. Sizce kültürümüzü nasıl ve niçin korumalıyız?**

Sevgili Öğrenciler,
Yukarıda kültür ve kültür kavramlarına
yönelik sorular yer almakta. Bildiğiniz
soruları cevaplar mısınız?

EK-4**GÜNLÜK DERS PLANLARI**

“YAŞANMIŞ OLAYLARDAN VE GÖRSEL MATERYALLERDEN YOLA ÇIKARAK, ULUSAL KURTULUŞ SÜRECİNDE YAKIN ÇEVREMİZİ VE TÜRKİYE’Yİ BETİMLER”

KAZANIMINA YÖNELİK DERS PLANI

A. BİÇİMSEL BÖLÜM

Dersin adı: Sosyal Bilgiler

Sınıf: IV

Ünitenin Adı: Geçmişimi Öğreniyorum

Süre: 3 ders saati

Öğrenme-Öğretme Strateji ve Yöntemi: Dizgeli Öğretim

Kaynaklar: MEB 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı ve Çalışma Kitabı, Türk Dil Kurumu Sözlüğü, Nichol, Jon(1991) “Tarih Öğretimi”, Çeviren:Mustafa Safran.Çağrı Matbaa, Sönmez, Veysel (2004) Dizgeli Eğitim. Ankara:Anı Yayıncılık, Sönmez, V. (2005)Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Öğretmen Kılavuzu. Ankara :Anı Yayıncılık. Demircioğlu, İsmail Hakkı. (2007). Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar. Ankara: Anı Yayıncılık.

Araç-Gereçler:

Sunu III: Kurtuluş Mücadelesi

Örnek Olay II: Mustafa Kemal’in Sözleri

Türkiye Haritası, İşgal Bölgeleri, Atatürk’ün kongre için gittiği şehirler, Kurtuluş Mücadelesi içinde yer alan savaşlar

TBMM açılışı-Tiyatro Metni

Kağıt, Karton, Yapıştırıcı, Renkli Kalem, Gazete ve dergiler, Fotoğraflar

Kartondan yapılmış meclis şapkaları

Ünitenin Örüntüsü

“ulusal kurtuluş, savaş” kavramlarının anlamları;

“ulusal kurtuluş, savaş” ile ilgili ilkeler;

Ana Nokta

Atatürk olmasaydı Ulusal Kurtuluş Savaşını kazanamazdık.

Yardımcı Noktalar

Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak, Ulusal Kurtuluş sürecinde yakın çevremizi ve Türkiye’yi betimleyelim.

Hedef: Geçmişimi Öğreniyorum ile ilgili temel kavramların anlam bilgisi

Davranışlar

1. “Ulusal kurtuluş, savaş” kavramlarının ne anlama geldiğini söyleme.
2. Bu kavramlara yakın çevresinden bilinen örnek söyleme.

Hedef: Geçmişimi Öğreniyorum ile ilgili temel ilkeler bilgisi

Davranışlar

1. Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak, Ulusal Kurtuluş sürecinde yakın çevremizi ve Türkiye’yi betimleyeceğini söyleme,yazma.

Hedef: Geçmişimi Öğreniyorum ile ilgili temel ilkeleri anlayabilme

Davranışlar

1. Yukarıdaki ilkelere neden uyması gerektiğini kendi cümleleriyle açıklayıp söyleme.
2. Yukarıdaki ilkelere kendinden yeni örnek söyleme.

Hedef: Geçmişimi Öğreniyorum ile ilgili temel ilkeleri yeni durumlarda kullanabilme

Davranışlar

- 1.Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak, Ulusal Kurtuluş sürecinde yakın çevremizi ve Türkiye’yi betimleme
2. Bu ilkeleri sınıf ortamında dramatize edip gösterme
3. Verilen yeni bir örnek olayda ilgili ilkeleri kullanma.

Önceki dersin tekrarı:

Öğrencilerin getirmiş oldukları görüşme formları alınır ve dosyalarına koyulur. Öğrenciler geçmiş ve bugünün karşılaştırılmasını içeren materyalleri sınıfa getirirler. 1 ders saati süresince hangi fotoğrafları yerleştireceklerini, hangi fotoğrafları sıralayacaklarını düzenler ve kartonlara yapıştırırlar. Yaptıkları materyaller öğrencilerden toplanır.

Dikkat Çekme: Öğretmenin örnek olay II'yi öğrencilerine anlatması. Örnek olay'da Atatürk'ün nasıl cevap vermiş olabileceğini öğrencilerine sorması.

Atatürk sorulan sorulara sizce nasıl cevap vermiştir? Niçin? demesi. İçinden 20'ye kadar sayması. Bu sürenin sonunda istekli öğrencilere cevap hakkı vermesi. Gerekçe istemesi. Eğer istekli öğrenci yoksa arka ve ortadan 2'şer önden 1 öğrenciye söz hakkı vermesi. Yanıtların hiçbirine doğru yada yanlış dememesi. “Bu soruyu ve verdiğiniz cevapları unutmayın. Derse etkin katılırsanız bu sorunun cevabını bulursunuz” demesi.

Güdüleme: Ülkemizin Kurtuluş Mücadelesini bilmek bugünü anlamana yardımcı olacaktır.

Gözden Geçirme: Bu derse etkin katılırsanız ülkemizde yaşanan zorlukları ve ulusal kurtuluşumuzun hikayesini daha yakından anlayabilirsiniz.

Derse Geçiş: Öğretmenin “Cumhuriyet’in kazanımıyla ilgili tarihi olgular var. Bu derste bu olguları sırasıyla anlatacağım. Size soracağım sorularım olacak. Bildiğiniz kadarıyla yanıtlamanızı isteyeceğim. Anlayamadığın ya da benim anlatamadığım bir yer olursa tekrar anlatır ve örnekler veririm.” demesi ve aşağıda yer alan etkinlikleri sırasıyla yaptırması.

Etkinlikler

1. Öğretmenin “Kurtuluş Mücadelemiz” başlıklı sunuyu öğrencilere göstermesi.
2. İşgal edilen toprakları ve bu toprakları hangi devletlerin işgal ettiğini öğrencilere buldurması.
3. Öğrencilerden Atatürk'ün yerinde olsalar Kurtuluş Mücadelesine hangi ilden başlayacaklarını sorması.
3. Bu ili tercih etme nedenlerini sorması.

4. Kongrelerin nerelerde olabileceğini sorması.
5. Anlatamadığım yer var mı diye sorması. Varsa tekrar anlatması.
6. Aşağıda yer alan soruların her birini farklı beş öğrenciye sorması. Yanlış ya da eksik yanıtlayanlara ipucu, dönüt ve düzeltme vermesi. Sınıfı sürekli denetlemesi.

Sorular:

Cevaplar:

- a. Atatürk hangi tarihte niçin Samsun'a çıkmıştır?

Mustafa Kemal, milletin yenilmez azmine güveniyordu. İstanbul'da geçirdiği günlerde planladığı kurtuluş mücadelesini gerçekleştirmek amacı ile Anadolu'ya geçmeye karar verdi. Samsun'da yaşayan Rumlar, huzursuzluk çıkarıyor ve Türklere karşı saldırılarını artırıyorlardı. Mustafa Kemal huzursuzluğu gidermek ve düzeni sağlamak amacıyla 9. Ordu Müfettişi olarak görevlendirildi. Mustafa Kemal 19 Mayıs 1919'da Samsun'a vardı. Kurtuluş mücadelesini başlatmış oldu.

- b. Mustafa Kemal Samsun'a çıktıktan sonra sırası ile hangi illere ve Niçin gitmiştir?

Amasya-Erzurum-Sivas

Buralarda kongreler düzenleyerek halkı bilinçlendirmek istemiştir.

Mustafa Kemal, yurdun çeşitli bölgelerinde bağımsızlığımızı tekrar kazanmak için çalışan dernekleri bir çatı altında toplamak amacıyla Amasya Genelgesi'ni yayımladı (22 Haziran 1919).

Mondros Ateşkes Anlaşması'nın bir maddesi de Doğu Anadolu ile ilgiliydi. Bu madde Doğu Anadolu'nun Ermeni toprağı haline getirilmesine yönelikti. Doğu Anadolu'nun Türk toprağı olduğunu ve Ermenilere verilemeyeceğini savunan Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti, bu amaçla Erzurum'da bir kongre düzenlemişti.

Kongrede amaç, yararlı dernekleri bir çatı altında birleştirerek, vatanın nasıl kurtarılacağını kararlaştırmaktı. 4 Eylül 1919'da Sivas'ta toplanan kongrede Erzurum Kongresi'nde alınan kararlar aynen kabul edildi. Bütün milli dernekler birleştirildi.

c. TBMM ne zaman ve nerede açılmıştır? Türk milleti için önemi nedir?

Türkiye Büyük Millet Meclisi 23 Nisan 1920 tarihinde Ankara’da törenle açıldı.

Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin açılışıyla Türk tarihinde yeni bir dönem başlamış oldu. “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.” kararı alınarak devleti yönetme yetkisi halk tarafından seçilen milletvekillerine verildi.

Böylece Türk milleti tarihinde ilk defa vereceği kararlar ile geleceğini belirleme şansına sahip oldu.

d. Kurtuluş Savaşı içinde hangi savaşlar yapılmıştır?

Türk ordusu; Doğu, Batı ve Güney cephelerinde kimlerle savaşmıştır?

Türk ordusu; Doğu Cephesi’nde, Ermenilerle, Batı Cephesi’nde Yunanlılarla, Güney Cephesi’nde, İtalyanlar ve Fransızlarla savaşmıştır.

I. İnönü Savaşı 6 -10 Ocak 1921

II. İnönü Savaşı 26 Mart – 1 Nisan 1921

Sakarya Savaşı 23 Ağustos 1921

Büyük Taarruz 26 Ağustos 1922

7. Öğrenciler tüm bu sorulara yanıt verdikten sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin açılışına yönelik tiyatro oyunu oynamaları sağlanır. Öğrencilerden Türkiye Büyük Millet Meclisi’ni oluşturmaları istenir. Meclisin oluşmasında öğretmen tarafından verilen tiyatro metninden yararlanılır. Atatürk’ü oynayan kişi öğrenciler tarafından, diğer üyeler öğretmen tarafından seçilir. Öğretmen tarafından hazırlanan şapkalar öğrencilere sunum esnasında verilir.

Ara Özet: Öğretmenin çocuklara “Mustafa Kemal Atatürk tam bağımsızlık ve ulusal egemenliğe dayalı bir devlet kurmuştur. Bu devletin kurulması ve Cumhuriyet’in kazanımı o kadar kolay olmamıştır. Ülkemizi işgal etmeye kalkan yabancı devletlerle yapılan savaşların ve alınan zaferlerin sonucu düşmanı yurdumuzdan çıkartarak bağımsızlığımıza kavuştuk.” demesi.

III. Sonuç Bölümü

1. **Özet:** Kurtuluş Savaşı zorlu mücadeleler sonucunda elde edilmiştir. Türk halkı bu mücadelenin başlangıç noktasını oluşturur.
2. **Tekrar Güdüleme:** Ülkemizin Kurtuluş Mücadelesini bilmek bugünü anlamınıza yardımcı olacaktır.
3. **Kapanış:** Dersin girişinde verilen soru tekrar sorulur ve öğrencilerden yanıt alınır. Doğru yanıt ise ordu'nun kurulacağı, orduyu kurmak için paranın bulunacağı ve tüm bunların sonucunda düşmanın yenileceği şeklindedir.
4. **Değerlendirme:** Öğrencilerden Atatürk konulu şiir çalışması yapmaları istenir. Öğrenciler tarafından yazılan şiirler sınıfta sunulur.

“YAŞANMIŞ OLAYLARDAN VE GÖRSEL MATERYALLERDEN YOLA ÇIKARAK, ULUSAL KURTULUŞ SÜRECİNDE YAKIN ÇEVREMİZİ VE TÜRKİYE’Yİ BETİMLER”

KAZANIMINA YÖNELİK DERS MATERYALLERİ

Örnek Olay II:**Mustafa Kemal'in Sözleri**

Mustafa Kemal, 1919'da Samsun'a çıktığı zaman Anadolu, türlü yokluklar içinde düşmanları Anadolu'dan kovmaya karar vermişti. Dediler ki:

Düşmanla nasıl savaşabiliriz? Ordu yok!

Mustafa Kemal:

-.....(kurulur)

-İyi ama asker gerek, para gerek.

Mustafa Kemal:

-.....(bulunur)

-Diyelim bu parayı bulduk. Düşmanlarımız bizden hem güçlü hem de pek çok.

Mustafa Kemal:

-.....(yenilir)

Tiyatro Metni:

TBMM Açılışı

(Konuşmacı, Atatürk, en yaşlı üye, I. üye, II. Üye, III. Üye, Halide Edip, Pınar, Azad, İbrahim olmak üzere toplam 10 öğrenci katılacak)

KONUŞMACI – Osmanlı devleti 1. Dünya savaşından yenik çıkmasından sonra Mondros Ateşkes Antlaşmasını imzalamak zorunda kalmıştı. Bu anlaşmaya göre ordumuzun silahları elinden alınmış ve ordumuz dağıtılmıştı. Düşmanlar istediği yerleri işgal etmeye başlamıştı. Mustafa Kemal ve arkadaşları yurdumuzu düşman işgalinden kurtarmak için çalışmalara başlamak üzere İstanbul’dan Samsun’a gittiler. Halk onları coşkuyla karşıladı. Mustafa Kemal, Amasya, Erzurum ve Sivas’ta toplantılar yaparak halkla görüşmeler yaptı. Her ilden bir delege Ankara’ya çağrıldı. 23 Nisan 1920 günü **TBMM**’nin ilk toplantısı yapıldı. Şimdi bu toplantıya gidelim ve konuşmaları dinleyelim.

EN YAŞLI ÜYE –Arkadaşlar en yaşlı üye olarak toplantıyı açıyorum hayırlı olsun. İşgalde ölen şehitlerimiz için sizleri saygı duruşuna davet ediyorum.

(SAYGI DURUŞU YAPILIR)

Şimdi meclis başkanı seçimini yapmalıyız. Aday olan üye var mı?

MUSTAFA KEMAL – Ben adayım sayın başkan.

EN YAŞLI ÜYE – Başka aday var mı? El kaldırarak oylama yapmak istiyorum.

Mustafa Kemal’i kabul edenler (SAYAR) Kabul etmeyenler

(SAYAR) Kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun.

Buyurun Mustafa Kemal Bey.

MUSTAFA KEMAL- Arkadaşlar teşekkür ederim.

Sayın delegeler bildiğiniz gibi yurdumuz işgal altında, padişah İstanbul’da ve elinden hiçbir şey gelmiyor. Ben Amasya, Erzurum ve Sivas’a gittim, halkla konuştum. Halk bu işgale dur demek ve bağımsız yaşamak istiyor. Biz de **TBMM** olarak burada bazı kararlar almak zorundayız. Söz almak isteyen üye var mı?

1. ÜYE – Ben söz istiyorum sayın başkan.

MUSTAFA KEMAL- Buyurun sayın üye.

1. ÜYE- Sayın delegeler savaştan yeni çıktık, silahımız yok, cephanemiz yok, ordumuz yok, insanlar aç sefil. Yani halk bu durumda savaşılamaz. Benim fikrim İngiliz hükümetinin bizlere daha önce çok yardımları oldu, İngilizlerle birlikte yaşayabiliriz.

(OTURAN ÜYELER MASALARA VURARAK- HAYIR HİMAYE KABUL EDİLEMEZ, BAĞIMSIZLIK İSTİYORUZ)

1. ÜYE KÜRSÜDEN İNER

2. ÜYE – Ben de söz istiyorum sayın başkan.

MUSTAFA KEMAL-Buyurun sayın üye.

2. ÜYE- Arkadaşımin fikirlerinin bir bölümüne katılıyorum. Ancak İngiliz hükümeti konusunda yanılıyor. İngilizler bize hiçbir zaman yardım etmedi. Benim fikrim İtalyalardan yana.

(OTURAN ÜYELER –HİMAYE KABUL ETMİYORUZ BAĞIMSIZLIK İSTİYORUZ BAĞIMSIZLIK.) MASALARA VURULUR AYAĞA KALKILIR)

2.ÜYE KÜRSÜDEN İNER

MUSTAFA KEMAL –Sayın üyeler burası **TBMM’i burada herkes bağımsız olarak fikrini söylemelidir, lütfen dinleyelim.**

3. ÜYE – Söz almak istiyorum başkanım.

MUSTAFA KEMAL – Buyurun.

3. ÜYE –Sayın üyeler biz burada **TBMM**’ni kurduk, bazı kararlar almaya çalışıyoruz, padişah hazretleri efendimiz bu işe ne der?

İbrahim----PADIŞAH ÇOK YAŞA

Pınar----- Padişah İstanbul’da hiçbir şey yapamaz.

Azad-----Padişah efendimiz bir çıkış yolu bulacaktır elbet.

(SIRALARA VURULUR ÜYE İNER)

HALİDE EDİP – Söz istiyorum sayın başkan.

MUSTAFA KEMAL- Buyurun Halide hanım.

HALİDE EDİP – Ağalar, beyler sizler neler söylüyorsunuz?

Söylediğinizi kulağınız işitiyor mu?

Binlerce vatan evladının kanlarıyla sulanmış bu toprakları nasıl olurda manda yönetimine bırakalım dersiniz?

Yüzyıllarca bağımsız yaşamış bir ulusu nasıl olurda başka ülkelerin boyunduruğu altına verelim dersiniz?

Binlerce şehidimiz, gazimiz bunun için mi savaştı?

Şehitlerin kemikleri sızlamaz mı?

Ne İngiliz ne İtalyan ne Fransız ne de başka ülkenin himayesinde olma düşüncesi millete, vatana ihanettir.

Savaşarak bağımsızlığımızı kazanmalıyız.

Yaşasın vatan yaşasın vatan!

EK-5

GÜNLÜK DERS PLANLARI

**“ULUSAL KURTULUŞ SAVAŞI’NIN KAZANILMASINDA VE CUMHURİYET’İN
İLANINDA ATATÜRK’ÜN ROLÜNÜ FARK EDER”**

KAZANIMINA YÖNELİK DERS PLANI

A. BİÇİMSEL BÖLÜM

Dersin adı: Sosyal Bilgiler

Sınıf: IV

Ünitenin Adı: Geçmişimi Öğreniyorum

Süre: 3 ders saati

Öğrenme-Öğretme Strateji ve Yöntemi: Dizgeli Öğretim

Kaynaklar: MEB 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı ve Çalışma Kitabı, Türk Dil Kurumu Sözlüğü, Nichol, Jon(1991) “Tarih Öğretimi”, Çeviren:Mustafa Safran.Çağrı Matbaa, Sönmez, Veysel (2004) Dizgeli Eğitim. Ankara:Anı Yayıncılık, Sönmez, V. (2005)Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Öğretmen Kılavuzu. Ankara :Anı Yayıncılık. Demircioğlu, İsmail Hakkı. (2007). Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar. Ankara: Anı Yayıncılık.
www.tsk.tr/anitkabir/ataturkvekurtulussavasimuzesi.html

Araç-Gereçler:

Sunu IV: Kurtuluş Mücadelesinde Yapılan Antlaşmalar

Örnek Olay III: Mustafa Kemal’in Cevabı

Kurtuluş Mücadelesi içinde yapılan antlaşmalar ve Ulusal Kurtuluş Savaşında Türk Halkı ile ilgili resimler

Atatürk Bulmacası

Ünitenin Örüntüsü

“Cumhuriyet, tam bağımsızlık” kavramlarının anlamları;

“Cumhuriyet, tam bağımsızlık” ile ilgili ilkeler;

Ana Nokta

Her ulusun tarihi vardır. Bizimde tarihimiz var ve bunu bilmeliyiz. Atatürk olmasaydı Ulusal Kurtuluş Savaşını kazanamazdık.

Yardımcı Noktalar

Ulusal Kurtuluş Savaşı’nın kazanılmasında ve Cumhuriyet’in ilanında Atatürk’ün rolünü fark edelim.

Hedef: Geçmişimi Öğreniyorum ile ilgili temel kavramların anlam bilgisi

Davranışlar

1. “Tam bağımsızlık, Cumhuriyet” kavramlarının ne anlama geldiğini söyleme.
2. Bu kavramlara yakın çevresinden bilinen örnek söyleme.

Hedef: Geçmişimi Öğreniyorum ile ilgili temel ilkeler bilgisi

Davranışlar

1. Ulusal Kurtuluş Savaşı’nın kazanılmasında ve Cumhuriyet’in ilanında Atatürk’ün rolünü fark edeceğini söyleme,yazma

Hedef: Geçmişimi Öğreniyorum ile ilgili temel ilkeleri anlayabilme

Davranışlar

1. Yukarıdaki ilkeye neden uyması gerektiğini kendi cümleleriyle açıklayıp söyleme.
2. Yukarıdaki ilkeye kendinden yeni örnek söyleme.

Hedef: Geçmişimi Öğreniyorum ile ilgili temel ilkeleri yeni durumlarda kullanabilme

Davranışlar

1. Ulusal Kurtuluş Savaşı’nın kazanılmasında ve Cumhuriyet’in ilanında Atatürk’ün rolünü fark etme

Önceki dersin tekrarı:

Öğrencilere Birinci Dünya Savaşından sonra işgal edilen topraklarımız ve bu toprakları hangi devletlerin işgal ettiği sorulur. Atatürk’ün kurtuluş mücadelesine nasıl başladığı ve devam ettiği öğrencilere sorulur. İçinden 20’ye kadar sayması. Bu sürenin sonunda istekli öğrencilere cevap hakkı vermesi. Gerekçe istemesi. Eğer istekli öğrenci yoksa arka ve ortadan 2’şer önden 1 öğrenciye söz hakkı vermesi.

Dikkat Çekme: Öğretmenin örnek olay III’ü öğrencilerine anlatması. Örnek olay’da Atatürk’ün nasıl cevap vermiş olabileceğini öğrencilerine sorması.

Mustafa Kemal çevresindekilere sizce nasıl cevap vermiştir? Niçin? demesi. İçinden 20’ye kadar sayması. Bu sürenin sonunda istekli öğrencilere cevap hakkı vermesi. Gerekçe istemesi. Eğer istekli öğrenci yoksa arka ve ortadan 2’şer önden 1 öğrenciye söz hakkı vermesi.

Yanıtların hiçbirine doğru yada yanlış dememesi. “Bu soruyu ve verdiğiniz cevapları unutmayın. Derse etkin katılırsanız bu sorunun cevabını bulursunuz” demesi.

Güdüleme: Tam bağımsızlığımıza nasıl kavuştuğumuzu Atatürk’ü ve milletimizi daha yakından tanıyarak gerçekleştirebilirsiniz.

Gözden Geçirme: Bu derse etkin katılırsanız ülkemizde yaşanan zorlukların üstesinden nasıl geldiğini daha yakından anlayabilirsiniz. Kurtuluş Savaşı zorlu mücadeleler sonucunda elde edilmiştir. Türk halkı bu mücadelenin başlangıç noktasını oluşturur.

Derse Geçiş: Öğretmenin önceden hazırladığı “Kurtuluş Mücadelemizde Yapılan Antlaşmalar” isimli resim setini öğrencilerine sunması. Slaytlarda yer alan sunumları sırasıyla anlatması. Anlatamadığım yer var mı diye sorması. Varsa tekrar anlatması. Aşağıda yer alan soruları slayt sunumu bittikten sonra farklı 5 öğrenciye sorması. Yanlış ya da eksik yanıtlayanlara ipucu, dönüt ve düzeltme vermesi. Sınıfı sürekli denetlemesi.

Sorular:

a) Mudanya Ateşkes Antlaşmasının Sonuçları Nelerdir?

Cevaplar:

Toplantıya İngiltere,Fransa. ve İtalya katılmıştır.

Yunanlılar bir gemide sonucu beklediler. Türkiye adına İsmet paşa katıldı.

Türkiye ile Yunanistan arasındaki silahlı mücadele sona erdi.

Yunanlılar 15 gün içerisinde Doğu Trakya’yı Meriç Irmağı’nın sol kıyısına kadar terk edecek.

İstanbul ve Boğazlar T.B.M.M’ne bırakıldı. Böylece savaştan İstanbul, Boğazları ve Doğu Trakya’yı kurtarmış olduk.

Kurtuluş Savaşı’nın silahlı safhası bitmiş, diplomatik safhası başlamıştır.

Osmanlı Devleti’nin merkezi İstanbul T.B.M.M’ ne bırakılmakla, Osmanlı Devleti hukuken sona erdi.

b) Lozan Barış Antlaşmasının
Sonuçları Nelerdir?

24 Temmuz 1923'te Lozan Barış antlaşması imzalandı.

Bu sayede ülkemizin bağımsızlığını tüm dünya tanıdı.

Hatay ili dışında sınırlarımız belirlendi.

c) Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı ile elde ettiği en önemli kazanım hangisidir?

Tam Bağımsızlık

Bu resimde gördüklerini aşağıda yer alan etkinlikler yardımı ile açıklaması.

Etkinlikler

1. Öğrencilerin sessizce slaytlarda yer alan resmi incelemeleri.
2. Bu resmi en fazla yedi cümle ile anlatmaya çalışmaları. Aşağıda yer alan soruları cevaplamaya çalışmaları.
3. İlerde; tepelerde görünen dumanın kaynağı ne olabilir?
4. Resmin sol tarafındaki kadının sırtında taşıdığı ne olabilir? Onları nereye doğru götürüyor?
5. Resimdeki kırmızı masanın etrafında oturan fesli ve sarıklı iki kişi sizce ne yapıyor?
6. Sizce bu resim hangi yıllarda çekilmiş olabilir? Bunu nereden anladınız?
7. Sizce, kadınlar niçin bu masaya bir şeyler getiriyorlar?
8. Resimdeki insanlar kendi aralarında daha çok hangi konuda konuşuyor olabilirler?

9. Tekalif-i Milliye emirleri hakkında bilginiz var mı? Varsa resimle ilişki kurabiliyor musunuz?
10. O resmin içinde olsaydınız nerede yer alırdınız? Ne yapıyor olurdunuz?
11. Resmin anlattığı tarihten bu yana sizce Türkiye’de neler değişti?
12. Sizce ressam bu tabloyla ne anlatmak istemiş olabilir? Resimle değil de sözle anlatsaydı neler söylerdi?
13. Bu tablo Anıtkabir’de ‘Atatürk ve Kurtuluş Savaşı Müzesi’nde sergilenmektedir. Bu tabloya bir isim verebilir misiniz? Verdiğiniz isim en fazla beş kelimeden oluşsun.
14. İsim verdiğiniz bu tabloyu satın almak ister misin? Neden istediğini açıkla mısın?

III. Sonuç Bölümü

1. **Özet:** Atatürk ve Türk halkı olmasa tam bağımsızlığımıza kavuşamazdık.
2. **Tekrar Güdüleme:** Tam bağımsızlığımıza nasıl kavuştuğumuzu Atatürk’ü ve milletimizi daha yakından tanıyarak gerçekleştirebilirsiniz.
3. **Kapanış:** Dersin girişinde verilen soru tekrar sorulur ve öğrencilerden yanıt alınır. Doğru yanıt ise “Türk Milleti hasta adam olarak nitelendiriliyorken benim hastalığımın ne önemi var!” diyerek cephede savaşmaya devam etti.
4. **Değerlendirme:** Öğrencilere sözlü olarak aşağıda yer alan sorular yöneltilmiştir:
 - a. Atatürk Kurtuluş mücadelesini nereden başlatmıştır?
 - b. Atatürk niçin Samsun’a çıkarak Kurtuluş mücadelemizi başlatmıştır?
 - c. Atatürk Samsun’a çıktıktan sonra sırası ile hangi illere gitmiştir?
 - d. TBMM ne zaman ve nerede açılmıştır? Türk milleti için önemi nedir?
 - e. Kurtuluş Savaşı içinde hangi savaşlar yapılmıştır?
 - f. Türk ordusu; Doğu, Batı ve Güney cephelerinde kimlerle savaşmıştır?

Atatürk Bulmacası öğrenciler tarafından yapılır.

**“ULUSAL KURTULUŞ SAVAŞI’NIN KAZANILMASINDA VE CUMHURİYET’İN
İLANINDA ATATÜRK’ÜN ROLÜNÜ FARK EDER”**

KAZANIMINA YÖNELİK DERS MATERYALLERİ

Örnek Olay III:

MUSTAFA KEMAL'İN CEVABI

Kurtuluş Savaşı günleriydi.Düşman ordusu Sakarya'ya doğru hızla ilerliyordu.Başkomutan Mustafa Kemal Paşa,hemen cepheye gitti. Atına binerek çevreyi incelemeye başladı. Bir ara nasıl olduysa ayağı üzengiden kayıp yere düştü.Kaburga kemikleri ezildi. Doktorlar ezik yerlerini alçıya aldılar. O'na:

-Paşam, dediler. İyileşinceye kadar dinlenmelisiniz.Yoksa hayatınız tehlikeye girer.

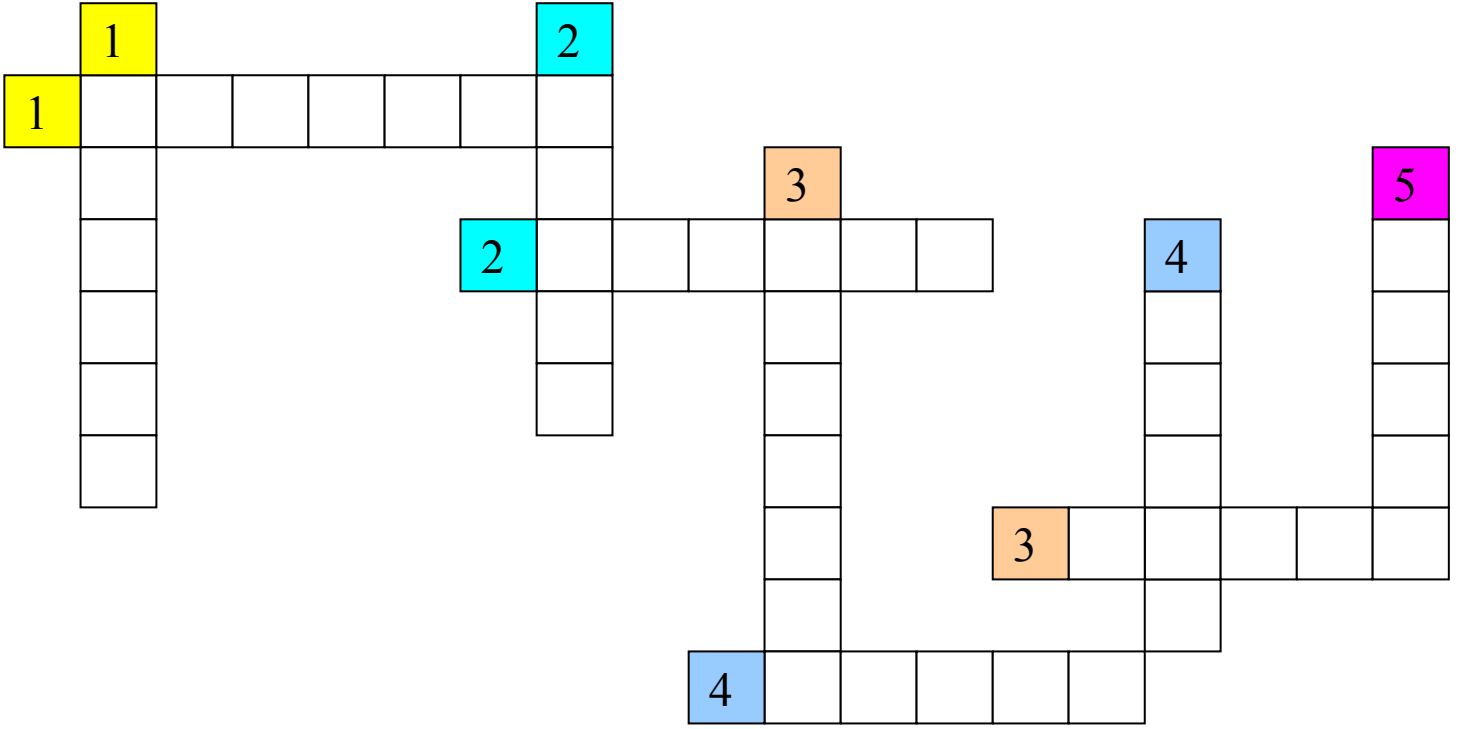
Mustafa Kemal onlara şu cevabı verdi:

.....

Atatürk ve Kurtuluş Savaşı Müzesinde Sergilenen Resim:

ATATÜRK BULMACASI

SOLDAN SAĞA

- 1.Cumhuriyetimizin kurucusu, ilk cumhurbaşkanımız.
- 2.Atatürk'ün Milli Mücadele'yi başlatmak için çıktığı şehir.
- 3.Yurt ile eş anlamlı bir kelime.
- 4.Atatürk'e matematik öğretmenin verdiği isim.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

- 1.Ülkemizin başkenti.
- 2.Atatürk'ün dünyaya gözlerini kapadığı ay.
- 3.Atatürk'ün doğduğu şehir.
- 4.Atatürk'ün Milli Mücadele için kongre yaptığı bir ilimiz.
- 5.Kurtuluş Savaşı'nı kazandığımızda yapılan bir antlaşma.

EK-6

SUNU I

AİLE TARİHİMİZ

(RESİM SETLERİ)

TARİH BİLMEK

Kurtuluş Savaşı sırasında çok önemli cephelerin birinde komutan cepheye hakim olan bir yüksek tepeyi birliği ile beraber tutmuştur.

Atatürk cepheyi denetlerken komutanı sesler ve ona bu cepheyi derhal boşaltın, onun arkasında olan daha düşük seviyede bulunan başka bir tepeye çekilmelerini emreder.

Herkes şaşırır ve karşı çıkar. Atatürk verdiği emrin yerine getirilmesini ister. Birlik Atatürk'ün dediği tepeye çekilir. Düşman taaruzu başlar.

1

TARİH

Toplumsal olguları yer, zaman, kişi, kurum belirterek neden-sonuç bağlantısı kurarak açıklayan bilimdir.

2

Tarihin tanımını anlamını bozmadan üç söz öbeği ile söyleyebilir misin?

3

Tarih tanımında söylenmeyen neler var?

4

Tarih cümlesi örnekleri...

5

Atatürk, 19 Mayıs 1919'da Samsun'a Kurtuluş Savaşını başlatmak için çıktı.

6

23 Nisan 1920'de TBMM Ankara'da Atatürk tarafından Kurtuluş Savaşını yönetmek için açıldı.

Siz de tarih cümlesi yazabilir misiniz?

Tarihi bilgileri nasıl toplarız?

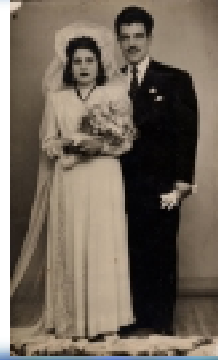
9

**Ailemizin tarihi olur mu?
Olmaz mı?**

10

11

12

13

14

17

18

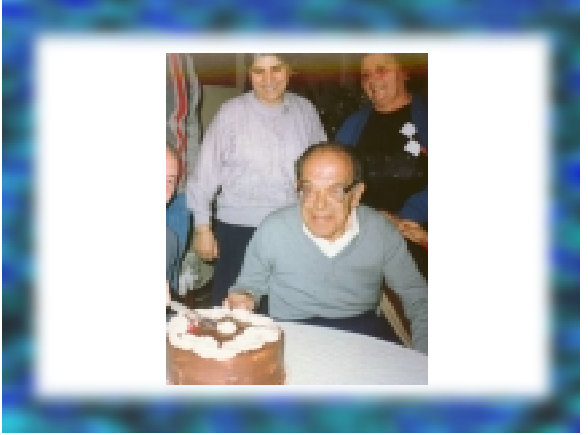
19

20

21

22

**SİZDE KENDİ AİLE
TARİHİNİZİ OLUŞTURUNUZ.**

TARİH

Tarih yazıyla başlar
Neden-sonuç bildirir.
Belgeler de olunca
Doğru kararı verir.

Tarihi olgularda
Yer, zaman, kişi vardır.
Kurum da söylenince
Tarih de tanımlanır.

- Atatürk niye yüksek tepeyi bırakın, arkadaki daha alçak tepeyi tutun demiş olabilir?
- Atatürk bunu nerden biliyor?
- Tarih bilmek ne işimize yarar?

25

Görüşme Nasıl Gerçekleştirilir?

- 1. Görüşme yapılacak kişi belirlenir
- 2. Görüşme soruları saptanır
- 3. Görüşülecek kişiden randevu alınır
- 4. Görüşmeye giderken araç-gereç hazırlanır
- 5. Görüşme gerçekleştirilir
- 6. Sınıfta sunum gerçekleştirilir.

26

1. Proje konusu:

Ailenizde büyüklerle görüşerek televizyon yaygınlaşmadan önce insanların evde nasıl eğlendiklerine yönelik sözlü tarih çalışması gerçekleştir.

27

2. Proje konusu:

Anneanneniz veya babaannenizle kendi gençlik yılları ile günümüzde kadının toplumdaki rolünün değişimi hakkında sözlü tarih çalışması gerçekleştir.

28

3. Proje konusu:

Anneanneniz veya babaannenizle kendi gençlik yıllarındaki giyim tarzları ile günümüzde kadının giyim tarzındaki değişimleri içeren sözlü tarih çalışması gerçekleştir.

29

4. Proje konusu:

Aile büyüklerinizin evlenme ve düğün süreci nasıl gerçekleştirmiştir? Hangi gelenek ve görenekleri yerine getirmişlerdir? Günümüzdeki evlilikler ile benzeşen ve farklılaşan yönleri içeren sözlü tarih çalışmasını gerçekleştir.

30

Çalışmanın Yapılacağı Kişi:

Çalışma Konusu:

Çalışmayı gerçekleştiren Öğrencinin Adı-Soyadı:

Numarası:

Sınıfı:

PLANLANAN SORULAR

DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Tarih nedir?
2. Sözlü tarih nedir?
3. Yazılı tarih nedir?
4. Neden tarih bilmek zorundayız?
(üç cümle ile açıkla.)
5. Ailenizin tarihini nasıl hazırlarsınız?
(Adım adım yaz.)

EK-7

SUNU II

KÜLTÜRÜMÜZ

(RESİM SETLERİ)

1

3

5

7

2

4

6

8

9

10

11

12

KÜLTÜR NEDİR?

ÖRNEK VERİNİZ...

15

KÜLTÜR

**İnsanın yapıp ettiklerinin
tümüdür.**

16

MİLLİ KÜLTÜRÜMÜZÜ NELER YANSITMAKTADIR?

ÖRNEKLER VERİNİZ...

17

Gölge oyunumuz,
türkülerimiz, halk
oyunlarımız, yemeklerimiz,
el sanatlarımız,
oyunlarımız, gelenek ve
göreneklerimiz Milli
Kültürümüzü
yansıtmaktadır.

18

KÜLTÜRÜN UĞRAŞI ALANLARI NELERDİR?

19

KÜLTÜRÜN UĞRAŞI ALANLARI NELERDİR?

Kültürün uğraşı alanları toplum, sanat, düşünce değerler ve insandır.

20

TÜRK KÜLTÜRÜNE ÖRNEKLER VERİNİZ.

[illegible]

21

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE NELER DEĞİŞİYOR?

22

23

24

25

26

27

28

Kültürel Zenginliğimiz Şarkısı

Edirne'den başladık
Camidir Selimiye
Ardahan'da son verdik
Zengindir bu Türkiye

Cirit sever atalar
Pehlivanlar çocuklar
At biner ok atarlar
Biz spor zenginiyiz.

Aşıktır çalar sazı
Türkü yakar ozanı
Ney'dir bir ince sızı
Biz müzik zenginiyiz.

Balıkesir efesi
Horon tepir Rizeli
Halay çeker Antepli
Zengindir oyunları.

El emeği göz nuru
İşler analarımız
Çini, oya, telkari
Biz sanat zenginiyiz.

Zengin yolculuğumuz
Zengin topraklarımız
Zengin insanlarımız
Biz kültür zenginiyiz.

Kastamonu pidesi
Hatay'ın künefesi
Meşhur Sivas kebabı
Zengindir yemekleri.

El öpünce çocuklar
Hazırlanır harçlıklar
Kınalanır gelinler
Örf-adet zenginiyiz.

31

AKROSTİŞ

Akrostiş (Boydan boya kelime yazma)

Aşağıdaki "kültür" kelimesinin harfleriyle başlayan bir şiir yazınız.

K	
Ü	
L	
T	
Ü	
R	

32

SÖZCÜK AVI

Aşağıdaki kutucukların üzerinde karışık sırayla duran harfleri sıralayarak doğru sözcükler oluşturun.

1. N R O L L L L

2. R Ö F

3. Ü K R T Ü

4. İ M L L L K R Ö T Ü

5. Ğ D E R E

33

CÜMLE KURALIM

Aşağıdaki kelimeleri cümle içinde kullanınız.

1. Örf:

2. Görenek:

3. Gelenek:

4. Değer:

5. Milli Kültür:

34

EK-8

SUNU III

KURTULUŞ MÜCADELEMİZ

(RESİM SETLERİ)

KURTULUŞ MÜCADELESİ

MUSTAFA KEMAL'İN SÖZLERİ

Mustafa Kemal, 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıktığı zaman Anadolu, türlü yokluklar içinde düşmanları Anadolu'dan kovmaya karar vermişti.

Dediler ki:

Düşmanla nasıl savaşabiliriz? Ordu yok!

Mustafa Kemal:

~.....

-İyi ama asker gerek, para gerek.

Mustafa Kemal:

~.....

-Diyelim bu parayı bulduk. Düşmanlarımız bizden hem güçlü hem de pek çok.

Mustafa Kemal:

~.....

1

2

• SİZ OLSAYDINIZ NE YAPARDINIZ?

• KURTULUŞ MÜCADELESİNE NEREDEN BAŞLARDINIZ?

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

I. İnönü Tarih: 6-10 Ocak 1921

II. İnönü Tarih: 26 Mart- 1 Nisan 1921

13

Sakarya Meydan Savaşı Tarih: 23 Ağustos 1921

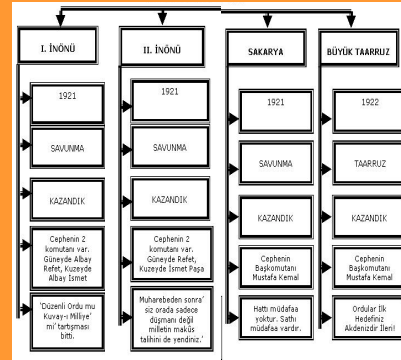
14

Sakarya Meydan Savaşı Tarih: 26 Ağustos 1921

15

KURTULUŞ SAVAŞI İÇERİSİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN SAVAŞLAR

16

Tarih: 11 Ekim 1922

MUDANYA ATEŞKES ANTLAŞMASI

17

Tarih: 24 Temmuz 1923

LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI

18

EK-9

SUNU IV

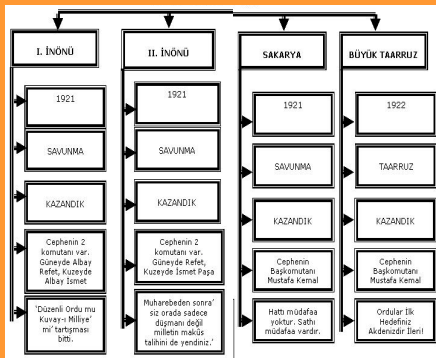
**KURTULUŞ MÜCADELESİNDE
YAPILAN ANTLAŞMALAR**

(RESİM SETLERİ)

KURTULUŞ MÜCADELESİNDE YAPILAN ANTLAŞMALAR

1

KURTULUŞ SAVAŞI İÇERİSİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN SAVAŞLAR

3

MUDANYA ATEŞKES ANTLAŞMASI SONUÇLARI

- Toplantıya İngiltere,Fransa. ve İtalya katılmıştır.
- Yunanlılar bir gemide sonucu beklediler. Türkiye adına İsmet paşa katıldı.
- Türkiye ile Yunanistan arasındaki silahlı mücadele sona erdi.
- Yunanlılar 15 gün içerisinde Doğu Trakya'yı Meriç Irmağı'nın sol kıyısına kadar terk edecek.
- İstanbul ve Boğazlar T.B.M.M'ne bırakıldı. Böylece savaşmadan İstanbul, Boğazları ve Doğu Trakya'yı kurtarmış olduk.
- Kurtuluş Savaşı'nın silahlı safhası bitmiş, diplomatik safhası başlamıştır.
- Osmanlı Devleti'nin merkezi İstanbul T.B.M.M' ne bırakılmakla, Osmanlı Devleti hukuken sona erdi.

5

LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI SONUÇLARI

- 24 Temmuz 1923'te Lozan Barış antlaşması imzalandı.
- Bu sayede ülkemizin bağımsızlığını tüm dünya tanıdı.
- Hatay ili dışında sınırlarımız belirlendi.

7

MUSTAFA KEMAL'İN CEVABI

- Kurtuluş Savaşı günleriydi.Düşman ordusu Sakarya'ya doğru hızla ilerliyordu.Başkomutan Mustafa Kemal Paşa,hemen cepheye gitti. Atına binerek çevreyi incelemeye başladı. Bir ara nasıl olduysa ayağı üzengiden kayıp yere düştü.Kaburga kemikleri ezildi. Doktorlar ezik yerlerini alçıya aldılar. O'na:
- -Paşam, dediler. İyileşinceye kadar dinlenmelisiniz.Yoksa hayatınız tehlikeye girer.
- Mustafa Kemal onlara şu cevabı verdi:

2

Tarih: 11 Ekim 1922

MUDANYA ATEŞKES ANTLAŞMASI

4

Tarih: 24 Temmuz 1923

LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI

6

- 19 Mayıs 1919 Atatürk'ün Samsun'a çıkışı
- Amasya Genelgesi 22 Haziran 1919
- Erzurum Kongresi 23 Temmuz 1919
- Sivas Kongresi 4 Eylül 1919

- 23 nisan 1920 TBMM'nin açılması
- I. İnönü Savaşı
- II. İnönü Savaşı
- Sakarya Savaşı
- Büyük Taarruz

- 29 EKİM 1923 CUMHURİYETİN İLANI

8

Cumhuriyet ne demektir?

9

Atatürk HANGİ tarihte NİÇİN
Samsun'a çıkmıştır?

11

Mustafa Kemal Samsun'a çıktıktan
sonra sırası ile hangi illere
gitmiştir?

13

Mustafa Kemal Samsun'a
çıktıktan sonra bu illere
NİÇİN gitmiştir?

Halkın devletin yönetiminde
söz sahibi olduğu bir
yönetim şeklidir.

10

- Mustafa Kemal, milletin yenilmez azmine güveniyordu. İstanbul'da geçirdiği günlerde planladığı kurtuluş mücadelesini gerçekleştirmek amacı ile Anadolu'ya geçmeye karar verdi.
- Samsun'da yaşayan Rumlar, huzursuzluk çıkarıyor ve Türklere karşı saldırılarını artırıyorlardı.
- Mustafa Kemal huzursuzluğu gidermek ve düzeni sağlamak amacıyla 9. Ordu Müfettişi olarak görevlendirildi.
- **Mustafa Kemal 19 Mayıs 1919'da Samsun'a vardı. Kurtuluş mücadelesini başlatmış oldu.**

12

Amasya

Erzurum

Sivas

14

- **Buralarda kongreler düzenleyerek halkı bilinçlendirmek istemiştir.**
- Mustafa Kemal, yurdun çeşitli bölgelerinde bağımsızlığımızı tekrar kazanmak için çalışan dernekleri bir çatı altında toplamak amacıyla Amasya Genelgesi'ni yayımladı (22 Haziran 1919).
- Mondros Ateşkes Anlaşması'nın bir maddesi de Doğu Anadolu ile ilgiliydi. Bu madde Doğu Anadolu'nun Ermeni toprağı haline getirilmesine yönelikti. Doğu Anadolu'nun Türk toprağı olduğunu ve Ermenilere verilemeyeceğini savunan Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti, bu amaçla Erzurum'da bir kongre düzenlemişti.
- Kongrede amaç, yararlı dernekleri bir çatı altında birleştirerek, vatanın nasıl kurtarılacağını kararlaştırmaktı. 4 Eylül 1919'da Sivas'ta toplanan kongrede Erzurum Kongresi'nde alınan kararlar aynen kabul edildi. Bütün milli dernekler birleştirildi.

Kurtuluş Savaşı içinde hangi savaşlar yapılmıştır? Sırasıyla söyleyiniz.

- I. İnönü Savaşı
- II. İnönü Savaşı
- Sakarya Savaşı
- Büyük Taarruz

17

Kurtuluş Savaşı sonunda hangi antlaşmalar imzalandı?

Bu antlaşmaların önemi nedir?

18

- Mudanya Ateşkes Antlaşması ve Lozan Barış Antlaşması imzalandı.
- Mudanya Ateşkes Antlaşması 11 Ekim 1922'de imzalandı. Bu antlaşmaya göre;
- İstanbul ve Boğazlar TBMM'nin denetimine bırakıldı.
- Yunanlılar Meriç Irmağı'na kadar Doğu Trakya'ya çekildiler. Doğu Trakya, İstanbul ve Boğazlar Mudanya Ateşkes Antlaşması ile savaş yapılmadan kurtarılmıştır.
- 24 Temmuz 1923'te Lozan Barış antlaşması imzalandı. Bu sayede ülkemizin bağımsızlığını tüm dünya tanıdı. Hatay ili dışında sınırlarımız belirlendi.

19

Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı ile elde ettiği en önemli kazanım nedir?

20

TAM BAĞIMSIZLIK

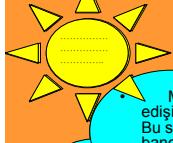
21

22

Yönerge: Bulutların içinde yazılı olanların Atatürk'ün hangi kişisel özelliklerini belirttiğini güneşlerin içine yaz.

• Mustafa Kemal Atatürk İzmir'i ziyaret ettiğinde bir otelde akşam yemeği yiyordu. Bu sırada yan otelin bahçesinde çalan bandoyu çok beğendi. Bandonun kendi otelinde çalmasını istedi. Fakat başını yan otelin bahçesine çevirdiğinde bu isteginden vazgeçti. Çünkü insanlar bandonun çevresine toplanmış neşe içinde dans ediyor, eğleniyorlardı. O hiçbir zaman halkın neşe ve huzurunu bözmek istemezdi. Yemeğini yemeye devam etti.

25

Yönerge: Bulutların içinde yazılı olanların Atatürk'ün hangi kişisel özelliklerini belirttiğini güneşlerin içine yaz.

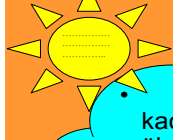

• **Mazhar Müfit Kansı :** Paşam,biz burada 5, 6 kişiyle oturmuş yalnız memleketimizle, Padişah ile değil bütün dünya ile uğraşıyoruz. Elimizde para, asker, top, tüfek, bu savaşımızı destekleyecek hiçbir kuvvet yok. Buna bir çare düşünelim.

• **Mustafa Kemal Paşa :** Azizim Mazhar Müfit, bu senin dediklerinin hepsi olsa, o zaman bu işi herkes yapabilir. Marifet bu yokluk içinde başarılı olmaktır.

26

Yönerge: Bulutların içinde yazılı olanların Atatürk'ün hangi kişisel özelliklerini belirttiğini güneşlerin içine yaz.

• "Vatanına, milletine bu kadar az zamanda bu ölçüde hizmet edebilen tek devlet adamı Atatürk'tür."

Libre Belgique Gazetesi

27

CEVAPLAR

İnsan haklarına saygılı olması	Güçlükler karşısında yılmaması	Vatanseverliği
--------------------------------	--------------------------------	----------------

28

- Bir zaman makinesi olsa ve siz geçmişe bir yolculuk yapsanız, Atatürk'ün hayatındaki hangi dönüm noktasında olmak isterdiniz? Sorusu sorulur ve o sahneyi canlandırmaları istenir.

29

EK-10
BAŞARI TESTİ

Öğrencinin Adı ve Soyadı:

**SOSYAL BİLGİLER DERSİ “GEÇMİŞİMİ ÖĞRENIYORUM” ÜNİTESİNE
YÖNELİK BAŞARI TESTİ**

AÇIKLAMA

Değerli Öğrenciler

Aşağıda yer alan sorular sizin “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesindeki başarınızı ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Test toplam 40 sorudan oluşmaktadır. Testte her soru için yer alan dört seçenektan doğru olanı bularak işaretleyiniz. Soruları cevaplama süresi 50 dakikadır.

Başarılar Dilerim.

1. Tarihin tanımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Geçmişte kalan olayları inceleyen bilimdir.
- B. Geçmişe yönelik yapılan araştırmaları içeren bilimdir.
- C. Toplumsal olguları yer, zaman, kişi, kurum belirterek neden-sonuç bağlantısı kurarak açıklayan bilimdir.
- D. Kişilerin geçmiş yaşantılarını ortaya koyan bilim dalıdır.

2. Sözlü tarih neye denir?

- A. Sözle yapılan tarih çalışmasıdır.
- B. Yazı ve sözle yapılan tarih çalışmasıdır.
- C. Kişilerle röportaj yapmaktır.
- D. Geçmişe ait sözlü kanıtların kayıt ve analizidir.

3. Cumhuriyet tanımı hangisinde **doğru** olarak verilmiştir?

- A. Padişahın devletin yönetiminde söz sahibi olduğu bir yönetim şeklidir.
- B. Halkın devletin yönetiminde söz sahibi olduğu bir yönetim şeklidir.
- C. Egemenliğin başka devletlere ait olmasıdır.
- D. Yurdumuzun düşmanlardan kurtarılmasıdır

4. Milli K lt r kavramına y nelik aŗaēıda yer alan ifadelerden hangisi **yanlıŗtır**?

- A. Milli k lt r ge miŗe d n k olmalıdır.
- B. Milli k lt r n temelleri milli tarihe dayanır.
- C. Milli k lt r n yaŗatılması ulusun devamlılıēını saēlar.
- D. Milli k lt r geleceēe g venle bakmamızı saēlar.

5. Ulusal egemenlik kavramını aŗaēıdakilerden hangisi a ıklamaktadır?

- A. Devleti kuran ve y neten g c n kiŗi veya kiŗilere deēil millete ait olmasıdır.
- B. Devleti kuran ve y neten g c n se ilmiŗ insanlara ait olmasıdır.
- C. Devletin yabancı g c ler tarafından y netilmesidir.
- D. Bilimsel g c n  n plana  kartılmasıdır.

6.  ēretmen sınıfta  ērencilerinden s zl  tarih y ntemi ile aile tarihlerini araŗtırmalarını istemiŗtir. Ali bu araŗtırmayı nasıl yapacaēını planlarken biraz aklı karıŗmıŗtır. Sizce Ali s zl  tarih y ntemi ile araŗtırma yaparken hangi sırayı izlemelidir?

- A. 1.G r ŗme soruları saptanır- 2.G r ŗ lecek kiŗiden randevu alınır- 3. G r ŗme yapılacak kiŗi belirlenir- 4.G r ŗme ger ekleŗtirilir- 5. G r ŗmeye giderken ara -gere ler hazırlanır- 6. Sınıfta sunum ger ekleŗtirilir.
- B. 1. G r ŗme yapılacak kiŗi belirlenir- 2. G r ŗme soruları saptanır- 3. G r ŗ lecek kiŗiden randevu alınır- 4. G r ŗmeye giderken ara -gere  hazırlanır- 5. G r ŗme ger ekleŗtirilir- 6. Sınıfta sunum ger ekleŗtirilir.
- C. 1. G r ŗme ger ekleŗtirilir- 2. G r ŗmeye giderken ara -gere  hazırlanır- 3. G r ŗ lecek kiŗiden randevu alınır- 4. Sınıfta sunum ger ekleŗtirilir- 5. G r ŗme yapılacak kiŗi belirlenir- 6. G r ŗme soruları saptanır.
- D. 1. Sınıfta sunum ger ekleŗir- 2. G r ŗ lecek kiŗiden randevu alınır- 3. G r ŗme soruları saptanır - 4. G r ŗmeye giderken ara -gere ler hazırlanır- 5. G r ŗme ger ekleŗtirilir- 6. G r ŗme yapılacak kiŗi belirlenir.

7. Ayşe sözlü tarih yöntemi ile aile tarihini araştırıp sınıfta bir sunum hazırlayacaktır. Sizce Ayşe'nin bu sunumda araştırmasına kanıt olarak aşağıda yer alan hangi nesneyi kullanması **uygun düşmez?**

- A. Dedesinden kalma eski bir saat
- B. Annesinin özenle koruduğu çeyiz sandığı
- C. Babasının askerdeyken gönderdiği mektuplar
- D. Arkadaşının hediye etmiş olduğu kitap

8. Size göre sözlü tarih çalışması hangi bilinci kazandırmada daha etkilidir?

- A. Tarih ve zaman bilincini kazandırmada etkilidir.
- B. Aile soyumuzu ortaya koymada etkilidir.
- C. Araştırma bilinci kazandırmada etkilidir.
- D. Ulus bilinci kazandırmada etkilidir.

9. “Ne kadar ilerisini görebileceğin, ne kadar geriye bakmak istediğine bağlıdır.” Winston Churchill

Bu sözden yola çıkarak aşağıda yer alan ilkelerden hangisi tarihi niçin öğrenmek zorunda olduğumuzu açıklamaktadır?

Tarih öğrenmekle;

- I. Düşünce alanımız gelişir, zenginleşir.
- II. Geçmişle olan bağlarımız güçlenir.
- III. Geçmişte yapılan hatalardan ders alır, geleceğe daha emin adımlarla yürürüz.

A. I-III

B. II

C. III

D. I-II

10. Kanıt tanımı aşağıdakilerin hangisinde **doğru** ifade edilmiştir?

- A. Bir şeye şahit olan kişidir.
- B. Bir şeyin doğruluğu veya gerçekliği hakkında fikir veren belge veya nesnelerdir.
- C. Eskiden kalan eşyalara verilen isimdir.
- D. Bir şeyin gerçekliğinden şüphe etme durumudur.

11. Kültür; bir toplumun gelişme sürecinde oluşturulan maddi ve manevi değerlerin, düşünce ve sanat eserlerinin bütünüdür. Her toplumun kendine özgü bir kültürü vardır. Aşağıdakilerden hangisi milli kültürümüzü oluşturan unsurlardan **değildir**?

- A. El Sanatlarımız
- B. Oyunlarımız
- C. Kanıtlarımız
- D. Kıyafetlerimiz

12. Karadeniz Bölgesi'nde horon, Doğu Anadolu Bölgesi'nde halay, Ege Bölgesi'nde zeybek, Trakya'da karşılama adı verilen halk oyunları oynanır. Bu oyunları oynayan halk oyunları ekiplerinin özel giysileri vardır. Bu giysiler o yöre insanının geçmişte giydiği giysilerdir. Zamanla her kültürde değişiklikler olduğu gibi giysilerde de değişiklikler olmuştur. Bu nedenle o giysileri günlük yaşamda giymiyoruz.

Yukarıda yer alan ifadeden yola çıkarak milli kültürle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine **varamayız**?

- A. Milli kültür zaman içinde değişime uğramakta ve önemini yitirmektedir.
- B. Kıyafetlerimiz, yemeklerimiz, oyunlarımız kültürümüzü oluşturan öğeler içerisinde yer almaktadır.
- C. Milli kültür zaman içinde birikimsel bir süreçle ilerlemektedir.
- D. Kültürel zenginliğimiz bölgelere göre farklılık göstermektedir.

13. Milletin devamlılığı kültürümüzün yaşatılması ile doğru orantılıdır. Gelenek ve göreneklerimiz ise bu devamlılığı sağlamada önemli rol oynamaktadır. Gelenek ve görenekler devamlılığın sürekliliği için köprü vazifesi görürler. Ne yazık ki günümüzde köprüler yavaş yavaş yıkılmakta, insanlar kendi hayatlarını yaşamaktadır. Sizce bu durum aşağıda yer alan hangi ilkelerle açıklanabilir?

- I. Kültürümüz yüzünden Türk insanı modern yaşama ayak uyduramamaktadır.
- II. Kültürün devamlılığı insanların gelenek ve göreneklerine sahip çıkması ile sağlanır.
- III. Modern yaşam kültürümüzü etkilemektedir.

- A. I-II B. II-III C. III D. II

14. Aşağıdakilerden hangisi bizim geleneklerimiz arasında **yoktur?**

- A. Bayramlarda büyüklerin ellerinin öpülmesi.
- B. Düğünlerde gelin alma merasimlerinin yapılması.
- C. Gelen misafire ikramda bulunmak.
- D. Kendi isteğine bağlı olarak askere gitmek.

15. Aşağıdakilerden hangisi Türklerin tarihte yaygın olarak oynadığı oyunlardan biri **değildir?**

- A. Okçuluk B. Cirit atma C. Güreş D. Futbol

16. Aşağıdakilerden hangisi tarihte Türklerin yaygın olarak oynadığı oyunlardan günümüzde de devam edenlere örnek olabilir?

- A. Karagöz-hacivat B. Tenis C. Bilardo D. Golf

17. Aşağıdakilerden hangisi milli kültürümüzü yansıtan öğelerden **değildir?**

- A. Nasrettin Hoca Fıkraları
- B. La Fontaine Masalları
- C. Oğuz Kağan Destanı
- D. Dede Korkut Masalları

18. Hasan, Çanakkale savaşında dedesinin elde ettiği ve daha sonra babasına kalan madalyayı saklamak istediğini belirtmiştir. Sizce Hasan niçin böyle davranmış olabilir?

- A. Dedesinin çıkarlarını korumaktadır.
- B. Ailesinin çıkarlarını korumaktadır.
- C. Ulusal değerleri korumaktadır.
- D. Aile kültürünü devam ettirmek istemektedir.

19. Atalarımız çok farklı spor dalları ile ilgilenmişlerdir. Bunlar arasında okçuluk, cirit atma..vb. sporlar yer almaktadır. Değişim her alanda olduğu gibi burada da kendini göstermiştir. Bugün bu sporların etkisi sürmekle birlikte gençlerimiz voleybol, basketbol, futbol..vb. spor dalları ile ilgilenmektedir. Sizce gençlerin ata sporlarımızın yanı sıra diğer spor dallarına ilgi göstermelerinin nedeni ne olabilir?

- A. Diğer spor dallarının çok popüler olması
- B. Atalarımızın oynadıkları oyunları zor buluyor olmamız.
- C. Atalarımızın bu oyunları bizden daha iyi oynamaları
- D. Değişen dünya ile birlikte ilgi alanlarımızın farklılaşması

20. Kültürümüzü yaşatmak elimizde. Örneğin bir karagöz-hacivat oyunu..Kaçımız bu gölge oyununu izleme fırsatı bulmuştur? Karagözüm iki gözümle başlayan ve bizi onların esprili ve öğretici dünyasına çeken bu iki oyuncuyu yaşatmak için siz neler yapıyorsunuz. Hiç düşündünüz mü? Sizce tarihten gelen oyunlarımızı **niçin** yaşatmaya çalışmalıyız?

- A. Sahip olduğumuz kültürel değerlerin zenginliğini gelecekteki kuşaklarla paylaşabilmek için yaşatmaya çalışmalıyız.
- B. Atalarımız böyle olmasını istediği için yaşatmaya çalışmalıyız.
- C. Karagöz ve Hacivat'tan başka bir değere sahip olmadığımız için yaşatmalıyız.
- D. Esprili oldukları için yaşatmaya çalışmalıyız.

21. Ayşe'nin dedesi bayram sabahı, "Nerede o eski bayramlar!" diyerek söze başladı. Sizce Ayşe'nin dedesinin ifadesi aşağıdakilerden hangisini kanıtlamaktadır?

- A. Bayramların daha coşkulu kutlandığını
- B. Bayramların artık kutlanmadığını
- C. Kültür öğelerinin zamanla değiştiğini
- D. Kültür öğelerinin değişmediğini

22. Günümüzde "mektep" yerine "okul", "tayyare" yerine "uçak" kelimelerini kullanmaktayız. Bunlar, hangi kültürel öğenin değişimine örnek olarak gösterilebilir?

- A. Dil
- B. Spor
- C. Oyun
- D. Müzik

23. Bir millete ait kültürün yeni nesillere aktarılmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi **yoktur?**

- A. Dil
- B. Savaş
- C. Kıyafetler
- D. Gelenek ve görenekler

24. “Atatürk Konya’ya geldiği zaman, kendi isteği doğrultusunda müzeye dönüştürülen Mevlana Türbesini ziyaret etti. Müze müdürü Atatürk’e geniş açıklamalarda bulundu. Sonra Atatürk Selçuklu ve Osmanlı devri mimari eserlerini inceledi. İncelemeler sonucunda Başbakan İsmet İnönü’ye telgraf çekerek eserlerin bakımsız olduğunu ve bir an önce onarılmasını talimat verdi.”

Atatürk’ün niçin böyle davranmış olabileceğini aşağıda yer alan ilkelerden hangisi veya hangileri açıklamaktadır?

- I. Geçmişe ait kültür eserleri korunmalıdır.
- II. Müzelerde yer alan eserler eski olduğu için bakımsız olması doğaldır.
- III. Geçmişten ders alarak geleceğe bakmak gerekir.

- A.I
- B.I-II
- C.I-III
- D.II-III

25. Mustafa Kemal 19 Mayıs 1919’da niçin Samsun’a çıkmıştır?

- A. Çanakkale Savaşını başlatmak için.
- B. Mondros Ateşkes antlaşmasını imzalamak için.
- C. Ankara antlaşmasını imzalamak için.
- D. Kurtuluş Savaşını başlatmak için.

26. Mustafa Kemal Samsun’a çıktıktan sonra sırası ile hangi illere gitmiştir?

- A)Amasya-Ordu-Erzurum
- B)Erzurum-Trabzon-Kars
- C)Amasya-Kars-Ağrı
- D)Amasya-Erzurum-Sivas

27. I. Dünya Savaşı sonunda topraklarımızı işgal eden devletler ile işgal ettikleri yerler eşleştirilmiştir. Aşağıda yer alan eşleştirmelerin hangisi **yanlıştır**?

- A. Fransa – Urfa, Antep ve Maraş
- B. İngiltere – Erzurum, Van ve Bitlis
- C. İtalya- Antalya ve Konya yöresi
- D. Yunanistan – İzmir

28. Atatürk’ün Kurtuluş savaşı ile elde ettiği **en önemli kazanım** aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Tam Bağımsızlık
- B. Padişahlığın Kaldırılması
- C. Cumhuriyetçilik
- D. Halkçılık

29. Mustafa Kemal'e Gazilik unvanı hangi savaştan sonra verilmiştir?

- A) Sakarya Meydan Muharebesi B) I. İnönü C) Büyük Taarruz D) II. İnönü

30. Kurtuluş Mücadelesi (Savaşı) sırasında aşağıda yer alan savaşlardan hangisi yapılmamıştır?

- A. I. İnönü B. II. İnönü C. Büyük Taarruz D. Mudanya Savaşı

31. Sizce Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılmasının Türk tarihi için önemi nedir?

- A. Çanakkale Savaşı'nın bitmiş olması
B. Osmanlı devleti'nin yıkılmış olması.
C. Devleti yönetme yetkisinin Atatürk'e geçmiş olması
D. Devleti yönetme yetkisinin millete geçmiş olması

32. Milli Mücadele'nin kazanılmasında aşağıdakilerden hangisi etkili olmamıştır?

- A. Halkın kahramanlığı
B. Atatürk'ün liderliği
C. Milli birlik ve beraberlik
D. Komşu ülkeler

33. Aşağıda yer alan tarihi olaylar hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A. Cumhuriyet'in ilanı- Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışı- Mondros Ateşkes Antlaşması- TBMM'nin açılışı
B. Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışı- TBMM'nin açılışı- Mondros Ateşkes Antlaşması- Cumhuriyet'in ilanı
C. Mondros Ateşkes Antlaşması- Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışı- TBMM'nin açılışı- Cumhuriyet'in ilanı
D. Mondros Ateşkes Antlaşması- Cumhuriyet'in ilanı- Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışı- TBMM'nin açılışı

34. Mustafa Kemal Kurtuluş Savaşı süresince kongreler düzenlemiş, hazırlıklar yapmıştır. Mustafa Kemal'in bunları yapmakla ulaşmak istediği hedefler arasında aşağıdakilerden hangisi **bulunmamaktadır?**

- A. Milli güçleri birleştirmek
- B. Halkı bilinçlendirmek
- C. Anadolu'ya sahip çıkmak
- D. Padişah'ın emirlerini yerine getirmek.

35. Atatürk Kurtuluş Savaşını gerçekleştirmeseydi aşağıda yer alan durumlardan hangileri ile karşı karşıya kalabilirdik?

- I. Başka devletlerin himayesi altına girebilirdik.
- II. Ülkemiz barış dolu günlere kavuşurdu.
- III. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması gerçekleşmezdi.

- A. I-II
- B. I-III
- C. III
- D. I

36. Atatürk'ün "Yurttaşlarım, az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin en büyüğü, temeli Türk kahramanlığı olan Türkiye Cumhuriyeti'dir." sözleri neyi ifade etmektedir?

- A. Türkiye Cumhuriyeti Atatürk'ün önderliğinde ve kahraman Türk halkının özverili çalışmalarıyla kazanılmıştır.
- B. Türkiye Cumhuriyeti'ni korumak ve yüceltmek kahraman Türk gençlerinin başlıca görevidir.
- C. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması çok uzun bir zaman almıştır ve cumhuriyeti korumak Türk Milletinin görevidir.
- D. Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli Türk kültürüdür ve bu kültürü yaşatmak Türk vatandaşlarının sayesinde olacaktır.

37. Saltanat padişahlık yönetimini ifade etmektedir. Atatürk 1 Kasım 1922 yılında Saltanatı kaldırmış ve yerine Türkiye Cumhuriyet'ini kurmuştur. Saltanatlık tek kişinin elindeyken, cumhuriyetle birlikte milletin iradesi söz konusudur. Türkiye Cumhuriyeti adına alınan kararlarda söz söyleme hakkına sahip olmuştur. Tüm bunlar aşağıda yer alan hangi ilkelerle açıklanabilir?

- I. Kurtuluş savaşının kazanılmasında en büyük rol Türk halkına düşmüştür.
- II. Atatürk bağımsız ve ulusal egemenliğe dayalı çağdaş bir devlet kurmuştur.
- III. Türk halkı Saltanatlık sürerken de alınan kararlarda etkilidir.

A. I B. II C. III D. II-III

38. Ulusal Kurtuluş savaşı sonrası, İzmir'de Mustafa Kemal'i Ege denizinin ufkuna dalgınca bakarken görüyorlar ve soruyorlar:

- Paşam neyiniz var?
- İki komşu dargın, kırgın olamaz. Yunanlılarla nasıl barışacağımı düşünüyorum.

Yukarıda yer alan bu hikaye Atatürk'e yönelik aşağıda yer alan hangi ilkelerle açıklanabilir?

- I. Atatürk, ileri görüşlü bir kişiydi.
- II. Atatürk,, barış yanlısı bir kişiydi.
- III. Atatürk, çok yönlü bir kişiydi.

A. I-II B. II-III C. II I-III

39. Zeki'nin dedesi Kurtuluş savaşını yaşamıştı ve deneyimlerini torunuyla paylaşmaktan çok mutlu olurdu. İstiklal madalyasını gururla gösterir, ülkenin zor şartlarında Atatürk'ün önderliğinde nasıl savaştıklarını anlatırdı. Cepheye mermi taşıyan kadınlar, yaptığı yemeği çocukları yerine askerlere veren anneler, süngüyle düşmana saldıran köylüler hatıralarından silinmiyordu.

Yukarıda yer alan bu durum aşağıda yer alan hangi ilkelerle açıklanabilir?

- I. Türk askerleri modern silahlarla savaşarak Türkiye Cumhuriyet'ini kurmuştur.
- II. Türk halkı Atatürk'ün Cumhuriyet'i kurmasını beklemiştir.
- III. Türk halkı kadını ve erkeğiyle milli mücadeleye katılarak Atatürk'ün önderliğinde Türkiye Cumhuriyet'ini kurmuştur.

A. I-II

B. I-III

C. III

D. II-III

40. Amasya Kongresi'nde halkın güvendiği bir kişinin seçilip temsilci olması gerektiği, Erzurum ve Sivas kongresinde aynı şartlar devam ederse geçici bir hükümet kurulabileceği, TBMM'sinde ise egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olduğu ifade edilmiştir.

Tüm bu gelişmeler ileride neyin olabileceğini göstermektedir?

- A. Düşmanların yurdumuzdan çekileceğinin
- B. Batılı devletlerin bizi himayesi altına almaları gerektiğinin
- C. Kurtuluş savaşında milletin iradesinin etkili olduğunun
- D. Kurtuluş savaşı kazanıldıktan sonra Cumhuriyetin kurulacağının.

CEVAPLAR

1. C	6. B	11. C	16. A	21. C	26. D	31. D	36. A
2. D	7. D	12. A	17. B	22. A	27. B	32. D	37. B
3. B	8. A	13. B	18. D	23. B	28. A	33. C	38. C
4. A	9. C	14. D	19. D	24. A	29. A	34. D	39. C
5. A	10. B	15. D	20. A	25. D	30. D	35. B	40. D

**“GEÇMİŞİMİ ÖĞRENİYORUM” ÜNİTESİYLE İLGİLİ GELİŞTİRİLEN BİR
TESTTE KAPSANACAK MADDELERİN KAZANIMLARA GÖRE DAĞILIMINI
GÖSTEREN BELİRTKE TABLOSU**

	BİLGİ BASAMAĞI	KAVRAMA BASAMAĞI	UYGULAMA BASAMAĞI	TOPLAM SORU SAYISI
KAZANIMLAR	Soru Numaraları	Soru Numaraları	Soru Numaraları	
1. Sözlü Tarih Yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturur.	1-2-10	6-7-8	9	7
2. Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri fark eder.	4-11-14-17	12-18	13	7
3. Tarihte Türklerin yaygın olarak oynadığı oyunlardan günümüzde de devam edenlere örnek verir.	15-16	19-20		4
4. Kültür öğelerinin geçmişten bugüne değişerek taşındığına ilişkin yakın çevresinden kanıtlar gösterir.	22	21-23	24	4
5. Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak, Millî Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye’yi betimler.	5-27-26-33-29-30	25-28-31-34	40	11
6. Millî Mücadele’nin kazanılmasında ve Cumhuriyetin ilânında Atatürk’ün rolünü fark eder.	3	32-35-36	37-38-39	7
TOPLAM SORU SAYISI	17	16	7	40

EK-11**SES KAYIT ANALİZLERİ**

Çalışma tarihi: 18 Aralık 2009 Cuma Saat: 10.30

Öğrenci: Dolunay Alp

Araştırmacı: Desin işlenişinden memnun oldun mu?

Evet. Çok eğlenceli geçti..bana söz verdiniz..geleneklerimiz ve savaşların adlarında söz verdiniz..Konular değişik geldi bana.

Araştırmacı:En çok hangi konu ilginizi çekti??

Savaşlar..ve Kültürümüz konusu..Dersi resimlerle işlediniz çok hoşuma gitti. Daha önce duymadığım şeyler vardı içinde çok hoşuma gitti. Öğrendiğim için çok mutlu oldum.

Araştırmacı: Diğer derslerden niçin farklı geldi sana?

Bu şekilde ders işleme hoşuma gitti. Diğer öğretmenlerimiz mesela öyle perdeyle göstermiyor. Siz şarkı, bilmece bulmacayla dersi işlediniz çok hoşuma gitti. Bildiğim için sizin derslerinizde hep parmak kaldırdım. Bu dersi daha çok sevdim.

Araştırmacı: Konunun dışında neler öğrendin?

Bilmiyorum. Aklıma gelmiyor.. Tarihin ve kültürün ne olduğunu bilmiyodum onları öğrendim. Savaşların adlarını bilmiyodum.

Araştırmacı: Hala konuları hatırlıyor musun? Bana bir örnek verebilir misin?

Örneğin Kültür insanların yapıp ettiklerinin tümüdür. Hala aklımda kaldı.

Çalışma Tarihi: 18 Aralık 2009 Cuma Saat: 10.45

Öğrenci: Feyza Taşaltı

Araştırmacı: Desin işlenişinden memnun oldun mu?

Evet kaldım çünkü çok güzel anlattınız. Son derslerde eğlendirdiniz. Şarkıyla öğrettiniz hatta şarkının bir kıtası falan aklımda hala.

Araştırmacı: Hangi kıtası?

Tarih yazıyla başlar-neden sonuç bildirir-belgelerde olunca-doğru kararı verir.

Araştırmacı: Çok teşekkür ederim. Çok güzel söyledin. Peki diğer derslerden farklı olarak bu derste neler gördün?

Diğer derslerde öğretmenlerimiz de eğlenceli anlatıyordu. Sizde eğlenceli anlattınız fakat sosyal bilgiler dersini sizin sayenizde sevdik. Gerçekten sevdiğimi düşünüyorum. Geçen derste sosyal dersi yaptık o derste öğretmenimiz bir sürü şey sordu. Sizin sorduğunuz sorulardan bazılarını sordu öğretmenimiz. Hepimiz cevap verebildik. Çok beğendi öğretmenimiz. Çok güzeldi

Araştırmacı: Konunun dışında neler öğrendin?

Dersin dışında eğlendim. Bazı şeyleri öğrendim. Sözlü tarih çalışmasını yapmayı öğrendim. Babaannem köyde olduğu için anneannemde evi uzak olduğu için anneme sordum. O da babaannemin gençliğini bildiği için ona göre yaptım. Yetiştiremedim hemen. 1-2 gün sonra getirdim ama. Sizde beğenmişsinizdir umarım?

Araştırmacı: Başka söylemek istediğin bir şey var mı?

Hayır yok.

Çalışma Tarihi: 18 Aralık 2009 Cuma Saat: 10.50

Öğrenci: Ayşenur Bozkurt

Araştırmacı: Dersin işlenişinden memnun oldun mu?

Evet çok memnun kaldım. Çok eğlenceliydi. Çok iyi anlatıyorsunuz. Eğlenceli şeyler yapıyoruz.

Araştırmacı: Mesela neler yapıyorum? Aklında kalan eğlenceli şeylerden birkaç tanesini söyler misin?

Tiyatro yapmıştık. Şapkalarımızı vermiştiniz öğretmenim. TBMM'nin açılışını öğrenmiştik o tiyatrodan.

Araştırmacı: Neler öğrendin mesela o tiyatrodan?

TBMM'nde kimler olduğunu o tiyatrodan öğrendim. Halide Edip, Atatürk ve diğer illerden seçilmiş üyeler vardı öğretmenim. Farklı illerden seçilmişti bu üyeler..

Araştırmacı: En çok hoşuna giden konu neydi sosyal bilgiler dersinde? Hangi konu daha fazla ilgini çekti?

En çok hoşuma giden konu gelenek ve göreneklerimiz konusuydu.

Araştırmacı: Neden peki bu konu ilgini çekti?

Ya onunla ilgili çok bilgili öğrendim. O kadar fazla şeyler bilmiyordum. Mesela bazı illerin bazı yemekleri vardı onları bilmiyordum. Örneğin Balıkesir'in kolonyası meşhurdu, yemek olarak hoşmerimi meşhurdu..Yörelere oyunları vardı. Örneğin zeybek oynadık sınıfta ege yöresine ait.

Araştırmacı: Horon vardı bir de değil mi? O hangi bölgeye aitti?

O Trabzon'a aitti öğretmenim.

Araştırmacı: Konuyla ilgili yaptığımız ödevlerden hangisini severek yaptın?

En çok severek yaptığım geçmiş ve bugüne yönelik yaptığımız resim çalışmasıydı. Kitaplardan resimleri keserek bu ödevi gerçekleştirdim. Eski kitaplardan yararlandım.

Araştırmacı: Peki bu dersin diğer derslerinden farkı neydi?

Daha iyi anlatıyordunuz, daha eğlenceliydi dersleriniz. Ayrıca bu derste yeni şeyler yapıyordunuz ya dikkatimi çekti bu ders o yüzden. Diğer derslerimizde böyle bir şey yapmıyoruz çünkü.

Araştırmacı: En çok yaptığımız etkinliklerden ne kaldı aklında? En çok aklımda kalan Karagöz ve Hacivat oyunu oldu. Slayt gösterisiyle oynamıştık Karagöz ve Hacivat oyununu. Çok hoşuma gitmişti. Çok eğlenceli anlatmıştınız. Teşekkür ediyoruz öğretmenim.

Çalışma Tarihi: 18 Aralık 2009 Cuma Saat: 11.00

Öğrenci: Kardelen Çiçek

Araştırmacı: Dersin işlenişinden memnun oldun mu?

Evet ben çok memnun kaldım.

Araştırmacı: Neleri hoşuna gitti peki ders anlatımının?

Bu ders anlatımında benim sizin göstermiş olduğunuz resimler çok hoşuma gitti. Geçen hafta yaptığımız TBMM ile ilgili yaptığımız tiyatro çok hoşuma gitti.

Araştırmacı: Peki hangi konuya daha fazla ilgi duydun? Niçin?

Gelenek ve göreneklerimiz. Çünkü bazı bilmediğim yerlerin yemekleri hoşuma gitti. Mesela Kars kazının meşhur olduğunu öğrendim.

Araştırmacı: Peki aklında kalan bir etkinlik var mı bize söyleyebileceğin? Bilmece-bulmaca, Şarkı..

Şarkı aklımda kaldı. Bir kıtasını söyleyebilirim. Tarih yazıyla başlar-neden sonuç bildirir-belgelerde olunca-doğru kararı verir.

Araştırmacı: Bu ders anlatımının diğer derslerden nesi farklıydı?

Çok güzel anlattınız. Beğendim.

Araştırmacı: Hangi ödev daha fazla ilgini çekti?

Eski ve günümüzün karşılaştırılmasını beğendim. Dergilerden hazırlandım. Sözlü tarih çalışmasını ise babaannemle yaptım. Onunda çok hoşuna gitti.

Araştırmacı: Konunun dışında neler öğrendin?

Bilmiyorum şimdi aklıma gelmiyor.

Araştırmacı: Bana söylemek istediğin başka bir şey var mı?

Size çok teşekkür ediyorum anlattığınız için.

Çalışma Tarihi: 18 Aralık 2009 Cuma Saat: 11.05

Öğrenci: İbrahim Mert Aydın

Araştırmacı: Dersin işlenişinden memnun oldun mu?

Oldum. Çok şeyler öğrendim. Halk oyunlarımızı öğrendim. Gelenek ve göreneklerimizi öğrendim. Sonra ne öğrendim? Hacivat ve Karagözü gerçekleştirdik. Fotoğrafları yapıştırdık eski ve günümüzü karşılaştırdık.

Araştırmacı: Peki senin en çok hoşuna giden hangi etkinlik oldu?

O Atatürk ve TBMM'ne yönelik gerçekleştirdiğimiz meclisin açılışı oldu. Şapkalar hoşuma gitti. Arkadaşlarımız çok güzel oynadılar.

Araştırmacı: Ama sen katılmak istemedin galiba o etkinliğe?

Evet.

Araştırmacı: Niçin Peki?

Çünkü çok heyecanlanmıştım.

Araştırmacı: Peki senin aklında kalan bir konu var mı? En çok ilgini çeken?

Konu olarak Atatürk'ün Samsun'a gidişini ve Kurtuluş Savaşını başlattığını hatırlıyorum. Atatürk Samsun'a Bandırma vapuruyla gitmişti Oradan Amasya'ya gitmişti. Halkı toplamıştı. Erzurum'a gitmişti . Orada kongre yapmıştı. İkinci kongreyi Sivas'ta yapmıştı. Oradan Ankara'ya gitmişti ve meclisi açmıştı.

Araştırmacı: Benim anlattığım dersin diğer gördüğün derslerden ne farkı olabilir?

Öteki derslerde öğretmen hep yazı yazdırıyor, bazen taklitler yaptırıyor ama sizin dersinizde konuyu öğrendiğime inanıyorum. Ben parmak kaldırıyordum siz bana söz veriyordunuz. Sizin dersinizde daha fazla parmak kaldırdım.

Araştırmacı: Bana söylemek istediğin başka bir şey var mı?

Hayır. Yok.

Çalışma Tarihi: 18 Aralık 2009 Cuma Saat: 11.10

Öğrenci: Görkem Türeme

Araştırmacı: Dersin işlenişinden memnun oldun mu?

Evet. Öbür öğretmenler hep yazı yazdırıyor, ama siz eğlenceli konular gösterdiniz. Taklitler yaptırınız. O açıdan memnun kaldım. Güzel de konu anlattınız.

Araştırmacı: Peki aklında en çok hangi konu kaldı?

En çok aklımda kalan Atatürk'ün Kurtuluş Savaşını başlatmak için Samsun'a çıkışı, ondan sonra Amasya'ya gitti, Amasya Genelgesini yayınladı, ondan sonra Erzurum'a geçti, 1. kongreyi yaptı, sonra Sivas'a geçti, 2. kongreyi yaptı. Ankara'da TBMM'ni açtı.

Araştırmacı: Peki. Etkinlik olarak en fazla hangi etkinliği beğendin? Hangisi daha fazla aklında kaldı?

En çok Karagöz ve Hacivat. Çünkü Onlar eski birer oyuncu olduğu için, onlar taklit yapıyordu bizde gülüyorduk. Onun için. Siz bilgisayarla yönetmiştiniz. Karagöz Hacivat'a vuruyordu. Hacivat ne söylerse Karagöz onun tersini söylüyordu.

Araştırmacı: Peki o etkinlik hangi konuyla bağlantılıydı? Hangi konuda işlemiştik?

Tarihimiz miydi yok Kültürümüz konusuyla bağlantılıydı.

Araştırmacı: Peki diğer ders işlemelerden farkı ne oldu benim ders anlatımımın?

Demin dediğim gibi öbür öğretmenler yazı yazdırıyor, hiç güzel oyun oynatmıyor. En çok aklımda kalan oyun ise Meclis'in açılışıydı.

Araştırmacı: Peki O tiyatro sana ne kattı?

Meclis'in açılışında Atatürk'ün önderliğini, lider olduğunu, lider olduğunda padişahın İstanbul'a hiçbir şey yapamadığını öğrendim.

Araştırmacı: Peki konunun dışında neler öğrendin?

Aklıma gelen birşey yok.

Araştırmacı: Peki bana söylemek istediğin bir şey var mı?

Evet var. Siz çok iyi bir öğretmensiniz. Bize çok iyi davrandınız.

Araştırmacı: Çok teşekkür ederim.

Çalışma Tarihi: 18 Aralık 2009 Cuma Saat: 11.15

Öğrenci: Emre Aladağ

Araştırmacı: Dersin işlenişinden memnun oldun mu?

Evet çünkü Atatürk'ün geçmişini öğrendik, halk oyunlarını, gelenek ve göreneklerimizi, başka yemeklerimizi öğrendik.

Araştırmacı: Peki emre sen derslerde çok sık parmak kaldırmıyordun. Bunun nedeni ne olabilir acaba? Dersten sıkılmış olabilir misin?

Dersten sıkıldığımdan değil. Bende parmak kaldırdım bazen söz verdiniz, bazen vermediniz bende bazen parmak kaldırmadım.

Araştırmacı: Peki ben görmemiş olabilir miyim o zaman? Peki senin en çok hangi ödev ilgini çekti?

Ödevlerin hepsi hoşuma gitti.

Araştırmacı: Peki sıkılmadın mı ödev yaparken?

Hayır. Hem annemden yardım aldım, hem de kendim yaptım. Hiç sıkılmadım.

Araştırmacı: Peki diğer derslerden farkı neydi benim ders anlatımımın?

Sizin güzel anlatımınızla iyi oluyordu. Bilgisayarla anlattınız daha iyi oldu. Öğretmenimiz bilgisayarsız anlatıyordu.

Araştırmacı: Peki bana söylemek istediğin başka bir şey var mı?

Yok. Memnun kaldım ders anlatımınızdan.

Çalışma Tarihi: 18 Aralık 2009 Cuma Saat: 11.15

Öğrenci: Tunay Solak

Araştırmacı: Dersin işlenişinden memnun oldun mu?

Memnun oldum. Çünkü siz iyi anlatıyorsunuz. Diğerlerinden farklı. Bazı öğretmenler kızıyor. Ama siz kızmıyorsunuz. Hatamız olduğu zaman uyarıyorsunuz.

Araştırmacı: Peki derste aklında en çok hangi konu aklında kaldı?

Gelenek ve göreneklerimiz. Çünkü gelenek ve göreneklerimizde bir sürü konu işledik. Gölge oyunlarımız, Hacivatla-Karagöz, El sanatlarımız, Halk oyunlarımız, Oyunlarımız...

Araştırmacı: Peki derste en çok hangi etkinlik aklında kaldı? Hangisi hoşuna gitti bu etkinliklerden?

Bulmaca, Atatürk'ün baş harflerinden şiir yazma, bunlar hoşuma gitti.

Araştırmacı: Peki aklında mı yazdığın şiir? Bize biraz söyler misin?

Az aklımda..Ata kelimesinden olanı söyleyebilirim. Atatürk ölmedi-Türk ulusunu kurtardı-Atatürk tüm çocukları severdi.

Araştırmacı: Teşekkürler. Peki ders anlatımındaki resimler, slaytlar hoşuna gitti mi?

Evet.

Araştırmacı: Ama sen çok fazla parmak kaldırmadın değil mi?

Çok fazla parmak kaldırmadım.

Araştırmacı: Neden?

Bazılarına parmak kaldırdım, sonra diğer arkadaşlarımda parmak kaldırsın onlarda söz alsın istedim. Bazı konuları da bilemediğim için parmak kaldırmadım.

Araştırmacı: Peki sen bu dersi ileride de hatırlayacağını düşünüyor musun?

Düşünüyorum çünkü bu yaptıklarımız büyüyünce de bize lazım olabilir.

Araştırmacı: Peki bana söylemek istediğin bir şey var mı?

Yok şu anda.

Çalışma Tarihi: 18 Aralık 2009 Cuma Saat: 11.25

Öğrenci: Azad Boğadır

Araştırmacı: Dersin işlenişinden memnun oldun mu?

Evet.

Araştırmacı: Peki derste aklında en çok hangi konu aklında kaldı?

Öğretmenim Karagözle Hacivat'ı oynadık. Sonra Atatürk'ün Samsun'a çıkışını öğrendim. TBMM'ni gerçekleştirdik. Drama yaptık. Sonra yer, zaman, kişi ve kurumdan oluşan tarih kavramını öğrendim. Bizim öğretmenimiz bize sorular soruyor, ben cevaplıyorum. Soru soruyor bazılarına mesela tarihi açıklayabilir misiniz falan dedi. Bende dedim tarih; toplumsal olguları yer,zaman,kişi,kurum olarak açıklayan bilimdir dedim. Öğretmenin bazı sorularını doğru bildim. Öğretmen beğendi beni ve bir de beni affetti.

Araştırmacı: Nasıl affetti?

Öğretmenim ben şimdi uslu durmaya başladım. Öğretmende beni affetti.

Araştırmacı: Ama sen benim dersimde çok fazla uslu durmuyordun? Dersten canın mı sıkılıyordu?

Ondan değil. Hiç yazı yazmıyorduk falan canım sıkılıyordu biraz. Bir de Ahmet beni sinirlendiriyordu sizin dersinizde o yüzden.

Araştırmacı: Peki benim ders anlatımımın diğer ders anlatımlarımdan farkı neydi? Bir farkı var mıydı?

Evet çünkü bu derste daha fazla şey öğreniyorum. Çünkü sosyal dersinde tarihi öğreniyoruz. Birisi bize bir soru sorduğunda tarihle ilgili cevaplayabilmemiz için bu ders daha önemli.

Araştırmacı: Peki Azat en çok aklında kalan hangi etkinlik oldu dersimizde?

Benim hepsi aklımda kaldı. Ama en çok hoşuma giden Atatürk ile ilgili yaptığımız rol çalışması oldu.

Araştırmacı: Peki Azad orda ne öğrendin?

TBMM'nin açılışını yapmıştık. Orda Atatürk'ün nasıl böyle büyük adam olduğunu öğrendik. TBMM'yi kurduğunu öğrendik.

Araştırmacı: Bana söylemek istediğin bir şey var mı? Dersten memnun kaldın mı?

Öğretmenim ben dersten memnun kaldım. Dersler çok eğlenceli geçiyordu. Karagöz ve Hacivat'ı oynattınız. Beni Karagöz yapmıştınız. Bazı rollerde Hacivat karagöz'e vuruyordu da orda yoktu. Tarihle ilgili oyunlar oynadık. Dersten memnun kaldım.

Araştırmacı: Teşekkürler.

Çalışma Tarihi: 18 Aralık 2009 Cuma Saat: 11.30

Öğrenci: Ahmet Tekin

Araştırmacı: Dersin işlenişinden memnun oldun mu?

Evet. Çünkü bize öğrettiniz zaman biz çok neşeli oluyoruz. Tarihi bilgileri öğreniyoruz.

Araştırmacı: Peki derste aklında en çok hangi konu aklında kaldı?

Atatürk'ün Samsun'a çıkmasını. Sivas ve Erzurum'da kongreler yapmasını..çooookk şeyler öğrendim ben.

Araştırmacı: Peki diğer derslerden farkı neydi benim ders anlatımımın?

Diğer öğretmenler yazı yazdırıyor siz bize eğlenceli şeyler anlatıyorsunuz.

Araştırmacı: Mesela en çok aklında kalan eğlenceli etkinlik hangisiydi?

En çok aklımda kalan resim yapmıştık eski ve yeni resim karşılaştırması yapmıştık. Ben eski asker ve yeni askerlerin kıyafetleri ile eski ve günümüz arabalarını karşılaştırmıştım.

Araştırmacı: Konunun dışında başka neler öğrendin?

Bize tiyatro yaptırmıştınız ya öğretmenim. O zamanı yaşamış oldum ben. Atatürk'ün neler yaptığını öğrendim. TBMM'nin açılışını öğrendim. Kafamıza şapka koymuştunuz.

Araştırmacı: Peki o zamanda neler yaşanmış?

Atatürk'ü seçmişlerdi. O da TBMM'yi açtı. Konuşmacı vardı. En yaşlı üye vardı. Halide Edip vardı. Seçimle işbaşına gelmişti milletvekilleri.

Araştırmacı: Peki başka dersle ilgili eklemek istediğin bir şey var mı?

Bir de sözlü tarih çalışması yapmıştık. Anneannemizle ve babaannemizle yazılı çalışma yaptık. Benim ikisi de öldüğü için annemle yaptım. Yaptığım şey hoşuma gitti. Soru sordum, annem cevapladı. Ben yazdım. Hoşuma gitti.

Araştırmacı: Başka söylemek istediğin bir şey var mı benle ilgili?

Yok öğretmenim.

EK-12**1. KAZANIM SONU DEĞERLENDİRME FORMU**

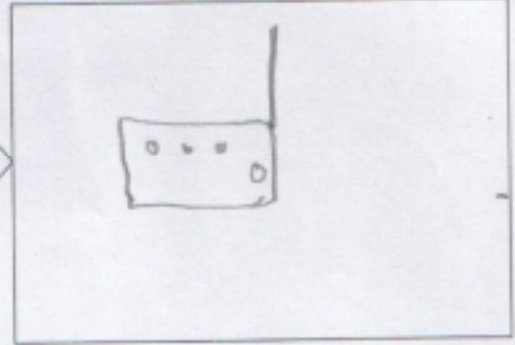
Öğrencinin Adı: Gökten
Öğrencinin Soyadı: Turuncu

Değerlendirme Kağıdı

Tarihin tanımı yazar mısın?

Toplumsal olgular
ve açıklayan birimdir

Evinizde geçmişten kalan tarihi bir
nesneyi çizer misin?

Bu nesneyi tanımlar mısın?

Eski olduğu için ca-
laşmıyor dört düğme
si var, ve bir anteni var

Bu nesneyi tanımlarken hangi
soruları sorarsın?

Bu radyo ne zaman alın-
mıştır, Ne zaman yapılmış-
tır

Sorduğun sorular ile tarihin tanımı arasında
bir ilişki var mı? Neden?

Yer, zaman, alan, ne-
ye kim sorular ol-
duğu için ilişki vardır

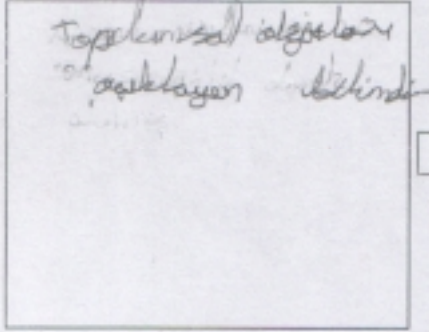
Bu nesnenin öyküsünü
yazar mısın?

Babamın dedesi o radyo-
yu almış. Ölümler babamın
vermiş.

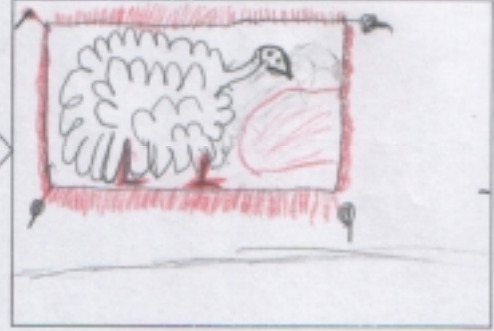
Öğrencinin Adı: Murat
Öğrencinin Soyadı: nagan

Değerlendirme Kağıdı

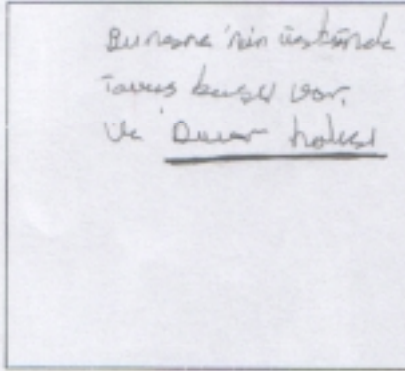
Tarihin tanımı yazar mısın?

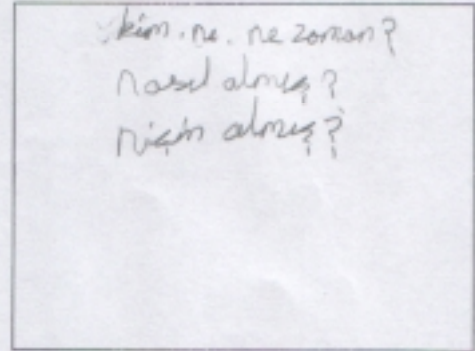
Evinizde geçmişten kalan tarihi bir nesneyi çizer misin?

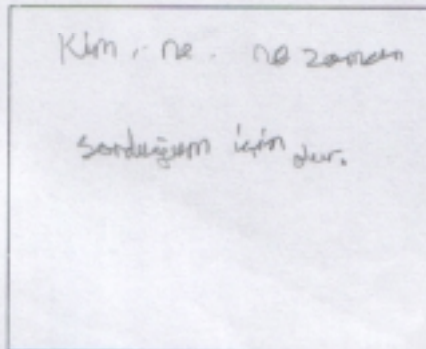
Bu nesneyi tanımlar mısın?

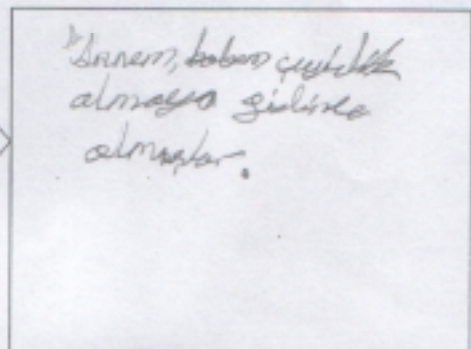
Bu nesneyi tanımlarken hangi soruları sorarsın?

Sorduğun sorular ile tarihin tanımı arasında bir ilişki var mı? Neden?

Bu nesnenin öyküsünü yazar mısın?

Öğrencinin Adı: Guse
 Öğrencinin Soyadı: Öztürk
 4-0 2018

Değerlendirme Kağıdı

Tarihin tanımı yazar mısın?

Tarihin tanımı alguları açıklayıcı
 türdür

Evinizde geçmişten kalan tarihi bir
 nesneyi çizer misin?

Bu nesneyi tanımlar mısın?

Bu bir vazo. Geldiğinde
 içinde sahte çiçekler
 vardı.

Bu nesneyi tanımlarken hangi
 soruları sorarsın?

1- Kaç yılda yapılmış?
 2- Kim yaptı?
 3- Ne zaman alındı?

Sorduğun sorular ile tarihin tanımı arasında
 bir ilişki var mı? Neden?

Vardır çünkü yer, kişi ve
 zaman içinde var.

Bu nesnenin öyküsünü
 yazar mısın?

Ben küçükken babam
 anneme hediye etmiş.
 Ben şu anda 10 yaşındayım
 ve hala ailemizi kulla-
 rıyoruz.

Öğrencinin Adı: Delunay
Öğrencinin Soyadı: Alp

Değerlendirme Kağıdı

Tarihin tanımı yazar mısın?

Toplumsal olayları etkileyen bilim
dir.

Evinizde geçmişten kalan tarihi bir
nesneyi çizer misin?

Bu nesneyi tanımlar mısın?

Annemin ve babamın evlenir-
ken çektiği fotoğraf.

Bu nesneyi tanımlarken hangi
soruları sorarsın?

Bu fotoğrafı kaç yılında çekti-
ni?
O zaman kaç yaşındaydınız?
Nerede çekti?
Resimde başka kişiler
var mı?

Sorduğun sorular ile tarihin tanımı arasında
bir ilişki var mı? Neden?

Evet, içinde zaman sorusu
var, kişi sorusu var, yer sorusu
var.

Bu nesnenin öyküsünü
yazar mısın?

Annem ve babam tanışmışlar, evlenir-
meye karar vermişler. Evlenir-
ken fotoğraf çekilmişler. Şimdi
biz bu fotoğrafı koruyoruz.

Öğrencinin Adı: Doğukan
Öğrencinin Soyadı: Taşkın

Değerlendirme Kağıdı

Tarihin tanımı yazar mısın?

Tarihin tanımı
Toplumsal kavgaların
birisidir

Evinizde geçmişten kalan tarihi bir
nesneyi çizer misin?

Bu nesneyi tanımlar mısın?

Bu şahin candan yap
kavuştu. (yukarı)
küp

Bu nesneyi tanımlarken hangi
soruları sorarsın?

1) Bu heykel kaç yıl
dan kalma?
2) Bu heykel kaç
yılında yapılmış
3) Heykeli insanlar
ne zaman beşetmiş

Sorduğun sorular ile tarihin tanımı arasında
bir ilişki var mı? Neden?

var çünkü zaman ve
kisi, bunlar var

Bu nesnenin öyküsünü
yazar mısın?

Önceden şahinler ha-
de uçar larmış ve onları
yalıyıp heykel tıraş
yaparlarmış onları
araya görmüşle hey-
kel yapmışlar ve
onları oluşturmış

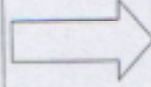
Öğrencinin Adı: Feyza 41A
Öğrencinin Soyadı: Topal 482

Değerlendirme Kağıdı

Tarihin tanımı yazar mısın?

Evinizde geçmişten kalan tarihi bir nesneyi çizer misin?

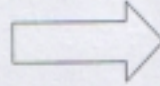
Taphumsal alguların
açıklayan bilimidir.
Büyük bir duvara
boyanmış resimdir.

Bu nesneyi tanımlar mısın?

Bu nesneyi tanımlarken hangi soruları sorarsın?

Tek saplı, yassıca
ağız. Bir testi.

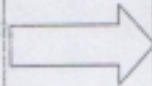

Bu testi ne zamandan kaldı?
Ne renkti? Kim yaptı?
Ne ile yapıldı?
Neden yapıldı?

Sorduğun sorular ile tarihin tanımı arasında
bir ilişki var mı? Neden?

Bu nesnenin öyküsünü
yazar mısın?

Var. Çünkü: Neden soru
sorgulandı? Neden?
Neden yapıldı?

Bildiğim kadarıyla yazıyorum.
Ben o testi büyükken çan
Anam testiye baya baya
Tam hatırlıyorum.
Gökçe kızıdır.

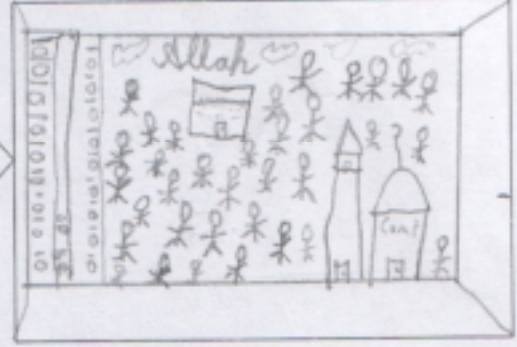
Öğrencinin Adı: *Matehan*
 Öğrencinin Soyadı: *Öğrence*

Değerlendirme Kağıdı

Tarihin tanımı yazar mısın?

*Tarihin tanımı alguları açıklayarak
 bilindiri.*

Evinizde geçmişten kalan tarihi bir
 nesneyi çizer misin?

Bu nesneyi tanımlar mısın?

*Bu nesne Allah'a kurtuluş edi-
 len nesnedir.*

Bu nesneyi tanımlarken hangi
 soruları sorarsın?

*Kaç yılında yapıldı?
 Onda ne yapıyor?
 Kaç yılında alındı?*

Sorduğun sorular ile tarihin tanımı arasında
 bir ilişki var mı? Neden?

*Var. Neden:
 Burada bir türle, birisi in-
 ner, kuruyun kuruy, zaman çok
 önce, neden, geçme, sonu-
 cunda geldi.*

Bu nesnenin öyküsünü
 yazar mısın?

*Bu nesnenin öyküsü:
 Yollar önce tıbbi olarak
 ilerletken çok yavaşla Allah
 yavaşla.*

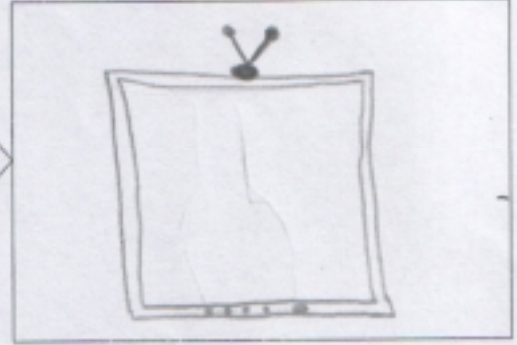
Öğrencinin Adı: Halice,
Öğrencinin Soyadı: ÇETİN

Değerlendirme Kağıdı

Tarihin tanımı yazar mısın?

Toplum sal olguları açıklayan
bittir.

Evinizde geçmişten kalan tarihi bir
nesneyi çizer misin?

Bu nesneyi tanımlar mısın?

Bu nesne çok bir televizyon
yazın üzerinde diğerkar
küçük bir televizyon.

Bu nesneyi tanımlarken hangi
soruları sorarsın?

Bu nesne ne zaman yapılmış?
Bu nesne ne zaman ve ilk hangi yer-
de yapılmış
Bu nesneyi kim yapmış?
Bu nesne ne için yapılmış?

Sorduğun sorular ile tarihin tanımı arasında
bir ilişki var mı? Neden?

Var. Çünkü zaman, yer, kişi ile
ilgili soru sordum.

Bu nesnenin öyküsünü
yazar mısın?

Bu nesneyi aldık bir süre sonra
annenlere verdik ve şimdi odur
kaldırıyor.

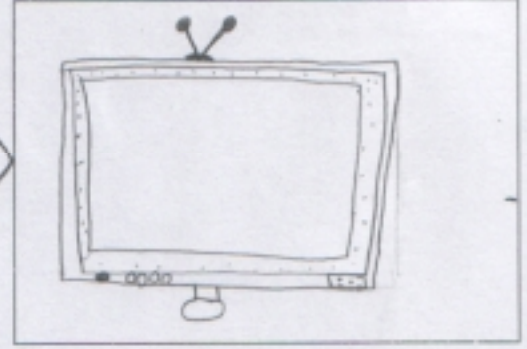
Öğrencinin Adı: *Kardelen Çiçek*
 Öğrencinin Soyadı: *Çiçek*

Değerlendirme Kağıdı

Tarihin tanımı yazar mısın?

Tarih toplumsal olgular; -
 yer, zaman, kişi; durum belir-
 ten neden - sonuç ilişkisi
 açıklayan bilimdir. Toplum-
 sal olguları açıklayan bi-
 limdir.

Evinizde geçmişten kalan tarihi bir
 nesneyi çizer misin?

Bu nesneyi tanımlar mısın?

Bu nesne çalışıyor. Geçmiş-
 ten kalma televizyon.
 Antenleri, düğmeleri var.

Bu nesneyi tanımlarken hangi
 soruları sorarsın?

1) Bu nesne ne zaman çıktı?
 2) Ne zaman bozuldu?
 Bu nesneyi ne zaman aldın?
 Bu nesneyi aldığınızda nasıl idi?
 Bu nesne nasıl çalışıyor?

Sorduğun sorular ile tarihin tanımı arasında
 bir ilişki var mı? Neden?

Var çünkü yer, zaman, ki-
 ši olduğu için. Tarihin
 tanımladığı şeyler bu nesneyle
 açıklanabilir.

Bu nesnenin öyküsünü
 yazar mısın?

Bir an küçükken gördüm.
 O nesne hala orada var.
 Şimdi o nesneyi kullanıyorum.

Öğrencinin Adı: Muhammed

Öğrencinin Soyadı: Muammer Kabaokuz

Değerlendirme Kağıdı

Tarihin tanımı yazar mısın?

Toplamsal sığulcu sayfa
parçesi lühüsün
yaz, kulaq

Evinizde geçmişten kalan tarihi bir nesneyi çizer misin?

Bu nesneyi tanımlar mısın?

Bu resme keseler nis
ler ecelatigirde vilt
e "bayonlar ular yarka
ur shirler oda kis tasi
ki eser olur

Bu nesneyi tanımlarken hangi soruları sorarsın?

- Bu tariki eser haqda ne deyirsiniz?
- Bu tariki eser kimlerse bilirmi?
- Bu tariki eseri kim yazmışdır?

Sorduğun sorular ile tarihin tanımı arasında bir ilişki var mı?Neden?

Çünkü onlar koca deleride
kalma his tariki ~~eser~~
vece çünkü onı atak
zamanında alırdığı için

Bir gün birisi evlerime gel-
 mesini sanıyordum. Evime
 gittim. Birisi gelmişti.

EK-13**2.-3. VE 4. KAZANIM SONU DEĞERLENDİRME FORMU**

Adınız: *Mehmet*
Soyadınız: *Kabakçı*

Tarih: 03.11.2009

79

GEÇMİŞİMİ ÖĞRENİYORUM ÜNİTESİ DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Kültür nedir?

Tekrar yapıp etdiklerimize kültür denir ✓

2. Milli kültürümüzü yansıtan öğeler nelerdir?

El sanatlarımız, yemeklerimiz, Gıdalarımız, Milli bayramlarımız

3. Türk kültürüne örnekler veriniz.

Teylak, etek, kalem, halı, ayakkabı, Gölge ayakkabısı, ✓

4. Kültürel öğelerimiz geçmişten günümüze nasıl farklılık göstermiştir?

Kıyafetler, bayrak, Dürümler, tahtayolu, bunlar işlevi'nde

5. Hangi kültürel öğeler değişmiştir?

Etiler, arabalar, İkişgöçler, Radyolar

6. Sizce kültürümüzü nasıl ve niçin korumalıyız?

Özellikle din ve milli bayramlarımızı

Sevgili Öğrenciler,
Yukarıda "Geçmişimi Öğreniyorum"
ünitesine yönelik sorular yer almaktadır.
Bildiğiniz soruları cevaplar mısınız?

Adınız: *Gökberk*
Soyadınız: *Türme*

Tarih: 03.11.2009

GEÇMİŞİMİ ÖĞRENIYORUM ÜNİTESİ DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Kültür nedir? *İnsanın sahip olduğu etkilere tümüdür* ✓

2. Milli kültürümüzü yansıtan öğeler nelerdir? *Yemeklerimiz, halk oyunları, oyunlarımız, gölge oyunları, el sanatlarımız, türkülerimiz,* ✓

3. Türk kültürüne örnekler veriniz. *Ramazan Bayramı, Kurban Bayramı, Mardin Telkari* ✓

4. Kültürel öğelerimiz geçmişten günümüze nasıl farklılık göstermiştir? *Teknoloji, yemeklerimiz değişti*

5. Hangi kültürel öğeler değişmiştir? *Kıyafet, evler, arabalar, teknoloji*

6. Sizce kültürümüzü nasıl ve niçin korumalıyız? *Türkü teknoloji ilerledikçe hizi kaybolur*

Sevgili Öğrenciler,
Yukarıda "Geçmişimi Öğreniyorum"
ünitesine yönelik sorular yer almaktadır.
Bildiğiniz soruları cevaplayınız.

Adınız: Aygenur
Soyadınız: Baskurt

Tarih: 03.11.2009

79

GEÇMİŞİMİ ÖĞRENİYORUM ÜNİTESİ DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Kültür nedir?

İnsanın yapmış oldukları tümü ✓

2. Milli kültürümüzü yansıtan öğeler nelerdir?

Yemeklerimiz, el işlerimiz, oyunlarımız, giysilerimiz

3. Türk kültürüne örnekler veriniz.

Oyunlarımız, yemeklerimiz, giysilerimiz, el işlerimiz, tel kurma, yatak yapma, ayakkabı yapma

4. Kültürel öğelerimiz geçmişten günümüze nasıl farklılık göstermiştir?

Mesela eskiden at arabaları vardı şimdi motorlu arabalar var. Yani yapıp

5. Hangi kültürel öğeler değişmiştir?

Giysilerimiz, teknoloji

6. Sizce kültürümüzü nasıl ve niçin korumalıyız?

Yazmamız, değişmemesi için

Sevgili Öğrenciler,
Yukarıda "Geçmişimi Öğreniyorum"
ünitesine yönelik sorular yer almaktadır.
Bildiğiniz soruları cevaplayınız.

Adınız: Mandelen
Soyadınız: Çiçek

Tarih: 03.11.2009

GEÇMİŞİMİ ÖĞRENYORUM ÜNİTESİ DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Kültür nedir?

İnsanın yapmış olduğu her şeydir. ✓

2. Milli kültürümüzü yansıtan öğeler nelerdir?

Bayanlarımız: ^{Kamazan, Kurban} Dini ve milli Türkülerimiz: Asik Veysel, Mes
Çemil. El sanatlarımız: El ayarlarımız.
Halk oyunlarımız: Zeybek, atabarı, halay, horontape ✓

3. Türk kültürüne örnekler veriniz.

Yemeklerimiz, Türkülerimiz, el sanatlarımız, halk oyunlarımız,
oyunlarımız, gölge oyunlarımız, gelenek ve göreneklerimiz. ✓

4. Kültürel öğelerimiz geçmişten günümüze nasıl farklılık göstermiştir?

Eskiden sadece boyalı, eğildi ama simli boyalı.
Arabalar iki tane tekerlekleri vardı ama simli organik. ✓

5. Hangi kültürel öğeler değişmiştir?

Giyisiler, evler, arabalar, teknolojik araçlar. ✓

6. Sizce kültürümüzü nasıl ve niçin korumalıyız?

Sevgili Öğrenciler,
Yukarıda "Geçmişimi Öğreniyorum"
ünitesine yönelik sorular yer almaktadır.
Bildiğiniz soruları cevaplayınız.

Adınız:

Soyadınız:

Doğukan Taşkın

Tarih: 03.11.2009

GEÇMİŞİMİ ÖĞRENYORUM ÜNİTESİ DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Kültür nedir?

gölge oyunlarımız, oyunlarımız, Bayramlarımız
yörelersiniz, Türkçelerimiz, halk oyunları
el sanatlarımız. Kültür Burladır.

2. Milli kültürümüzü yansıtan öğeler nelerdir?

Milli Bayramlarımız ve Dini Bayramlarımız.

3. Türk kültürüne örnekler veriniz.

geleneklerimiz ve göreneklerimiz

4. Kültürel öğelerimiz geçmişten günümüze nasıl farklılık göstermiştir?

Evlər arabalar

5. Hangi kültürel öğeler değişmiştir?

Evlər, arabalar, insanlar. Değişmiştir

6. Sizce kültürümüzü nasıl ve niçin korumalıyız?

Korumalıyız Korumasak Gelenek ve görenek
kalmaz

Sevgili Öğrenciler,
Yukarıda "Geçmişimi Öğreniyorum"
ünitesine yönelik sorular yer almaktadır.
Bildiğiniz soruları cevaplayınız.

EK-14
SÖZLÜ TARİH GÖRÜŞME FORMLARI

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMA PLANI

Çalışmanın Yapılacağı Kişi veya Kişiler: Annem ve Babam

Çalışma Konusu: Aile büyüklerinizin evlenme ve düğün süreci nasıl gerçekleştirmiştir? Hangi gelenek ve görenekleri yerine getirmişlerdir? Günümüzdeki evlilikler ile benzeşen ve farklılaşan yönleri içeren sözlü tarih çalışmasını gerçekleştir.

Çalışmayı gerçekleştiren Öğrencinin

Adı-Soyadı: Buse Öztürk

Numarası:

Sınıfı: L/A

Çalışma Soruları:

1-) Düğünler günümüzdeki gibi düğün salonlarında yapılır mı? **Cevap:** Salonlarda yapılır.

2-) Eskiden hangi gelenek ve görenekler vardı? **Cevap:** Yemekli düğünler yapılır gelin ot üstünde gezdirilirdi.

3-) Eskiden gelinlere gelinlik giydirilirmiydi? **Cevap:** Şimdiki gelinlikler değil yöresel gelinlikler giydirilirdi.

4-) Eskiden düğünlerde nasıl eğlenilirdi? **Cevap:** Kadınlar kendi aralarında kışa gelmek yaparlardı.

Cevap: Kadınlar kendi aralarında kışa gelmek yaparlardı. denbuka çalıp oynarlardı.

5-)

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMA PLANI

Çalışmanın Yapılacağı Kişi veya Kişiler:

KEMAL GÜRPINAR

Çalışma Konusu: Ailenizde büyüklerle görüşerek televizyon yaygınlaşmadan önce insanların evde nasıl eğlendiklerine yönelik sözlü tarih çalışması gerçekleştir.

Çalışmayı gerçekleştiren Öğrencinin

Adı-Soyadı: Gönül Koraltaş

Numarası: 354

Sınıfı: 4/A

Çalışma Soruları:

1-Nasıl Haberleşirdiniz?

C- Radyo, Telefon, Kitap, lüksüp ağnenirdik, haberleşirdik

2-Nasıl eğlenirdiniz?

C- Etiler, oynardık, gezerdik, otlarda koşardık

3-S- Çocukken nasıl oyunlar oynardınız?

C- Beş taş, saklambaç, Çömlek atmaca, oynardık

4-S- Ailenizde iletişim nasıl idi?

C- O zaman daha güzel iletişim kurardık, Anlatk sohbet eden eğlenirdik.

5-S- Ailenizde en çok oynanan oyun nasıl bir oyundur?

5-E- Okey oynardık, biz okeyi oynarız.

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMA PLANI

Çalışmanın Yapılacağı Kişi veya Kişiler:

Dedem ve Annem

Çalışma Konusu: Ailenizde büyüklerle görüşerek televizyon yaygınlaşmadan önce insanların evde nasıl eğlendiklerine yönelik sözlü tarih çalışması gerçekleştir.

Çalışmayı gerçekleştiren Öğrencinin

Adı-Soyadı: Umut Mert Aygüler

Numarası: 304

Sınıfı: 10/A

Çalışma Soruları:

1. Soru Televizyon yokken neyle uğraşırdınız?
Yapıyorduk. Çarpıştıkten rahat kumardık. göz lambası vardı ve izlerdik.
2. Soru Televizyonunuz yokken neyle uğraşırdınız?
göz lambası yaparız. satıldılar. edindik. neyle uğraşırdık.
3. Soru Okumaları yapardınız?
Okur-patladık. rahat kumardık. rahat tatlılar olur.
4. Soru Haberleri nasıl öğrenirdiniz?
haberleri radyolarla dinlerdik.
5. Soru Hoş caimle sekişirinizdi?
Caimle sekişiriz. tatlılar caimle giderdik.

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMA PLANI

Çalışmanın Yapılacağı Kişi veya Kişiler: *anne.*

Çalışma Konusu: Anneanneniz veya babaannenizle kendi gençlik yılları ile günümüzde kadının toplumdaki rolünün değişimi hakkında sözlü tarih çalışması gerçekleştir.

Çalışmayı gerçekleştiren Öğrencinin

Adı-Soyadı: *Mehmet Ögür.*

Numarası: *956*

Sınıfı: *4/A*

Çalışma Soruları: *Anneanne sen gençken kadınlar çalışmıydı?*

C- *Hayır, kadınlar çalışmıyordu.*

S- *Anneanne, sen ve kadınlar erkekler arasında söz hakkı alabiliyor muydunuz?*

C- *Hayır erkeklerin alamadığı.*

S- *Gençken, kendi hakkını savunabiliyor muydunuz?*

C- *Yok, oğlum dedem ve babam ne derse o olurdu.*

S- *Anneanne, sen ve şimdi kadınların çalışması herbestini?*

C- *Bari, kadınlar şimdi herbesti ama benuları koca ve babaları istiyorlar.*

S- *Anneanne sen ve kadınlar şimdi erkekler arasında söz hakkı alırmı?*

C- *Evet, şimdi kadınların işiyle ilgili söz hakkı var.*

S- *Anneanne, sen ve şimdi kadınlar hakkını savunuyor mu?*

C- *Evet, kadınlar hakkını savunuyor.*

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMA PLANI

Çalışmanın Yapılacağı Kişi veya Kişiler:

Çalışma Konusu: Anneanneniz veya babaannenizle kendi gençlik yıllarındaki giyim tarzları ile günümüzde kadının giyim tarzındaki değişimleri içeren sözlü tarih çalışması gerçekleştir.

Çalışmayı gerçekleştiren Öğrencinin

Adı-Soyadı: Muhammed . Kakaşçı

Numarası: 843

Sınıfı: 4/A

Çalışma Soruları:

1- Eskiler nasıl giyinirdi.

cevap: Kibritli pantolon, pamuklu gömlekler

2- Yataşker nasıl giyinirdi.

cevap: Boleli pıncama

3- Düğünlerde nasıl giyinirdi

cevap: Gülecek milli kıyafetler

4- Balabanların nasıl giyinirdi

cevap: Çuha balvare

5- Dedelerimiz nasıl giyinirdi

cevap: Haki pantolon üç düğme yelek kolalı gömlek bel düğmeleri nakışlı.

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMA PLANI *Sami Erdem*Çalışmanın Yapılacağı Kişi veya Kişiler: *Anneanne*

Çalışma Konusu: Anneanneniz veya babaannenizle kendi gençlik yılları ile günümüzde kadının toplumdaki rolünün değişimi hakkında sözlü tarih çalışması gerçekleştir.

Çalışmayı gerçekleştiren Öğrencinin

Adı-Soyadı: *Sami Erdem*Numarası: *188*Sınıfı: *4/A*Çalışma Soruları: *1) Kadınlarda seçme ve seçilme hakkının ne zaman kazandı?*

2) Kadınlarda cumhuriyetten sonraki değişiklikler?
Cevap: Cumhuriyetten sonra.

3) Önceden evlilikler nasıl yapılırdı?
Cevap: Para ile, kadınlara seçme ve seçilme hakkı kullandılar.

4) Eskiden kadınlarımız ne işler yapıyorlardı?
Cevap: Başlık parası alarak, gömü üsütlü olurdular.

5) Eskiden kadınlar çocukluklarında ne yaparlardı?
Cevap: Eskiden askerlere mermi taşırlardı.

6) Eskiden kadınlar çocukluklarında ne yaparlardı?
Cevap: O zamanlar tarlalarda çalışarlardı.

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMA PLANI

Çalışmanın Yapılacağı Kişi veya Kişiler: Anne

Çalışma Konusu: Anneanneniz veya babaannenizle kendi gençlik yıllarındaki giyim tarzları ile günümüzde kadının giyim tarzındaki değişimleri içeren sözlü tarih çalışması gerçekleştir.

Çalışmayı gerçekleştiren Öğrencinin

Adı-Soyadı: Melisa Hancıoğlu

Numarası: 125

Sınıfı: 1-A

Çalışma Soruları:

1- Gençlikte nasıl kıyafet giyerdiniz?

Cevap: Minic etek ve kot takım

2- Nasıl ayakkabı giyerdiniz?

Cevap: Dalgun topuk ve yüksek topuklu

3- Nasıl pantolon giyerseniz?

Cevap: İspanyol paça geniş paça

4- Modayla ilgili giyinirdiniz?

Cevap: Evet/ Hayır

5- Gençliğinizle il şimdiki giyiminiz arasında benzerlik var mı?

Cevap: Hayır/ Evet/ Şimdiki giyimim

6- Gençliğinizdeki giyimle şimdiki gençlerin giyimleri arasındaki fark nedir?

Cevap: Şimdiki gençler önceki giyen/ eskiden böyle özgürlük yoktu

EK-15
ATATÜRK ŞİİRLERİ

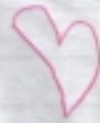
ATATÜRK

ATATÜRK'ÜN ATATÜRK'ÜN
 Düşmanlar topraklarımızı işgal etti.
 Kurtar hadi Türkiye'yi.
 Samsun'a çıkıyorsun
 Kurtuluş Savaşı'nı başlatıyorsun.
 Amasya'ya gittin.
 Amasya genelgesini yayınladın
 ERZURUM'DA Kongre başlattın
 Sivas'ta ikinci kongreyi yaptın
 ANKARA'da Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni kurdun.
 Birinci İnönü'yü kazandın
 İkinci İnönü'yü kazandın
 Sakarya savaşını kazandın
 Büyük taarruzu yaptın kazandın
 Türkiye'yi kurtardın

ATATÜRK

ATATÜRK

Gönül Karataş

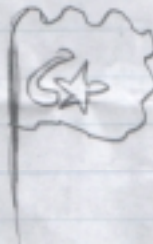
Atatürk

Atatürkü seviyorum
 Türkiye'yi a kurtardı
 Atatürkü seviyorum
 Büyük tarushi karsadı!!!
 Atatürkü seviyorum!!!
 Ensuruma geçiş yaptı!!!
 Mustafa Kemal'in adı
 İhtaküldele Samiye ordu
 Amadıyla Ensuruma geçiş yaptı
 Büyük dınyay a kurtardı
 Atatürkü seviyorum!!!!

İhtak sevgisini a karsadı

ygren Ahmet

Tekin

MUSTAFA Kemal

KEMAL

Kurtuluş savaşını başlatan atam!

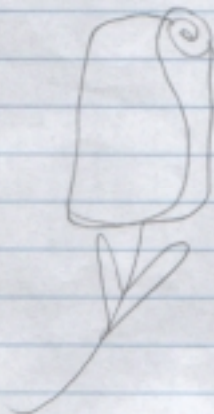
Ensurunda kongreleri yaptı.

Maddesini andlaşmasını yaptı.

Atam sen kurtardın bizi

Levan bany andlaşmasını yaptı.

ATAM SEN
KURTARDIN
BİZİ

Mustafa Kemal

M Mustafa Kemal onur adı,

Ü İlkümü korudu.

S unige'den Çanakkale'ye kadarı,

T aaruz sarayı vardı,

A klisi kullandı,

F ransızlarla savaştı,

A klisi kullandı,

R unluş savaşı'ndan geçti,

E meşin harcadı,

M ustafa Kemal'di onur adı,

A klisi kullandı.

L özan antlaşmasında Türkiye'nin güvenliğini kazandı!

Rüya Uygun

4/A no=359

Atatürk

Atatürk savaşlardan geçti,
Birinci gazi önderi ikinci razı önderi çalıştı,
Hiç durmadan çalıştı,
Savaşlardan barışlardan geçti.
Atatürk bizi korumaya çalıştı,
En sonunda çalışarak, dünya çalışmaya
Mudanya antlaşması ve,
Lozanla bizi dünyaya tanıttı.
İşte Atatürk.
İşte Mustafa Kemal paşa.

Aysenur
Bozkurt

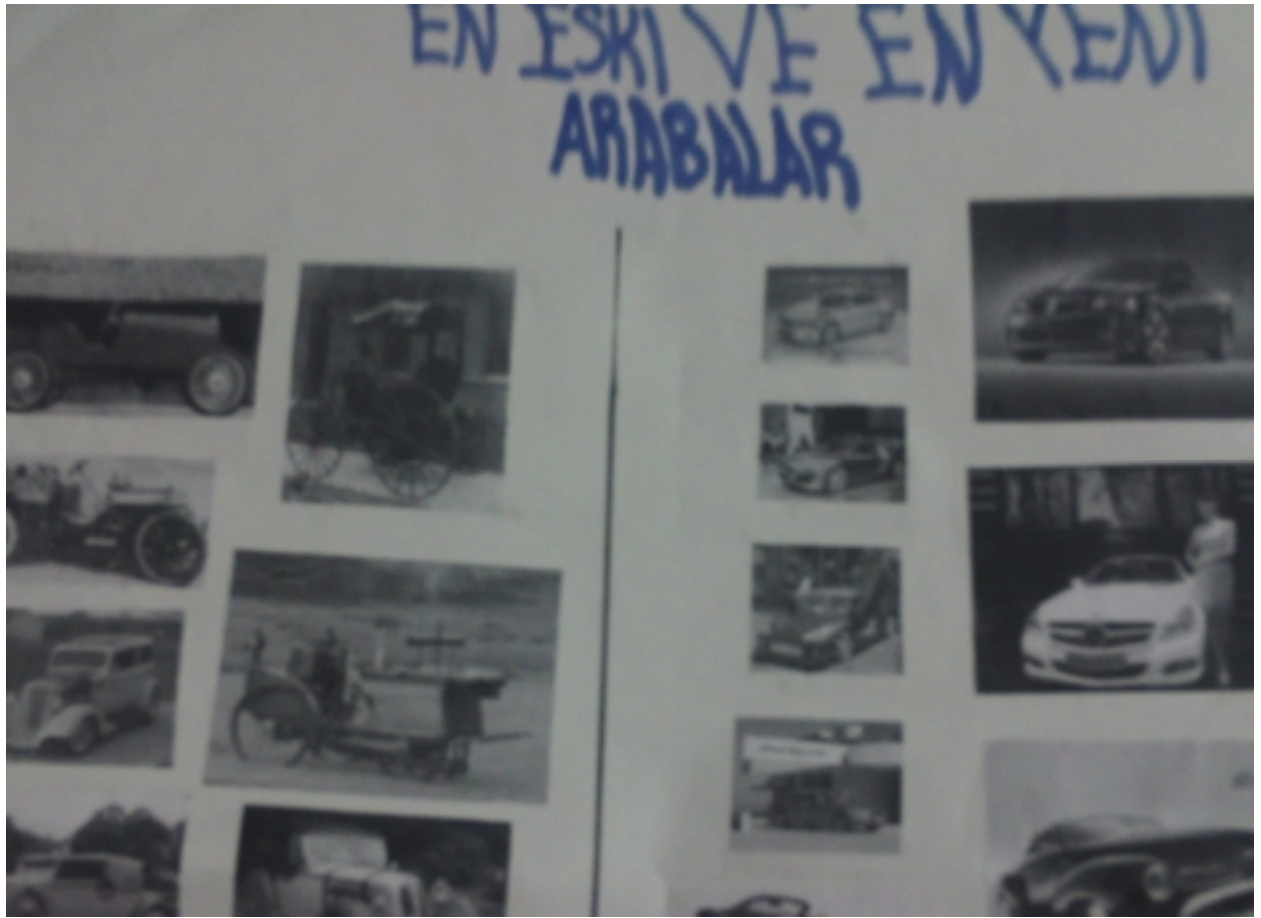
EK-16

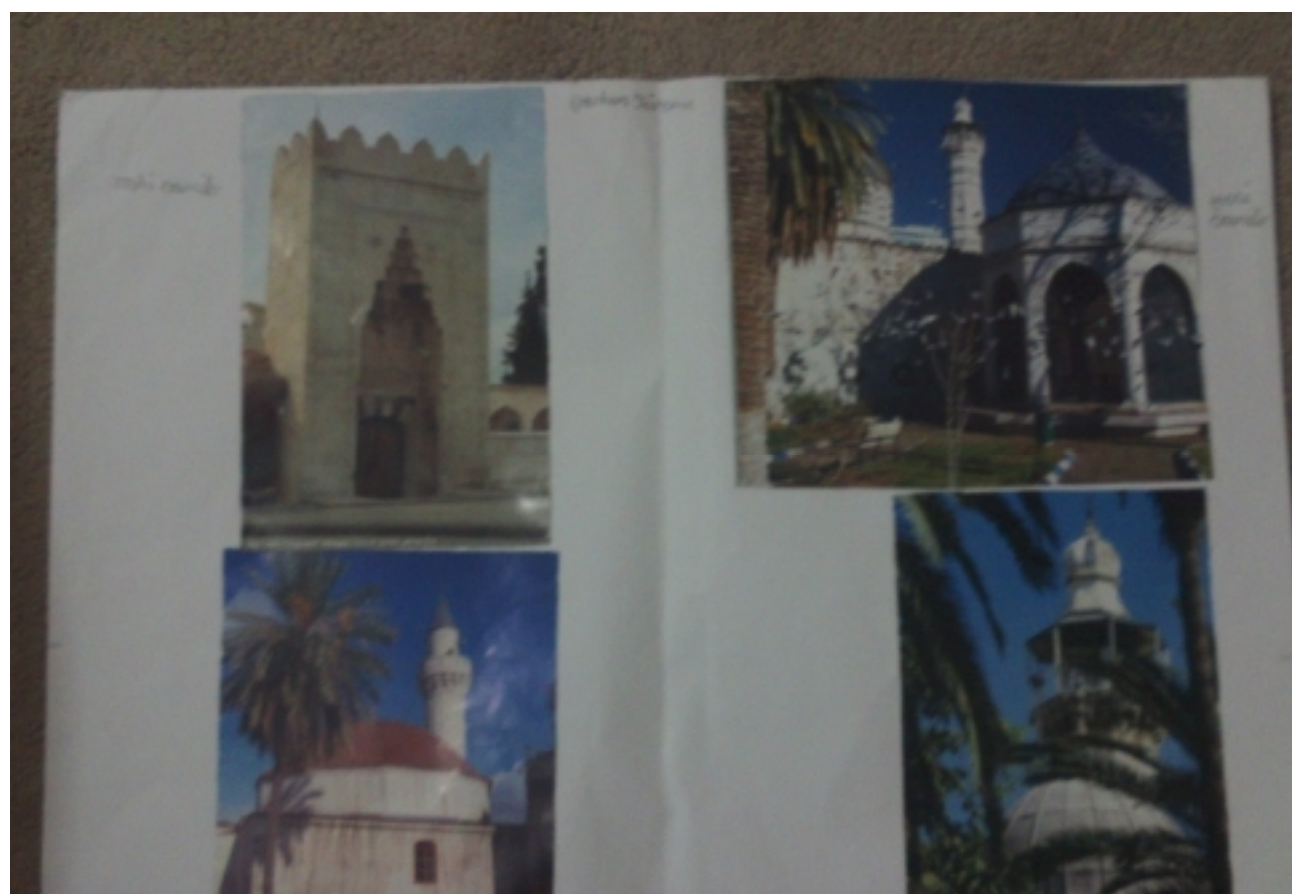
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE RESİM TAMAMLAMA

ETKİNLİĞİ

EN ESKE VE EN YE
ARABALAR

EK-17
ÖĞRENCİ DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ

ÖĞRENCİ DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ

	Öğrenci Adı ve Soyadı	Sınıf No	1. kazanıma yönelik Değerlendirme Formu	Sözlü Tarih Çalışması Formu	Geçmiş ve Bugün'ün Resim Olarak Değerlendirilmesi	2.3. ve 4. Kazanıma Yönelik Değerlendirme Formu	Atatürk Köşesi (Resim-Şiir-Hikaye Yazma-Bilmece Bulmaca Etkinlikleri)
1	Melisa Hündür	125		+	+	60	+
2	Murat Kaya	184	80	+		45	+
3	Sami Erdem	198	80	+	+	55	+
4	Ahmet Tekin	231		-		50	+
5	Tunay Solak	233	30			60	+
6	Gökhan Yılmaz	257	80			65	+
7	Sertan Halil Alkan	259	75			45	+
8	Ayşenur Bozkurt	268	75	+	+	70	+
9	Selin Sezer	286	75	-		55	+
10	İbrahim Mert Aydın	301	75	+	+	55	+
11	Kardelen Çiçek	337	100	+		75	+
12	Gönül Mazriye Karataş	354	80	+	+	85	+
13	Rumeysa Uygun	359	30		+	70	+
14	Pınar Arak	364	30	+			+
15	Doğukan Taşkın	438	90			55	
16	Burak Emrah Gürgün	448			-	50	
17	Feyza Taşaltı	482	90	+	+	60	+
18	Osman Taylan Bekar	487	50		+	65	
19	Azad Boğadır	495	50		-	30	-
20	Furkan Öncül	501	30		-	30	-
21	Gökem Türeme	505	90		+	75	
22	Buse Öztürk	516	90	+	+	65	+
23	Neriman Yılmaz	521		+	+	55	+
24	Ece Caner	552	50			50	
25	Dolunay Alp	748	100	+	+	90	+
26	Erkan Gezer	833	30				
27	Muammer Kabakcı	843	80	+		70	+
28	Mustafa Güneş	850	50	+	+	70	+
29	Emre Aladağ	949	30	+		70	+
30	Metehan Öğrence	956	90	+		60	+
31	Hatice Çetin	1024	100	+	+	75	+

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Burcu SEZGİNSOY

Doğum Yeri ve Tarihi : Balıkesir, 01.02.1981

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Balıkesir Ünv. Necatibey Eğitim Fak. Sınıf Öğretmenliği Eğitimi

Yüksek Lisans Öğrenimi : Balıkesir Ünv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce-Almanca

Bilimsel Çalışmalar

Tezci,E&Sezginsoy,B&Karaca,D. “The Creativity Scale of Materials: The Study of Reliability and Validity”, The Turkish Online Journal of Educational Technology - TOJET January 2008 ISSN: 1303-6521 Volume 7, Issue 1, Article 5

Sezginsoy,B&Gür,G&Karaca,D. “**Aday Sınıf Öğretmenlerinin Temel Matematik I Dersinde Hazırladıkları Projeler İle İlgili Görüşleri**”, VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu, 27-29 Nisan 2007, Eskişehir.

Güven,E&Sezginsoy,B “**Müzik Alanında Üstün bir Yetenek: İdil Biret (Görüş ve Önerileri)**” 17. Ulusal Özel Eğitim Kongresi, 15-17 Kasım 2007, İzmir-Çeşme.

Ş.Güliz, S.Burcu, E.K.Denizhan, “**Aday Sınıf Öğretmenlerinin Matematik Alanındaki Bilim Adamları ve Matematiğe İlişkin Görüşlerinin Drama Etkinliği Çerçevesinde Değerlendirilmesi**”, VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, 2-3-4 Mayıs, 2008, Çanakkale.

Ergen,D.&Güven,E.&Sezginsoy,B. **“Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Öğrencilerinin Müzik Derslerine Yönelik Görüşleri”**, VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, 2-3-4 Mayıs, 2008, Çanakkale.

Güven,E&Sezginsoy,B **“Two Brilliant Children in the Field of Piano and Violin: İdil Biret-Suna Kan (Vision and Suggestions)”** II. Uluslararası Özel Eğitim Sempozyumu, 18-21 Haziran,2008, Marmaris.

Karaca,D&Sezginsoy,B&Uyangör,S **“An Activity for Gifted in Mathematics: Webquest”** II. Uluslararası Özel Eğitim Sempozyumu, 18-21 Haziran,2008,Marmaris.

İş Deneyimi

Projeler : Youth Gençlik Projesi, Proje adı: “Batulaxe” Konumu: Proje Lideri 13-15 Mart Ön Görüşme, 2-9 Mayıs 2009 İspanya-Gijon.

Training Course on “EVS: GOOD, BETTER, THE BEST” for European Youth Action Programme 11th – 18th September 2007 Kiskunhalas, HUNGARY

İletişim

E-Posta Adresi : burcusezginsoy@hotmail.com

Tarih :20.01.2011